Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 2 Απριλίου 2023 • Ετος 15ο • Αρ. φύλλου 761* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Στη μέγγενη των κανονισμών πιέζεται η εμπλοκή της Ε.Ε.

Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ενωσης δεν επιτρέπει διορισμό προσωπικότητας

Ο διορισμός ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, για ανάληψη πρωταγωνιστικού ρόλου της Ε.Ε. στο Κυπριακό, αποτελεί τη βασική θέση με την οποία επιλέγει να πορεύεται η Λευκωσία στο εθνικό ζήτημα της Κύπρου. Αποτέλεσε και την κύρια θέση του Νίκου Χριστοδουλίδη προεκλογικά για άρση του αδιεξόδου. Όμως, επί της ουσίας, όπως επεσήμανε κοινοτική διπλωματική πηγή στην «Κ», ο διορισμός πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποκλείεται εκ της Συνθήκης Λειτουργίας της Ε.Ε., η οποία ορίζει ρητώς τα όρια και τις αρμοδιότητες του Σώματος. **Σελ. 4**

Ο Ντόναλντ Τραμπ εργαλειοποιεί και τη δίκη του

Ενας Αμερικανός πρόεδρος αναμένεται να οδηγηθεί στο δικαστήριο για πρώτη φορά στην ιστορία. Πολλά πράγματα έχουν γίνει για πρώτη φορά από τότε που ο Ντόναλντ Τραμπ ανέλαβε την εξουσία το 2016. Πολλές «κόκκινες γραμμές» έχουν ξεπεραστεί. Για πολλά χρόνια πολιτικοί μπορεί να εμπλέκονταν σε σκάνδαλα, να είχαν κατηγορηθεί από αντιπάλους τους, όμως έχαιραν πάντοτε μιας ανομολόγητης ασυλίας. Ποτέ κανείς δεν συνελήφθη. Τώρα το στερεότυπο αυτό σπάει. Θα τη διχάσει βαθύτερα, ή θα δείξει ότι ακόμα κι ένας άνθρωπος που υπήρξε ο ισχυρότερος στον πλανήτη δεν στέκεται πάνω από τον νόμο; **Σελ. 20**

Ξετυλίγεται σταδιακά το νήμα του τρόμου

Από την Πόλη στην Αθήνα

Οι προηγούμενες απόπειρες για τρομοκρατικά χτυπήματα σε Κωνσταντινούπολη και Κύπρο ήταν οδηγός για τις ισραηλινές υπηρεσίες, που δούλεψαν μαζί με την ΕΥΠ για την εξάρθρωση του πυρήνα στην Ελλάδα. **Σελ. 12**

Στην πράσινη στροφή οι τράπεζες

Η μεγάλη πρόκληση, οι οδηγίες της ΕΚΤ και τα βήματα που γίνονται

Μεγάλη πρόκληση για τις τράπεζες στην Κύπρο θα αποτελέσει στο άμεσο μέλλον η εναρμόνιση με τους στόχους της πράσινης μετάβασης. Η ενσωμάτωση των κριτηρίων ESG στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων θα είναι μία από τις μεγάλες δυσκολίες του όλου εγχειρήματος, αφού θα πρέπει να δίνουν δάνεια και να παρέχουν προϊόντα για πράσινη ανάπτυξη, ενώ συγχρόνως να δημιουργούν σχέδια δράσης για διαχείριση ενέργειας και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Οι τράπεζες έχουν κάνει προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή αλλά ακόμα βρίσκονται σε νηπιακά βήματα. **Οικονομική, σελ. 4**

Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ρόλος μου να διασφαλίσω την ενότητα

«Πάγωσα». Με αυτήν τη λέξη περιγράφει η Πρόεδρος της Δημοκρατίας τι ένιωσε όταν βρέθηκε στα Τέμπη. Η κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου μίλησε στην «Κ» με αφορμή τη συμπλήρωση τριών ετών από την ανάληψη των καθηκόντων της και μοιράστηκε τα βιώματα από την προσπάθειά της να ανοίξει τον θεσμό στην κοινωνία. **Σελ. 18**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ
Ζητείται δείγμα γραφής από την Αννίτα **Σελ. 4**

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ
Το θεσμικό έλλειμμα **Σελ. 12**

ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Η Λερναία Υδρα της καχυποψίας **Σελ. 12**

ΠΑΥΛΟΣ ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ
Η σφαγή της Ούρσουλας και του Μισέλ στα πόδια της Λευκωσίας **Σελ. 12**

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ
Το όψιμο ενδιαφέρον της Δύσης για τις υποδομές **Σελ. 13**

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Λ. ΟΜΗΡΟΥ
Για τον Αγώνα του '55-59 **Σελ. 15**

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
Η σχετικότητα μερικών λέξεων **Τέχνες, σελ. 2**

ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ ΛΕΜΕΣΟΥ

Εξι ερωτήματα για το τροχαίο του 2012

Η αναψηλάφηση μέσω κοινωνικών δικτύων ενός θανατηφόρου τροχαίου το 2012 στη Λεμεσό φέρνει στην επιφάνεια ερωτήματα για τη διαχείριση του όλου θέματος από πλευράς Αστυνομίας με παράλληλη στοχοποίηση προσώπων χωρίς ατράνταχτα στοιχεία. **Σελ. 7**

KRITOU BASKETS

Καλάθια γεμάτα κυπριακά αρώματα

Στις ιστορίες της διπλανής πόρτας ο ηθοποιός Γιώργος Ευαγόρου μιλάει στον Πάρη Δημητριάδη για τα kritou baskets, γεμάτα προϊόντα από την Κρήτου Τέρρα, τα οποία παραδίδει αυτοπροσώπως. **Σελ. 11**

Το ΔΗΚΟ πηγαίνει στην κάλπη με εσωστρέφεια

Δύσκολες κομματικές εκλογές

Το Δημοκρατικό Κόμμα προετοιμάζεται για τη διεξαγωγή του εκλογικού του συνεδρίου. Οι θέσεις του Νικόλα Παπαδόπουλου και της Χριστιάνας Ερωτοκρίτου φαίνεται πως δεν θα αμφισβητηθούν, ωστόσο, επικρατούν αντιπαραθέσεις και έριδες που κρύβονταν όλο αυτό το διάστημα κάτω από το χαλί. **Σελ. 8**

ΑΚΕΛ

Η τελευταία ευκαιρία του Στ. Στεφάνου

Ο Στέφανος Στεφάνου υπόσχεται αλλαγές στο ΑΚΕΛ. Το στοίχημα είναι αν αυτές οι υποσχέσεις θα μετουσιωθούν σε πράξεις ή αν τελικά θα περιοριστεί στους συμβολισμούς. **Σελ. 9**

ΑΘΗΝΑ - ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Σε συντονισμό αλλά και με αποκλίσεις

Ένα αθηναϊκό δημοσίευμα αλλά κυρίως η απόφαση στήριξης της Αθήνας στην τουρκική υποψηφιότητα για τη γενική γραμματεία του ΙΜΟ αποτέλεσε την αφορμή για συζητήσεις γύρω από τις σχέσεις Λευκωσίας - Αθήνας. **Σελ. 5**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Φτάνει με τα μπαλώματα

Τα έκτροπα της περασμένης Κυριακής στο στάδιο Τάσσος Παπαδόπουλος-Ελευθερία θα πρέπει να προβληματίσουν τις Αρχές του κράτους. Όσο η οπαδική βία δεν αντιμετωπίζεται με οργανωμένο σχεδιασμό, αλλά με εμβαλωματικές λύσεις, είναι νομοτέλεια ότι θα έχουμε σε λίγο καιρό πάλι τα ίδια ίσως και χειρότερα. Άλλωστε, δεν πέρασε και πολύς καιρός από τα έκτροπα στο νέο γήπεδο της Λεμεσού. Δεν γίνεται η Πολιτεία απλώς να διαπιστώνει και να μην τολμά να θέσει τον δάκτυλον εις τον τύπον των ήλων.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Το μεγαλείο του αγιορείτικου τοπίου

Μια τοιχογραφία 30 τ.μ. στην κεντρική είσοδο της Ι.Μ. Βατοπαιδίου φέρει την υπογραφή του Μάρκου Καμπάνη, ενώ μια σειρά μεγάλων έργων του κοσμούν τις κεντρικές αίθουσες του κτιρίου που στεγάζει την πολιτική διοίκηση της αγιορείτικης πολιτείας στις Καρυές. Η Μονή Βατοπαιδίου είναι η δεύτερη αγιορείτικη μονή -μετά τη Σιμωνόπετρα- που αναθέτει σε κοσμικό ζωγράφο να αναπτύξει, εντός Αγίου Ορους, τη δική του εικαστική γλώσσα. **Τέχνες, σελ. 1**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Αγάπη για το αληθινό τραγούδι

Η Λίνα Νικολακοπούλου και ο Θοδωρής Βουτσικάκης έρχονται στην Κύπρο, για δύο βραδιές, στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας στις 9, και στο Θέατρο Ριάλτο της Λεμεσό στις 10 Απριλίου, και μιλάνε στην «Κ» για τη μουσική παράσταση «Στην οδό Φρυνίχου... ξανά». **Τέχνες, σελ. 4**

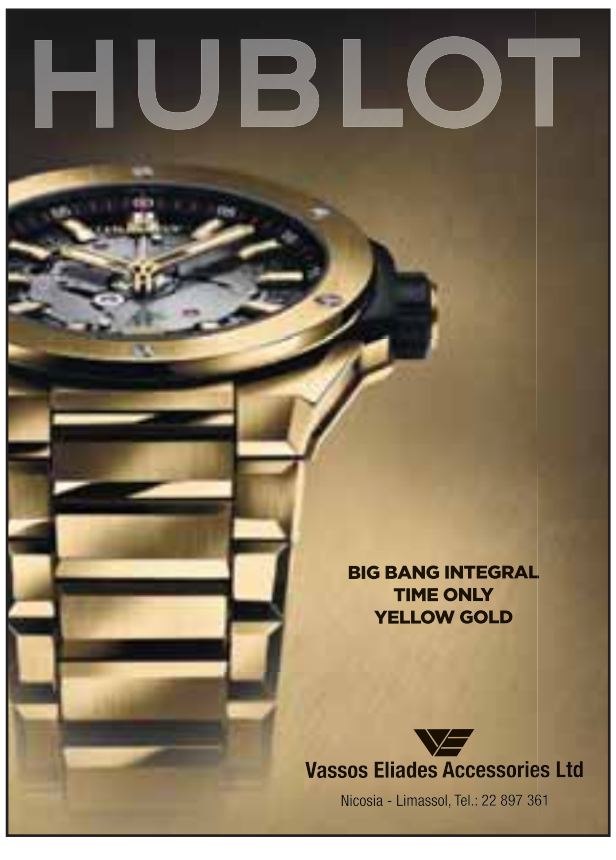

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Της αγάπης μαχαιριά

Αγαπημένο μου ημερολόγιο, όσο περνούν τα χρόνια και συσσωρεύεται η σοφία στο γηραιό μου κεφάλι, τόσο γιγαντώνεται μέσα μου το υπαρξιακό ερώτημα: φταίει ο αέρας που αναπνέουμε άραγε, το νερό που πίνουμε ή μήπως μας ψεκάζουν για να θυμηθούμε και την πολιτική παρακαταθήκη του Γιώργου Περδίκη; Ή, πάλι, μήπως φταίει το κακό μας ριζικό που βρεθήκαμε όμηροι στη βραχονησίδα δίχως έξοδο διαφυγής;

Προβληματίστηκα πολύ για το πώς πρέπει να συστήσω τον Χριστόφορο Τορναρίτη στον ιστορικό του μέλλοντος, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Θα τον χαρακτηρίσω «ιδιοσυγκρασιακό», καθότι εκτός από καλός άνθρωπος παραμένω και πολύ Κυρία. Πλην όμως, ο τόπος μας είναι μικρός και γνωριζόμαστε. Γι' αυτό θ' ανατρέξω στα δικά του λόγια όταν, σε μια σπάνια στιγμή αυτογνωσίας, με αφορμή τη συγγραφή του πονήματός του «Never Surrender» είπε: «Αυτό που με βασάνιζε τότε πιο πολύ, ήταν πώς ένας αγράμματος άνθρωπος σαν και μένα θα μπορούσε να γράψει βιβλίο».

Αυτός ο άνθρωπος είναι ο Χριστόφορος Τορναρίτης, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Ένας θορυβώδης τύπος που έχει ξεπεράσει προ πολλού τα όρια της γραφικότητας, ο οποίος στο παρελθόν απασχόλησε και τη δικαιοσύνη. Η αστική Λευκωσία, παρά τα παρατράγουδα, συνεχίζει να συναγελάζεται μαζί του γιατί είναι εγγονός του Κρίτωνα Τορναρίτη και γιατί «η κάθε οικογένεια έχει το μαύρο πρόβατό της» όπως συνηθίζει να λέει η Ευγενία η Καλαμαρού. Ο γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας, όμως, ως θεσμικός, τι δουλειά έχει να ανταλλάσσει μαζί του μηνύματα λες κι είναι φιλαράκια;

«Ξέρω πόσο με αγαπάς!» έγραψε ο Χριστόφορος στον Οδυσσέα σε μια από τις πικάντικές τους συνομιλίες. Όταν το μάθαμε κι αυτό, παραδώσαμε ως καρέ τα τελευταία μας σώα εγκεφαλικά κύτταρα στην πυρά. Αλλά σαν να μην ήταν αρκετή αυτή η σπονδή στον κυπριακό σουρεαλισμό, μια φήμη για ένα ανεξιχνίαστο έγκλημα του 2012 ήρθε να μας αποτελειώσει. «Ποια φήμη;» ρώτησε η Καλαμαρού η οποία, όπως η κερατωμένη σύζυγος, μαθαίνει πάντοτε τα κακά νέα τελευταία. «Η φήμη για το σερί των σατανικών συμπτώσεων» σάρκασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, ρίχνοντας λίγο ακόμα αλάτι στην ανοιχτή συναγερμική πληγή.

Το σενάριο είναι ένα υβριδικό τερατούργημα που συνδυάζει το «I Know What You Did Last Summer», το «Παρά Πέντε» και ολίγον από «Homeland». Με κατηγορίες για συγκάλυψη ενός θανατηφόρου δυστυχήματος όπου η δράστης εγκατέλειψε το θύμα και την εμπλοκή στην υπόθεση υψηλά ιστάμενων προσώπων. Αν δεν είναι fake news και υπάρχει ίχνος αλήθειας στα όσα τρομακτικά ακούγονται, τότε δεν έχουμε άλλη επιλογή, αγαπημένο μου ημερολόγιο: ας μεταναστεύσουμε, όσο ακόμα έχουμε δυνάμεις, καθότι «κάτι σάπιο υπάρχει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας».

Σαν να μη μας έφτανε το θρίλερ που ζούμε ήρθε και το κτύπημα από τ' αριστερά για να κάνει τα νεύρα μας κρόσσια. Αποφάσισε η Ξανθή Αγαπημένη Παναγιά να επισκεφθεί την Εζεκία Παπαϊωάννου στο πλαίσιο της εκστρατείας Λάμψη Και Γοητεία. Πλην όμως δεν υπολόγισε την εξωστρέφεια του νέου Γάμα Γάμα, ο οποίος την υποδέχτηκε περιχαρής με ένα μπουκέτο κόκκινες τουλίπες. Εμείς ως τώρα ξέραμε, αγαπημένο μου ημερολόγιο, ότι οι ΑΚΕΛικοί μοιράζουν γαρύφαλλα την ημέρα της γυναίκας. Η αντεπίθεση τουλίπα, οφείλω να ομολογήσω ότι μας κατέλαβε εξαπίνης.

Σύμφωνα με το σοφό Google: «Στην τέχνη της ιαπωνικής ανθοδετικής η τουλίπα συμβολίζει την καλοσύνη, την συμπόνια, την τέλεια αγάπη και την τύχη. Προσφέροντας μια κόκκινη τουλίπα δηλώνουμε την αγάπη μας, προσφέροντας κίτρινη τουλίπα δηλώνουμε την ανείπωτη αγάπη μας». «Οπότε, κοπέλες, πάλι καλά να λέμε που ο Στέφανος δεν πρόσφερε στην Ανυποψίαστη κίτρινες τουλίπες, γιατί θα ήταν της αγάπης μαχαιριά και θα πόναγε. Αρκετά θέματα έχουμε εξάλλου με τις παλιές αγάπες, οι οποίες εκτός από τον παράδεισο ενίοτε καταλήγουν στην κόλαση» είπε με νόημα η Καλαμαρού και το καρέ βεβαίως κατάλαβε σε ποιες αγάπες αναφερόταν.

Ποιος να το φανταζόταν, στα παλαιά χρόνια της συναγερμικής αθωότητας, ότι ο Κωστής Χατζηκωστής θα συγκρουόταν μετωπικά με τον Νίκο Αναστασιάδη; Ο τέως Πρόεδρος διέψευσε τον ισχυρισμό ότι άδειασε (sic) τον Κυριάκο Μητσοτάκη για να λάβει τη σκληρή απάντηση από τον εκδότη: «Στα 10 χρόνια διακυβέρνησης του ο Νίκος Αναστασιάδης, κατέγραψε επίδοση να διαψεύδει τον εαυτόν του και σε πράξεις και σε λόγους. Ο καθένας παραδίδει τον εαυτόν του στην κρίση της αδέκαστης Ιστορίας».

Πόσα να προλάβει και η αδέκαστη Ιστορία; Στον Συναγερμό τα προβλήματα σκάνε πιο συχνά και από τις υποψηφιότητες για τις θέσεις αντιπροέδρου και αναπληρωτή. Γι' αυτό κι ήτανε βάλσαμο στην ψυχή μας η ευσεβής ανάρτηση –με το σχετικό βίντεο– όπου ο βουλευτής Γιώργος Κάρουλλας ψάλλει στην Ακολουθία των Χαιρετισμών της Παναγίας στο Περιβόλι του Αγίου Λαζάρου. Από όλα έχει πάντως το περιβόλι του Συναγερμού, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Θες lifestyle; Έχει Τσιρίδου. Θες εθνικοφροσύνη; Έχει Σαμψών. Θες εκκλησία; Έχει Κάρουλλα.

Σε άλλα νέα κι επειδή κάπου εδώ θα πρέπει να βάλουμε μια τελεία, οφείλω να σημειώσω, αγαπημένο μου ημερολόγιο, τη διαμαρτυρία της Ερατώς Κοζάκου Μαρκουλλή επειδή δεν προσκλήθηκε στον Λόφο την ημέρα της Γυναίκας. Η πληθωρική Ερατώ μίλησε για «μαύρες λίστες αντιφρονούντων», γεγονός που μας ανάγκασε ως καρέ να εκδώσουμε ομόφωνη ανακοίνωση με τίτλο: «Ο Θεός Να Μας Ελεήσει Μάνα Μου».

***Από** τις σελίδες ημερολογίου της Ιουλίας Παλαιολόγου Ουίλσον.

stavros.christodoulou@gmail.com

«Τα λουλούδια στην κυρία από μένα» είπε ο Στέφανος Στεφάνου, συμβάλλοντας τα μάλα στην πολιτική σημειολογία της ανθοδετικής τέχνης κι όχι μόνο.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

2.4.1933

ΜΠΟΪΚΟΤΑΖ: Βερολίνον – Από πρωίας σήμερον ήρχισε το μποϋκοτάρισμα εναντίον των ιουδαϊκών επιχειρήσεων. Το πλήθος ανέμενε μετά ζωηρού ερεθισμού την ώραν της ενάρξεώς του. Γερμανοί επιβαίνοντες αυτοκινήτων διακεκοσμημένων με σημαίας, περιήρχοντο τας οδούς και παρώτρυνον τους διαβάτας να ενισχύσουν το μποϋκοτάζ. Πολλά ιουδαϊκά καταστήματα δεν ήνοιξαν, άλλα δε μικρότερα έκλεισαν ευθύς ως παρήλασαν προ αυτών τα τάγματα εφόδου. Εν εκ των ιουδαϊκών καταστημάτων, το μεγαλύτερον του Βερολίνου, το οποίον παρέβη επί ημίσειαν ώραν την περί μποϋκοτάζ διαταγήν, παρουσίαζεν παράδοξον όψιν. Εκατοντάδες πολιτών συνδιελέγοντο έξωθεν αυτού, ενώ ολίγοι αγορασταί εισήρχοντο και ιδίως γυναίκες.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ: Η πρωσσική Ακαδημία των Επιστημών [...] μετ' αγανακτήσεως επληροφορήθη την πολεμικήν ην διεξήγαγεν ο καθηγητής Αϊνστάιν διά τας δήθεν γερμανικάς φρικαλεότητας εν ταις Ηνωμέναις Πολιτείαις και εις την Γαλλίαν. Ο καθηγητής Αϊνστάιν, όστις είνε Ελβετός υπήκοος, θέλει, προφανώς, να εγκαταλείψη την πρωσσικήν υπηκοότητα, την οποίαν απέκτησε κατά το 1913, όταν εξελέγη μέλος της Ακαδημίας των Επιστημών. Η Ακαδημία αποδοκιμάζει την σχετικήν δράσιν του Αϊνστάιν εις το εξωτερικόν, τοσούτω μάλλον καθόσον όλα τα μέλη αυτής έχουν πλήρη συναίσθησιν των δεσμών οι οποίοι τα συνδέουν προς το πρωσσικόν κράτος και διότι αύτη, μολονότι τηρούσα πάντοτε επιφυλακτικότητα επί των πολιτικών ζητημάτων, ουδέποτε ηθέλησε να μεμφθή της εθνικής ιδέας. Ως εκ τούτου η Ακαδημία ουδένα λόγον έχει να λυπήται διά την εκ του Σώματος αποχώρησιν του Αϊνστάιν.

ΦΙΛΗ: Η καλή φίλη των Αθηνών, η αττική σκόνη, λεπτή και αποπνικτική, εκάλυψε την πόλιν με τας πρώτας εαρινάς ριπάς. Και οι Αθηναίοι, οι οποίοι προ καιρού είχον παύσει ενοχλούμενοι από την καλήν των φίλην, ήλπισαν χθες ότι με ολίγον θαλάσσιον κατάβρεγμα θα απαλλαγούν απ' αυτήν και θ' απολαύσουν την θαλπωρήν της ανοίξεως άνευ σκόνης και άνευ των ενοχλητικών συνεπειών.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Πρώτο τραπέζι –και Τράπεζα– πίστα

Τις τελευταίες εβδομάδες, σε όλα τα Μέσα –και όχι μόνο στην Κύπρο– από τηλεοράσεις, ραδιόφωνα, εφημερίδες, ακόμη και ιστοσελίδες showbiz(!) το θέμα των νέων επιτοκίων παίζει πρώτη είδηση και οι προτεινόμενες λύσεις κυμαίνονται από ουτοπικά ρομαντικές μέχρι φαιδρές και κατ' επέκταση ανεφάρμοστες. Αναπόφευκτα τα βλέμματα στρέφονται στον υπουργό Οικονομικών.

Όταν ο υπουργός έχει το όνομα Κεραυνός, αναμένεις να έχει και τη χάρη! Είπα «χάρη» και θυμήθηκα τον προηγούμενο υπουργό Οικονομικών, τον Χάρη Γεωργιάδη, ο οποίος –ειρήσθω εν παρόδω– μπορεί να μην είχε ιδιαίτερη χάρη αλλά τουλάχιστον στην πρώτη του θητεία, στη μετά Χριστόφια χαοτική κατάσταση, τα είχε καταφέρει αρκετά καλά, ίσως καλύτερα από ότι του αναγνωρίσθηκε. Ας επιστρέψουμε όμως στο σήμερα, όπου και πάλι δυστυχώς οι καταστάσεις μόνο ρόδινες δεν είναι.

Διαβάζω πως ο υπουργός Οικονομικών προβαίνει σε αυστηρές συστάσεις προς τις τράπεζες! Μάλιστα... Ομολογουμένως ωραίος τίτλος. Πρώτον όμως, κάτι τέτοιο είναι αστείο γιατί όλοι γνωρίζουμε πως οι «συστάσεις» –αυστηρές ή μη– καμιά βαρύτητα δεν μπορούν να έχουν. Δεύτερο, είναι συνάμα τραγικό διότι ο υπουργός δεν έχει δικαιοδοσία να επιβάλλει οτιδήποτε στις τράπεζες και σαν πρώην τραπεζίτης όφειλε να το γνωρίζει. Η δημόσια πίεση όμως για αύξηση των καταθετικών επιτοκίων καταγράφεται και ίσως αναγκάσει τους τραπεζίτες να σταματήσουν να «παίζουν πελλόν».

Είναι ευκολότερο να ληστέψεις ιδρύοντας μια Τράπεζα παρά απειλώντας έναν ταμία. *Μπέρτολτ Μπρεχτ*

Απλοϊκή απορία αφελούς πολίτη: η αύξηση των καταθετικών επιτοκίων είναι με οποιοδήποτε τρόπο ανακουφιστικό μέτρο για την αύξηση των επιτοκίων στους δανειολήπτες; Δηλαδή η λύση για ανακούφιση αυτών που βρίσκονται στην οικονομικά δυσχερέστερη θέση είναι να δώσουμε περισσότερα λεφτά σε αυτούς που τα έχουν και τους περισσεύουν; Σαφέστατα οι τράπεζες δεν δικαιούνται να κρατήσουν τα υπερκέρδη από την ασυμμετρία μεταξύ δανειοδοτικών και καταθετικών επιτοκίων. Αυτό εξυπακούεται, αλλά σαν θέμα δεν είναι η άμεση προτεραιότητα. Επείγει η επιβίωση της μεσαίας τάξης.

Όσον αφορά την ατάκα Αβέρωφ ότι «πρέπει να προετοιμάσουμε τον κόσμο και για άλλες αυξήσεις των επιτοκίων» ουδέν σχόλιο. Ο νοών νοείτω. Και για το πόσο ζοφερό προδιαγράφεται το μέλλον και για τη στάση του Αβέρωφ Νεοφύτου. Βλέπετε ο έρωτας, ο βήχας και αγάπη προς τις τράπεζες δεν κρύβονται.

Σε άλλα νέα: παρά τις σκέψεις για απολύσεις στον ΔΗΣΥ για να καλυφθεί η «τρύπα» του 1,2 εκατ. που άφησε η προηγούμενη προεδρία – σατανική σύμπτωση, ακριβώς το ίδιο ποσό που κόστισε η προεκλογική εκστρατεία του Ανδρέα Μαυρογιάννη– η νέα προεδρία μαθαίνουμε πως ψάχνει θέση για το «πουλέν» της λαϊκής Δεξιάς, τον Πέτρο Δημητρίου, πρώην chief of staff του healthy Προέδρου μας. Αν και προοριζόταν για τη θέση του Γενικού, γίνονται άλλες σκέψεις από την Πρόεδρο. Την ίδια ώρα ο σύζυγος της λαοφιλούς προέδρου κάνει due diligence στα οικονομικά του κόμματος. Ο Θεός να τον βοηθήσει.

Πάντως, να πούμε και κάτι θετικό για την οπτικοακουστική βιομηχανία του τόπου μας: μετρήσαμε για 48 ώρες παραμονής της Αννίτας μας στις Βρυξέλλες 11 ποστ στο Instagram και 17, γεμάτα bleach, stories. Όσοι δεν έχετε λογαριασμό Instagram χάνετε. Όσοι έχετε τρέξετε να την ακολουθήσετε. Αυτή δεν είναι Πρόεδρος κόμματος αλλά μικρομηκάς. Την βλέπω να σαρώνει τα βραβεία ταινιών μικρού μήκους στη Δράμα. Και η σκηνοθεσία στα φιλμάκια δεν είναι δράμα, κάθε άλλο, είναι υψηλής τεχνικής και μοντάζ! Αλλού έχουν το Χόλυγουντ, εμείς πάμε για το Τρούλλυγουντ!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νικόλαου Σαριπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Ζήσε από κοντά τον παλμό του **UEFA Champions League!**

Κάνε τις αγορές σου με κάρτες Mastercard® της Ελληνικής Τράπεζας
από **27/03** έως **18/04**
και διεκδίκησε **1 από τα 4 διπλά ταξιδιωτικά πακέτα**
για να παρακολουθήσεις από κοντά έναν από τους ημιτελικούς
του **UEFA Champions League** στις 16 ή 17 Μαΐου!

Τα εισιτήρια είναι προσφορά της Mastercard,
επίσημου χορηγού του UEFA Champions League.

Μάθε πώς στο
https://www.hellenicbank.com/UCL

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αδυνατεί

Η Συνθήκη Λειτουργίας της Ε.Ε. δεν επιτρέπει τον διορισμό πολιτικής προσωπικότητας όπως επιδιώκει η Λευκωσία

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ο διορισμός ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, για ανάληψη πρωταγωνιστικού ρόλου της Ε.Ε. στο Κυπριακό, αποτελεί τη βασική θέση με την οποία επιλέγει να πορεύεται η Λευκωσία στο εθνικό ζήτημα της Κύπρου. Αυτή ήταν η πολιτική προσέγγιση του Νίκου Χριστοδουλίδη ως υποψηφίου Προέδρου και αυτή εξακολουθεί να είναι και σήμερα, μετά την εκλογή και την ανάληψη των καθηκόντων του. Η προσδοκία για διορισμό ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, προεκλογικά και μετεκλογικά, καταδεικνύει μια συνεπή πολιτική στάση εκ μέρους της Λευκωσίας και του Προέδρου Χριστοδουλίδη, η οποία θα πρέπει να τους αναγνωριστεί. Όμως, επί της ουσίας, όπως επεσήμανε κοινοτική διπλωματική πηγή στην «Κ», «ο διορισμός πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποκλείεται εκ της Συνθήκης Λειτουργίας της Ε.Ε., η οποία ορίζει ρητώς τα όρια και τις αρμοδιότητες του Σώματος, περιλαμβανομένων και των διορισμών που δύναται να αποφασίσει, οι οποίοι αφορούν αποκλειστικά και μόνο, σε τρεις περιπτώσεις»:

1) «Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διορίζει τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας».

2) «Διορίζει επισήμως το σώμα των Επιτρόπων (σ.σ. της Ευρωπαϊκής Επιτροπής)».

3) «Διορίζει την εκτελεστική επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου της ΕΚΤ».

Επιπλέον, η Συνθήκη Λειτουργίας της Ε.Ε. παρέχει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύο ακόμη προνόμια:

• **«Εκλέγει** τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (σ.σ. δηλαδή τον δικό του Πρόεδρο).

• **Προτείνει** τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Αυτές είναι όλες και όλες οι αρμοδιότητες διορισμών και ο ρόλος σε υποψηφιότητες/εκλογή που παρέχει η Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ε.Ε. στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Από το οποίο, η Λευκωσία εξακολουθεί να αναμένει να προχωρήσει στον διορισμό ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας, για την επίλυση του Κυπριακού, αναλαμβάνοντας μάλιστα πρωταγωνιστικό ρόλο, εντός του πλαισίου του ΟΗΕ.

Κυβερνητικός επίσημος, ο οποίος επικοινώνησε με την «Κ», επεσήμανε πάντως ότι η Λευκωσία έχει ενώπιόν της «προηγούμενα», τα οποία καταδεικνύουν ότι «το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να διορίσει πολιτική προσωπικότητα στο Κυπριακό». Όταν ζητήσαμε να μας αναφερθεί ένα από τα προηγούμενα αυτά, διορισμού πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η ίδια κυβερνητική πηγή, παρέπεμψε στο «Brexit» και στον διορισμό που είχε γίνει τότε για τη διαπραγμάτευση της εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε.

Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. υπενθύμισε, ωστόσο, ότι τα πράγματα εκτυλίχθηκαν πολύ διαφορετικά και ότι ο διορισμός για τη διαπραγμάτευση του Brexit, ουδέποτε έγινε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. «Ο διορισμός του Μισέλ Μπαρνιέ ως διαπραγματευτή της Ε.Ε. για το Brexit, είχε γίνει από την Κομισιόν και όχι από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στις 27 Ιουλίου 2016» υπενθύμισε. Το ανακοινωθέν που είχε εκδοθεί τότε, ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «ο Πρόεδρος (σ.σ. της Κομισιόν) Γιούνγκερ διορίζει τον Μισέλ Μπαρνιέ ως επικεφαλής διαπραγματευτή για την προετοιμασία και τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων με το Ηνωμένο Βασίλειο, υπό το άρθρο 50 της Συνθήκης της Ε.Ε.». Το γενικό πρόσταγμα, λοιπόν, είχε η Κομισιόν, την οποία επιθυμεί να αποφύγει η Λευκωσία και γι' αυτό άλλωστε προσβλέπει σε διορισμό πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Αν και η προσπάθεια της Λευκωσίας να παρακάμψει την Κομισιόν είναι απολύτως δικαιολογημένη, λόγω της διαχρονικά αρνητικής στάσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής –όπως η στήριξη του απευθείας εμπορίου Ε.Ε. - ψευδοκράτους και τα περί τερματισμού της «απομόνωσης» των Τ/κ– ο χειρισμός του ζητήματος και η εμμονή σε διορισμό από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, χωρίς καμιά βάση, δημιουργούν εύλογα ερωτηματικά.

Το γενικό πρόσταγμα, λοιπόν, είχε η Κομισιόν, την οποία επιθυμεί να αποφύγει η Λευκωσία και γι' αυτό άλλωστε προσβλέπει σε διορισμό πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Η Λευκωσία θεωρεί ως «προηγούμενο», που καταδεικνύει ότι «το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να διορίσει πολιτική προσωπικότητα στο Κυπριακό», το «Brexit» και τον διορισμό που είχε γίνει τότε για τη διαπραγμάτευση της εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε.

Σύμφωνα με την ίδια κοινοτική πηγή, «ένα τέτοιο σενάριο θα μπορούσε υποθετικά να υλοποιηθεί με πολλά αν και προϋποθέσεις, οι οποίες δεν μπορούν να εκπληρωθούν σήμερα, με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα». Όπως εξήγησε η ίδια πηγή, «για την ενδεχόμενη υλοποίηση ενός τέτοιου σεναρίου, πολιτικού διορισμού από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, θα πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις»:

1) Να διευρυνθεί η δυνατότητα διορισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, προσωπικοτήτων πέραν των τριών περιπτώσεων που ορίζονται στη Συνθήκη Λειτουργίας της Ε.Ε. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να ζητηθεί γνωμάτευση από τη Νομική Υπηρεσία του Συμβουλίου και πιθανότατα να απαιτηθεί τροποποίηση της Συνθήκης Λειτουργίας της Ε.Ε., με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

2) «Να υπάρξει πολιτική βούληση και των 27 κρατών-μελών» για διορισμό πολιτικής προσωπικότητας στο Κυπριακό από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κάτι που κάποιος θα μπορούσε να πει και με γυμνό μάτι, ότι απουσιάζει στην παρούσα φάση.

3) Να συμφωνήσουν όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, περιλαμβανομένης και της τουρκικής πλευράς, για τον διορισμό πολιτικής προσωπικότητας στο Κυπριακό από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Κάτι που επί του παρόντος –τουλάχιστον– είναι εκτός συζήτησης για την Άγκυρα και το ψευδοκράτος. Και όπως γίνεται κατανοητό, για να εγκριθεί μια τέτοια προσωπικότητα από την Τουρκία θα πρέπει να έχει εξασφαλίσει εγγυήσεις ότι και ο διορισμός, αλλά και η διευθέτηση που θα επιδιωχθεί, θα είναι στα δικά της μέτρα, με ό,τι αυτό θα συνεπάγεται για τη Λευκωσία και στις επιδιώξεις της.

Σε κάθε περίπτωση, κύκλοι στις Βρυξέλλες εκτιμούν ότι η κυπριακή κυβέρνηση «προφανώς αντιλαμβάνεται τον βαθμό δυσκολίας του εγχειρήματος διορισμού πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο», σημειώνοντας ότι «πιθανότατα να γίνονται κι άλλες σκέψεις». Παραπέμποντας στο ενδεχόμενο ανάληψης ρόλου προλειάνσης του εδάφους με στόχο την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων στο Κυπριακό από έναν υφιστάμενο αξιωματούχο της Ε.Ε. ή ενός κράτους-μέλους, ο οποίος «θα αναφέρεται στην Κομισιόν».

Στην περίπτωση αυτή ο πήχης τοποθετείται εκ των πραγμάτων πολύ χαμηλότερα, καθώς αφενός δεν θα τεθεί θέμα διορισμού ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και αφετέρου δεν θα γίνεται λόγος για πρωτοβουλία ή για πρωταγωνιστικό ρόλο της Ε.Ε., αλλά για μια προσπάθεια επανέναρξης της διαδικασίας διαπραγματεύσεων με δέλεαρ γνωστά εργαλεία της υφιστάμενης «θετικής ατζέντας» της Ε.Ε. για την Τουρκία, με επίκεντρο την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης. Δηλαδή, θα έχουμε ενώπιόν μας την «ανανέωση» μιας προσπάθειας που είχε επιχειρηθεί και στο παρελθόν, για ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε. στο Κυπριακό, όπως εύστοχα και ειλικρινά δήλωσε ο τέως Πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης, μετά την ολοκλήρωση της πρώτης συνεδρίας του Εθνικού Συμβουλίου, υπό τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη.

Βολιδοσκόπηση ναι, προετοιμασία όχι

«Η Ε.Ε. έχει άλλωστε επανειλημμένα εκφράσει την ετοιμότητά της να συνδράμει υποστηρικτικά τις προσπάθειες του ΟΗΕ, όπου ζητηθεί, για επίλυση του κυπριακού προβλήματος.

Η Λευκωσία εμφανίζεται να επιθυμεί να αξιοποιήσει τον χρόνο μέχρι τις τουρκικές εκλογές της 14ης Μαΐου, ώστε να προετοιμαστεί το έδαφος για επανέναρξη των απευθείας συνομιλιών και για έναν πρωταγωνιστικό ρόλο της Ε.Ε. στην όλη προσπάθεια, υπό την ομπρέλα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. ανέφερε στην «Κ» ότι «μια κάποιου είδους βολιδοσκόπηση θα μπορούσε να επιχειρηθεί προκειμένου να καταγραφεί γενικώς η τουρκική θέση». Ωστόσο, σύμφωνα πάντα με την ίδια πηγή, ακόμη και εάν υπάρχει πολιτική βούληση, η προετοιμασία της όλης προσπάθειας θεωρείται δύσκολο να διασφαλισθεί, δεδομένου ότι κανείς δεν είναι σήμερα σε θέση να προβλέψει ποιος θα είναι ο ηγέτης της Τουρκίας μετά τις 14 Μαΐου. «Σήμερα, δεν είμαστε σε θέση να πούμε ποιος θα είναι ο συνομιλητής μας στην Άγκυρα και άρα έχω την εντύπωση ότι η έννοια της προετοιμασίας και της προπαρασκευής μιας πολιτικής προσπάθειας στο Κυπριακό δεν είναι κάτι που θα μπορούσε να διασφαλιστεί στην παρούσα φάση. Μια νύξη, βεβαίως, θα μπορούσε να γίνει, όπως άλλωστε γίνεται με κάθε ευκαιρία», υπογράμμισε η ίδια πηγή, η οποία εξέφρασε τη βεβαιότητα ότι η Άγκυρα (τόσο η παρούσα/απερχόμενη κυβέρνηση, όσο και η αντιπολίτευση) γνωρίζει τα ανοικτά ζητήματα που τίθενται από την Ε.Ε, περιλαμβανομένων και των υποχρεώσεων της Τουρκίας όπως αυτές πηγάζουν από το Διαπραγματευτικό της Πλαίσιο, στις οποίες εντάσσεται και η υποχρέωση να συμβάλει στην επίλυση του Κυπριακού. Γίνεται, λοιπόν, κατανοητό, ότι το ζήτημα αυτό βρίσκεται ήδη στην ατζέντα της Ε.Ε. και βεβαίως θα τεθεί και προς τη νέα κυβέρνηση της Τουρκίας, συμπλήρωσε η ίδια πηγή, υπογραμμίζοντας ότι: «Η Ε.Ε. έχει άλλωστε επανειλημμένα εκφράσει την ετοιμότητά της να συνδράμει υποστηρικτικά τις προσπάθειες του ΟΗΕ, όπου ζητηθεί, για επίλυση του κυπριακού προβλήματος, στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου», παραπέμποντας σε διζωνική/ δικοινοτική ομοσπονδία.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ**

Ζητείται δείγμα γραφής από την Αννίτα

Η **Αννίτα Δημητρίου** ανέλαβε το τιμόνι του ΔΗΣΥ στην πιο απότομη και επικίνδυνη στροφή στην ιστορία του μεγαλύτερου κόμματος του τόπου. Γι' αυτό και ακούγεται λογικοφανές να περιμένει ότι θα της δοθεί χρόνος να οργανωθεί, να σχεδιάσει τα επόμενά της βήματα, να επιλέξει τους συνεργάτες της και να αποφασίσει πού θέλει να πάρει το κόμμα. Τι πιο λογικό άλλωστε. Όμως, όπως λέει ένα πετυχημένο διαφημιστικό σλόγκαν, «ποτέ δεν σου δίνεται δεύτερη ευκαιρία να δημιουργήσεις μια πρώτη εντύπωση».

Οι πρώτες εντυπώσεις για τη νέα πρόεδρο του ΔΗΣΥ δημιουργούνται, είτε το επιδιώκει είτε θέλει να το αποφύγει. Μέχρι σήμερα δημιουργούνται ερήμην της, απλούστατα γιατί ο Συναγερμός είναι στα χειρότερά του και αναπόφευκτα τα φώτα είναι στραμμένα πάνω στη νέα του πρόεδρο. Ουδέποτε στην ιστορία του το κόμμα έχασε εκλογές και άλλαξε ηγεσία. Οι ντυημένοι έμεναν εκεί και διαχειρίζονταν την επόμενη μέρα είτε ο Γλαύκος Κληρίδης, που διαχειρίστηκε τις ήττες των Προεδρικών στις οποίες ήταν ο ίδιος υποψήφιος (1983, 1988), είτε ο Νίκος Αναστασιάδης τις ήττες των υποψηφίων που επέλεξε το κόμμα (2003, 2008). Πρώτη φορά μια νέα πρόεδρος καλείται να διαχειριστεί την εκλογική αποτυχία. Αυτό και μόνο αποτυπώνει το μέγεθος της ήττας, αλλά και των προκλήσεων για την κα Δημητρίου. Η κορυφαία, είναι η συνεχιζόμενη παρουσία των δύο προηγούμενων προέδρων του ΔΗΣΥ. Οι Νίκος Αναστασιάδης και Αβέρωφ Νεοφύτου παραμένουν πολιτικά δραστήριοι, μην πω και υπερδραστήριοι. Στήνουν πολιτικά γραφεία, δηλώνουν παρόντες, έχουν άπλετο ελεύθερο χρόνο και μπορούν και οι δύο να περηφανεύονται ότι στήριξαν, με όλες τους τις δυνάμεις, την κα Δημητρίου για πρόεδρο του κόμματος. Κάπου εδώ όμως εξαντλείται η κοινή πορεία Αναστασιάδη–Αβέρωφ και η κα Δημητρίου βρίσκεται στη μέση.

Αν πάνω από την Πινδάρου δεν βάραιναν οι σκιές των δύο πρώην, αλλά πάντα είχε το Κυπριακό ως αιτία. Αυτό που δεν ξανάγινε είναι η σύμπλευση αυτή να μην έχει το Κυπριακό ούτε καν σαν αφορμή ή πρόφαση (το γεγονός ότι κανένα από τα πρωτοκλασάτα στελέχη του ΔΗΣΥ που εργάστηκαν για την εκλογή Μαυρογιάννη δεν τολμά να διεκδικήσει θέση στην ηγεσία του κόμματος στις επικείμενες εκλογές λέει πολλά για το βάθος των τραυμάτων που άφησε εκείνη, τραγική για τον ΔΗΣΥ, βδομάδα).

Αν πάνω από την Πινδάρου δεν βάραιναν οι σκιές των δύο πρώην προέδρων, το πραγματικά και ουσιαστικά κορυφαίο ζήτημα είναι το βαθύτατα διχασμένο κόμμα.

Ουδείς ανέμενε από την κα Δημητρίου να επουλώσει τέτοιες πληγές στις τρεις βδομάδες που είναι πρόεδρος. Αλλά ανέμενε (και την αναμένει ακόμη) να δώσει το στίγμα της, κάποιο δείγμα γραφής. Να πεισει ότι μπορεί να επιβληθεί (τουλάχιστον στο περιβάλλον της) επί όσων συντηρούν το διχαστικό κλίμα ότι έχει ένα προσανατολισμό για το τι θέλει να κάνει με τα μέλη της κυβέρνησης που είναι και μέλη του ΔΗΣΥ αν συμφωνεί με το καθεστώς συμμετοχής του Προέδρου Χριστοδουλίδη στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα και αν ο ΔΗΣΥ θα κάνει το πραγματικά και ουσιαστικά κορυφαίο ζήτημα είναι το βαθύτατα διχασμένο κόμμα. Ένας στους τρεις Συναγερμικούς δεν ψήφισε τον υποψήφιο του κόμματος στον α΄ γύρο.

Μεταξύ α΄ και β΄ γύρου το κόμμα βίωσε έναν πρωτοφανή διχασμό στελεχών που μόλυνε τη βάση, η οποία μοιράστηκε (περίπου 60% Χριστοδουλίδης και 40% Ανδρέας Μαυρογιάννης). Σ' αυτή την οικογενειακή βεντέτα κορυφαία στελέχη του ΔΗΣΥ εργάσθηκαν –κάποια με υπερβάλλοντα ζήλο– υπέρ του υποψηφίου του ΑΚΕΛ. Σύμπλευση ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ υπήρξε και στο παρελθόν, αποτίμηση του εκλογικού αποτελέσματος. Το τελευταίο είναι κρίσιμο, όχι για να επιρριφθούν ευθύνες, αλλά για να προσδιορισθούν οι εκλογικές απώλειες, να αναζητηθούν τα αίτιά τους ώστε το κόμμα να δημιουργήσει συνθήκες «επαναπατρισμού» όσων το εγκατέλειψαν. Όλα αυτά ούτε λύνονται, ούτε γίνονται με τσιτάτα περί ενότητας, ύμνους στον πατριάρχη της παράταξης και όρκους στις αρχές και αξίες του κόμματος. Αν μη τι άλλο, αυτά προδίδουν αμηχανία.

Ανάλογα και ακόμη πιο δύσκολα ζητήματα θα προστίθενται καθημερινά στη λίστα όσο η κα Δημητρίου δεν ακουμπά την καυτή πατάτα, δεν αντικρίζει τον ελέφαντα στο δωμάτιο, που δεν είναι άλλος από την απάντηση στο ερώτημα: Πού στέκει ο Συναγερμός σε σχέση με τη διακυβέρνηση Χριστοδουλίδη; Όσα έλεγε ο ΔΗΣΥ στον υποψήφιο Χριστοδουλίδη στην προεκλογική περίοδο σε σχέση με τη διακυβέρνηση Αναστασιάδη, ισχύουν απόλυτα σήμερα για την Πινδάρου: «δεν μπορείς να είσαι ολίγον έγκυος. Δεν μπορείς να είσαι και με την παρούσα διακυβέρνηση και απέναντι στην παρούσα διακυβέρνηση». Τα όσα ψελλίζει σήμερα ο ΔΗΣΥ περί «υπεύθυνης» (αντί δηλαδή τι, ανεύθυνης;) αντιπολίτευσης φανερώνουν έλλειψη πολιτικού προσανατολισμού και την ψευδαίσθηση ότι μπορεί να έχουν και τον σκύλο χορτάτο και την πίτα σωστή ή στο ένα χέρι το ρουσφέτι και στ' άλλο τη σημαία της αξιοκρατίας.

Στην προεδρία της Βουλής η κα Δημήτριου κέρδισε τις κρίσιμες πρώτες εντυπώσεις. Γι' αυτό άλλωστε εξελίχθηκε στο πιο δυνατό χαρτί του κόμματός της και κατέλαβε τον 5ο όροφο της Πινδάρου. Ο πήχης για την ίδια είναι ήδη ψηλά. Θα συνεχίσει να περιμένει ή θ' αρχίσουμε να βλέπουμε κάποια δείγματα γραφής;

«Αυτός που περιμένει πολύ» λέει ο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μαρκές «δεν πρέπει να περιμένει πολλά».

Ο κ. Ανδρέας Χατζηκυριάκος είναι διευθύνων σύμβουλος της «ΓΝΩΡΑ Σύμβουλοι Επικοινωνίας».

Στενός συντονισμός αλλά και αποκλίσεις

Η τήρηση αποστάσεων για τον ΙΜΟ είναι μάλλον αναμενόμενη παρά αποκρυσταλλώνει κακές σχέσεις μεταξύ Αθηνών και Λευκωσίας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Στην επίσκεψη του Προέδρου Νίκου Χριστοδουλίδη στην Ελλάδα, Αθήνα και Λευκωσία διαβεβαίωσαν με κάθε έμφαση τη στενή τους συνεργασία.

Οταν στις αρχές Μαρτίου η Ελλάδα ανακοίνωνε απευθείας πτήσεις από την Αθήνα προς τη Βεγγάζη της ανατολικής Λιβύης, έμπειροι διπλωματικοί κύκλοι στη Λευκωσία σχολίαζαν πως το ελληνικό ΥΠΕΞ στάθμιζε σε υψηλή ιεράρχηση τη διασύνδεση της Ελλάδας με το κομμάτι της χώρας που διατηρεί ντε φάκτο παράλληλη κυβέρνηση (LNA/Σάλεχ) σε σχέση με την αναγνωρισμένη από τον ΟΗΕ κυβέρνηση της Τρίπολης, η οποία έχει την ισχυρή υποστήριξη της Άγκυρας. Το τουρκολιβυκό λεγόμενο μνημόνιο καθορισμού θαλασσίων ζωνών του 2019 αποτελεί βασικό ζητούμενο για την Αθήνα σε αυτό το επίπεδο σε μια αεροπορική σύνδεση που –σε παραλληλισμό– θα ομοίαζε με μια απευθείας σύνδεση του διεθνούς αεροδρομίου «Ελευθέριος Βενιζέλος» με το παράνομο αεροδρόμιο της Τύμβου.

Η πρόσφατη απόφαση στήριξης της ελληνικής διπλωματίας στην υποψηφιότητα της Τουρκίας για τη Γενική Γραμματεία του Διεθνούς Οργανισμού Ναυσιπλοΐας (ΙΜΟ) έφερε σύννεφα στη Λευκωσία, η οποία τήρησε αποστάσεις και επίσημα. Κυριότερα όμως αποτελεί υπενθύμιση πως για σειρά ζητημάτων εξωτερικής πολιτικής, διαχρονικά, Ελλάδα και Κύπρος δεν διατηρούν πάντα την ίδια προσέγγιση ή επιδιώκουν τους ίδιους, ακριβώς, στόχους παρά τη στενή, αδελφική, σχέση. Με το εν λόγω συγκείμενο να ξεδιπλώνεται σε μια ενδιαφέρουσα περίοδο για τα ελληνοτουρκικά και το Κυπριακό, αλλά και να ενισχύεται από ψιθυρολογία, δημοσιεύματα στον ελλαδικό Τύπο, καθώς και μικροπολιτική νοοτροπία.

Η περίπτωση του ΙΜΟ

Η συγκυρία των σεισμών της 5ης Φεβρουαρίου άλλαξε άρδην την προσέγγιση της Τουρκίας σε σχέση με την Ελλάδα που για πολλούς μήνες τοποθετούσε τα ελληνοτουρκικά σε ένα πλαίσιο επιθετικής ρητορικής πολύ υψηλών τόνων με αναθεωρητικό και στρατιωτικό ύφος. Η επίσκεψη των ΥΠΕΞ και ΥΠΑΜ της Ελλάδας στη σεισμόπληκτη Τουρκία, μετά την αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας από την Αθήνα, δημιούργησαν ωστόσο ένα momentum «νηνεμίας» που επισφραγίστηκε με ένα άτυπο μορατόριουμ χαμηλών εντάσεων στα ελληνοτουρκικά με αποκορύφωμα την επιλογή της ελληνικής διπλωματίας να στηρίξει την υποψηφιότητα της Τουρκίας στη Γενική Γραμματεία του ΙΜΟ με αντάλλαγμα τη λήψη υποστήριξης στη δική της προσπάθεια να εκλεγεί, την περίοδο 2025-2026, ως μη μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφάλειας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Η ιδιότυπη αυτή «ανταλλαγή διπλωματικής υποστήριξης» Ελλάδας - Τουρκίας είναι λογικό, «σε τεχνικό επίπεδο», να δημιουργεί αμηχανία στην Κυπριακή Δημοκρατία. Ο ΙΜΟ, διεθνής διακρατικός οργανισμός που λειτουργεί υπό τον ΟΗΕ, ρυθμίζει μεν τα της παγκόσμιας ναυσιπλοΐας, ωστόσο, τόσο σε συμβολικό όσο και σε ουσιαστικό επίπεδο, η Λευκωσία δεν θα μπορούσε να στηρίξει την Ελλάδα σε κάτι τέτοιο. Από το 1987 η Τουρκία επιβάλλει εμπάργκο στα κυπριακά πλοία (σημαίας, πλοιοκτησίας ή συμφερόντων Κύπρου), τα οποία δεν έχουν πρόσβαση σε τουρκικά λιμάνια. Επιπλέον, το ζήτημα της προσέγγισης των κυπριακών πλοίων στα τουρκικά λιμάνια αποτέλεσε, διαχρονικά, και αντικείμενο τόσο του Κυπριακού όσο και ανά καιρούς προτεινόμενων ΜΟΕ ή πτυχή της ευρωτουρκικής σχέσης. Πέραν τούτου, ωστόσο, ο ίδιος ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης ξεκαθάρισε πως εκλογή της Τουρκίας στη γ.γ. του ΙΜΟ δεν επηρεάζει την Κύπρο και πως η προσέγγιση της διπλωματικής «αλληλοβοήθειας» Τουρκίας - Ελλάδας θα μπορούσε να λειτουργήσει, ωφέλιμα, για τη Λευκωσία.

Η απόφαση, συνεπώς, της Λευκωσίας να τηρήσει αποστάσεις είναι μάλλον αναμενόμενη και λογική –εκ των πραγμάτων ένεκα τουρκικού εμπάργκο– παρά αποκρυσταλλώνει, στην παρούσα συγκυρία, κακές σχέσεις μεταξύ Αθηνών και Λευκωσίας, που, διαχρονικά, έχουν ανά καιρούς αποκλίσεις ως προς τη στοχοθεσία τους σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής.

Αποκλίσεις. Ίσχυαν πάντα

Από την εποχή του δόγματος Παπανδρέου-Κύπρου του «η Αθήνα αποφασίζει και η Λευκωσία συντάσσεται» μέχρι το μεταπολιτευτικό «η Λευκωσία αποφασίζει και η Αθήνα συμπαρίσταται» πέρασε πολύς και συμπυκνωμένος, ιστορικά, χρόνος, ο οποίος όχι μόνο ομαλοποίησε τις ταραγμένες και πολύπλοκες σχέσεις Αθήνας - Λευκωσίας της περιόδου 1960-1974 αλλά εμπέδωσε και την ανεξαρτησία των δύο διαφορετικών κρατών –μετά την ιστορική γέννηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, το 1960. Δεν χωράει αμφιβολία πως Κύπρος και Ελλάδα, διαχρονικά, βρίσκονται σε στενό συντονισμό τόσο σε επίπεδο, μετά το 2004, Ε.Ε. όσο και σε περιόδους κορύφωσης των διαπραγματεύσεων του Κυπριακού, όπως την περίοδο του Ελσίνκι (1999), τη διετία 2003-2004 (τελική υιοθέτηση του σχεδίου Ανάν) καθώς και τη διετία 2015-2017 με την κορύφωση των συνομιλιών στο Κραν Μοντανά. Ωστόσο, αποκλίσεις και διαφορετικοί προσανατολισμοί καταγράφονταν και καταγράφονται για σειρά λόγων:

Ο ΙΜΟ ρυθμίζει τα της παγκόσμιας ναυσιπλοΐας, ωστόσο, τόσο σε συμβολικό όσο και σε ουσιαστικό επίπεδο, η Λευκωσία δεν θα μπορούσε να στηρίξει την Ελλάδα σε κάτι τέτοιο.

• **Στο εσωτερικό** πολιτικό σκηνικό στο πώς Κυπριακό και ελληνοτουρκικά προβάλλονται στην κοινή γνώμη και στη δημόσια σφαίρα της κάθε χώρας –ιδίως σε περιόδους προεκλογικών εκστρατειών. Πεδίο κατεξοχήν, ανά καιρούς, πολιτικής σπέκουλας ή επιμέρους λαϊκισμών.

• **Ως προς** τις ίδιες τις επιδιώξεις και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των χωρών. Κύπρος και Ελλάδα παραμένουν βασικοί πρωταγωνιστές στο αναδυόμενο περιβάλλον της Ανατολικής Μεσογείου ωστόσο διαφέρουν σε σχέση με επιμέρους ποιοτικά τους χαρακτηριστικά. Η Ελλάδα π.χ. είναι ισχυρώς παρούσα στα Βαλκάνια ως προς το οικονομικό και διπλωματικό της αποτύπωμα, σε μια περιοχή που δεν αποτελούσε ποτέ προτεραιότητα της κυπριακής εξωτερικής πολιτικής. Αντίστοιχα, η Κύπρος είχε μεγαλύτερη παρουσία, διαχρονικά, στις χώρες ΜΕΝΑ ή με τα κράτη του Κόλπου, ενώ πτυχές της ελλαδικής εξωτερικής πολιτικής απορρέουν και από την ιδιότητά της ως κράτους-μέλους του ΝΑΤΟ, πεδίο στο οποίο απουσιάζει η Κ.Δ.

• **Σε πεδία** συνεργασίας. Παρά τη στενή σχέση σε τομείς πολιτικής, άμυνας, ενέργειας, κ.ά., Ελλάδα και Κύπρος τα τελευταία χρόνια προχώρησαν πολύ διαφορετικά ως προς την ενεργειακή τους πολιτική, τα εξοπλιστικά προγράμματα για την άμυνα, τις έρευνες για υδρογονάνθρακες και τη χάραξη θαλασσίων ζωνών με τα όμορα κράτη της περιοχής τους. Επί του πεδίου το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ακαδημαϊκή συζήτηση που ανά διαστήματα προκύπτει σε σχέση με το αν συμφέρει, πραγματικά, Ελλάδα και Κύπρος να καθορίσουν μεταξύ τους θαλάσσια σύνορα λόγω της ιδιαιτερότητας στο σύμπλεγμα του Καστελόριζου, πτυχή που επηρεάζει αναπόφευκτα την Ελλάδα στον 28ο παράλληλο σε σχέση με τις επιδιώξεις της Τουρκίας και το ενδεχόμενο προσφυγής στη Χάγη για επίλυση των διαφορών.

Νέα εικόνα

Σε κάθε περίπτωση και πέραν κάποιων αποκλίσεων που προκύπτουν είτε λόγω πολιτικών επιλογών είτε οργανικά, δεν χωράει αμφιβολία πως Κύπρος και Ελλάδα παραμένουν σε στενή συνεργασία και επιπλέον το Κυπριακό παραμένει κορυφαία προτεραιότητα για την ελληνική εξωτερική πολιτική. Ωστόσο, αυτό που διαφοροποιείται πλέον ουσιαστικά είναι πως στην Αθήνα φαίνεται ότι εμπεδώνεται στο σύνολο του πολιτικού προσωπικού της χώρας πως η πτυχή που αμιγώς αφορά την Ελλάδα στο Κυπριακό είναι η διάσταση της ασφάλειας και των εγγυήσεων –λόγω και του ρόλου της ως εγγυήτριας δύναμης.

Η εν λόγω διαπίστωση αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον στην τρέχουσα συγκυρία για σειρά λόγων: (α) σε σχέση με την κατεύθυνση που παίρνουν ελληνοτουρκικά και Κυπριακό, σε σχέση με το τι δύναται να προχωρήσει και τι όχι (β) αναφορικά με το γεγονός πως η Τουρκία δεν πακετοποιεί πλέον ελληνοτουρκικά και Κυπριακό, κρατώντας πιο σκληρή στάση, μετά το 2017, σε σχέση με το δεύτερο και (γ) με την προσπάθεια που καταβάλλεται σε σχέση με την ευρωπαϊκή διαμεσολάβηση για σπάσιμο του τρέχοντος αδιεξόδου και της ανασύστασης του ενιαίου αμυντικού χώρου (ΕΑΧ) αμφότερα στο προεκλογικό πρόγραμμα του Προέδρου Χριστοδουλίδη.

Σε κάθε περίπτωση και δεδομένου ότι η Ελλάδα βρίσκεται ενώπιον ενός κρίσιμου προεκλογικού, το πώς μελλοντικές αποκλίσεις θα καταγραφούν μένει να διαφανεί, δεδομένης και της άποψης που εξέφρασε ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης, προεκλογικά, πως δεν μπορεί να υπάρξει ομαλοποίηση των ελληνοτουρκικών χωρίς λύση του Κυπριακού.

Φημολογία και ακρίβεια

Με αφορμή ένα πρωτοσέλιδο της εφημερίδας «Εστία» (ημ. δημοσίευσης 25 Μαρτίου) που δημοσίευσε απόσπασμα του βιβλίου του Κώστα Χατζηκωστή «7 Προεδρικά Πορτραίτα» δημιουργήθηκε μια φημολογία σχετικά με σοβαρή ρήξη στις σχέσεις του τέως Προέδρου της Κ.Δ., Νίκου Αναστασιάδη και του Έλληνα πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη. Μπορεί το ζήτημα να διαψεύστηκε από τον ίδιο τον κ. Αναστασιάδη, για να ακολουθήσει διάψευση της διάψευσης από τον κ. Χατζηκωστή, ωστόσο επόμενο δημοσίευμα της «Εστίας» από τον δημοσιογράφο κ. Κοττάκη έκανε λόγο για επιβεβαίωση του πρωτοσέλιδου της αθηναϊκής εφημερίδας λόγω της ανακοίνωσης της Λευκωσίας για τήρηση αποστάσεων στο θέμα του ΙΜΟ. Το ζήτημα του ΙΜΟ δεν συνδέεται επουδενί με το θέμα και η απόσταση της Λευκωσίας θα ήταν δεδομένη ανεξαρτήτως του κλίματος με την Αθήνα για λόγους που συνδέονται αποκλειστικά με το επιβληθέν εμπάργκο από την Τουρκία στα κυπριακά πλοία εδώ και 36 χρόνια. Τα παραπάνω δείχνουν και την εσωτερική διάσταση των αποκλίσεων Αθήνας - Λευκωσίας και το πώς, συχνά, το ζήτημα λαμβάνει διαστάσεις φημολογιών, κουτσομπολιού ή και μιας απόπειρας προβολής των ελληνοτουρκικών ή του Κυπριακού στο πολιτικό σκηνικό της εκάστοτε χώρας.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**

Η Κυπριακή Δημοκρατία απούσα

Μετά την επιστροφή του ΠτΔ από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η εικόνα για την πρότασή του για περισσότερη εμπλοκή της Ε.Ε. στα του Κυπριακού παρέμεινε συγκεχυμένη, ενώ και ο ίδιος έχει χαμηλώσει τον πήχη των προσδοκιών. Ο ΠτΔ είχε αναφερθεί σε πρόταση δύο σκελών, πρώτα διορισμό πολιτικής προσωπικότητας για επανέναρξη διαλόγου, και μετά την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων την εξασφάλιση τεχνοκρατικής υποστήριξης. Για το δεύτερο σκέλος δεν τίθεται αμφιβολία αφού, όπως και στη διαπραγματευτική διαδικασία 2015-2017, η Ε.Ε. θα είναι παρούσα για να εξασφαλιστεί η πλήρης εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Το πρώτο σκέλος όμως φαντάζει εξαιρετικά δύσκολο για έναν αριθμό παραγόντων.

Οι χρονοβόρες διαδικασίες της Ε.Ε., τα συγκρουόμενα συμφέροντα των κρατών-μελών, η δυσπιστία από πλευράς Ε.Ε. απέναντι στην αξιοπιστία και θέληση της ελληνοκυπριακής πλευράς για ουσιαστικές τομές, αλλά και η σημασία που δίνει η Ε.Ε. στη μη παράκαμψη του ΟΗΕ (από τον οποίο ακόμη εκκρεμεί ο διορισμός ειδικού απεσταλμένου) είναι μόνο μερικοί από τους λόγους που δεν αφήνουν περιθώρια αισιοδοξίας.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι σταδιακά αυτή η συζήτηση θα χαθεί από το προσκήνιο χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα. Κάπως έτσι χάθηκε και το παράδειγμα που είχε αναφέρει προεκλογικά ο ΠτΔ για διάθεση της Κ.Δ. να αποδεχθεί τη φιλελευθεροποίηση της βίζας στην Ε.Ε. για Τούρκους επιχειρηματίες με αντάλλαγμα το άνοιγμα ενός ή δύο λιμανιών της Τουρκίας για την Κ.Δ. Αυτή ήταν και η μόνη συγκεκριμένη πρόταση που είχε τεθεί από πλευράς του νυν ΠτΔ, η οποία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο μια ευρύτερης στρατηγικής για να κινηθούμε πέρα από τα τετριμμένα που έχουν δοκιμαστεί πολλάκις. Τη στιγμή λοιπόν που τα πλείστα ελλαδικά ΜΜΕ γράφουν για «επίθεση φιλίας» Τουρκίας προς Ελλάδα και που η Ελλάδα συμφωνεί να στηρίξει την Τουρκία στην υποψηφιότητά της για τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (μια στήριξη σημαντική για την Τουρκία), η Κ.Δ. και πάλι βρίσκεται να παρακολουθεί τις εξελίξεις με αμηχανία. Μια αμηχανία που φανερώνει την αδυναμία της να χρησιμοποιήσει την αντιστροφή του κλίματος προς όφελος των διακηρυγμένων στόχων της. Μια αμηχανία που αποδεικνύει συνάμα ότι πέρα από τα λόγια για θετική ατζέντα, η Κ.Δ. αδυνατεί να σκεφτεί ή να οραματιστεί τον εαυτό της ως ένα δρώντα που μπορεί να συνδυάσει τους στόχους του με τις τρέχουσες εξελίξεις, που να ενεργοποιεί μηχανισμούς με βάση την ατζέντα της και να μπορεί να εκπονήσει στρατηγικό πλάνο προς επίτευξη αυτών, πάντα με βάση τις διεθνείς και περιφερειακές ισορροπίες.

Αμήχανος απέναντι στο σκηνικό που δημιουργείται όμως, εμφανίζεται και ο Τουρκοκύπριος ηγέτης ο οποίος δηλώνει ότι σε περίπτωση που η Τουρκία αλλάξει στάση αυτός θα παραιτηθεί. Αυτή η δήλωση έγινε σε ένα σκηνικό όπου οι Τουρκοκύπριοι είναι ολοένα και πιο αποξενωμένοι από την ηγεσία τους, το προοδευτικό κομμάτι αρθρώνει την ανάγκη του να ακουστεί ως μια φωνή που δεν επιθυμεί την απόλυτη υποταγή στην Τουρκία και προσπαθεί να παλέψει σε ένα σκηνικό ασφυξίας και αυξανόμενης πίεσης. Και εδώ κάποιος διερωτάται και πάλι: πού είναι η Κυπριακή Δημοκρατία σε όλα αυτά; Έχει κοιτάξει καθόλου το σπίτι της; Διαβάζει την κατάσταση και τις ισορροπίες στην τουρκοκυπριακή κοινότητα; Είναι σε θέση με στρατηγικό πλάνο να αδρανοποιήσει τα επιχειρήματα όσων ισχυρίζονται ότι η Κ.Δ. δεν αντιπροσωπεύει και τους Τουρκοκύπριους και να τραβήξει το χαλί κάτω από τα πόδια του διχοτομιστή Τατάρ;

Μέχρι σήμερα, και παρά τις αναφορές του στο προεκλογικό του πρόγραμμα στην κατάρτιση κρατικής πολιτικής για τους Τουρκοκυπρίους, ο ΠτΔ δεν έχει τηρήσει καμία από τις υποσχέσεις του για την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Δεν εχουμε δει κανένα από τα «θετικά μέτρα εξουδετέρωσης διχοτομικών και χωριστικών δράσεων» όπως υποσχέθηκε, αλλά και κανένα άνοιγμα προς μια τουρκοκυπριακή κοινότητα, εγκλωβισμένη στον κλοιό της Τουρκίας. Μέτρα που αφορούν την πρόσβαση των Τουρκοκυπρίων σε τραπεζικά ιδρύματα στα εδάφη που ελέγχονται από την Κ.Δ., το θέμα των υπηκοοτήτων για παιδιά μικτών γάμων, η περαιτέρω ενθάρρυνση της δράσης της Ε.Ε. στο βόρειο μέρος του νησιού, είναι μόνο μερικά που θα μπορούσαν να ενταχθούν σε μια ευρύτερη στρατηγική απέναντι στους Τουρκοκύπριους. Ο στόχος τέτοιας στρατηγικής θα ήταν η ενίσχυση της υπόστασης της Κ.Δ. ως αντιπροσώπου του συνόλου των ανθρώπων του νησιού, σε μια στιγμή που αυτό αμφισβητείται από την ηγεσία των Τουρκοκυπρίων και της Τουρκίας σε διεθνές επίπεδο.

Δεν υπάρχει πλέον η ευχέρεια χρόνου, ειδικά σε ένα πλαίσιο όπου τα πράγματα αλλάζουν συνεχώς και δημιουργείται ένα σκηνικό ευρύτερης συνεργασίας στην περιοχή, κάτι που δυνητικά αναμένεται να ενταθεί μετά τις εκλογές σε Ελλάδα και Τουρκία.

Αυτό το σκηνικό, που φαίνεται να ενθαρρύνεται από τις ΗΠΑ και την Ε.Ε., πολύ πιθανόν να φέρει στο προσκήνιο σύντομα και συζητήσεις για ευρύτερη ενεργειακή συνεργασία. Τότε είναι που θα κριθεί ξανά η διάθεση της Κ.Δ. να συνεισφέρει θετικά, ειδικά μετά τη δική της επιμόνη για πιο έντονο πολιτικό ρόλο της Ε.Ε. στο Κυπριακό. Αν μάλιστα τόσο ενδιαφέρει την κυβέρνηση η ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε. στα του Κυπριακού, πρέπει να πάψει να αγνοεί τα καλέσματα της Ε.Ε. για ενίσχυση της συνεργασίας με την τουρκοκυπριακή κοινότητα και να κάνει εκείνα τα ανοίγματα στην τ/κ κοινότητα που ο ίδιος ο ΠτΔ έκρινε ως αναγκαία στο προεκλογικό του πρόγραμμα. Τίποτα δεν είναι εύκολο τη δεδομένη στιγμή, αλλά και τίποτα δεν επιδέχεται πλέον χειρισμούς που ροκανίζουν τον χρόνο, βάζουν τα πράγματα κάτω από το χαλί, και αδυνατούν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της εποχής. Αλλιώς, κινδυνεύουμε να μείνουμε και εκτός ευρύτερης περιφερειακής συνεργασίας και με τη διχοτόμηση εδραιωμένη στη χώρα μας, τους Τουρκοκύπριους αφανισμένους από την Τουρκία και την υπόσταση της Κ.Δ. συνεχώς υπό αμφισβήτηση.

Η κα Ανδρομάχη Σοφοκλέους είναι πολιτική αναλύτρια.

Ζητείται συντονισμός για κυρώσεις

Σε πρωτοβουλία των Ολλανδών για την αντιμετώπιση της παράκαμψης κυρώσεων συμμετέχει η Κύπρος

Ο απεσταλμένος για τις κυρώσεις Ντέιβιντ Ο' Σάλιβαν διατηρεί επαφή με τα κράτη της G7 και άλλες τρίτες χώρες που συντονίζουν τις κυρώσεις τους με την Ε.Ε. Στη φωτογραφία με τον εκτελεστικό αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Βάλντις Ντομπρόβσκις.

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Σε πρόγραμμα στενότερου συντονισμού για αποτροπή της παράκαμψης κυρώσεων κατά της Ρωσίας συμμετέχει η Κύπρος, σύμφωνα με δημοσιεύματα του διεθνούς Τύπου, με κοινοτικές πηγές να επιβεβαιώνουν πως έχει ξεκινήσει μια τέτοια προσπάθεια μετά από ένα non-paper που κυκλοφόρησαν οι Κάτω Χώρες, και διπλωματικές πηγές να επιβεβαιώνουν πως η Κύπρος έχει τουλάχιστον υπόψη της τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία. Μάλιστα, το πρόγραμμα αυτό, σύμφωνα με δημοσίευμα του Bloomberg, μπορεί να αποτελέσει προπομπό για τη δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού συντονισμού της εφαρμογής των κυρώσεων της Ε.Ε. σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Μετά από την έγκριση δέκα πακέτων κυρώσεων κατά της Ρωσίας για την εισβολή στην Ουκρανία, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καλύψει τους πλείστους τομείς, από το εμπόριο μέχρι την ενέργεια και από τη βιομηχανία μέχρι τους μηχανισμούς προπαγάνδας, και κατά γενική ομολογία σε Βρυξέλλες και εθνικές πρωτεύουσες, δεν υπάρχουν πολλά νέα στοιχεία που μπορούν να προστεθούν. Όσο λοιπόν τα κράτη μέλη αντιστέκονται – μόνα τους ή κατά ομάδες– στην επιβολή κυρώσεων σε τομείς όπως το εμπόριο διαμαντιών ή την πυρηνική ενέργεια, η προσοχή των Βρυξελλών στρέφεται στην αποτελεσματική εφαρμογή των όσων μέτρων ήδη συμφωνήθηκαν, και στο κλείσιμο των «παράθυρων» που επιτρέπουν παράκαμψη κυρώσεων μέσω, μεταξύ άλλων, τρίτων χωρών.

Όπως επιβεβαίωσε κοινοτική πηγή στην «Κ», η πρωτοβουλία στην οποία αναφέρθηκε την Τετάρτη το Bloomberg, ξεκίνησε με non-paper από τις Κάτω Χώρες, το οποίο κυκλοφόρησε πριν από περίπου ένα μήνα. Από εκεί και πέρα, όμως, τόνισε η ίδια πηγή, ότι οι όποιες συζητήσεις βρίσκονται ακόμα στα πρώτα τους στάδια, και ως εκ τούτου δεν υπάρχει ακόμα κάτι συγκεκριμένο σε σχέση με τη δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού συντονισμού ή άλλων δομικών αλλαγών.

> *Τα κράτη μέλη βρίσκονται ήδη σε συνεχή επαφή μεταξύ τους και με την Κομισιόν για την παρακολούθηση της εφαρμογής των κυρώσεων εντός της Ε.Ε.*

Μπλόκο στην παράκαμψη

Τα κράτη-μέλη βρίσκονται ήδη σε συνεχή επαφή μεταξύ τους και με την Κομισιόν για την παρακολούθηση της εφαρμογής των κυρώσεων εντός της Ε.Ε., αλλά και για αποτροπή τυχόν προσπαθειών για την παράκαμψή τους μέσω τρίτων χωρών, όπως την Τουρκία, αλλά και τη Σερβία, χώρες της Κεντρικής Ασίας ή την Ινδία. Ο ειδικός απεσταλμένος της Ε.Ε. για τις κυρώσεις Ντέιβιντ Ο' Σάλιβαν έχει μεταφέρει τα μηνύματα της Ε.Ε. σε χώρες της Κεντρικής Ασίας όπου οργανισμοί όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) εντόπισαν εμπορική κινητικότητα που παραπέμπει σε μεταφορά απαγορευμένων ειδών στη Ρωσία. Αντίστοιχες επαφές με την Τουρκία, καθώς και πιέσεις από τις ΗΠΑ, έφεραν ως αποτέλεσμα οι τουρκικές αρχές να βάλουν φρένο από την 1η Μαρτίου σε εξαγωγές συγκεκριμένων ειδών στη Ρωσία.

Αξίζει πάντως να σημειωθεί πως το πρόγραμμα για ενίσχυση του συντονισμού στην τήρηση των κυρώσεων στα κράτη-μέλη της Ε.Ε., δεν είναι ξεκάθαρο κατά πόσο αφορά και την παράκαμψη κυρώσεων μέσω τρίτων χωρών, και τυχόν συμμετοχή φυσικών και νομικών προσώπων από τρίτες χώρες στην παράκαμψη κυρώσεων.

Στα κράτη η ευθύνη

Την ευθύνη για την εφαρμογή των όποιων κυρώσεων τη φέρουν τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., με την Κομισιόν να καλείται να επικοινωνήσει με τις αρμόδιες εθνικές αρχές στην περίπτωση που πληροφορηθεί για το ενδεχόμενο παράκαμψης κυρώσεων. Η ευθύνη των τελικών αποφάσεων σε τέτοιες περιπτώσεις αφορά αποκλειστικά τα κράτη-μέλη, και αυτό είναι κάτι που φαίνεται πως διατηρείται ως αρχή στις όποιες συζητήσεις για στήριξη των κρατών-μελών ή για δημιουργία μηχανισμού συντονισμού στο μέλλον. Ο συντονισμός γίνεται αυτή τη στιγμή μέσω μιας ομάδας εμπειρογνωμόνων για τις κυρώσεις, καθώς και μέσω της Ειδικής Ομάδας για Δέσμευση και Κατάσχεση «Freeze and Seize Task Force» που δημιουργήθηκε τον Μάρτιο του 2022.

Πρόσφατα, ομάδα εκπροσώπων των εθνικών αρχών για επιβολή των κυρώσεων και της Κομισιόν είχε συνάντηση με εκπροσώπους του επιχειρηματικού τομέα στα τέλη Φεβρουαρίου, ενώ ο απεσταλμένος για τις κυρώσεις Ντέιβιντ Ο' Σάλιβαν διατηρεί επαφή με τα κράτη της G7 και άλλες τρίτες χώρες που συντονίζουν τις κυρώσεις τους με την Ε.Ε. Υπενθυμίζεται πως η Κομισιόν κατέθεσε τον Δεκέμβριο πρόταση για εναρμόνιση του τι θεωρείται ποινικό αδίκημα και για εναρμόνιση των κυρώσεων όσον αφορά την παραβίαση περιοριστικών μέτρων της Ε.Ε. Η πρόταση βρίσκεται ακόμα στα αρχικά της στάδια και αναμένεται να συζητηθεί από τους υπουργούς Δικαιοσύνης της Ε.Ε. τον ερχόμενο Ιούνιο.

Το Bloomberg

Σύμφωνα με το δημοσίευμα του Bloomberg, οι Κάτω Χώρες έχουν ζητήσει τη δημιουργία μηχανισμού σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης που να διασφαλίζει πως κυβερνήσεις και εταιρείες δεν επιχειρούν να παρακάμψουν τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας. Όπως σημειώνει το διεθνές ειδησεογραφικό πρακτορείο, επικαλούμενο κοινοτικούς αξιωματούχους, αυτό που συμβαίνει σε αυτό το στάδιο είναι μια πρωτοβουλία στην οποία συμμετέχουν εννέα κράτη-μέλη και έχει ως στόχο τον εντοπισμό κενών στο καθεστώς κυρώσεων κατά της Ρωσίας και τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των εθνικών αρχών κατά την επιβολή τους.

Τα εννέα κράτη-μέλη σύμφωνα με το δημοσίευμα είναι η Τσεχία, η Κύπρος, η Δανία, η Ισπανία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Ουγγαρία, η Ρουμανία και η Σλοβενία. Περισσότερα κράτη-μέλη φέρονται να έχουν εκφράσει το ενδιαφέρον τους για την πρωτοβουλία. Σύμφωνα πάντα με τις πηγές του Bloomberg, οι οποίες μίλησαν υπό το καθεστώς ανωνυμίας, η πρωτοβουλία συντονισμού μεταξύ της Κομισιόν και των κρατών-μελών μπορεί να αποτελέσει τον «προπομπό», όπως αναφέρεται στο δημοσίευμα, για τη δημιουργία του μηχανισμού για εποπτεία της εφαρμογής των κυρώσεων σε επίπεδο Ε.Ε. τον οποίο προτείνουν οι Ολλανδοί.

Όπως σημειώνεται στο ρεπορτάζ, η πρωτοβουλία θα ξεκινήσει τον Ιούνιο, θα διαρκέσει δύο χρόνια και θα περιλαμβάνει «χαρτογράφηση» του ποιες αρχές είναι υπεύθυνες στα κράτη-μέλη για το πάγωμα περιουσιακών στοιχείων, καθώς και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, ενώ από την πλευρά της η Κομισιόν θα παρέχει εμπειρογνωμοσύνη μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης. Το Bloomberg επισημαίνει πως αυτή θα είναι η πρώτη φορά που η Κομισιόν θα παρέχει συγκεκριμένη στήριξη στα κράτη-μέλη όσον αφορά την εφαρμογή κυρώσεων.

Προηγούμενο με ΣτΕ

Το δημοσίευμα αναφέρεται σε παρόμοιο πρόγραμμα το οποίο ξεκίνησε τον περασμένο Σεπτέμβριο, στο πλαίσιο της συνεργασίας του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (Technical Support Instrument - TSI) της Κομισιόν με το Συμβούλιο της Ευρώπης (το οποίο δεν αποτελεί θεσμό της Ε.Ε.). Το πρόγραμμα αφορά στήριξη σε Τσεχία, Λετονία και Μάλτα σε σχέση με την εφαρμογή των κυρώσεων κατά της Ρωσίας.

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης το πρόγραμμα, το οποίο έχει διάρκεια οκτώ μηνών (ολοκληρώνεται δηλαδή μέχρι τον Μάιο), έχει ως στόχο την ενίσχυση της δυνατότητας των αρχών να ταυτοποιούν ποια φυσικά και νομικά πρόσωπα ελέγχουν ουσιαστικά μια εταιρεία και να μειώσουν τους κίνδυνους παράκαμψης των κυρώσεων μεταξύ άλλων μέσω και της χρήσης εικονικών περιουσιακών στοιχείων (όπως κρυπτονομισμάτων). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, το πρόγραμμα εστιάζει στην ανασκόπηση πρακτικών για ταυτοποίηση των προσώπων που ελέγχουν μια εταιρία, καθώς και ανασκόπηση των πρακτικών δέσμευσης και κατάσχεσης περιουσιακών στοιχείων στα κράτη μέλη. Παράλληλα, μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος γίνεται ανάλυση τρόπων αποτελεσματικής εποπτείας των εικονικών περιουσιακών στοιχείων, και εντοπισμού των κατάλληλων εργαλείων για την ανάλυση και την παρακολούθηση συναλλαγών μέσω blockchain.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ**

Εκλογικές προοπτικές της άκρας Δεξιάς

Στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε., κόμματα της άκρας Δεξιάς βρίσκονται σε μια ανοδική εκλογική τροχιά. Σε ορισμένες από αυτές (Αυστρία, Ιταλία, Γαλλία, Σουηδία, Ολλανδία, Νορβηγία) η άνοδός τους είναι μετεωρική, σκοράροντας κατ' επανάληψη διψήφια εκλογικά ποσοστά σε επίπεδο εκλογών για το εθνικό ή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Επίσης, υπάρχουν ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες κόμματα της άκρας Δεξιάς έχουν αναλάβει τα ηνία της κυβέρνησης ή έχουν μετάσχει ως εταίροι σε σχήματα κυβερνήσεων συνεργασίας ή υποστηρίξει κοινοβουλευτικά κυβερνήσεις μειοψηφίας. Με άλλα λόγια, η άκρα Δεξιά σε χώρες της Ε.Ε. διαθέτει χαρακτηριστικά ενός εκλογικά σημαντικού χώρου που έχει εδραιώσει την παρουσία του στην πολιτική σκηνή και διαθέτει επιρροή στη διακυβέρνηση, ασκώντας πιέσεις στα καθιερωμένα κόμματα προκειμένου αυτά να προσαρμόσουν τις θέσεις τους μιμούμενα εκείνες των επιτυχημένων αντιπάλων τους από την ακροδεξιά κομματική οικογένεια.

Συγκρινόμενη η ελληνική κομματική σκηνή, στην παρούσα συγκυρία αλλά και καθ' όλη την περίοδο που λάμβανε χώρα η διαδικασία της εκλογικής απογείωσης της ευρωπαϊκής άκρας Δεξιάς, με την αντίστοιχη κομματική αρένα σε χώρες της Ε.Ε., η εικόνα που προκύπτει είναι εκείνη της εκλογικής ασημαντότητας και της πολιτικής περιθωριακότητας.

Αυτό εν μέρει οφείλεται στα χαρακτηριστικά της άκρας Δεξιάς στην Ελλάδα και στους καρικατουρίστικους χαρακτήρες που συχνά την πλαισίωναν. Η περίπτωση της Χρυσής Αυγής κατέδειξε, ωστόσο, ότι πίσω από το έλλειμμα «εκλογικής σημαντικότητας» (relevance) και επιδραστικότητάς της στην πολιτική σκηνή, υπήρχαν αθέατες δυναμικές που δημιουργούσαν συνδέσεις μεταξύ του αντιμεταναστευτικού αφηγήματος και των βίαιων πρακτικών της και των κυνικών και επιθετικών συμπεριφορών ενός τμήματος του εκλογικού σώματος. Μπορεί το εκλογικό ποσοστό της Χρυσής Αυγής να ήταν μέτριο αριθμητικά, όμως η εγκληματική και τρομοκρατική δράση της υπήρξε επικίνδυνη και απειλητική για την κοινωνία και τη δημοκρατία.

Στην παρούσα προεκλογική συγκυρία ο χώρος της εγχώριας άκρας Δεξιάς δεν έχει αλλάξει ουσιαστικά όσον αφορά την εκλογική σημαντικότητά του: το ποσοστό του στις δημοσκοπήσεις είναι χαμηλό και στο περιβάλλον του ανακυκλώνονται πρόσωπα με προέλευση από τις παλιές δεξαμενές. Το τραγικό σιδηροδρομικό δυστύχημα των Τεμπών μόνο περιθωριακά ευνόησε τα μικροσκοπικά ακροδεξιά σχήματα, τα ποσοστά των οποίων ενισχύθηκαν ελαφρώς, παρότι το μεγάλο μέρος των δυσαρεστημένων ψηφοφόρων ανακατευθύνθηκε κυρίως προς την αδιευκρίνιστη ψήφο και τους αναποφάσιστους, το προφίλ των οποίων (γυναίκες, νέοι, κεντρώας τάσης) είναι δύσκολο να προσανατολιστεί εκλογικά στα ακροδεξιά μορφώματα.

Ωστόσο, δεν είναι τόσο θέμα δύναμης και μεγέθους εκλογικής επιρροής, όσο είναι ζήτημα τιμής για την ελληνική δημοκρατία και αξιοπρέπειας του εκλογικού σώματος να μην επιτρέψει την είσοδο στη Βουλή σχηματισμών που ευθέως ή εμμέσως έχουν τις ρίζες τους σε εγκληματικές οργανώσεις, ιδεολογίες ρατσισμού και επιβολής σκληρών διακρίσεων. Σε ό,τι αφορά το θέμα αυτό και ανεξάρτητα από όποιες άλλες διαφορές χαρακτηρίζουν τα κόμματα, η στάση τους πρέπει να είναι κοινή και το μέτωπο για την προάσπιση της δημοκρατίας αδιάσπαστο.

Η κ. Βασιλική Γεωργιάδου είναι καθηγήτρια Πολιτικής Επιστήμης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Το ορφανό τροχαίο και το φάουλ των Αρχών

Μετά από έντεκα χρόνια, ισχυρισμοί για συγκάλυψη του τροχαίου στη Λεμεσό

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, το θανατηφόρο τροχαίο της Λεμεσού το 2012 συγκαταλέγεται στα ανεξιχνίαστα, που ανέρχονται σε ποσοστό 15%, και αφορούν περιπτώσεις όπου ο δράστης πρόκλησης του τροχαίου εγκατέλειψε τη σκηνή.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Μείζον ζήτημα, έντεκα χρόνια μετά, προκάλεσε ένα τροχαίο περιστατικό με θύμα 17χρονο από τη Λεμεσό. Η ανακίνηση του τραγικού συμβάντος ξεκίνησε από αναρτήσεις σε κοινωνικά δίκτυα και στηρίχθηκε σε υποθετικούς ισχυρισμούς που παρέπεμπαν ξεκάθαρα σε συγκάλυψη του περιστατικού που είχε ως θύμα τον Ανδρέα Λοΐζου. Ωστόσο, η επαναφορά του συγκεκριμένου συμβάντος, 11 χρόνια μετά, καθώς και ο θόρυβος που προκλήθηκε, κυρίως στα κοινωνικά δίκτυα, άφησε πίσω πληθώρα ερωτηματικών πρώτον, για τον χειρισμό που

Στα όσα διακινήθηκαν σε κοινωνικά δίκτυα αντέδρασε η Εμιλυ Γιολίτη με την αστυνομία να διαψεύδει τους ισχυρισμούς για εμπλοκή της.

έτυχε από την αστυνομία το όλο θέμα και δεύτερον, την ευκολία στοχοποίησης συγκεκριμένων προσώπων χωρίς να υπάρχουν ατράνταχτα στοιχεία για μια υπόθεση στην οποία κάποιος έχασε τη ζωή του. Η τροπή που έλαβε η συγκεκριμένη ιστορία, καθώς και η ανεξέλεγκτη παραφιλολογία για τον δράστη ή δράστες που εγκατέλειψαν τη σκηνή του τροχαίου και το νεαρό θύμα, ανέδειξε και το ανησυχητικό φαινόμενο εκμετάλλευσης του τραγικού συμβάντος από κάποιους με επιδίωξη το οικονομικό όφελος. Ωστόσο, εκείνο που έριξε λάδι στη φωτιά και φούντωσε τα περί πολιτικής συγκάλυψης ήταν η διαχείριση, από πλευράς αστυνομίας, του δελτίου Τύπου που είχε εκδοθεί το 2012 και το οποίο όπως αποδείχθηκε για κάποιο λόγο «εξαφανίσθηκε» από την επίσημη ιστοσελίδα της αστυνομία. Οι εξηγήσεις που δόθηκαν, έδωσαν τροφή στα ερωτηματικά που διατυπώθηκαν για την ταυτότητα του δράστη ή των δραστών, τη φερόμενη ύπαρξη πολιτικού δάκτυλου συγκάλυψης του θανατηφόρου, καθώς και τη δημιουργία αλγεινών εντυπώσεων για εμπλοκή στην όλη υπόθεση και μελών της αστυνομίας Λεμεσού για κουκούλωμα του περιστατικού.

Οι ευθύνες

Αν επιχειρηθεί να αναζητηθεί τι ήταν αυτό που προκάλεσε την αναμόχλευση ενός ιδιαίτερα ευαίσθητου θέματος, κυρίως για την οικογένεια του 17χρονου θύματος, θα στρέψει την προσοχή του προς τη δημόσια τοποθέτηση της Αστυνομίας. Οι διευκρινήσεις που δόθηκαν για την «εξαφάνιση» του δελτίου Τύπου του συμβάντος από την ιστοσελίδα της αστυνομίας, μετά από αναβάθμισή της δεν μπορούν να θεωρηθούν πειστικές. Τουναντίον, προκάλεσαν ενόχληση ακόμα και εντός της αστυνομίας Λεμεσού, η οποία διερεύνησε το θανατηφόρο τροχαίο το 2012. Η «Κ» ζήτησε απαντήσεις στο κατά πόσο από μια αναβάθμιση μιας ιστοσελίδας, όπως αυτή της αστυνομίας, μπορούν να χαθούν δεδομένα. Ο Χριστόδουλος Πρωτοπαπάς CEO του Hellas Sat με πείρα σε ιστοσελίδες (Logos Net) ήταν κατηγορηματικός. Σε ημερήσια βάση μεγάλες ιστοσελίδες δημιουργούν αντίγραφα δεδομένων, πολύ περισσότερο όταν γίνονται αναβαθμίσεις.

Δημοσιοποίηση

Λαμβάνοντας ως δεδομένο ότι η τοποθέτηση της αστυνομίας οφείλεται σε παράγοντες που δεν έχουν να κάνουν με ζητήματα που ηγέρθησαν για συγκάλυψη, η δημοσιοποίηση του φακέλου της υπόθεσης καθίσταται επιτακτική ανάγκη. Ο φάκελος του θανατηφόρου τροχαίου με τα στοιχεία και τις μαρτυρίες που συνέλεξε έμπειρος, όπως υποστηρίζεται ανακριτής της Τροχαίας Λεμεσού, θα πρέπει να δημοσιοποιηθεί. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», από τις εξετάσεις που πραγματοποιήθηκαν δεν προκύπτει με απόλυτη σαφήνεια η μάρκα του αυτοκινήτου που προκάλεσε το θανατηφόρο τροχαίο. Επίσης, δεν επιβεβαιώνονται όσα κυκλοφορούν σε κοινωνικά δίκτυα για την ταυτότητα του οδηγού του αυτοκινήτου. Δεν επιβεβαιώνεται ότι στο αυτοκίνητο επέβαινε και δεύτερο πρόσωπο. Επίσης, το οπτικό υλικό που υπάρχει από τη μοναδική κάμερα στην περιοχή δεν ρίχνει φως στην υπόθεση, ούτε και εντοπίσθηκε παρόμοιο αυτοκίνητο, σύμφωνα με τις μαρτυρίες, στην περιοχή του τροχαίου. Οι μαρτυρίες για τη μάρκα του αυτοκινήτου που προκάλεσε το τροχαίο είναι επίσης συγκεχυμένες και αλληλοσυγκρουόμενες. Ακόμη, έγινε έλεγχος σε αυτοκίνητα και στους οδηγούς τους, αν είχαν άλλοθι. Οι ίδιες πηγές διαβεβαιώνουν πως ο μοναδικός που ασχολήθηκε με τη συγκεκριμένη υπόθεση ήταν ο ανακριτής που την ανέλαβε, ενώ η Τροχαία Λεμεσού ενημέρωσε δύο φορές την οικογένεια του θύματος, με επίσκεψη αξιωματικού στην οικία τους και μια τρίτη στα γραφεία της Τροχαίας Λεμεσού.

Επιτήδειοι

Η αναμόχλευση της συγκεκριμένης υπόθεσης καθώς και η φημολογία για εμπλοκή συγκεκριμένων προσώπων επιχειρήθηκε να τύχει εκμετάλλευσης. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, σε μια περίπτωση πρόσωπο προσφέρθηκε να δώσει πληροφορίες σε αστυνομικό για την ταυτότητα του οδηγού του αυτοκινήτου που προκάλεσε το τροχαίο έναντι χρηματικού ανταλλάγματος. Τελικά, όπως αποδείχθηκε, ο φερόμενος πληροφοριοδότης δεν είχε τίποτε περισσότερο απ' όλα όσα διακινούντο σε κοινωνικά δίκτυα. Το συγκεκριμένο περιστατικό αναδεικνύει και πάλι την ανεξέλεγκτη χρήση του νέου ψηφιακού περιβάλλοντος με fake news και troll account.

Η Γιολίτη

Η τροπή που προσέλαβε το τροχαίο του 2012 καθώς και όσα διακινήθηκαν σε κοινωνικά δίκτυα περί εμπλοκής της, προκάλεσαν την αντίδραση της πρώην υπ. Δικαιοσύνης Έμιλυς Γιολίτη. «Άλλη μια φορά, καλούμαι να αποδείξω πως δεν είμαι ελέφαντας». Σε ανάρτησή της στο Τουίτερ κάλεσε την αστυνομία να τοποθετηθεί με την εκπρόσωπο Τύπου της δύναμης να αναφέρει πως οι φήμες για την πρώην υπουργό δεν ευσταθούν.

Το ιστορικό

Το θανατηφόρο του 2012 συγκαταλέγεται στο 15% των τροχαίων που, με βάση επίσημα στοιχεία, είναι ανεξιχνίαστα. Σύμφωνα με στοιχεία, άγνωστη νεαρή οδηγός, στην προσπάθειά της να προσπεράσει δύο μοτοποδήλατα που προπορεύονταν εισήλθε στο αντίθετο ρεύμα κυκλοφορίας με αποτέλεσμα να ανακόψει την πορεία οχήματος που οδηγούσε 21χρονος. Ο οδηγός στην προσπάθειά του να αποφύγει τη σύγκρουση κινήθηκε αρχικά αριστερότερα της πορείας του και όταν διαπιστώθηκε ότι θα κτυπούσε στη γέφυρα κινήθηκε εντελώς δεξιά και εισήλθε στο αντίθετο ρεύμα κυκλοφορίας με αποτέλεσμα να συγκρουστεί με το μοτοποδήλατο που οδηγούσε ο 17χρονος Λοΐζου. Η άγνωστη οδηγός αυτοκινήτου χρώματος ανοικτόχρωμου με ανοικτή οροφή και μάρκας AUDI A3 ή A4, σύμφωνα με αξιωματικό της τροχαίας Λεμεσού, εγκατέλειψε τη σκηνή και το θύμα. Ο 17χρονος Λοΐζου υπέκυψε στα τραύματά του ενώ μερικά χρόνια αργότερα απεβίωσε και ο πατέρας του.

Εξι ερωτηματικά

1. **Προκύπτει** ανάγκη δημοσιοποίησης στοιχείων για το τροχαίο από πλευράς αστυνομίας προκειμένου να κοπάσει η παραφιλολογία στα social media;
2. **Θεωρείται** επαρκής δικαιολογία η απώλεια του επίμαχου δελτίου Τύπου ένεκα αναβάθμισης της ιστοσελίδας;
3. **Εκτός** από το συγκεκριμένο δελτίο Τύπου χάθηκαν και άλλα δεδομένα της ιστοσελίδας;
4. **Προκύπτει** θέμα εσωτερικής διερεύνησης του συγκεκριμένου περιστατικού;
5. **Προκύπτει** ανάγκη ανοίγματος του φακέλου και νέων ερευνών;
6. **Προκύπτει** ζήτημα συγκάλυψης;

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΤΡΕΑ ΛΟΥΚΑΤΖΗ**

Ο Εκφοβισμός στην Κύπρο – Από την ευαισθητοποίηση στη δράση

Ως ερευνητής και υποψήφιος διδάκτωρ που μελετά το έγκλημα του εκφοβισμού σε βάρος των ανηλίκων από ποινική και εγκληματολογική σκοπιά στην Κύπρο, ανησυχώ βαθύτατα για την αύξηση του εκφοβισμού στη χώρα μας. Ενώ πολλοί, πιθανόν να νομίζουν ότι ξέρουν τι είναι ο εκφοβισμός, στην ουσία μπορεί να μην κατανοούν πλήρως περί του τι εστί ακριβώς. Παρόλα αυτά είναι ένα σοβαρό πρόβλημα που έχει καταστροφικές επιπτώσεις κυρίως στα θύματά του.

Καταρχάς ο εκφοβισμός ορίζεται ως μια επαναλαμβανόμενη και σκόπιμη επιθετική συμπεριφορά που ασκείται σε ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων που δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους. Χαρακτηρίζεται από ανισορροπία δυνάμεων, όπου ο νταής έχει περισσότερη δύναμη ή επιρροή από το θύμα και μπορεί να πάρει πολλές και διαφορετικές μορφές συμπεριλαμβανομένου του σωματικού, λεκτικού, συναισθηματικού και διαδικτυακού εκφοβισμού. Τα τελευταία χρόνια, ο εκφοβισμός έχει γίνει πιο διαδεδομένος στην Κύπρο, με περιπτώσεις εκφοβισμού να καταγράφονται όλο και συχνότερα σε όλη τη χώρα. Οι μορφές εκφοβισμού έχουν επίσης εξελιχθεί, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και των Μέσων κοινωνικής δικτύωσης να συμβάλλουν σε νέες μορφές διαδικτυακού εκφοβισμού. Εμείς από την άλλη, σαν κοινωνία σοκαριζόμαστε κάθε φορά που έρχεται στο φως ένα νέο κρούσμα εκφοβισμού με σοβαρές συνέπειες ή ακόμα θάνατο και αυτοκτονία.

Μία από τις ανησυχητικές πτυχές του εκφοβισμού στην Κύπρο είναι η απουσία ειδικής νομοθεσίας ή νόμου για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος. Ενώ υπάρχουν ορισμένες ποινικές και αστικές νομοθεσίες που μπορούν να εφαρμοστούν σε περιπτώσεις εκφοβισμού, δεν υπάρχει συγκεκριμένος νόμος που να ορίζει και να τιμωρεί τη συμπεριφορά εκφοβισμού. Αυτό καθιστά δύσκολο για τους υπεύθυνους για την επιβολή του νόμου να αναλάβουν δράση κατά των νταήδων και για τα θύματα να αναζητήσουν δικαιοσύνη και προστασία.

Η έλλειψη συγκεκριμένου νόμου για τον εκφοβισμό είναι ένα σοβαρό πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί από τους υπευθύνους αλλά και την κοινωνία γενικότερα. Στέλνει το μήνυμα ότι ο εκφοβισμός δεν είναι σοβαρό αδίκημα και μπορεί να κατανεμηθεί ως δευτερεύον ζήτημα. Στην πραγματικότητα, ο εκφοβισμός μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες στα θύματά του και θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως σοβαρό ζήτημα. Χρειαζόμαστε ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο που να αναγνωρίζει τη σοβαρότητα του εκφοβισμού και να παρέχει σαφείς οδηγίες για τον τρόπο πρόληψης και αντιμετώπισής του. Ο εκφοβισμός είναι ένα επικίνδυνο πρόβλημα που μπορεί να έχει μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στα θύματά του, συμπεριλαμβανομένης της κατάθλιψης, του άγχους, ακόμη και της αυτοκτονίας. Μπορεί επίσης να έχει αρνητικές επιπτώσεις στους ίδιους τους νταήδες, οι οποίοι ενδέχεται να αντιμετωπίσουν συνέπειες για τις πράξεις τους και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Είναι σημαντικό για εμάς να αναγνωρίσουμε τη σοβαρότητα αυτού του ζητήματος και να λάβουμε μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπισή του.

Η πρόληψη του εκφοβισμού πρέπει να περιλαμβάνει δημιουργία υποστηρικτικών περιβαλλόντων για όσους έχουν πέσει θύματα.

Ένας τρόπος καταπολέμησης του εκφοβισμού είναι μέσω εκστρατειών εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης. Διδάσκοντας τα παιδιά και τους νέους σχετικά με τις βλαβερές συνέπειες του εκφοβισμού και πώς να τον αποτρέψουμε, μπορούμε να δημιουργήσουμε μια κουλτούρα ενσυναίσθησης και σεβασμού που καθιστά λιγότερο πιθανό τον εκφοβισμό. Οι γονείς, οι δάσκαλοι και τα μέλη της κοινωνίας μπορούν επίσης να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στην πρόληψη του εκφοβισμού διαμορφώνοντας θετική συμπεριφορά και παρεμβαίνοντας όταν βλέπουν συμπεριφορές εκφοβισμού.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο εκφοβισμός δεν επηρεάζει μόνο τους ανηλίκους. Οι ενήλικες μπορούν επίσης να βιώσουν εκφοβισμό στο χώρο εργασίας ή στην προσωπική τους ζωή. Ο εκφοβισμός στο χώρο εργασίας, για παράδειγμα, μπορεί να οδηγήσει σε εργασιακή δυσαρέσκεια, αυξημένο άγχος, ακόμη και προβλήματα σωματικής υγείας. Είναι ζωτικής σημασίας για τους εργοδότες και τους οργανισμούς να πάρουν θέση κατά του εκφοβισμού στον χώρο εργασίας και να δημιουργήσουν ένα ασφαλές περιβάλλον με σεβασμό για όλους τους εργαζόμενους.

Μια άλλη πτυχή του εκφοβισμού, που συχνά παραβλέπεται, είναι ο αντίκτυπος που έχει στους παρευρισκόμενους που τον παρακολουθούν. Έρευνες έχουν δείξει ότι οι παρευρισκόμενοι που γίνονται μάρτυρες εκφοβισμού μπορεί να βιώσουν συναισθήματα ενοχής, ντροπής και ανικανότητας. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί επίσης να θεωρήσουν το πρόβλημα ως κάτι φυσιολογικό και να είναι πιο πιθανό να εμπλακούν και οι ίδιοι σε συμπεριφορές εκφοβισμού. Είναι σημαντικό να εκπαιδεύσουμε τους παρευρισκόμενους για το πώς να παρεμβαίνουν και να εκφράζονται κατά του εκφοβισμού με ασφαλή και αποτελεσματικό τρόπο.

Όσον αφορά την πρόληψη, είναι σημαντικό να αντιμετωπίζεται ο εκφοβισμός και από μια άλλη οπτική γωνία. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο εκστρατείες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης, αλλά και δημιουργία υποστηρικτικών περιβαλλόντων για όσους έχουν πέσει θύματα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει πρόσβαση σε πόρους ψυχικής υγείας, ομάδες υποστήριξης και νομική βοήθεια.

Όσον αφορά τη νομοθετική δράση, είναι σημαντικό να πιέσουμε για την εφαρμογή και δημιουργία συγκεκριμένων νόμων και κανονισμών για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού. Αυτό περιλαμβάνει σαφείς ορισμούς της εκφοβιστικής συμπεριφοράς και των συνεπειών για όσους εμπλέκονται. Είναι επίσης σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι υπεύθυνοι επιβολής του νόμου είναι επαρκώς εκπαιδευμένοι για να χειρίζονται περιπτώσεις εκφοβισμού και ότι τα θύματα έχουν πρόσβαση σε νομική υποστήριξη και προστασία. Αυτό θα στείλει το μήνυμα ότι ο εκφοβισμός δεν είναι ένα επιπόλαιο ζήτημα και ότι οι δράστες θα λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους.

Είναι καιρός να ενωθούμε ως κοινωνία και να αναλάβουμε δράση για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της συμπεριφοράς εκφοβισμού. Δουλεύοντας μαζί, μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα πιο ασφαλές περιβάλλον για όλους, όπου ο εκφοβισμός δεν γίνεται ανεκτός και όλοι μπορούν να αισθάνονται την ασφάλεια και την προστασία που τους παρέχει η κοινωνία στο σύνολό της. Καταληκτικά πρέπει όλοι να καταλάβουμε ότι ο εκφοβισμός δεν είναι ένα πρόβλημα που είναι ξένο η μακριά από την κοινωνία και από τις οικογένειές μας. Ο κάθε ένας από εμάς στη μέχρι τώρα διάρκεια της ζωής του έχει σίγουρα υποστεί μια μορφή εκφοβισμού ή έχει γίνει παρατηρητής ή ακόμα ήταν αυτός που διέπραττε τον εκφοβισμό, πιθανόν χωρίς να ξέρει τις συνέπειες που μπορεί να προκάλεσε. Το φαινόμενο του εκφοβισμού δεν θα εκλείψει από τη μία μέρα στην άλλη αλλά ούτε θα εξαφανιστεί εξ ολοκλήρου, όμως ο στόχος μας θα πρέπει να είναι να αντιμετωπίζεται όσο το δυνατόν πιο άμεσα και πιο αποτελεσματικά και αυτό θα επιτευχθεί με το τρίπτυχο Αναγνώριση - Πρόληψη - Καταστολή.

Ο Αντρέας Λουκάτζης είναι υποψήφιος διδάκτωρ.

Όλα του ΔΗΚΟ δύσκολα

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν δέχεται αμφισβήτηση, αλλά πρέπει να διαχειριστεί τις εσωτερικές κομματικές αντιπαραθέσεις

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Χωρίς ανθυποψήφιο φαίνεται ότι κατεβαίνει στο εκλογικό συνέδριο του ΔΗΚΟ τον ερχόμενο Ιούλιο ο πρόεδρος του κόμματος Νικόλας Παπαδόπουλος. Μπορεί η στήριξη της υποψηφιότητας του νυν προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη να του εξασφάλισε την παραμονή του στην ηγεσία και μια (φαινομενική) εικόνα επιτυχίας, ωστόσο, οι χειρισμοί τόσο προεκλογικά όσο και σε σχέση με τη σύνθεση του υπουργικού φαίνεται να προκάλεσαν τριγμούς εντός του κόμματος. Μάλιστα, αν αναλογιστεί κανείς ότι τη δεδομένη στιγμή δεν υπάρχει εσωκομματική αντιπολίτευση, αλλά έντονες προστριβές μεταξύ στελεχών που μέχρι προσφάτως βρίσκονταν στην ίδια πλευρά, δημιουργεί προβλήματα τόσο στον συντονισμό όσο και στην εκλογή στην ηγετική πυραμίδα μιας ενιαίας ομάδας που θα μπορούσε να πάει το κόμμα παραπέρα.

Στη δεύτερη τη τάξει θέση, εκτός απροόπτου, φαίνεται να επανεκλέγεται η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου χωρίς ανθυποψήφιο. Προηγήθηκε έντονη φημολογία ότι τη θέση θα διεκδικούσε και ο βουλευτής του κόμματος Χρύσης Παντελίδης, ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν επιβεβαιώνεται. Μία συζήτηση που πιθανόν να ξεκίνησε από το γεγονός ότι οι σχέσεις αυτή την ώρα προέδρου και αναπληρωτή προέδρου δεν διανύουν την καλύτερη περίοδο, ωστόσο, οι πιο ψύχραιμοι θέλησαν από νωρίς να διαμηνύσουν πως ένα τέτοιο ενδεχόμενο πιθανόν να όξυνε ακόμη περισσότερο το κλίμα.

Ενόχληση επικρατεί για τις αρμοδιότητες των αντιπροέδρων, καθώς, όπως λέγεται, δεν έχουν επαρκή ενημέρωση για το κοινοβουλευτικό έργο του κόμματος.

Πάντως, ο Χρύσης Παντελίδης φαίνεται να μην έχει αποφασίσει ακόμη τις επόμενες κινήσεις του. Παραμένει όμως από τους στενότερους συνεργάτες του Νικόλα Παπαδόπουλου, με τον πρόεδρο του κόμματος να τον εμπιστεύεται πλήρως, άρα πιθανότατα να επιθυμεί και την παρουσία του εντός της ηγετικής πυραμίδας. Ο ίδιος αναμένεται να λάβει αποφάσεις μετά το Πάσχα χωρίς να αποκλείει και το ενδεχόμενο να μη διεκδικήσει, αν και κάτι τέτοιο θεωρείται απομακρυσμένο, μιας και φαίνεται να υπάρχει δυναμική. Σε συζητήσεις αναφέρει πάντως ότι όποια απόφαση και αν λάβει, θα λειτουργήσει με γνώμονα το γενικό καλό του κόμματος.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ
Φαίνεται να επανεκλέγεται, εκτός απροόπτου, στη δεύτερη τη τάξει θέση.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ
Έχει έρθει το πλήρωμα του χρόνου ώστε να μπορεί πλέον να διεκδικήσει μία θέση.

ΧΡΥΣΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ
Από τους στενότερους συνεργάτες του Νικόλα Παπαδόπουλου, με τον πρόεδρο να τον εμπιστεύεται πλήρως.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΟΛΩΜΟΥ
Ο τέως διευθυντής του Γραφείου του Νικόλα δεν έχει αποφασίσει αν και ποια θέση θα διεκδικήσει.

Χωρίς ανθυποψήφιο κατεβαίνει στο εκλογικό συνέδριο του ΔΗΚΟ ο Νικόλας Παπαδόπουλος.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ
Θα τοποθετηθεί επίσημα μετά το καταστατικό συνέδριο, αν και είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα διεκδικήσει εκ νέου.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ
Η δική του απόφαση για πιθανή επαναδιεκδίκηση οριοθετείται και αυτή μετά το καταστατικό συνέδριο.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ
Ο βουλευτής της Πάφου πιθανόν να διεκδικήσει μία από τις θέσεις των αντιπροέδρων.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ
Σίγουρη θεωρείται η επαναδιεκδίκηση, αν και δεν πρέπει να παρακάμπτεται ο παράγοντας «Δήμος Λεμεσού».

Βρυξέλλες ο Μαυρίδης

Για τη θέση του αναπληρωτή προέδρου ακούστηκε και το όνομα του ευρωβουλευτή του ΔΗΚΟ Κώστα Μαυρίδη, ωστόσο, ένα τέτοιο ενδεχόμενο αποκλείεται, μιας και ο ίδιος έχει ήδη ξεκαθαρίσει πως είναι αφοσιωμένος στα καθήκοντα του ευρωβουλευτή και είναι καλό να λαμβάνουν θέσεις στο κόμμα και άλλα μέλη. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος μετά το εκλογικό συνέδριο του Ιουλίου δεν θα έχει στο πλευρό του τον στενό του συνεργάτη Άθω Αντωνιάδη, ο οποίος, εκτός συγκλονιστικού απροόπτου, δεν θα επαναδιεκδικήσει όπως ο ίδιος δήλωσε εδώ και καιρό. Όπως όλα δείχνουν η απομάκρυνσή του από την ηγεσία του κόμματος θα διευκολύνει και πιθανό μελλοντικό του διορισμό σε θέση Επιτρόπου από τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη.

Ο ρόλος του Άθου

Ωστόσο, η κενή θέση του γενικού γραμματέα προκαλεί προβληματισμό, μιας και το άτομο που θα την καταλάβει πρέπει να έχει άριστες σχέσεις με τον πρόεδρο του κόμματος, για να μπορούν να κινούνται παράλληλα. Αυτό δυσχεραίνει τη διεκδίκησή της από τον Γιώργο Σολωμού, δεδομένου ότι το τελευταίο διάστημα η σχέση με τον Νικόλα Παπαδόπουλου είναι σε τεντωμένο σχοινί, αν και σημειώνεται πως γίνονται προσπάθειες επανασύνδεσης από τους ψυχραιμότερους, προσπάθειες που προς το παρόν πέφτουν στο κενό. Πάντως, ο τέως διευθυντής του Γραφείου του Νικόλα Παπαδόπουλου δεν έχει αποφασίσει αν και ποια θέση θα διεκδικήσει και αναμένεται να ανακοινώσει και αυτός μετά το Πάσχα την απόφασή του. Για τη θέση του γ.γ. του ΔΗΚΟ συζητείται και το όνομα του Χρίστου Ροδιά, ο οποίος όμως φαίνεται να δέχεται πιέσεις και για την επαρχιακή Λευκωσίας, ενώ ορισμένοι φωτογραφίζουν και την Κατερίνα Χριστοφίδου, διευθύντρια Γραφείου Τύπου και αναπληρώτρια εκπρόσωπο Τύπου σήμερα, χωρίς ωστόσο η ίδια να έχει συζητήσει ακόμα ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Αφήνεται πάντως να εννοηθεί πως η ίδια προβληματίζεται, θεωρώντας ότι έχει έρθει το πλήρωμα του χρόνου ώστε να μπορεί πλέον να διεκδικήσει κι εκείνη μία θέση, πιθανόν, στο εκτελεστικό γραφείο.

Για τις τρεις θέσεις αντιπροέδρων υπάρχει ενδιαφέρον από τους νυν, χωρίς ωστόσο να θεωρείται βέβαιο, μιας και η απογοήτευση είναι εμφανής κυρίως με τον τρόπο που αντιμετωπίζονται από πρωτοκλασάτα στελέχη του κόμματος. Οι αντιπρόεδροι φαίνεται να μην έχουν επαρκή ενημέρωση για το έργο της κοινοβουλευτικής ομάδας ώστε να μπορούν να τοποθετηθούν δημοσίως, ενώ κάτι τέτοιο δεν προωθείται ούτε και από άλλα στελέχη που πιθανόν να βρίσκονται και πιο κάτω στην ηγετική πυραμίδα. Ο Μιχάλης Δαμιανού αναμένεται να τοποθετηθεί επίσημα μετά και το καταστατικό συνέδριο, αν και είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα διεκδικήσει εκ νέου. Ο Νεόφυτος Χαραλαμπίδης πιθανότατα να τοποθετηθεί επίσημα την επόμενη βδομάδα. Σχεδόν σίγουρη θεωρείται η επαναδιεκδίκηση, αν και δεν πρέπει να παρακάμπτεται ο παράγοντας «Δήμος Λεμεσού», όπου σήμερα κατέχει τη θέση του αντιδημάρχου.

Στο κάδρο και η υποψηφιότητα Αντώνη Αντώνιου, η απόφαση του οποίου οριοθετείται και αυτή μετά το καταστατικό συνέδριο. Ωστόσο, διαμηνύεται πως πιθανόν να μη διεκδικήσει εκ νέου στην περίπτωση που βάλει υποψηφιότητα για τη μία εκ των θέσεων των αντιπροέδρων ο βουλευτής της επαρχίας Χρύσανθος Σαββίδης, έτσι ώστε να υπάρχουν αντιπρόεδροι από τις τρεις επαρχίες, όπου το ΔΗΚΟ σημειώνει και τα μεγαλύτερα ποσοστά. Πάντως, ορισμένοι θεωρούν πως είναι ακόμη πολύ νωρίς για τις θέσεις τόσο των αντιπροέδρων όσο και του γ.γ. καθώς αναμένουν πως θα πέσουν κι άλλα ονόματα στο τραπέζι στις αρχές Μαΐου, ενώ το σκηνικό θα ξεκαθαρίσει μετά το καταστατικό συνέδριο του κόμματος.

Θα φύγει ο Φύτος;

Σε ό,τι αφορά τη θέση του γενικού οργανωτικού που κατέχει από το 2000 ο Νεόφυτος Κωνσταντίνου ήρθε η ώρα να αλλάξει χέρια με πιθανότερο σενάριο να διεκδικήσει τη θέση ο νυν βοηθός οργανωτικός Παναγιώτης Παλατές. Η πρόθεσή του αναμένεται να ξεκαθαρίσει την ερχόμενη βδομάδα, αφού εξετάσει κάποιες επαγγελματικές προτάσεις. Ξεκαθαρίζεται, ωστόσο, πως αν διεκδικήσει θα είναι μόνο για τη συγκεκριμένη θέση. Από το ρόστερ των διεκδικητών δεν αποκλείονται ο Αλέξης Αλέξανδρου, ο Μάριος Παναγιώτου, μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου που είχε διεκδικήσει θέση αντιπροέδρου μετά την αποχώρηση Αλέκου Τρυφωνίδη τον Ιούλιο του 2020, αλλά και ο Ολύμπιος Χριστοφή, που όπως όλα δείχνουν θα διεκδικήσει μία θέση στο εκτελεστικό όπως και η Αλέξια Γεωργιάδου.

Σε τεντωμένο σχοινί είναι πλέον οι σχέσεις του Νικόλα Παπαδόπουλου με τον άλλοτε διευθυντή του Γραφείου του, Γιώργο Σολωμού, ενώ ψύχρα επικρατεί και στις σχέσεις του με τη Χριστιάνα Ερωτοκρίτου.

Ψηφίζουν 2.500 μέλη

Δικαίωμα ψήφου στο εκλογικό συνέδριο που προγραμματίζεται για τις 9 Ιουλίου, έχουν περίπου 25.000 εγγεγραμμένα μέλη. Η προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων πρέπει να γίνει περίπου ένα μήνα πριν από το εκλογικό συνέδριο βάσει και προηγούμενων εκλογικών αναμετρήσεων. Τα μέλη θα έχουν την ευκαιρία να ψηφίζουν σε όποια επαρχία βρίσκονται. Θα προηγηθεί το καταστατικό συνέδριο της 14ης Μαΐου, με θέμα αλλαγές στη λειτουργία του κόμματος με στόχο ένα πιο ευέλικτο ΔΗΚΟ.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΕΛΕΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΥ**

Υιοθεσίες στην Ευρώπη

Διακρατική υιοθεσία είναι η υιοθεσία παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του σε ένα κράτος από γονείς που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε διαφορετικό κράτος, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης της Χάγης του 1993, η οποία διασφαλίζει τη διασυνοριακή αναγνώριση των υιοθεσιών. Ωστόσο, στην πράξη, απαιτούνται πρόσθετες διαδικασίες για την αναγνώρισή της σε ορισμένα κράτη, συμπεριλαμβανομένων των κρατών-μελών της Ε.Ε.

Στην Ε.Ε. όλα τα κράτη-μέλη διαθέτουν εθνικές διατάξεις που διέπουν την αναγνώριση των αποφάσεων υιοθεσίας, αλλά οι νομικές διαδικασίες διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Με την ισχύουσα νομοθεσία, δεν υπάρχει νομική προστασία ή εγγύηση ότι οι εγχώριες υιοθεσίες που πραγματοποιούνται σε ένα κράτος-μέλος της Ε.Ε. θα αναγνωρίζονται σε ένα άλλο κράτος μέλος. Ενδέχεται μια οικογένεια που μετακομίζει σε άλλο κράτος-μέλος μετά την υιοθεσία ενός παιδιού να αντιμετωπίσει σημαντικά προβλήματα, εκ νέου διαδικασίες και τρομερά γραφειοκρατικά εμπόδια.

Έγινε μια Ευρωπαϊκή Αξιολόγηση το 2016 που ανέλυσε τις πιθανές επιλογές πολιτικής και τη δυνητική πρόσθετη αξία της ανάληψης νομοθετικής δράσης σε επίπεδο Ε.Ε. Η αξιολόγηση υποστηρίζει ότι η νομοθεσία της Ε.Ε. θα μείωνε το κόστος και θα επέτρεπε την καλύτερη προστασία των συμφερόντων του παιδιού και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των θετών γονέων.

Λόγω των περίπλοκων και μακροχρόνιων διαδικασιών που αντιμετωπίζουν τα ζευγάρια που θέλουν να υιοθετήσουν εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσεγγίζουν τρίτες χώρες με τη λανθασμένη άποψη πως θα είναι πιο εύκολο. Με αυτόν τον τρόπο συχνά καταλήγουν να είναι θύματα κυκλωμάτων εμπορίας παιδιών. Συνεπώς, χρειάζεται καλύτερη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε. και των τρίτων χωρών για να διασφαλιστεί η δέουσα επιμέλεια ώστε τέτοια φρικτά φαινόμενα να αποφεύγονται.

Παρόλο που το οικογενειακό δίκαιο αποτελεί τομέα εθνικής αρμοδιότητας, η Ε.Ε. μπορεί να θεσπίσει μέτρα για πτυχές του με διασυνοριακή ισχύ.

Για αυτόν τον λόγο, έχω αναλάβει πρωτοβουλία, ξεκινώντας με ερώτησή μου προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την ανάγκη θέσπισης ενός πλαισίου που να διευκολύνει τις διακρατικές υιοθεσίες, ούτως ώστε οι οικογένειες που μπορούν και θέλουν να προσφέρουν θαλπωρή και αγάπη σε παιδάκια που βρίσκονται σε ορφανοτροφεία και συστήματα πρόνοιας σε άλλες χώρες στην Ευρώπη, να μπορούν να το κάνουν χωρίς περιττά γραφειοκρατικά προσκόμματα που πολύ συχνά αποτρέπουν τις υιοθεσίες, με τεράστιο ψυχολογικό κόστος προς τους υποψήφιους γονείς αλλά και τα παιδάκια. Την ίδια στιγμή, πέραν της πρότασης, πρέπει να αναλάβουμε δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο για σωστή ενημέρωση αλλά και κινητοποίηση των κυβερνήσεων και όλων των αρμόδιων φορέων ούτως ώστε οι υιοθεσίες μεταξύ κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μπορούν να πραγματοποιηθούν με διαφάνεια και σε λογικό πλαίσιο χρόνου για το καλό των παιδιών και των υποψήφιων γονέων.

Ο θεσμός της οικογένειας παραμένει ο κύριος πυλώνας της κοινωνίας μας και αποτελεί βασική προτεραιότητά μου να συμβάλω στην προστασία του. Στην αποστολή μου αυτή θα συνεργαστώ επίμονα με τους κρατικούς θεσμούς, τις οργανώσεις και, φυσικά, με τους άμεσα ενδιαφερόμενους συμπολίτες μου. Αξίζει και θα το κάνω.

Η κα Ελένη Σταύρου είναι ευρωβουλευτής ΔΗΣΥ.

Η τελευταία ευκαιρία του Στέφανου

Το ποσοστό Μαυρογιάννη αποτέλεσε το κρίσιμο ορόσημο για να ξεκινήσει η διαδικασία αλλαγών εντός του ΑΚΕΛ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την 3η Μαρτίου, ο Στέφανος Στεφάνου τιμούσε –με ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης– τη μνήμη του Γρηγόρη Αυξεντίου με το «δόξα και τιμή στους ήρωες της Κύπρου. Δόξα και τιμή στους ήρωές μας. Συνεχίζουμε τον αγώνα, μέχρι τη μέρα που η Κύπρος θ' ανασάνει ελεύθερη» και σε συνδυασμό με την ανακοίνωση του κόμματος χθες 1η Απριλίου, με την οποία το ΑΚΕΛ τιμούσε τους αγωνιστές της ΕΟΚΑ, άνοιξε συζήτηση για τις πολιτικές προεκτάσεις της κίνησης αυτής. Ήταν μία κίνηση που έδειχνε πως η νέα ηγεσία του ΑΚΕΛ σταμάτησε να αντιμετωπίζει με τη διαχρονική της αμηχανία τον αγώνα της ΕΟΚΑ στην ολότητά του και να τιμά τους αγωνιστές που θυσιάστηκαν, ασχέτως της θέσης που διατηρεί για τον ρόλο του Γρίβα. Ήταν και μία κίνηση που έδειξε πως το κόμμα της Αριστεράς ετοιμάζεται να κάνει ανοίγματα προς την ευρύτερη κοινωνία. Το ποια θα είναι αυτά τα βήματα πέραν των συμβολισμών και των θεωρήσεων είναι ένα μεγάλο ερώτημα. Ο Στέφανος Στεφάνου μετρά ήδη τρία χρόνια στην ηγεσία του ΑΚΕΛ και έχει ήδη διαμηνύσει πως θα οδηγήσει το κόμμα της Αριστεράς στη νέα εποχή, προετοιμάζοντας μία μερίδα της κοινωνίας για βαθιές τομές και αλλαγές. Το ερώτημα είναι αν μετά από τις πολιτικές σημειολογίες –εκσυγχρονισμός του γραφείου του, συχνότερη παρουσία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και μείωση εμφάνισης των συμβόλων– είναι έτοιμος να παρουσιάσει με πράξεις και προτάσεις ένα νέο κεφάλαιο για την Αριστερά στην Κύπρο.

Μία περίπου νίκη...

Στο ΑΚΕΛ είδαν με ανακούφιση το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών και για πολλά στελέχη ερμηνεύθηκε το ποσοστό ως μία μεγάλη νίκη. Όμως μπορεί το ΑΚΕΛ να μιλάει για νίκη, όταν μένει εκτός εξουσίας για τρίτη συνεχόμενη θητεία; Μπορεί να μιλάει για νίκη όταν απέναντί του είχε δύο συναγερμικές υποψηφιότητες μετά από δέκα χρόνια διακυβέρνησης του ΔΗΣΥ; Το ποσοστό της στήριξης προς τον Ανδρέα Μαυρογιάννη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ενθαρρυντικό καθώς δίνει παράταση ζωής. Είναι για μια μερίδα των ψηφοφόρων μία τελευταία ευκαιρία και για το ΑΚΕΛ και για τον Στέφανο Στεφάνου να αποδείξουν ότι μέσω αλλαγών θα αποτελέσουν στη συνέχεια πολιτική πρόταση εξουσίας. Πρώτιστος στόχος είναι:

Μία μερίδα των ψηφοφόρων της Αριστεράς έδωσε την τελευταία ευκαιρία στο ΑΚΕΛ να αλλάξει και να συμβαδίσει με τα νέα πολιτικά και κοινωνικά δεδομένα.

- **να διατηρήσει** κοντά εκείνους τους ψηφοφόρους που στήριξαν τον Ανδρέα Μαυρογιάννη, πιστεύοντας στην προοδευτική αλλαγή και
- **να φέρει** τους νέους ψηφοφόρους, ξεκινώντας μία προσπάθεια εγγραφής νέων ψηφοφόρων.

Από την Ευρώπη...

Σε ό,τι αφορά την πρώτη ομάδα, ο γ.γ. του ΑΚΕΛ ξεκίνησε μία σειρά συναντήσεων όπου συζητά με πρόσωπα του ευρύτερου χώρου της Αριστεράς για τις αλλαγές που θέλουν να δουν στο κόμμα και που ασκούν τη δική τους κριτική. Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων ακούστηκαν αιχμηρές τοποθετήσεις για τις συνεχόμενες ήττες, τέθηκε το ζήτημα rebranding του κόμματος και αποφυγής χρήσης συμβόλων, η ανάγκη το κόμμα να αποσείσει από πάνω του τον αντιευρωπαϊσμό και παράλληλα την ανάγκη να γίνει πιο επαναστατικό. Ο Στέφανος Στεφάνου βεβαίως απέφυγε να ανοίξει τα χαρτιά του γύρω από το πώς σκέφτεται να αλλάξει το κόμμα, καθώς όπως σημειώνουν πολιτικοί κύκλοι, πρώτιστος στόχος είναι να αφουγκραστεί τις προσδοκίες ψηφοφόρων που δεν είναι μέλη, αλλά βλέπουν θετικά το κόμμα. Το ζήτημα βεβαίως είναι πως οι όποιες αποφάσεις θα ληφθούν συλλογικά από τα σώματα του κόμματος.

Ο Στέφανος Στεφάνου έχει πει πως οραματίζεται ένα ΑΚΕΛ μεγάλο, αναμένεται, ωστόσο, να διαφανεί αν είναι έτοιμος να ισορροπήσει την εικόνα που επικρατεί πλέον στην πολιτική, με την ουσία και το άνοιγμα στην ευρύτερη κοινωνία με την παραγωγή πολιτικών θέσεων.

Το μεγάλο, ωστόσο, ζήτημα είναι με ποιο τρόπο θεσμικά, θα μπορέσει το κόμμα να ανοίξει την πόρτα του στην κοινωνία.

- **Αναδιαμόρφωση** των Νέων Δυνάμεων στο μοντέλο της Κοινωνικής Συμμαχίας.
- **Μείωση** του ποσοστού συμμετοχής του έμμισθου προσωπικού στα συλλογικά σώματα.
- **Αλλαγή** στον τρόπο εκλογής του γ.γ. του κόμματος. Μελετάται το μοντέλο εκλογής από τους Σύνεδρους αντί από την Κεντρική Επιτροπή.
- **Επικέντρωση** του κόμματος σε ένα μοντέλο πολιτικής πιο κοντά στην Ευρώπη και προσπάθεια απόσεισης του αντιευρωπαϊσμού.

Στο ΑΚΕΛ παραδέχονται πως το μοντέλο των Νέων Δυνάμεων έχει κλείσει τον κύκλο του ως θεσμός, καθώς ελάχιστα είναι τα στελέχη που προέρχονται από τις Νέες Δυνάμεις και μένουν κοντά στο κόμμα. Στην αποξένωσή τους βεβαίως, ρόλο παίζει και το γεγονός ότι δεν έχουν θεσμοθετημένο ρόλο ούτε ψήφο για τις αποφάσεις που λαμβάνει το κόμμα.

Ο θεσμός αναμένεται να μετεξελιχθεί σε Κοινωνική Συμμαχία, όχι βεβαίως στο πρότυπο της Κοινωνικής Συμμαχίας του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά με τη θεσμοθετημένη εμπλοκή ομάδων της κοινωνίας και οργανώσεων (περιβαλλοντικών, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ομάδων που στήριξαν την υποψηφιότητα Αχιλλέα Δημητριάδη κ.ο.κ.) με τρόπο ώστε να μην τα καπελώνει, αλλά να τους δίνει την αυτονομία τους. Το πώς κάτι τέτοιο θα μπορέσει να μετουσιωθεί σε πράξη είναι ένα ζήτημα ανοικτό. Επί του παρόντος έχουν ξεκινήσει επαφές και αναμένεται η προσπάθεια για εμπλοκή προσώπων από την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών στα ψηφοδέλτια του κόμματος στις δημοτικές εκλογές. Ερώτημα βεβαίως είναι και ποια θα είναι η στάση του ΑΚΕΛ απέναντι στα υπόλοιπα κόμματα –κυρίως του Κέντρου– μετά και τις προεδρικές εκλογές. Ήδη πολλά στελέχη εκφράζουν αντιδράσεις για το ενδεχόμενο μελλοντικής συνεργασίας με τον Ενδιάμεσο. Δεν είναι τυχαίο ότι εντός του ΑΚΕΛ υπήρξε πρόταση ώστε το ΑΚΕΛ να ανακοινώσει την ολοκλήρωση του κύκλου συνεργασίας με τα κόμματα του Κέντρου, όπως αυτή η συνεργασία γινόταν μέχρι τώρα, ωστόσο απορρίφθηκε στο Πολιτικό Γραφείο καθώς μία μερίδα των στελεχών θεωρεί πως υπάρχει περιθώριο συνεννόησης με στελέχη του χώρου και βέβαια στην προσπάθεια να ανοίξει το κόμμα στην ευρύτερη κοινωνία δεν επιτρέπονται τέτοιοι αποκλεισμοί.

Στοίχημα για το ΑΚΕΛ είναι και η μεγαλύτερη εμπλοκή μελών που δεν βρίσκονται αυτή τη στιγμή στην πρώτη γραμμή. Δεν είναι τυχαίο το ότι συζητείται στα κομματικά πηγαδάκια του ΑΚΕΛ το ζήτημα μείωσης του ποσοστού συμμετοχής του έμμισθου προσωπικού στην Κεντρική Επιτροπή για τη μεγαλύτερη εμπλοκή στελεχών που δραστηριοποιούνται σε άλλους επαγγελματικούς τομείς και ενδεχομένως να έχουν διαφορετικές οπτικές και προσεγγίσεις και να μη στέλνει το μήνυμα το ΑΚΕΛ ενός κλειστού κλαμπ.

Η εικόνα του Στέφανου

Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ έχει αποφύγει να μιλήσει ξεκάθαρα για το πώς οραματίζεται το ΑΚΕΛ. Αυτό βεβαίως που έχει πει επανειλημμένα είναι ότι θέλει να μεγαλώσει το κόμμα της Αριστεράς, προφανώς στα ποσοστά που λάμβανε στις αρχές της χιλιετίας. Σε μία εποχή, ωστόσο, που η εικόνα επικρατεί, τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης παίζουν καθοριστικό ρόλο στις συνειδήσεις, και τη στιγμή που το μεγαλύτερο κόμμα, ο ΔΗΣΥ, αλλάζει άρδην πρόσωπα, το ΑΚΕΛ καλείται να απαντήσει και στο ζήτημα της ανανέωσης και στο ζήτημα της ουσίας. Ερώτημα είναι αν το κόμμα της Αριστεράς θα συνεχίσει να βλέπει ως ανάθεμα την προβολή στελεχών, θα μείνει ένα βήμα πίσω από την παρουσία του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης –καθώς για μία μερίδα των στελεχών θεωρείται παραγοντισμός– ή αν θα προχωρήσει στη νέα εποχή, όπου θα συμβαδίσει η εικόνα με την ουσία, το άνοιγμα στην κοινωνία, με την παράθεση πολιτικών θέσεων.

SOS από τις γυναίκες της Τουρκίας

Η συμμαχία Ερντογάν με μικρά κόμματα του ακραίου Ισλάμ προκαλεί φόβο

A.P.PHOTO / KHALIL HAMRA

Διαδηλώτριες στην Κωνσταντινούπολη τιμώντας την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, στις 8 Μαρτίου. «Δεν σιωπούμε, δεν φοβόμαστε, δεν υποτασσόμαστε», φώναζαν μεταξύ άλλων. Μαχητικότητα που θα τους χρειαστεί αν επανεκλεγούν ο Ερντογάν και οι ακραίοι ισλαμιστές σύμμαχοί του.

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Οι περισσότερες δημοσκοπήσεις στην Τουρκία δείχνουν πως στη μάχη των προεδρικών εκλογών της 14ης Μαΐου ο υποψήφιος των έξι κομμάτων της αντιπολίτευσης, Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου, προηγείται του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Ομως, ο Τούρκος πρόεδρος τις τελευταίες ημέρες εμφανίζει σημάδια ανάκαμψης των ποσοστών του. Πάντως, αναλυτές παρατηρούν πως σε μια προσπάθεια να βελτιώσει τα ποσοστά του συμμάχησε με δύο ακραία κόμματα της Τουρκίας.

Το ισλαμιστικό Yeni Refah Partisi (YRP, Κόμμα της Νέας Ευημερίας) του Φατίχ Ερμπακάν διεκδικεί, όπως αναφέρεται στο πρωτόκολλο συνεργασίας του με τη συμμαχία του Ταγίπ Ερντογάν, την αλλαγή του σύγχρονου οικογενειακού δικαίου της Τουρκίας και λιγότερα δικαιώματα για τις γυναίκες. Στη συμμαχία μετέχει και το ακραίο ισλαμικό Huda-Par, το οποίο, σύμφωνα με την εφημερίδα Cumhuriyet, είναι το πολιτικό σκέλος της τουρκικής Χεζμπολάχ. Ο δημοσιογράφος Φατίχ Πορτακάλ του τηλεοπτικού δικτύου Sozcu αναφέρει πως στο πρόγραμμα του Huda-Par προβλέπεται πως «δεν πρέπει να υπάρχει μεικτή εκπαίδευση και τα κορίτσια θα πρέπει να πηγαίνουν σε ξεχωριστά σχολεία από τα αγόρια». Επίσης, «οι γυναίκες πρέπει να μένουν στο σπίτι και μόνο εκεί».

«Δημιουργήθηκε η πιο οπισθοδρομική συμμαχία στην Ιστορία της Τουρκίας, με μέλη του Huda-Par να είναι υποψήφια για το Κοινοβούλιο από τις λίστες του ΑΚΡ και το YRP να προσχωρεί επίσημα στη Λαϊκή Συμμαχία. Ακόμη και οι κυβερνήσεις του Εθνικιστικού Μετώπου της δεκαετίας του 1970 δεν είχαν φθάσει σε τέτοιο στάδιο οπισθοδρόμησης», αναφέρει ο Γκιουβέν Γκιουρκάν Οζτάν σε άρθρο του στην εφημερίδα Birgun. «Στην επέτειο των 100 χρόνων της δημοκρατίας μαζεύτηκαν αιρέσεις, συμμορίες, όσοι δεν αντέχουν να ακούνε ούτε το πρώτο γράμμα των λέξεων "ελευθερία" και "ισότητα", και αυτοί που δεν αφήνουν νέους και γυναίκες να ζήσουν. Ο μόνος κοινός παρονομαστής αυτής της συμμαχίας είναι η εχθρότητα στην κοσμική δημοκρατία», καταλήγει ο Οζτάν.

Το κάλεσμα

Σάλος προκλήθηκε στην Τουρκία από το κάλεσμα που έκανε η διάσημη παρουσιάστρια του κεντρικού δελτίου ειδήσεων του Fox, Γκιουλπμίν Τοσούν, η οποία ξεκάθαρα ζήτησε από τις γυναίκες να καταψηφίσουν τη Λαϊκή Συμμαχία του Ερντογάν. «Κάνω κάλεσμα στις γυναίκες. Με τις τελευταίες συμμετοχές κομμάτων, η ακροδεξιά λογική της Λαϊκής Συμμαχίας δεν θέλει να μορφώνεστε. Δεν θέλει να εργάζεστε. Επίσημα ο πρόεδρος της χώρας έχει δηλώσει πως οι γυναίκες πρέπει να γεννάνε παιδιά και να μένουν στο σπίτι. Δηλαδή μετά τα 100 χρόνια της δημοκρατίας λένε στη γυναίκα να μη μορφωθεί, να μένεις στο σπίτι, να μην πάρεις διατροφή όταν πάρεις διαζύγιο και να έχεις τέτοια ανάγκη που να υφίστασαι αδιαμαρτύρητα τη βία».

Πολιτικοί αναλυτές τονίζουν πως η Λαϊκή Συμμαχία του Ταγίπ Ερντογάν με την παρουσία του Κόμματος Εθνικιστικής Δράσης του Ντεβλέτ Μπαχτσελί αλλά και των YRP και Huda-Par θεωρείται δεδομένο πως δεν θα ακολουθήσει φιλοδυτική πολιτική και θα απομακρυνθεί απ' όλες τις δυτικές αξίες, ενδεχομένως και οργανισμούς στους οποίους μέχρι σήμερα συμμετείχε η Αγκυρα. Ως παράδειγμα των προθέσεων της σημερινής τουρκικής κυβέρνησης δίνουν την απόσυρση της Τουρκίας από τη «Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης», στη σύναψη της οποίας το 2012 είχε πρωτοστατήσει η ίδια, προτού αποφασίσει, το 2021, να αποσυρθεί, προκαλώντας τη σφοδρή αντίδραση των γυναικείων οργανώσεων.

> *Ενας από τους εταίρους διεκδικεί άρση της «μεικτής» εκπαίδευσης και «να μένουν οι γυναίκες στο σπίτι και μόνο εκεί».*

Η αρθρογράφος της φιλοκυβερνητικής εφημερίδας Sabah, Χιλάλ Καπλάν, έχει διαφορετική άποψη. «Τα κόμματα της αντιπολίτευσης, με πρωταγωνιστή το CHP, έχουν μια παράδοξη στάση για τις γυναίκες. Διότι αυτά τα κόμματα για πολλές δεκαετίες εμπόδισαν τα δικαιώματα εργασίας και μόρφωσης των γυναικών μόνο και μόνο επειδή φορούσαν την ισλαμική μαντίλα. Στη δική τους εποχή εκδηλώθηκε η μεγαλύτερη καταπίεση εναντίον των δικαιωμάτων των γυναικών. Εχουν μια στρεβλή άποψη για τα δικαιώματα των γυναικών. Σήμερα όλες οι γυναίκες με τη μαντίλα μπορούν να εργάζονται και να σπουδάζουν. Στο Κοινοβούλιό μας έχουμε 101 γυναίκες βουλευτές και οι 54 γυναίκες είναι από το ΑΚΡ. Και το CHP είναι προτελευταίο στον αριθμό των γυναικών. Πρέπει να δούμε τα έργα για τα δικαιώματα των γυναικών και όχι τα λόγια. Κάποιοι χαρακτηρίζουν οπισθοδρομικά το Huda-Par και το YRP επειδή είναι θρησκευόμενα κόμματα. Αυτό δεν το δέχομαι. Δεν είναι κόμματα που στα προγράμματά τους θα επηρεάσουν αρνητικά τα δικαιώματα των γυναικών».

Κατάρ και Σαουδική Αραβία

Κάποιοι πολιτικοί αναλυτές της Τουρκίας υποστηρίζουν πως ο Ερντογάν αναγκάστηκε να συμμαχήσει με τα ακραία κόμματα για να κερδίσει ελάχιστες ψήφους που έχει ανάγκη η Λαϊκή Συμμαχία. Ισχυρίζονται επίσης πως προσπαθεί να στείλει πολιτικό μήνυμα στις χώρες του ακραίου Ισλάμ, όπως η Σαουδική Αραβία και το Κατάρ, από τις οποίες λαμβάνει μεγάλη οικονομική στήριξη τα τελευταία χρόνια. Τονίζουν πως επιχειρεί να εμφανιστεί ως ο αυθεντικός εκπρόσωπος του ισλαμικού κινήματος, σε αντίθεση με τον Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου ο οποίος είναι Αλεβίτης και εκπροσωπεί την εκσυγχρονισμένη μορφή του Ισλάμ και τις φιλοδυτικές αξίες.

Η Χιλάλ Καπλάν, όμως, υποστηρίζει ότι «τα κόμματα της κυβερνητικής συμμαχίας έχουν δημιουργήσει μια συμμαχία αρχών. Αυτή είναι η διαφορά με τη συμμαχία της αντιπολίτευσης. Μιλάμε για κόμματα της Δεξιάς, συντηρητικά, πατριωτικά. Είναι μια ένωση δυνάμεων και υποστηρίζουν την ενότητα της Τουρκίας και την ισχυρή ανεξαρτησία της. Ναι, πράγματι, τα δύο κόμματα (YRP και Huda-Par) δεν έχουν μεγάλα ποσοστά. Ωστόσο, στο παρόν εκλογικό σύστημα του 50%+1 για την προεδρία αλλά και για την πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο υπάρχει η ανάγκη έστω και για μία ψήφο. Αυτό είναι ένα δημοκρατικό σύστημα. Είναι δηλαδή και μια συνεργασία αρχών και αριθμητικής».

Πάντως, μέχρι στιγμής τα δεδομένα των δημοσκοπήσεων δεν δείχνουν να ευνοούν τον Ερντογάν. Ο Ιμπραήμ Ουσλού, ο οποίος είναι πρόεδρος της εταιρείας δημοσκοπήσεων ANAR, έχει αποκαλύψει ότι «σύμφωνα με τη δημοσκόπησή μας ο κ. Κιλιτσντάρογλου προηγείται. Τα ποσοστά του είναι λίγο πιο πάνω από το 50%. Αρα φαίνεται πως η υπόθεση των εκλογών μπορεί να τελειώσει από τον πρώτο γύρο, με ποσοστό περίπου στο 51%. Τα ποσοστά του κ. Ερντογάν κυμαίνονται στο 40%-42% και παρά την προεκλογική εκστρατεία του, που τον έχει ανεβάσει μία με δύο μονάδες, η επίδοσή του δεν πλησιάζει το 50%. Αρα τα δεδομένα δείχνουν πως ο Ερντογάν δεν έχει πιθανότητα να νικήσει από τον πρώτο γύρο, ενώ ο Κιλιτσντάρογλου έχει αυτή την πιθανότητα, όμως δεν είναι τόσο άνετος».

Ο πρόεδρος της εταιρείας δημοσκοπήσεων Metropoll Οζέρ Σεντζάρ είναι πιο συγκρατημένος, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της δικής του έρευνας ο Κιλιτσντάρογλου προηγείται μόνο με 2,5 μονάδες του Ερντογάν.

ΑΠΟΨΗ

«Φινλανδικά» κέρδη αλλά και υποθήκες για την Τουρκία

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ**

Είχαμε επισημάνει σε σχετικό άρθρο στις 29 Ιανουαρίου («Το παιχνίδι του Ερντογάν με Φινλανδία και Σουηδία») την πρόθεση του Τούρκου προέδρου να διαχωρίσει τις υποθέσεις Φινλανδίας και Σουηδίας και να προχωρήσει στην έγκριση της υποψηφιότητας της πρώτης, κρατώντας στον πάγο τη δεύτερη. Πράγματι, το τουρκικό Κοινοβούλιο επικύρωσε με μεγάλη πλειοψηφία την ένταξη της Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ, λίγες ημέρες αφότου κάτι αντίστοιχο είχε πράξει και η Ουγγαρία. Εξέλιξη που ενδεχομένως να μην είχε δρομολογηθεί αν δεν είχε μεσολαβήσει ο καταστροφικός σεισμός. Είναι ωστόσο χαρακτηριστικό ότι τόσο η Αγκυρα όσο και η Βουδαπέστη εξακολουθούν να αντιστέκονται στην ένταξη της Σουηδίας και συντονίστηκαν προκειμένου τα δύο Κοινοβουλιά τους να συμπέσουν χρονικά στην κύρωση της αντίστοιχης της Φινλανδίας. Δεν είναι μυστικό ότι Ερντογάν και Ορμπαν διατηρούν ένα πολύ καλό και λειτουργικό επίπεδο σχέσεων με τον Πούτιν και αυτό οπωσδήποτε έπαιξε τον ρόλο του στην καθυστερημένη λήψη απόφασης, ενώ οι άλλες 28 χώρες είχαν σπεύσει άμεσα να ολοκληρώσουν τις δικές τους εσωτερικές διαδικασίες.

Η Τουρκία κερδίζει από τη συγκατάβαση Αμερικανών και ατλαντικών στην επιλογή της η ένταξη των δύο σκανδιναβικών χωρών να γίνει σε δύο φάσεις και όχι ταυτόχρονα, όπως ήταν ο αρχικός σχεδιασμός. Αυτό δίνει πόντους στον Ερντογάν στο εσωτερικό, ώστε να ισχυρίζεται ότι η χώρα του είναι αρκετά ισχυρή για να επιβάλλει τις θέσεις της, ακόμη και απέναντι στην Ουάσιγκτον αλλά και συνολικά στο ΝΑΤΟ. Η εξέλιξη αυτή εμφανίζει τους Αμερικανούς αναποτελεσματικούς στο να πείσουν όλους τους εταίρους τους να ακολουθήσουν τη γραμμή τους και μάλιστα για μια κορυφαία επιλογή της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας, στη σκιά του πολέμου στην Ουκρανία. Η Αγκυρα, έχοντας αποσυνδέσει τις δύο υποθέσεις, αποκτά προβάδισμα στις διαπραγματεύσεις της με τη Στοκχόλμη, αν και είναι πιθανό ο Λευκός Οίκος να θέλησε να ολοκληρωθεί η περίπτωση της Φινλανδίας ώστε να λειτουργήσει ως ζώνη ανάσχεσης για τη Σουηδία (πλην του ρωσικού θύλακα Καλίνινγκραντ) και εν συνεχεία με το όπλο των F-16 να ασκήσει πίεση στους Τούρκους.

> *Η απειθαρχία της Αγκυρας στη Συμμαχία μπορεί μακροπρόθεσμα να έχει κόστος.*

Πάντως, η αντίσταση Ουγγαρίας και Τουρκίας –έστω στο καλό σενάριο ότι δεν λειτούργησαν ως οιονεί δούρειοι ίπποι της Μόσχας– καθυστέρησε και ανέστειλε τη διαδικασία ένταξης δύο κρατών που αισθάνονται καυτή την ανάσα της αναθεωρητικής Ρωσίας, γεγονός ενδεικτικό της στρατηγικής σύγχυσης της Ουάσιγκτον. Αυτή διάβασε σωστά η Αγκυρα και απαίτησε έως και παράλογα ανταλλάγματα από τις δύο σκανδιναβικές χώρες. Παράλληλα επιβεβαιώνεται πως οι αξίες και οι αρχές που συχνά επικαλείται ο Αμερικανός πρόεδρος για να διαχωρίσει το δυτικό στρατόπεδο από τα αυταρχικά καθεστώτα είναι μόνο κατ' ευφημισμόν. Εδώ πρόκειται για τον θρίαμβο της επικράτησης της συναλλακτικής διπλωματίας που προωθούν κράτη όπως η Τουρκία, η οποία κατάφερε να διασπάσει το ενιαίο μέτωπο Φινλανδίας - Σουηδίας και ενώ αυτό το σενάριο είχε αρχικά αποκλειστεί κατηγορηματικά τόσο από τις δύο χώρες όσο και από τις ΗΠΑ και τον Στόλτενμπεργκ.

Το συμπέρασμα είναι ότι ο αμερικανικός παράγοντας, υπό το πρίσμα των νέων διεθνών συσχετισμών και παρουσιάζοντας αδυναμία διπλωματικού συντονισμού με αρκετούς εκ των συμμάχων του, αναδιπλώνεται ή προσαρμόζεται χωρίς ενδοιασμό προκειμένου να εμφανίσει αποτελέσματα, έστω και αποσπασματικά, απέναντι σε Ρωσία και Κίνα. Εντούτοις, όταν η διάρρηξη του δυτικού μετώπου γίνεται σε ένα φαινομενικά εύκολο θέμα, προκαλούνται απορίες και ανησυχία πώς η Δύση θα σταθεί ενιαία απέναντι στους αναθεωρητές του διεθνούς γίγνεσθαι με το αυξανόμενο εκτόπισμα του Πεκίνου.

Από την άλλη, η μερική απειθαρχία της Αγκυρας δεν έρχεται χωρίς κόστος. Η στάση της στο εν λόγω ζήτημα προστίθεται στη γενικότερη αναξιοπιστία και δύστροπη συμπεριφορά που επιδεικνύει εντός του ΝΑΤΟ, δίνοντας ακόμη ένα επιχείρημα στους επικριτές της ή έστω σε όσους θέλουν να προωθήσουν ένα πλαίσιο κανόνων (προσοχή, όχι αρχών) για τις από δω και πέρα σχέσεις της με τη Δύση και τις Ηνωμένες Πολιτείες ειδικότερα. Η Τουρκία φαινομενικά δεν χάνει κάτι, αντιθέτως φαίνεται ότι επιβάλλεται, όμως η ασυνέπειά της τής αφαιρεί διπλωματικό κεφάλαιο, το οποίο οπωσδήποτε θα χρειαστεί στο μέλλον για να αντιμετωπίσει τις αυξανόμενες προκλήσεις στο εσωτερικό, κυρίως στο πεδίο της οικονομίας αλλά και στην εξωτερική πολιτική της. Αλλάζοντας τη διάθεση και την πρόσληψη για τον βαθμό προσήλωσής της στο δυτικό θεσμικό σύστημα, κινδυνεύει όταν θα βρεθεί σε ανάγκη να μη λάβει την απαραίτητη βοήθεια ή οι όροι αυτής να είναι βαρείς, ή σε μια διαπραγμάτευση να μην έχει την επιθυμητή αβάντα. Ηδη έχει εγκλωβιστεί σε μια συνθήκη όπου η συγκατάθεσή της στην ένταξη της Σουηδίας συνδέεται με την έγκριση του Κογκρέσου για την προμήθεια F-16. Δεν μπορεί ο Αμερικανός πρόεδρος να επιχειρήσει να ανατρέψει τις αποφάσεις του Κογκρέσου όσο η Αγκυρα μπλοκάρει τη Στοκχόλμη. Τα επιχειρήματα τού τα στερεί με τον τρόπο που πολιτεύεται η ερντογανική Τουρκία, η οποία με τη σειρά της βλέπει να καθυστερούν η προμήθεια και ο εκσυγχρονισμός των F-16, με αποτέλεσμα να βρίσκεται ένα βήμα πίσω από την Ελλάδα, δεδομένου ότι έχει εκτοπιστεί και από το πρόγραμμα των F-35. Εντέλει, όλες οι πλευρές κέρδισαν χρόνο ανανεώνοντας το ραντεβού τους για τις 11 Ιουλίου στη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ, όταν στόχος είναι η ένταξη και της Σουηδίας.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων, καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος και αναλυτής διεθνών θεμάτων του ΑΝΤ1.

Ιστορίες της διπλανής πόρτας

Ενας ηθοποιός φτιάχνει καλάθια

Ο Γιώργος Ευαγόρου γεμίζει τα kritou baskets με κυπριακά προϊόντα και τα παραδίδει αυτοπροσώπως

Του **ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

«Με οποιονδήποτε κι αν μοιραζόμουν την ιδέα μου με τα καλάθια», μας λέει με έκδηλο ενθουσιασμό, καθώς αράζουμε στην αυλή του αναπαλαιωμένου του σπιτιού στην Κρήτου Τέρρα «μου έλεγε ότι είμαι τρελός, ποιος θα θέλει να πιάσει καλάθια στην εποχή μας, να κάθομαι να μαζεύω βότανα, να ζυμώνω ψωμί, να φτιάχνω μαρμελάδες κλπ.! Από πείσμα όμως και ακριβώς επειδή όλοι μου έλεγαν πως δεν θα πετύχει, αποφάσισα να το κάνω». Και πράγματι την έκανε την «τρέλα» του ο 30άρης δαιμόνιος ηθοποιός Γιώργος Ευαγόρου. Γεννημένος και μεγαλωμένος στην πόλη της Πάφου

Από το κόψιμο των ξύλων, για παράδειγμα, μέχρι το ζύμωμα και το φούρνισμα, πραγματοποιεί εντελώς μόνος του ολόκληρη την κοπιαστική διαδικασία της παραγωγής φρέσκου ψωμιού.

Ο Γιώργος Ευαγόρου, γεννημένος και μεγαλωμένος στην πόλη της Πάφου και με καταγωγή το ξακουστό χωριό της Κρήτου Τέρρα, κοντά στον Ακάμα, εδώ και λίγους μήνες έχει λανσάρει τα εντυπωσιακά «kritou baskets».

και με καταγωγή το ξακουστό χωριό της Κρήτου Τέρρα, κοντά στον Ακάμα, εδώ και λίγους μήνες έχει λανσάρει τα εντυπωσιακά «kritou baskets». Πρόκειται για φαντεζί χειροποίητα καλάθια που τα γεμίζει με πεντανόστιμα φαγώσιμα που φτιάχνει ο ίδιος και που αναλαμβάνει να στα φέρνει ο ίδιος αυτοπροσώπως στην πόρτα σου!

Όλα δικής του παραγωγής

Σχεδόν κάθε Παρασκευή βράδυ, κι αφού ξεμπερδέψει με τις επαγγελματικές του υποχρεώσεις ως ηθοποιός στη Λευκωσία, ο Ευαγόρου «πετάγεται» στο χωριό του στην Πάφο και στρώνεται στην προετοιμασία των καλαθιών. Ο πολυτάλαντος ηθοποιός βάζει μέσα στα καλάθια φρέσκο ψωμί, έξι με επτά ειδών υπέροχες μαρμελάδες, χειροποίητο λαχταριστό χαλούμι, σπιτικό τραχανά, λουκάνικα, κίρταμα, αλάτι, φρέσκα βιολογικά αυγά, κάππαρη, μανιτάρια, ελιές καλαμών και η λίστα συνεχίζεται! Το εντυπωσιακότερο, ωστόσο, είναι ότι κυριολεκτικά όλα τα προϊόντα των καλαθιών του είναι δικής του παραγωγής.

Από το κόψιμο των ξύλων, για παράδειγμα, μέχρι το ζύμωμα και το φούρνισμα, πραγματοποιεί εντελώς μόνος του ολόκληρη την κοπιαστική διαδικασία της παραγωγής φρέσκου ψωμιού. Ένα αυθεντικά χωριάτικο ψωμί, για το οποίο δηλώνει ιδιαιτέρως περήφανος και για το οποίο ακολουθεί συνταγή της γιαγιάς του, με την οποία πέρασε μαζί της, στην Κρήτου Τέρρα, τα καλοκαίρια του ως παιδί.

Πίσω στη διαδικασία για τα καλάθια, ο χρόνος είναι πολύτιμος και οτιδήποτε προλάβει να φτιάξει από την Παρασκευή το βράδυ, το πράττει. Τις απολαυστικές μαρμελάδες του, για παράδειγμα, οι οποίες επειδή δεν έχουν μέσα χημικές ουσίες, αντέχουν συνήθως μόνο τέσσερις με πέντε μήνες. «Να σπάσει η πέτρα έναν χρόνο, εάν συντηρηθούν καλά μέσα στο ψυγείο. Αναλόγως και του φρούτου βέβαια».

Το Σάββατο το πρωί βγαίνει στη γύρα, στη μαγευτική φύση της περιοχής, για να μαζέψει εποχιακά λαχανικά και βότανα. Εάν είναι χειμώνας, άνοιξη ή φθινόπωρο, προσαρμόζει αντίστοιχα και τα υλικά του. «Αυτήν την περίοδο, για παράδειγμα, προσπαθώ να βάζω στα καλάθια τα κουλουράκια που είναι σαν ζυμαράκια και τα φτιάχνεις με έψημα από σταφύλι ή με τερατσόμελο. Εποχιακά τώρα είναι επίσης τα αγρέλια και τα μανιτάρια».

Αφού λοιπόν ολοκληρώσει τα καλάθια που κάθε φορά έχει να ετοιμάσει, την Κυριακή το μεσημέρι φεύγει από την Πάφο και αρχίζει να τα παραδίδει, ο ίδιος αυτοπροσώπως, στα σπίτια των ατόμων που τα παρήγγειλαν, σε Λεμεσό, Λάρνακα και Λευκωσία! Στο σπίτι του στη Λευκωσία επιστρέφει μεσάνυχτα.

Δεν ήθελα κάτι απρόσωπο

«Είναι ένα εγχείρημα που ξεκίνησα με πολλή αγάπη και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ήθελα να πηγαίνω εγώ ο ίδιος στα σπίτια των ανθρώπων να παραδίδω το καλάθι τους. Ήθελα να εισπράττω αυθόρμητες αντιδράσεις και να γνωρίζουν τα άτομα που το παρήγγειλαν, ποιος το έφτιαξε. Δεν ήθελα κάτι τυποποιημένο κι απρόσωπο» λέει ο Γιώργος Ευαγόρου. «Όπως στη δουλειά μου ως ηθοποιός κάνεις πρόβες και βγαίνεις πρεμιέρα, το ίδιο πράγμα είναι: Μαζεύεις, ετοιμάζεις, παραδίδεις» προσθέτει. Σύμφωνα με τον ηθοποιό, ορισμένα βότανα ευδοκιμούν στην ευρύτερη περιοχή του χωριού του, όπως το φασκόμηλο, η ρίγανη, η άγρια λεβάντα και το δεντρολίβανο. Υπάρχουν όμως κι άλλα υλικά των καλαθιών του, επισημαίνει, όπως το αλάτι που το μαζεύει από τον Ακάμα ή η ρίγανη που τη βρίσκει στην Ίνεια. «Οι ελιές καλαμών είναι επίσης από μια περιοχή στον Ακάμα. Όταν έλεγα στο μεταξύ σε φίλους μου ότι βρίσκω κόκκινα μανιτάρια στον Ακάμα με κορόιδευαν, αφού ο Ακάμας έχει υψόμετρο περίπου στα 150 με 200 μέτρα. Μου έλεγαν 'αποκλείεται'. Τους απαντούσα 'ελάτε να δείτε!'»

Συνήθως, μας εξηγεί, πρέπει κανείς να ανέβει σε υψόμετρο πάνω από 400 με 500 μέτρα για να βρει μανιτάρι. «Αυτή όμως είναι η μαγεία της περιοχής, παραμένουν εύπορα τα μέρη εδώ, δεν ήρθαν να ρίξουν μπετόν, για παράδειγμα, ούτε περνούν καλώδια της ΑΗΚ από πάνω. Είναι άγρια φύση». Τα καλάθια, σύμφωνα με τον εμπνευστή τους, μπορούν να προσαρμοστούν και σε διαφορετικές διατροφικές συνήθειες και αρέσκεια. Για την ώρα, έχουν «τυποποιηθεί» τέσσερα είδη καλαθιών: Το χορτοφαγικό, το βίγκαν, το παραδοσιακό και το λεγόμενο breakfast.

Νόημα και κίνητρο

Ρωτήσαμε τον Γιώργο πώς θα ήθελε να μετεξελιχθεί η δραστηριότητά του στο μέλλον. «Μεγαλύτερή μου βλέψη, για την οποία δεν έχω χρονοδιάγραμμα αλλά υπολογίζω ότι θα πάρει γύρω στα τέσσερα χρόνια είναι να έχω ένα μεγάλο χωράφι, το οποίο θα είναι χωρισμένο σε μικρά σημεία που θα ανήκουν σε διαφορετικά άτομα και που θα μπορούν να φυτεύουν ό,τι θέλουν. Με τη βοήθεια της τεχνολογίας, θα ήθελα να υπάρχουν κάμερες σε όλα αυτά τα σημεία και να μπορείς, μέσω εφαρμογής, να μπεις και να βλέπεις εσύ ο ίδιος το δέντρο ή το φυτό ή τα ζαρζαβατικά που φύτεψες. Όταν είναι έτοιμα, θα στα κόβω εγώ και θα στα φέρνω σπίτι σου». Η δουλειά ενός αγαπητού και δημοφιλούς, κιόλας, ηθοποιού, όπως είναι ο Γιώργος Ευαγόρου είναι από μόνη της εξουθενωτική και φοβερά απαιτητική.

Πώς προλαβαίνει! Πού βρίσκει όλη αυτή την ενέργεια; Ευλόγως θα διερωτηθείς γιατί το κάνω, παραδέχεται και ο ίδιος. «Στη δουλειά που κάνω ως ηθοποιός προσπαθείς να περάσεις ένα μήνυμα, να 'συγκινήσεις' έναν άνθρωπο, Να 'κινηθείτε' μαζί. Μέσω των kritou baskets, το ίδιο πράγμα προσπαθώ να κάνω. Ένας να βρεθεί στους είκοσι και να μου πει ένα θερμό ευχαριστώ μού αναπληρώνει το υπόλοιπο δεκαεννέα που ίσως να ήταν μάταιο. Έστω εκείνο το δευτερόλεπτο που θα χαμογελάσει όταν φάει κάτι ή θα του δημιουργήσει μια χαρά μέσα του, εμένα μου αρκεί!»

Στην τελική, μάς λέει, και ως ηθοποιός να προσφέρει χαρά δεν θέλει; «Το ίδιο δεν είναι;».

Η βιντεογραφημένη εκδοχή της συνέντευξης με τον Γιώργο Ευαγόρου, που πραγματοποιήθηκε στην Κρήτου Τέρρα, θα αναρτηθεί στον ιστότοπο της Καθημερινής Κύπρου, αύριο, Δευτέρα.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Συσκεπτόμαστε άρα κυβερνάμε

Έγινε ο χαμός με τα επεισόδια την περασμένη Κυριακή 26 Μαρτίου στα πέριξ και εντός του σταδίου Τάσσος Παπαδόπουλος – Ελευθερία, στη Λευκωσία, όπου θα διεξαγόταν αγώνας για τα ημιτελικά κυπέλλου καλαθόσφαιρας μεταξύ της Ανόρθωσης και του Απόλλωνα. Κάπκε ο σταθμός των λεωφορείων της περιοχής, ζημιές χιλιάδων ευρώ στο στάδιο και βρέθηκε και ένας αστυνομικός σε λεωφορείο με οπαδούς. Και ευθύς το μαχαίρι μπήκε στο κόκαλο. Συσκέψεις, κόντρα συσκέψεις, μνημόνια συναντίληψης και όλα σιγά-σιγά θα λυθούν. Αφού συναντιλαμβάνονται όλοι ότι η βία είναι κακό πράγμα, έχουμε σωτηρία... Μωρέ, κούνια που μας κούναγε. Με διακηρύξεις ξαναζεσταμένες δεν λύνονται τα χρόνια προβλήματα του χουλιγκανισμού. Μέχρι να βρουν το λάθος, κάτι θα ξανακάψουν οι «φίλαθλοι».

Βαρώσι, άνοιξε

Αυτά τα παραπλανητικά για το Βαρώσι, ότι δεν θα άνοιγε, ότι τέλος πάντων, δεν ήταν και τίποτε σπουδαίο, αλλά διπλωματικές μπλόφες, τελικά ήταν όλα αλήθεια... Και σιγά-σιγά αυτό γίνεται κανονικότητα. Μάλιστα, πρόσφατα ο Τούρκος αντιπρόεδρος Φουάτ Οκτάι ανακοίνωσε την κατασκευή οικιστικών μονάδων κοινωνικής στέγασης στο Βαρώσι. Το κονδύλι είναι ύψους 50.000.000 τουρκικών λιρών. Επιπρόσθετα, στην Αμμόχωστο θα κατασκευαστεί Θεολογικό Κολέγιο κονδύλι, με χρηματοδότηση 85.000.000 τουρκικές λίρες.

Διότι αυτό στη Μια Μηλιά μάλλον γέμισε από σπουδαστές και χρειάζεται και άλλο. Αλλά να μην ανησυχούμε, με επιμονή και υπομονή, όλα θα γίνουν. Βέβαια, όσο εμείς αναζητούμε μία δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού, στα Κατεχόμενα θα κτίζουν διαμερίσματα, θα ανοίγουν θεολογικές σχολές και θα φτιάχνουν άβατα, γεμάτα συρματοπλέγματα...

Βέβαια, όσο εμείς αναζητούμε μία δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού, στα Κατεχόμενα θα κτίζουν διαμερίσματα, θα ανοίγουν θεολογικές σχολές και θα φτιάχνουν άβατα, γεμάτα συρματοπλέγματα...

Εν τη παλάμη!

Και φυσικά η διήμερη επίσκεψη του Φουάτ Οκτάι στα Κατεχόμενα την Πέμπτη και την Παρασκευή ήταν άκρως ενδιαφέρουσα. Έργα πολλά διακηρύχθηκαν και εξαγγέλθηκαν, έδειξε η Τουρκία, με κάθε τρόπο, πόσο πολύ ενδιαφέρεται για τους Τ/κ και όχι μόνο κατοίκους της «ΤΔΚΒ» και σχεδόν επιβεβαίωσε το «εν τη παλάμη και ούτω βοήσωμεν». Και δυστυχώς, αυτό το παιχνίδι ξέρει πολύ καλά να το παίζει η Άγκυρα, με μερίδα Τ/κ να δυσανασχετούν, αλλά να μην μπορούν να κάνουν αλλιώς... και ποιος τους ακούει; Δύσκολες εξισώσεις, αλλά επιτέλους πρέπει να δουν οι πολιτικοί μας τι μπορεί να γίνει, ώστε να μη βρεθούμε κάποιο ξημέρωμα να έχουμε σύνορα με την Τουρκία και τελειωτική διαίρεση του νησιού. Και ύστερα καλά κρασιά! Θα ήταν καλό να ξεκινούσαν με ένα ανάγνωσμα, όπως το «Διεκδικώντας την πατρίδα. Η τουρκοκυπριακή αντιπολίτευση την περίοδο 1964-2004» του Νίκου Μούδουρου (εκδ. Ψηφίδες).

Φαεινές ιδέες όλο μεγαλείο

Απορώ ποιος έχει αυτές τις ιδέες να αναγνώσει ο υφυπουργός Πολιτισμού Μιχάλης Χατζηγιάννης απόσπασμα από το φετινό μήνυμα για την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου, το οποίο υπογράφει η σπουδαία Αιγύπτια ηθοποιός Σαμιχά Αγιούμπ, ποιος το σκέφτηκε; Είναι δουλειά του υφυπουργού αυτή; Ποιος ασχολήθηκε με την κινηματογράφηση, είναι στην ομάδα του υφυπουργείου, είναι από την ομάδα του κ. Χατζηγιάννη; Γιατί δεν ζητήθηκε από κάποιο πρόσωπο του θεάτρου να το κάνει; Γιατί δεν το ανέθεσαν στον ΘΟΚ; Είπαμε να μη σχολιάσουμε το τραγούδι του στη δικοινοτική συναυλία στην πλατεία Ελευθερίας τη Δευτέρα 20 Μαρτίου, αλλά τώρα δεν μπορώ να το αφήσω ασχολίαστο. Επιτέλους, πρέπει να καταλάβουν εκεί στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών, όπου στεγάζεται το υφυπουργείο, ότι πλέον ο κ. Χατζηγιάννης είναι πολιτικό προσωπικό, έχει πολιτικές ευθύνες, είναι άλλη η δουλειά του.

Σοβαρότης... μηδέν

Σοβαρά πράγματα δεν είναι οι τουιτεροσυζητήσεις ούτως ή άλλως. Αλλά γίνονται ακόμα χειρότερες όταν σε αυτές εμπλέκονται ανώτατοι αξιωματούχοι του κράτους, όπως ο γενικός ελεγκτής της Δημοκρατίας, κ. Οδυσσέας Μιχαηλίδης. Αντιλαμβάνομαι ότι κάποιες φορές είναι δύσκολο να συγκρατήσεις τον θυμό σου, αλλά ως επικεφαλής ενός σημαντικού θεσμού της Πολιτείας, θα πρέπει να ξέρεις πώς και πότε απαντάς, και το κυριότερο σε ποιον απαντάς. Οι πολίτες έχουν χάσει ήδη την εμπιστοσύνη τους στους θεσμούς, ας μη δίνουν οι κρατικοί αξιωματούχοι και άλλες αφορμές, διότι όσο διαβρώνονται οι θεσμοί στα μάτια των πολιτών, τόσο αποδυναμώνεται η Πολιτεία και με αδύναμη Πολιτεία τα πάντα παραπαίουν. Προσοχή, λοιπόν.

Όταν αξιωματούχοι ξεκατινιάζονται

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Τις προηγούμενες μέρες εκτυλίχθηκε ένας διαδικτυακός καβγάς μεταξύ του κ. Τορναρίτη και του γενικού ελεγκτή του κράτους κ. Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Όποιος είχε την κράση και τη διάθεση να τον παρακολουθήσει αναγνώρισε αμέσως –θέλω να ελπίζω– πως επρόκειτο για ένα ξεκατίνιασμα, από εκείνα που συμβαίνουν την εποχή των σόσιαλ μίντια και αποκαλύπτουν με τον πλέον θλιβερό τρόπο τον «νου που κουλιαντιρίζει» ο καθένας. Δεν θα μπω σε λεπτομέρειες για το τι διαμείφθηκε μεταξύ των δύο, γιατί πρώτον δεν είναι εκεί το θέμα μας και δεύτερον, αυτό μας έλειπε είναι, να αναπαράγουμε το κάθε διαδικτυακό ξεκατίνιασμα.

Ο λόγος που επιλέγω να εστιάσω σήμερα σ' αυτήν την ιστορία είναι γιατί ο ένας εκ των δύο διαπληκτιζομένων είναι αξιωματούχος του κράτους. Κατέχει πολιτειακό αξίωμα. Εκπροσωπεί έναν θεσμό. Ο άλλος είναι ιδιώτης, και όσο γνωστός κι αν είναι εξαιτίας του επώνυμού του αλλά και των όσων ανεκδιήγητων ποστάρει στα σόσιαλ μίντια δεν μας αφορά και ούτε πρέπει να μας αφορά. Η αλήθεια είναι πως ούτε και ο κ. Οδυσσέας Μιχαηλίδης μας αφορά ως άτομο, και εννοώ πως ακόμα και αν ο εν λόγω καβγάς –άλλως διαδικτυακό ρεζιλίκι– εκθέτει τον ίδιο και το επίπεδο αισθητικής του είναι κάτι που πρέπει να προβληματίζει εκείνον και τον στενό περίγυρό του και όχι προφανώς το παγκύπριο.

Το ότι όμως μέσω του κ. Μιχαηλίδη και του τρόπου που αυτός χειρίζεται και διαχειρίζεται τα σόσιαλ μίντια –ναι, δυστυχώς δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει– πλήττεται ένας θεσμός του κράτους και δη σε μια εποχή που η κατρακύλα των θεσμών πρέπει επιτέλους να σταματήσει και να αρχίσει η επάνοδός τους στη θέση που τους αρμόζει, είναι σοβαρός λόγος να μας προβληματίσει όλους. Με άλλα λόγια το πώς χειρίζεται τα σόσιαλ μίντια κάποιος που κατέχει πολιτειακό αξίωμα, δηλαδή τι αναρτήσεις κάνει, αν διατηρεί τις αποστάσεις που του υπαγορεύει η θέση του από άτομα και καταστάσεις και κυρίως αν φτάνει στο σημείο να απαντά σε προσωπικές επιθέσεις που εμπεριέχουν μέχρι και αισχρά υπονοούμενα, είναι ενδεικτικά της ικανότητάς του να διαχωρίζει τις προσωπικές του εμμονές, φιλοδοξίες, ανασφάλειες ή ό,τι άλλο, από το δημόσιο αξίωμά του.

Και σ' αυτήν την περίπτωση δεν ισχύει το επιχείρημα ότι πρόκειται για τον προσωπικό του λογαριασμό, γιατί όταν κάποιος κατέχει δημόσιο αξίωμα ό,τι λέει, ό,τι γράφει, ό,τι αναρτά και ό,τι σχολιάζει έχει επίπτωση πάνω στο αξίωμα ή τη δημόσια θέση που κατέχει, πόσο μάλλον όταν αυτό το αξίωμα αποτελεί σημαντικό θεσμό του κράτους. Ο κ. Μιχαηλίδης όχι μόνο δεν φαίνεται να κάνει αυτόν τον διαχωρισμό, αλλά σ' αυτό τον «απείρου κάλλους» καβγά του με τον κ. Τορναρίτη έφτασε στο σημείο να προκαλέσει τον δεύτερο όπως δημοσιοποιήσει τις προσωπικές τους συνομιλίες με την προϋπόθεση ότι σ' αυτές θα υπάρχουν όλα τα μηνύματα και όχι επιλεκτικά. Τόνισε, μάλιστα, πως η συγκατάθεσή του για μια τέτοια δημοσιοποίηση είναι μόνο υπό αυτή την προϋπόθεση. Μα είμαστε σοβαροί; Η ερώτηση προφανώς και είναι ρητορική, διότι καθόλου σοβαροί δεν είμαστε όταν ο γενικός ελεγκτής του κράτους παρακινεί έναν ιδιώτη που ξύπνησε μια καλή πρωία και αποφάσισε να του επιτεθεί στα ΜΚΔ να αρχίζει να βγάζει στη φόρα τις προσωπικές τους συνομιλίες.

Όταν ένας δημόσιος αξιωματούχος προβαίνει σε τέτοιες παρακινήσεις είναι λες και «νομιμοποιεί» τον καθένα να αρχίζει να βγάζει ιδιωτικά μηνύματα στη φόρα και να ξεκατινιάζεται, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει και να συνεπάγεται (πήραμε ήδη μια πρώτη γεύση στην προεκλογική του τι σημαίνει και του τι συνεπάγεται). Οφείλουμε, λοιπόν, όταν οι αξιωματούχοι μας δεν αντιλαμβάνονται τη θέση τους, να αντιδρούμε απαξιώνοντάς τους μήπως και τους συνεφέρουμε και αποτρέψουμε επίσης παρόμοια φαινόμενα. Αρκετά έχουμε ήδη ρεζίλευτεί ως κράτος και επιτέλους επείγεται να αρχίσει να μπαίνει κάπου μια τελεία.

elenixenou11@gmail.com

EPA/JUAN CARLOS GOMI

Η γυμνάστρια από το Τσαντ Anne Marie Dounia κατά τη διάρκεια προπόνησης στο Artistic Gymnastics Club. Το όνειρο να πάει μια αθλήτρια από το Τσαντ στους Ολυμπιακούς του 2024 ξεκίνησε το 2016.

Το θεσμικό έλλειμμα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το φθινόπωρο που πέρασε η κυπριακή κοινωνία παρακολουθούσε άναυδη την ανακίνηση της υπόθεσης του Θανάση Νικολάου, καθώς το πόρισμα Μάτσα ήταν καταπέλτης για τις αρχές και για το ίδιο το κράτος. Ο Θανάσης δεν είχε αυτοκτονήσει, όπως είχαν δείξει οι ιατροδικαστικές εκθέσεις και η αστυνομία, κλείνοντας την υπόθεση συνοπτικά. Είχε ξυλοκοπηθεί βάναυσα, σε τέτοιο βαθμό που προκλήθηκε κάταγμα στενού, ρήξη ζωτικών οργάνων, και στη συνέχεια στραγγαλίστηκε. Η υπόθεση θα έμενε στην ιστορία με τον Θανάση ως ένα αυτόχειρα στρατιώτη που έπεσε από τη γέφυρα, αν η μητέρα του Ανδριάνα Νικολάου δεν ερευνούσε προσωπικά το θέμα μέχρι τέλους.

Η κα Ανδριάνα αντιμετωπίστηκε από την ίδια την Πολιτεία ως μία γραφική φιγούρα. Η Ανδριάνα, μία γυναίκα χωρίς πλάτες και χωρίς γνωριμίες, της οποίας η επιμονή προκαλούσε ενίοτε αμηχανία, άλλοτε δυσφορία στις Αρχές, συγκέντρωσε μόνη της τα στοιχεία, πήγε στο ΕΔΑΔ και κέρδισε καταδικαστική απόφαση εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας για ελλιπή έρευνα, με αποτέλεσμα ν' ανοίξει εκ νέου η υπόθεση και να διαπιστωθεί η δολοφονία του γιου της. Αυτή η ιστορία, που μία μάνα ανέλαβε τον ρόλο των Αρχών, κατέδειξε την ανεπάρκεια της Πολιτείας, αλλά και την εγκληματική της αδιαφορία. Η ίδια εγκληματική αδιαφορία επιβεβαιώθηκε λίγα χρόνια προηγουμένως, με την υπόθεση Μεταξά. Αλλοδαπές γυναίκες εξαφανίζονταν και όταν φίλες τους κατάγγελλαν την εξαφάνισή τους οι αστυνομικοί έκλειναν συνοπτικά το θέμα με το εγκληματικό στερεότυπο «έφυε στα Κατεχόμενα, έτσι κάμνουν τούτες ούλλες». Μέχρι που τυχαία στην Κόκκινη Λίμνη επιβεβαιώθηκε το χειρότερο σενάριο. Εκτυλίχθηκε μία τρομακτική ιστορία ενός κατά συρροή δολοφόνου, που «επισφράγιζε» την παραμέληση καθήκοντος και ενίσχυε το αμείλικτο ερώτημα: Αν η Αστυνομία έκανε σωστά τη δουλειά της ίσως κάποια από τα θύματα να ζούσαν σήμερα;

Όμως οι Αρχές είχαν για ακόμη μια φορά κριθεί ανεπαρκείς και οι πολίτες εκείνοι που προσπαθούσαν να κάνουν –με όπλο τους την ανάγκη για απόδοση δικαιοσύνης– τη δουλειά του κράτους. Και ενώ αυτό ακριβώς θα έπρεπε να χτυπήσει καμπανάκι για να καταδείξει ότι οι Αρχές έχουν λάβει τα μηνύματα, αλλά κυρίως να στείλουν το μήνυμα πως υπάρχει κράτος δικαίου, ο γενικός εισαγγελέας Γιώργος Σαββίδης αποφάσισε να μη διώξει ποινικά τους εμπλεκόμενους αστυνομικούς.

Σε ένα κοινωνικό περιβάλλον που ενισχύεται η καχυποψία, που οι έννοιες όπως η ισότητα, η δικαιοσύνη και η ισονομία αμφισβητούνται εξαιτίας της αναλγησίας των Αρχών σε μία σειρά περιστατικών, επανήλθε στο προσκήνιο το θανατηφόρο δυστύχημα του 2012, με θύμα τον 17χρονο Λοΐζου. Το δελτίο Τύπου της αστυνομίας που αποκάλυπτε λεπτομέρειες για τη δράστρια και το ατύχημα χάνεται –και είναι το μόνο που χάνεται– από την ιστοσελίδα της αστυνομίας, με τη δικαιολογία της αναβάθμισης της ιστοσελίδας. Και το θανατηφόρο του 2012 ανήκει στα ελάχιστα των θανατηφόρων που παραμένει ανεξιχνίαστο. Αυτό από μόνο του όφειλε να προκαλεί ντροπή στην αστυνομία και στον τότε επικεφαλής της Τροχαίας. Τον τότε επικεφαλής της Τροχαίας, του οποίου η εμπλοκή σήμερα στην κρίση των Κεντρικών Φυλακών καλύπτεται πλήρως από τη Γενική Εισαγγελία με τον ξεχειλωμένο όρο του «δημοσίου συμφέροντος».

Σ' ένα κράτος δικαίου προφανώς κανείς δεν πρέπει να καταδικάζεται από λαϊκά δικαστήρια. Σε ένα κράτος δικαίου δεν υπάρχει χώρος για κανιβαλισμό και σπίλωση ονομάτων χωρίς στοιχεία. Όμως σε ένα κράτος δικαίου, οι ένοχοι για τη δολοφονία του Θανάση θα είχαν συλληφθεί προ καιρού, οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί στις υποθέσεις Μεταξά θα είχαν τιμωρηθεί παραδειγματικά, οι ένοχοι για το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων θα είχαν πληρώσει και βεβαίως οι δράστες του εν λόγω θανατηφόρου έπρεπε να είχαν εντοπιστεί. Ένας τρόπος λοιπόν υπάρχει για να αποδοθεί δικαιοσύνη σε αυτήν την υπόθεση, αλλά και να επανακτήσουν κάπως την εμπιστοσύνη τους οι πολίτες στους θεσμούς: να αναλάβει την υπόθεση του 2012 μία ανεξάρτητη αρχή, η οποία θα λειτουργήσει με πλήρη διαφάνεια.

Η χώρα έχει εισέλθει σε επικίνδυνα μονοπάτια και δυστυχώς αυτό ξεπερνά το τραγικό θανατηφόρο του 2012. Η ασυδοσία, η έλλειψη λογοδοσίας αλλά και η ανεπάρκεια που επιδείχθηκε σε μία σειρά περιστατικών, έχουν πλήξει ανεπανόρθωτα τους θεσμούς. Σε τέτοιο σημείο έχουν διαβρωθεί οι θεσμοί που μία μερίδα της κοινωνίας τους θεωρεί ικανούς ακόμη και για τη συγκάλυψη του χειρότερου είδους εγκλήματος. Σε αυτό το περιβάλλον είναι πλέον απορίας άξιο, αν υπάρχει κάτι που να μπορεί να επανακτήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών. Που να δώσει ελπίδα για λογοδοσία και δικαιοσύνη. Αυτό επικεντρώνεται κυρίως στη Γενική Εισαγγελία, της οποίας το κύρος έχει καταρρακωθεί με δική της αποκλειστική ευθύνη. Γιατί πλέον δεν μιλάμε για ανησυχητική ανεπάρκεια, αλλά για εξυπηρέτηση σκοπιμοτήτων. Δυστυχώς ένα πέπλο καχυποψίας αιωρείται πάνω από όλους τους θεσμούς, γιατί ακριβώς ένα πέπλο σιωπής έκλεισε προκλητικά μία σειρά τραγικών –για την κοινωνία– υποθέσεων.

economidoum@kathimerini.com.cy

Η Λερναία Υδρα της καχυποψίας

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Εδώ και μέρες, παρακολουθώντας την εξέγερση των Γάλλων πολιτών, σκέφτομαι πότε ήταν η τελευταία φορά που γέμισαν με διαδηλωτές οι δρόμοι της Λευκωσίας. Η μεγάλη πορεία των εκπαιδευτικών, επί υπουργίας Χαμπιαούρη, ήταν μια τέτοια περίπτωση. Από τότε όμως πέρασαν σχεδόν πέντε χρόνια. Γι' αυτό και θεωρείται εξαίρεση σε σχέση με τα κοινωνικά μας ανταγωνιστικά, τα οποία αποτυπώνονται σε μια ευθεία γραμμή. Μια πραγματικότητα που ακόμα κι αν δεν ερμηνευτεί ως απάθεια, χαρακτηρίζει την ιδιοσυγκρασία ενός λαού, ο οποίος έμαθε να ανέχεται και να μην αντιδρά. Σκεφτείτε μόνο όσα συγκλονιστικά έγιναν στον τόπο την τελευταία δεκαετία. Την κατάρρευση και το πλιάτσικο του τραπεζικού συστήματος, το κούρεμα των καταθέσεων, το λουκέτο του Συνεργατισμού, το ξεπούλημα της εθνικής αξιοπρέπειας με το εμπόριο των διαβατηρίων, τη σύγκρουση συμφέροντος και τον αθέμιτο πλουτισμό αυτών που βρέθηκαν τη σωστή στιγμή στο δωμάτιο της εξουσίας. Και εμείς; Των οικιών ημών εμπιπραμένων, ημείς άδομεν.

Καμιά φορά θυμάμαι το μέγα πλήθος στις πλατείες τα μεταπολιτευτικά χρόνια κι είναι λες και πέρασε ένας αιώνας από τότε. Στην πραγματικότητα πέρασε σχεδόν μισός αιώνας. Κάποιοι από εμάς τότε μπαίναμε στην εφηβεία και τώρα εξηνταρίζουμε. Δεν ισχυρίζομαι ότι ήταν καλύτερη εκείνη η Κύπρος. Είχε όμως περισσότερο νεύρο και μεγαλύτερο πάθος. Κάτι έγινε τη δεκαετία του 1990, ένα εσωτερικό κλικ, που μας κλείδωσε στους εαυτούς μας. Αυτοχρισθήκαμε survivors και τίποτε πια δεν μπορούσε να μας βγάλει από την απάθειά μας. Ούτε το σκάνδαλο του χρηματιστηρίου, ούτε η απώλεια του ηθικού πλεονεκτήματος. Ο Τεύκρος Ανθίας το λέει θαυμάσια σε ένα ποίημά του: « Όλο ξεπέφτεις –και ξεπέφτεις δίχως τέλος– για τιποτένια πραγματάκια της ζωής». Το ευ ζην νίκησε κατά κράτος τις ηθικές αντιστάσεις. Ώσπου χάθηκε πλέον ο έλεγχος, θέριεψε το κομματικό θράσος και ο Συλλούρης μάς έκλεισε πονηρά το μάτι, οδηγώντας την πολιτική κατευθείαν στον πάτο της κατηφόρας. Το δυστύχημα είναι ότι το κατρακύλημα μας βρήκε με ευνουχισμένες τις αντιστάσεις. Ο παλιός ζωηρός μας εαυτός σαν έχει σακατευτεί και το μόνο που απέμεινε για να θυμίζει την ηθική κατάπτωση είναι η καχυποψία, η οποία έγινε κάτι σαν δεύτερη φύση μας. Καταγράφηκε στο DNA μας κι αποτελεί πια συστατικό στοιχείο της πολιτικής ιδιοσυγκρασίας του λαού μας. Η καχυποψία είναι η νέα κοινωνική παθογένεια που διατρέχει το πολιτικό σύστημα οριζόντια. Πρόκειται για την ύστατη αντίσταση των πολιτών, στάση που τους οδηγεί ένα βήμα πιο πέρα από την απαξίωση των κομμάτων.

Καχυποψία για τους σημερινούς κυβερνώντες και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε σχέση με τα υπεσχημένα. Δίκαιη καχυποψία πάντως αν σκεφτούμε ότι με το καλημέρα –την ανακοίνωση του νέου υπουργικού συμβουλίου– ο Νίκος Χριστοδουλίδης διέψευσε τις προσδοκίες που εκείνος καλλιέργησε. Καχυποψία όμως και για όλο το φάσμα του πολιτικού τόξου. Στα αριστερά, οι πολίτες ακούνε για την πρόθεση εκσυγχρονισμού του ΑΚΕΛ με αυτοσυγκράτηση. Όσο για τα περί σύστασης ενός πλατιού κοινωνικού μετώπου της Κεντροαριστεράς, μπορεί να ακουμπούν σε καλές προθέσεις αλλά δεν αρκούν. Οι πολίτες είναι καχύποπτοι και το βάρος για να πεισθούν πέφτει στους ώμους της ηγεσίας του ΑΚΕΛ. Αλλά και στο Κέντρο, το πάλαι ποτέ ενδιάμεσο, με καχυποψία γίνονται αποδεκτά τα παχιά λόγια των κομματαρχών. Ο κόσμος αισθάνεται ότι αυτό που τους ένωσε είναι η νομή της εξουσίας. Προχωρώντας δεξιότερα, πίσω από την καλογυαλισμένη βιτρίνα του Δημοκρατικού Συναγερμού, κοχλάζει η καχυποψία σε σχέση με την αλλαγή φρουράς στην ηγεσία.

Όλα αυτά, σε συνδυασμό με την καχυποψία που συνοδεύει τους θεσμούς –τον γενικό εισαγγελέα, ο οποίος εμπλέκεται σε μια τρομακτική φημολογία που κάνει τον γύρο του διαδικτύου ή τον γενικό ελεγκτή, ο οποίος ξεκατινιάζεται με ένα αμφιλεγόμενο επιχειρηματία, εκθέτοντας τον θεσμό που εκπροσωπεί– μετατρέπουν το κοινωνικό φαινόμενο σε Λερναία Ύδρα. Ένα κεφάλι κόβεις και άλλο ξεπετάγεται. Γεγονός που τροφοδοτεί μια δύσθυμη πολιτική ατμόσφαιρα η οποία δεν μας οδηγεί πουθενά. Αυτή είναι η Κύπρος του 2023: Μια τσαλακωμένη χώρα, που κοιτά καχύποπτα το είδωλό της στον καθρέφτη.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η σφαγή της Ούρσουλας και του Μισέλ στα πόδια της Λευκωσίας

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Όταν ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης μετέφερε την πρότασή του στις Βρυξέλλες για ευρωπαϊκή πρωτοβουλία και για διορισμό πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και ο Σαρλ Μισέλ, «ήθελαν και οι δύο να την κάνουν endorsed», δηλαδή να την υιοθετήσουν/εγκρίνουν. Προσέξτε. Όχι μόνο ο ένας, αλλά και οι δύο.

Αυτές ήταν οι λέξεις που μου μεταφέρθηκαν από κυβερνητική πηγή, η οποία ήταν σε θέση να γνωρίζει, όπως ισχυρίστηκε, τα όσα διαμείφθηκαν στις επαφές του Προέδρου Χριστοδουλίδη με τους επικεφαλής των θεσμών, στη βελγική πρωτεύουσα. Σύμφωνα πάντα με την εν λόγω κυβερνητική πηγή, η πρόεδρος της Κομισιόν και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ενθουσιάστηκαν σε τέτοιο βαθμό, ώστε να ερίζουν ποιος θα υιοθετήσει και συνεπώς θα προωθήσει την πρότασή μας. Με πιο απλά λόγια, λοιπόν, μας λέχθηκε, ότι η πρόταση Χριστοδουλίδη έκανε θραύση. Αυτό βεβαίως θα ήταν ευχάριστο. Αν και στενοχωρήθηκα με τη σκέψη ότι η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και ο Σαρλ Μισέλ σπρώχνονται και καυγαδίζουν, διεκδικώντας και οι δύο ρόλο πρώτου βιολιού στην προώθηση της πρότασής μας. Καλά, η κυβέρνησή μας δεν σκέφτηκε να τους μοιράσει ακόμη 2-3 προτάσεις και για άλλα ζητήματα, όχι κατ' ανάγκη για το Κυπριακό, ώστε να επέλθει θεσμική ειρήνη και ισορροπία και να αποφύγουμε τα χειρότερα; Να έχει ο καθένας τουλάχιστον από μία πρόταση στα χέρια. Και η Ούρσουλα και ο Μισέλ. Και να μη μαλώνουν…

Αυτή λοιπόν είναι η εικόνα που μου μεταφέρθηκε από κυβερνητική πηγή. Και ήθελε να πείσει ότι έτσι έγιναν όλα. Αυτό το οποίο ενοχλεί δεν είναι βεβαίως το τι πιστεύει ή τι θέλει να πιστεύει ο οποιοσδήποτε παράγοντας μιας κυβέρνησης. Αυτό είναι δικαίωμά του. Αυτό που ενοχλεί είναι ο αέρας με τον οποίο κάποιος σηκώνει το τηλέφωνο και προσπαθεί να διοχετεύσει μια εικόνα, η οποία απέχει πολύ από την πραγματικότητα.

Αν επιχειρήσουμε να βάλουμε τα πράγματα σε μια σειρά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης εξασφάλισε την επανενεργοποίηση μιας συζήτησης, για το Κυπριακό, στο πεδίο της Ε.Ε. Δεν εξασφάλισε διορισμό μιας ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας, η οποία θεωρείται ανέφικτη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και για αυτό άλλωστε επανέρχεται στο προσκήνιο η Κομισιόν (την οποία η Λευκωσία θέλει να αποφύγει). Ως αποτέλεσμα όμως ενός πρώτου γύρου επαφών στις Βρυξέλλες, η κίνηση Χριστοδουλίδη άνοιξε μια πόρτα για ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε. στις προσπάθειες επανέναρξης των διαπραγματεύσεων του Κυπριακού, εντός του πλαισίου του ΟΗΕ. Εγγυήσεις, ωστόσο, δεν αναλήφθηκαν και συνεπώς δεν υπάρχουν. Άλλωστε, πέραν της πολιτικής βούλησης της ίδιας της Ε.Ε., για την υλοποίηση του κυπριακού εγχειρήματος απαιτείται και η σύμφωνος γνώμη της τουρκικής πλευράς.

Με βάση την ίδια ανάγνωση, δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας το γεγονός ότι ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ δεν έδωσε χρόνο «prime time» στον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη να αναλύσει την πρότασή του στο δείπνο των ηγετών, όπως ορθώς επεδίωκε η Λευκωσία. Όπως βεβαίως δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας, ότι τελικά έδωσε χρόνο στον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη, την επόμενη μέρα, έστω στο τέλος της Συνόδου Κορυφής –και πριν από τις συζητήσεις για θέματα Ευρωζώνης– να τοποθετηθεί επί του προκειμένου.

Ούτε σφαγή υπήρξε λοιπόν μεταξύ των θεσμών για το ποιος θα ενσωματώσει και θα προωθήσει την πρόταση της Λευκωσίας, ούτε όμως και εκ προοιμίου άδειασμα της προσπάθειας Χριστοδουλίδη. Υπήρξε μια καταγραφή θέσεων και μια πρόθεση εξέτασης του ζητήματος, το οποίο παραμένει ανοικτό.

Κατά συνέπεια, οι διθυραμβικές ιαχές ότι περίπου αλώσαμε πολιτικά τις Βρυξέλλες, δεν εξυπηρετούν κανένα. Και κυρίως την κυβέρνηση και τους αξιωματούχους της, που εικάζω ότι δεν θα θέλουν να αναγάγουν σε κυβερνητικό σπορ το πέρασμα κάτω από υπερυψωμένους πήχεις.

Θα μου πείτε, για τις συγκεκριμένες αερολογίες που ακούσαμε, ευθύνεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας; Άμεσα, σίγουρα όχι. Αλλά, επειδή τους συνεργάτες του Προέδρου Χριστοδουλίδη τους επέλεξε ο ίδιος, κάποιου είδους ευθύνη την έχει. Και το λέμε τώρα που είναι αρχή. Και επειδή, γενικότερα, η κριτική πρέπει να ασκείται όταν κάποιος είναι στην εξουσία και όχι όταν πέσει στα πατώματα, τώρα ακριβώς είναι η ώρα να γνωρίζουν όσοι σηκώνουν τηλέφωνα και θέλουν να μας διαφημίσουν τις επιτυχίες της κυβέρνησης, ότι πολύ απλά, εμείς δεν δημοσιεύουμε τίποτα αφιλτράριστο. Για ευνόητους λόγους.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το όψιμο ενδιαφέρον της Δύσης για τις υποδομές

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Πόσο έχουν αλλάξει τα πράγματα μέσα σε 15 χρόνια! Το 2008 μια κρατική κινεζική εταιρεία, η Cosco, αγόραζε το λιμάνι του Πειραιά. Αντίπαλός της, μια πολυεθνική με έδρα το Χονγκ Κονγκ. Καμία δυτική εταιρεία δεν έδειξε ενδιαφέρον για το μεγαλύτερο ελληνικό λιμάνι. Η τότε κυβέρνηση Καραμανλή προχώρησε στη συμφωνία με την Κίνα στο πλαίσιο της διεύρυνσης των γεωπολιτικών ερεισμάτων της χώρας,

Οταν η Γερμανία πουλάει κομμάτι του τέρμιναλ του λιμανιού του Αμβούργου στην Κίνα, είναι κάπως δύσκολο να ασκείς κριτική στην Ελλάδα.

αλλά και γιατί δεν υπήρχε ουσιαστικά κάποιος άλλος «παίκτης» που να ενδιαφέρεται. Ηταν μια απολύτως ορθή κίνηση, για την εποχή της. Αντιδράσεις ουσιαστικές δεν υπήρξαν τότε. Σήμερα η αντίστοιχη συμφωνία θα είχε ξεσηκώσει πολλή «σκόνη» και αντιδράσεις τόσο από την Ευρώπη όσο και τις ΗΠΑ. Ηδη τα τελευταία χρόνια, ευρωπαϊκά και αμερικανικά μέσα ενημέρωσης έχουν ασχοληθεί με τα δύο μεγάλα ελληνικά λιμάνια, τον Πειραιά λόγω Κίνας και τη Θεσσαλονίκη λόγω συμμετοχής επιχειρηματία ο οποίος διαμένει συνήθως στη Ρωσία. Στην περίπτωση του Πειραιά αναφέρονται στην κινεζική διείσδυση στην Ευρώπη και τον χαρακτηρίζουν το «κεφάλι του δράκου» που προσπαθεί να εισχωρήσει σε αυτήν.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι στο σημερινό, ψυχροπολεμικό σκηνικό αυτές οι δύο αγοροπωλησίες θα ήταν από εξαιρετικά δύσκολες έως εντελώς ανέφικτες. Η γερμανική κυβέρνηση βρέθηκε απέναντι σε μεγάλες πιέσεις όταν επρόκειτο να πουλήσει σημαντικό μερίδιο του λιμανιού του Αμβούργου στην Cosco. Οι αντιδράσεις από τις Βρυξέλλες και το εσωτερικό της κυβέρνησης στο Βερολίνο την ανάγκασαν να μειώσει αισθητά το ποσοστό που πουλήθηκε στους Κινέζους. Αλλά όταν η Γερμανία πουλάει κομμάτι του τέρμιναλ του Αμβούργου στην Κίνα, είναι κάπως δύσκολο να ασκείς κριτική στην Ελλάδα. Το άλλο ζήτημα είναι πού ήταν... η Δύση όταν έγιναν αυτές οι συμφωνίες. Ελληνας πρώην πρωθυπουργός διηγείται συχνά τα τηλεφωνήματα στους ομολόγους του στο Παρίσι και στο Βερολίνο για να εξασφαλίσει το ενδιαφέρον των επιχειρηματικών κολοσσών τους για κάποια ιδιωτικοποίηση που αφορούσε στρατηγική υποδομή της χώρας. Η απάντηση ήταν στερεότυπη: «Εχουν μετόχους και ανεξάρτητο μάνατζμεντ, δεν μπορούμε να τους πούμε τι να κάνουν». Αλλά και ένας Γάλλος ηγέτης είπε κάποια στιγμή στη Μέρκελ: «Καταλαβαίνεις ότι με αυτό που κάνουμε στην Ελλάδα, αναγκάζοντάς τους να τα πουλήσουν όλα, τους σπρώχνουμε στην αγκαλιά των Κινέζων, ο Πειραιάς θα είναι μόνο η αρχή».

Τώρα βρισκόμαστε πια σε έναν ψυχρό πόλεμο, και με τη Ρωσία και με την Κίνα. Οι Βρυξέλλες και η Ουάσιγκτον πιέζουν για ένα ασφυκτικό θεσμικό πλαίσιο που θα κρατήσει τις δύο αυτές υπερδυνάμεις μακριά από δυτικές υποδομές. Το ερώτημα είναι βέβαια αν θα βρουν και λύσεις. Γιατί δεν μπορείς να έχεις ένα ελεύθερο παγκοσμιοποιημένο σύστημα, όπου κάθε κράτος ή εταιρεία μπορεί να «χτυπήσει» κάποιο λιμάνι ή αεροδρόμιο, και ταυτόχρονα να θέλεις να διατηρήσεις τον έλεγχο σε όλες τις υποδομές σου. Στο τέλος της ημέρας κάποιος θα πρέπει να βάλει τα λεφτά για να τις αγοράσει όταν βγαίνουν προς πώληση ή μακροπρόθεσμη ενοικίαση.

Χάος εκ νέου

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Δεν είναι να απορεί κανείς με τις θηριώδεις διαδηλώσεις και συγκρούσεις ή γενικώς με την ύστατη εκδήλωση κοινωνικής και ταυτοχρόνως πολιτικής ανυπακοής που συγκλονίζουν τη Γαλλία εδώ και εβδομάδες. Διότι σε αυτήν την έξοχη μεγάλη χώρα η επανάσταση δεν έχει ημερομηνία λήξεως, ποτέ. Δεν ξαναζεί, βεβαίως, η Γαλλία τον «Μάη του '68», όταν την 29η του μηνός εκείνου της οργής και της επαναστατικής εξάψεως, ο κραταιός της πρόεδρος Σαρλ ντε Γκωλ κατέφυγε εξουθενωμένος ψυχικά με ελικόπτερο και υπό άκρα μυστικότητα σε στρατιωτική βάση της Γαλλίας στο Μπάντεν-Μπάντεν της Δυτικής Γερμανίας. Εκεί, ο διοικητής του στρατοπέδου, στρατηγός Ζακ Μασού, τον έπεισε να επιστρέψει στη Γαλλία. Την επομένη ο Ντε Γκωλ βρισκόταν στο Παρίσι, γνωρίζοντας ότι είχε τη στήριξη του γαλλικού στρατού, και σύντομα ήλεγξε την κατάσταση. Αλλά η εποχή του Ντε Γκωλ είχε περάσει. Οχι όμως και ο «γκωλισμός». Ισως γιατί επί της ουσίας δεν ήταν τίποτε άλλο από μία νέα εκδοχή του «βοναπαρτισμού». Εάν κανείς αναζητούσε κάποιο αντίστοιχο στην ελληνική πολιτική ζωή, με ευκολία θα το εντόπιζε στο σύνδρομο του «βενιζελισμού», που εξακολουθεί να ταλανίζει την Ελλάδα. Αλλες εποχές, άλλοι άνθρωποι και άλλα τα πολιτικά μεγέθη ασφαλώς στην εποχή μας. Ο σημερινός πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν προέκυψε λόγω αποσυνθέσεως της γαλλικής πολιτικής ζωής.

Διέθετε ο κ. Μακρόν εντυπωσιακό βιογραφικό σπουδών. Επιτυχημένος τραπεζίτης. Χρημάτισε υπουργός Βιομηχανίας, Οικονομίας και Ψηφιακής Πολιτικής από το 2014 έως το 2016, επί της προεδρίας του Φρανσουά Ολάντ. Ανθρωπος της εποχής, από κάθε άποψη. Πλην όμως μάλλον άμοιρος εμπειρίας πολιτικής. Αλλος ο τρόπος ενεργείας και διοικήσεως μιας επιχειρήσεως από έναν CEO. Τελείως διαφορετική υπόθεση η διακυβέρνηση των πολιτών μιας χώρας. Ο CEO λογοδοτεί στους μετόχους της εταιρείας από τους οποίους εξαρτάται η σταδιοδρομία του. Το μέλλον ενός πολιτικού εξαρτάται από το αίσθημα των πολιτών που τον ανέδειξαν στην εξουσία.

Ως Γάλλος, βεβαίως, που είναι ο κ. Μακρόν, πάσχει από το σύνδρομο του «βοναπαρτισμού». Θεώρησε ότι με την απόσυρση της πρώην καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ, ήρθε η ώρα να της Γαλλίας και του ιδίου να ηγηθεί της ενωμένης ούτως ειπείν Ευρώπης. Αλλά τον πρόλαβε ο κ. Τζο Μπάιντεν, ο γηραιός και ασταθής πρόεδρος των ΗΠΑ, που αξιοποιώντας τον μεγαλοϊδεατισμό του Ρώσου ομολόγου του, Βλαντιμίρ Πούτιν, σάρωσε στην κυριολεξία την Ευρώπη. Η έκρυθμη κατάσταση ώθησε τον κ. Μακρόν να ζητήσει την «αναβολή» της επισκέψεως του βασιλικού ζεύγους της Βρετανίας στη Γαλλία. «Τι θλιβερή εικόνα για τη χώρα μας που δεν μπορεί να εγγυηθεί την ασφάλεια ενός αρχηγού κράτους», δήλωσε ο ηγέτης της ρεπουμπλικανικής αντιπολιτεύσεως Ερίκ Κλοτί.

Και η Γερμανία διέρχεται φάση μεγάλης κοινωνικής αναταραχής. Αλλά επεφύλαξε λαμπρότατη υποδοχή στον βασιλέα Κάρολο Γ΄ και στη σύζυγό του Καμίλα. Για πρώτη φορά από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η επίσημη υποδοχή από το προεδρικό ζεύγος της Γερμανίας, με παρουσία στρατιωτικού αποσπάσματος, έγινε στην Πύλη του Βρανδεμβούργου.

Η σκέψη των κλασικών στα χρόνια της χημειοθεραπείας

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

«**Ολες** οι επιστήμες είναι τυφλές χωρίς τη γνώση των ελληνικών». Ο αφορισμός ανήκει στον Ερασμο. Και το ερώτημα που προκύπτει είναι αν διατηρεί ακόμη την αξία της μια σκέψη που διατυπώθηκε τον 16ο αιώνα και ξέρουμε πόσο καθοριστική υπήρξε για την Αναγέννηση και τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Ή μήπως είναι ένα ακόμη πολιτισμικό στερεότυπο; Σημαίνει κάτι παραπάνω από το τίποτε που σημαίνει για εμάς τους σύγχρονους Ελληνες η διαπίστωση ότι εδώ γεννήθηκε η δημοκρατία. Πώς μπορούν να επηρεάσουν έναν σύγχρονο γιατρό, για παράδειγμα, με το τεράστιο τεχνολογικό οπλοστάσιο που διαθέτει, τα ελληνικά γράμματα και κατ' επέκταση η κλασική παιδεία, της λατινικής συμπεριλαμβανομένης εννοείται. Αυτό ήταν το θέμα της ημερίδας - webinar που οργάνωσε η ΕΟΠΕ την περασμένη Τετάρτη 29 Μαρτίου. Και επειδή το αρκτικόλεξο ΕΟΠΕ δεν σημαίνει τίποτε για τους περισσότερους, διευκρινίζω ότι πρόκειται για την Εταιρεία Ογκολόγων - Παθολόγων Ελλάδας. Συμμετέχοντες ογκολόγοι και ορισμένοι επιφανείς μελετητές των κλασικών μας, όπως ο Αλέξανδρος Νεχαμάς και ο Περικλής Βαλλιάνος, ο σκηνοθέτης Βασίλης Παπαβασιλείου με την εμπειρία της ζωντανής απόδοσης των κλασικών στη σκηνή και ο υπογράφων, ελεύθερος σκοπευτής στον πόλεμο ανάμεσα στην παιδεία της μετανεωτερικότητας και στην αξία των κλασικών.

Δυστυχώς ο χώρος δεν μου επιτρέπει να αναφερθώ σε όλες τις εισηγήσεις. Γι' αυτό θα προσπαθήσω, κατά το δυνατόν, να καταγράψω ορισμένους γενικούς δείκτες που προέκυψαν. Ο πρώτος και ο βασικότερος είναι ότι η κλασική παιδεία δεν είναι ιδιοκτησία των ειδικών, ιστορικών, φιλολόγων, φιλοσόφων – στο μέτρο που η φιλοσοφία έχει περιοριστεί στον άχαρο ρόλο της πανεπιστημιακής ειδικότητας. Ανήκει στον πολιτισμό μας και δη στους διαχειριστές των αξιών του. Και οι γιατροί είναι από τους σημαντικότερους διαχειριστές των πολιτισμικών μας αξιών. Ο ογκολόγος είναι ένας άνθρωπος που έρχεται καθημερινά αντιμέτωπος με τον πόνο και τον θάνατο. Και όχι τον θάνατο ως αφηρημένη ιδέα. Ο θάνατος του ασθενούς έχει πρόσωπο, εμπειρίες, βιώματα, αισθήματα που δεν μπορεί να τα μοιραστεί με κανέναν άλλον. Είτε νέος είτε γέρος, ο θάνατος είναι για τον ασθενή το όριο της ζωής του. Είναι καθήκον του γιατρού να παρατείνει τη ζωή με όποιο κόστος κι αν αυτό συνεπάγεται – σωματικός πόνος, ηθικός μαρασμός, ακόμη και οικονομική αφαίμαξη; «Οσοι από εσάς πιστεύετε στην αθανασία της ψυχής, τότε γιατί προσπαθείτε να παρατείνετε τη ζωή του ασθενούς;» ρώτησε ο Αλέξανδρος Νεχαμάς. Η κλασική σκέψη μπορεί να μην έχει μια απάντηση για όλα τα προβλήματα, μας μαθαίνει όμως να θέτουμε καίρια ερωτήματα.

Εννοείται πως η ιπποκρατική σκέψη ήταν πανταχού παρούσα. «Ο παππούς μας», όπως τον χαρακτήρισε ο ογκολόγος Χρήστος Εμμανουηλίδης στην εξαιρετικής λογιότητας ομιλία του. Ο Ιπποκράτης στον Ορκο του απαγορεύει και την ευθανασία και τις αμβλώσεις. Δεν ισχύει το ίδιο για τη σύγχρονη εποχή. Ομως εκεί αναγνωρίζουμε κάποια όρια τα οποία μπορούμε να τα υπερβούμε με τις δικές μας δυνάμεις. Οπως είπε ο καθηγητής Οδυσσέας Ζώρας, ό,τι καταφέραμε το καταφέραμε υπερβαίνοντας τα όρια – για καλό και για κακό. Ας είμαστε ευγνώμονες σ' αυτούς που μας τα έθεσαν για να μπορέσουμε να τα ξεπεράσουμε. Η μετανεωτερικότητα που δεν αναγνωρίζει όρια δεν έχει τρόπο να υπερβεί τον εαυτό της. Η κλασική παιδεία είναι το όριο του πολιτισμού μας και όποτε αυτός έκανε ένα άλμα προς τα μπρος προσπαθούσε να το υπερβεί. Το αναγνώριζε όμως ως όριο.

Η τεχνολογία, με όλη της τη δύναμη, αντιμετωπίζει την ασθένεια. Ομως ο γιατρός δεν βρίσκεται αντιμέτωπος με την ασθένεια. Βρίσκεται αντιμέτωπος με τον ασθενή. Κοινώς ο γιατρός θεραπεύει τον άνθρωπο, όχι την ασθένεια. Ο Ιπποκράτης έλεγε πως αν δεν γνωρίσεις τον άνθρωπο, δεν μπορείς να τον θεραπεύσεις. Ηταν εντυπωσιακό ότι όσοι πήραν τον λόγο και μίλησαν για την άσκηση της «τέχνης» τους –«τέχνη» αποκαλούσε ο Ιπποκράτης την Ιατρική– συμφώνησαν σ' αυτήν την αρχή.

Ηταν μια σπάνια εμπειρία. Τη χρωστώ, εκτός από την ΕΟΠΕ και την πρόεδρό της Ζένια Σαριδάκη, στους ογκολόγους Μιχάλη Οικονόμου, Δημήτρη Μπαφαλούκο, Βασίλη Μπαρμπούνη, Γιάννη Μπουκοβίνα, στον ιερέα, ακτινοθεραπευτή, πατέρα Ιωάννη Κοκάκη. Μια εμπειρία που μας θυμίζει ότι ο σύγχρονος ελληνικός διαφωτισμός ιδρύθηκε από ένα γιατρό ο οποίος ήταν και δεινός φιλόλογος, και εκδότης έργων της κλασικής γραμματείας, τον Αδαμάντιο Κοραή.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Πολιτικά ασήμαντο το γλωσσικό

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Το σύγχρονο ελλαδικό κράτος είναι πολιτειακό σχήμα με ιστορικό βίο μόλις διακοσίων ετών. Δημιουργήθηκε με την πρόθεση να μην είναι ελληνικό, να μιμείται «τα πεφωτισμένα και λελαμπρυσμένα της Εσπερίας γένη». Με δάνειους θεσμούς, μεταπρατικές λειτουργίες, εισαγόμενα ιδεολογήματα, πιθηκισμό των δυτικών αναγκών και προτύπων.

Ακόμα και η κατ' όνομα «ελληνικότητα» του νεοπαγούς ελλαδικού κράτους υπήρξε εισαγόμενο από τη Δύση προϊόν. Αντέγραφε άκριτα τη στρεβλή πρόσληψη της αρχαιοκλασικής κληρονομιάς από τον Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό, Ουμανισμό, Νεοκλασικισμό. Αυτή η «ελληνική» παράδοση, με αντεστραμμένους τους ελληνικούς της όρους, παραμένει ενεργό εθνικό ιδεολόγημα του Ελληνισμού, πάντοτε ως χρηστικό αντίτιμο για την εξαγορά της εκτίμησης ή της συμπόνιας των αλλογενών.

Στην «εκσυγχρονιστική» εκδοχή του το ιδεολόγημα ταύτισε την ελληνικότητα με τα τυπικά γεννήματα της δυτικοευρωπαϊκής νεωτερικότητας: τη νοησιαρχία, τον ατομοκεντρισμό, τη φυσιοκρατία. Και στην «ελληνοχριστιανική» εκδοχή του το ιδεολόγημα άντλησε από τον νεοκαντιανό ηθικισμό, τη «σχολή των αξιών» του ευρωπαϊκού ιδεαλισμού. Δεν υπήρξε η παραμικρή υποψία, έστω, για την αβυσσαλέα διαφορά της σημασίας κρίσιμων λέξεων – για το χάσμα που χωρίζει το νόημα της δημοκρατίας από το νόημα της res publica, της κοινωνίας από τη societas, του λόγου από τη ratio, της αλήθειας από τη veritas, του νόμου από τη lex.

Η «αναπτυξιακή έκρηξη», μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (το μπετόν, το πλαστικό, το αλουμίνιο), και η μονότροπη διαχείρισή της από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, ήρθε να αφανίσει και κάθε συνέχεια λαϊκού πολιτισμού στην Ελλάδα. Βύθισε τη χώρα σε έναν εφιάλτη εκβαρβαρισμού, σε ανήκεστη ομοιομορφία λατρείας της χρηστικότητας και χρησιμοθηρίας. Και μετά τη στρατιωτική δικτατορία (1967-1974) η εισαγωγή της μονοτονικής γραφής και οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις αποδιάρθρωσαν τελεσίδικα και τη γλωσσική συνέχεια του Ελληνισμού.

Ετσι, μια πορεία δύο περίπου αιώνων συνεχώς επιτεινόμενης έκπτωσης και αφελληνισμού, είχε προετοιμάσει την ελλαδική κοινωνία για τη δεύτερη μεγάλη μεταπολεμική καμπή: τον «κοινωνικό μετασχηματισμό», που προγραμματικά φιλοδόξησε και πέτυχε ο Ανδρέας Παπανδρέου. Οι επιφάσεις και τα προσχήματα εξευρωπαϊσμού σαρώθηκαν, για να επιβληθούν (και θεσμικά) τα γνωρίσματα μιας τριτοκοσμικής κοινωνικής ισοπέδωσης: κατάλυση κάθε αξιοκρατικής και λειτουργικής ιεραρχίας, αμοραλιστικός λαϊκισμός, διαφθορά λαϊκών στρωμάτων με παροχές δίχως αντίτιμο κοινωνικών υποχρεώσεων, συνδικαλιστική ασυδοσία τυραννική για τη συλλογική συμβίωση, ριζικός αφελληνισμός της Παιδείας.

Ο παπανδρεϊκός αμοραλισμός αποϊέρωσε την ίδια την έννοια του σοσιαλισμού στην Ελλάδα, αντέστρεψε το όραμα της Πολιτικής Αριστεράς. Τις κοινωνικές προτεραιότητες υποκατέστησε η υποταγή και του κράτους στον ατομοκεντρισμό της καταναλωτικής βουλιμίας των μαζών. Μετασχηματίστηκε το πολιτικό σκηνικό (νοο-τροπία, μέθοδοι, οργανωτικές δομές) – η άλλοτε «Δεξιά» και η άλλοτε «Αριστερά» ταυτίζονται σήμερα σε παιδαριώδη κέρδη «εντυπώσεων» ή διαπληκτίζονται για φανταστικές προνομίες που παρέχει η εξέλιξη της τεχνολογίας, δηλαδή η επιδεξιότητα «να μεταλλάσσωμεν τυράννους».

Η εξέλιξη των συνεπειών έχει τον χαρακτήρα και τη δυναμική αδυσώπητης συμφοράς – σε μια χώρα, όπως η Ελλάδα, η διαχείριση του πολιτισμού της απαιτεί αναστήματα εντελώς έκτακτων προσόντων και κατακτημένης αρετής. Αξίζει να καταγραφούν ανεξίτηλα τα ονόματα επαγγελματιών της πολιτικής, που επιλέχθηκαν (και δέχθηκαν) να υπουργεύσουν στο υπουργείο Παιδείας. Ποια τα τυπικά και ποια τα ουσιαστικά τους προσόντα, αν σε κάτι πέτυχαν και σε τι απέτυχαν, με ποια φυσικά και ποια επίκτητα προτερήματα δέχθηκαν να υπουργεύσουν;

Σε κάθε χρόνο που περνάει, η ελληνικότητα του ελληνώνυμου κρατιδίου της Βαλκανικής γίνεται και περισσότερο μακρινή και ανέφικτη. Ολο και λιγότεροι ριγούν από τους στίχους του Νίκου Γκάτσου στη μουσική του Μάνου Χατζιδάκι, όλο και λιγότεροι ελληνώνυμοι αντιλαμβάνονται ποια λαμπερή ομορφιά στην προσωπική τους ζωή είναι κάποιοι στίχοι του Καβάφη, του Ελύτη, του Σικελιανού.

Από τον Ελευθέριο Βερυβάκη ώς και τη Νίκη Κεραμέως το έγκλημα γενοκτονίας στο Ελλαδιστάν λανσάρεται ως πολιτικά δευτερεύον.

Ζητούμενο η ειλικρίνεια

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η επιλογή της Αθήνας να στηρίξει την τουρκική υποψηφιότητα για τη Γενική Γραμματεία στον Διεθνή Οργανισμό Ναυτιλίας (ΙΜΟ) υπενθύμισε τη διαφοροποίηση της Λευκωσίας σε ορισμένα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής που φανερώνουν τη διαχρονική απόκλιση μεταξύ των στόχων Ελλάδας και Κύπρου –ιδίως υπό το βάρος της ανάδειξης της Ανατολικής Μεσογείου σε ένα νέο και δυναμικό περιφερειακό υποσύστημα.

Φυσικά από την γκρίνια μέχρι τη μικροπολιτική, την πολιτική επικοινωνία και τις δημόσιες δηλώσεις μέχρι τη ρεαλιστική αποτίμηση των προτεραιοτήτων για κάθε κράτος υπάρχει απόσταση. Που, συχνά, δεν αποτελεί αντικείμενο ούτε ρεαλισμού αλλά ούτε και ειλικρίνειας –που αποτελούν και το ζητούμενο στη στενή και αδελφική σχέση Ελλάδας - Κύπρου προκειμένου να καλυφθεί. Και, αναπόφευκτα, προχωράμε σε ένα σημείο της ντουλάπας όπου αναβιώνουν το δόγμα Πιπινέλη, η μετάβαση στο «η Λευκωσία αποφασίζει και η Αθήνα συμπαρίσταται» και μια αέναη συζήτηση, η οποία είτε προβάλλει τα ελληνοτουρκικά στο Κυπριακό ή θέτει, το τελευταίο, ως απαραίτητη προϋπόθεση για να επιλυθούν τα πρώτα. Η ψυχολογική πρόσληψη ωστόσο τόσο ευαίσθητων ζητημάτων δεν είναι καλός σύμβουλος. Κι επιπλέον, αποδείχθηκε ιστορικά πως δεν βοήθησε τους σκοπούς –σε εθνικό επίπεδο σε Κύπρο και Ελλάδα.

Σε μια περίοδο που τόσο οι εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο όσο και το πολύ ενδιαφέρον και μεταβατικό συγκείμενο στην Τουρκία, λόγω των εκλογών, δημιουργούν ένα πλέγμα πολύ σοβαρών προκλήσεων για Κύπρο και Ελλάδα οι λαϊκισμοί και οι υπεραπλουστεύσεις μεταξύ της υπερβολής του «η Κύπρος κείται μακράν» και της «πολιτικής» αναβίωσης του ΕΑΧ ως πρωταρχικού δόγματος για την άμυνα της Κύπρου δεν έχουν χώρο στη δημόσια συζήτηση ή στο policy making. Κανείς δεν αμφιβάλλει πως οι κληρωτοί της ΕΛΔΥΚ –απλά νεαρά παιδιά από την Ελλάδα, θα κάνουν το καθήκον τους, όταν χρειαστεί όπως και οι πρόγονοί τους. Επίσης, ο συντονισμός μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου στα εθνικά ζητήματα, στο επίπεδο της συνεργασίας στην Ε.Ε. και σε όλους τους τομείς συνεργασίας, είναι και καθορισμένος και ξεκάθαρος –χωρίς περαιτέρω φιοριτούρες. Με τη βασική αντίληψη, βέβαια, πως τα ελληνοτουρκικά και το Κυπριακό μπορεί να συνδέονται ως προς την Τουρκία αλλά αποτελούν διαφορετικού είδους ζητήματα. Το ένα περνάει μέσα από τη διμερή διαπραγμάτευση ή τη διεθνή επιδιαιτησία (στη Χάγη) και αφορά, κυρίως, στο ζήτημα του καθορισμού θαλασσίων ζωνών, ενώ το δεύτερο είναι ένα πολύπλοκο θέμα εισβολής και κατοχής με πολλές συνταγματικές προεκτάσεις.

Η Ελλάδα και η Κύπρος ανήκουν επίσης σε διαφορετικά υποσυστήματα. Τα κράτη ΜΕΝΑ ή η Ανατολική Μεσόγειος προσλαμβάνεται διαφορετικά λόγω ιστορίας και γεωγραφίας από την Κύπρο, ενώ η Ελλάδα, παραδοσιακά, είναι κατεξοχήν βαλκανική χώρα –ένα πεδίο σχετικά άγνωστο όσον αφορά π.χ. τα Δυτικά Βαλκάνια για την Κύπρο στο οποίο η Αθήνα διατηρεί ισχυρό πολιτικό και οικονομικό αποτύπωμα.

Τέλος, δεν πρέπει να ξεχνάμε την νατοϊκή ιδιότητα της Ελλάδας που τουλάχιστον στο θέμα της Τουρκίας λειτουργεί με συγκεκριμένο πλαίσιο λόγω της συμμαχικής σχέσης. Όπως και το κομμάτι της ενέργειας, όπου η Ελλάδα δεν προχώρησε στον ίδιο βαθμό με την Κυπριακή Δημοκρατία όσον αφορά την έρευνα και τις γεωτρήσεις στο Αιγαίο ή τον καθορισμό θαλασσίων ζωνών με τα όμορά της κράτη –πράγμα στο οποίο προχώρησε μετά το λεγόμενο τουρκολιβυκό μνημόνιο του 2019.

Ξανά. Το ζητούμενο στον συντονισμό Ελλάδας - Κύπρου είναι η ειλικρίνεια. Η παραδοχή των διαφορετικών στόχων π.χ. στην εξωτερική πολιτική δεν είναι ούτε κάτι μεμπτό, ούτε πρέπει να αποτελεί αντικείμενο τριβής. Εξάλλου, και το Κυπριακό πρέπει να επιλυθεί και οι σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας να λειτουργήσουν χωρίς εντάσεις.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/SERGEY DOLZHENKO

Η κατεστραμμένη γέφυρα Romanov μεταξύ Ιρπίν και Κιέβου στην Ουκρανία. Αυτές τις μέρες η Ουκρανία τιμάει την πρώτη επέτειο από την έναρξη της αποκατοχής της Ουκρανίας.

«Εμπλοκή» αλλά με περιεχόμενο

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο Ν. Χριστοδουλίδης με την επίσκεψή του στις Βρυξέλλες πέρασε στην κοινή γνώμη ως κύριο θέμα της συγκυρίας την ενότητα «Ε.Ε. - Κυπριακό». Αλλά γιατί μονοπωλεί την ατζέντα τώρα και όχι το 2004, το 2010 ή το 2017;

Τα ουσιώδη: Η Ε.Ε. στηρίζει μόνο την επίλυση στο πλαίσιο της Δ.Δ. Ομοσπονδίας όπως εκδηλώθηκε εγγράφως από τον ΟΗΕ δύο φορές (2004, 2017). Κατά συνέπεια, όσοι παραπλάνησαν την κοινή γνώμη με «ευρωπαϊκή λύση» το 2004 και σήμερα ανακαλύπτουν θαυματουργές ιδιότητες «στην ενεργό εμπλοκή της Ε.Ε.», καλό είναι να έχουν υπόψη τους ότι η Ε.Ε. ενδιαφέρεται για λύση στο πιο πάνω πλαίσιο. Η Ε.Ε. δεν κρατά μαγικό ραβδί, αλλά μπορεί να δώσει τεχνονομικές συμβουλές συμβατές με το κεκτημένο. Μόνο αυτό; Βεβαίως όχι! Και στις εξαιρέσεις από το κεκτημένο η Ε.Ε. έχει μακρά παράδοση και με χρονοδιαγράμματα στα οποία ολοκληρώνονται οι μεταβατικές διατάξεις! Τον σοβαρό ρόλο της Ε.Ε. έπαιξε ο Πίτερ βαν Νούφελ, απεσταλμένος Γιούνκερ στο Κυπριακό, 2015-17 με έδρα τη Λευκωσία. Περιέργως μερικοί ξεχνούν το σημείο αυτό!

Αλλά η μεγαλύτερη συμβολή της Ε.Ε. στο Κυπριακό είναι η οιονεί ομοσπονδιακή της δομή, το θεσμικό της πλαίσιο, τα κίνητρα σε πλείονες του ενός παίκτες. Όπως το άνοιγμα «σημείων διέλευσης» το 2003. Η Κύπρος ήταν μπροστά. Η Τουρκία ακολουθούσε. Αυτό υποχρέωσε την Άγκυρα να αναθεωρήσει πολιτικές της. Επέβαλε το άνοιγμα «σημείων διέλευσης» σε ρήξη με τον Ραούφ Ντενκτάς και σε συνεννόηση με τον Σερντάρ! Οι ημερομηνίες μιλούν από μόνες τους: 16 Απριλίου 2003 υπογραφή Συνθήκης Προσχώρησης Κύπρου στην Ε.Ε., 23 Απριλίου 2003, άνοιγμα σημείων διέλευσης! Η Ε.Ε. ήταν ο κινητήριος μοχλός για μια εξαιρετικής σπουδαιότητας μεταβολή. Όπως το ευρώ, Ευρωζώνη, 2006. Η συζήτηση παλαιότερα αφορούσε την κυπριακή και την τουρκική λίρα. Μύλος. Η συζήτηση έκλεισε με τη συμμετοχή της νήσου στην Ευρωζώνη. Όπως ο τερματισμός των επεμβατικών δικαιωμάτων, Κραν Μοντάνα, 2017. Η πρόταση του γ.γ. του ΟΗΕ μετά από διαβούλευση με τα μέρη προέβλεπε άμεσο, με την υπογραφή της λύσης, τερματισμό τους. Η συμμετοχή στην Ε.Ε. ήταν ένα κρίσιμο σημείο που συνέβαλε στη θετική εξέλιξη –η δυνατότητα να κερδίσει η Τουρκία σε άλλο επίπεδο. Έκτοτε εκκρεμεί η ανανέωση της Τελωνειακής Ένωσης Τουρκίας - Ε.Ε.

Οι ημερομηνίες μιλούν από μόνες τους: 16 Απριλίου 2003 υπογραφή Συνθήκης Προσχώρησης Κύπρου στην Ε.Ε., 23 Απριλίου 2003, άνοιγμα σημείων διέλευσης!

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κ. Λετυμπιώτης δήλωσε πως «δεν μας δεσμεύει με οποιονδήποτε τρόπο η απόφαση της Ελλάδας να στηρίξει την τουρκική υποψηφιότητα για τη Γενική Γραμματεία του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ) και ασφαλώς δεν μπορούμε να στηρίξουμε την υποψηφιότητα της Τουρκίας», 26/3. Αλλά ο πρώτος κερδισμένος από την συγκεκριμένη αλληλοϋποστήριξη είναι η Κύπρος –και ο πρώτος χαμένος από την λίγο πριν κατάσταση, το Βαρώσι. Αλλά είναι καλό, είναι το μισό του πακέτου –ψήφος της Τουρκίας υπέρ Ελλάδας για το Σ.Α. ΟΗΕ, αλλά χωρίς το όλο, δεν υπάρχει το μισό. Δύσκολο να βρεις την άκρη μέσα σε ένα κουβάρι καχυποψίας. Αλλά κάποτε, κάποια στιγμή, χρειάζεται το «ένα βήμα», ίσως έτσι σπάσει ο φαύλος κύκλος της στασιμότητας. Εάν θέλεις το «ένα βήμα», μπαίνεις στη λογική του.

Η υπουργός Παιδείας δήλωσε πως «θα θεσμοθετηθεί η συνεργασία υπουργείου Παιδείας και Εκκλησίας και θα γίνει τακτή έτσι ώστε να ακούμε τις εισηγήσεις του Μακαριοτάτου», (23/3). Αλλά η Έκθεση Γκουτέρες για την κατάσταση στο Κυπριακό, (4/1/23) καταγράφει πως «είναι απογοητευτικό πως δεν έγινε καμία ουσιαστική συνεδρίαση της Τεχνικής Επιτροπής για την Εκπαίδευση από τις 2 Ιουλίου 2021». Έτσι ακριβώς το έγραψε ο γ.γ. Από τις 2 Ιουλίου 2021 στις 4/1/23 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα!

Η υπουργός Παιδείας με εγκύκλιό της στα σχολεία γράφει πως «με οδηγό την 25η Μαρτίου, ορθώνουμε το ανάστημά μας και περήφανοι ως Έλληνες αγωνιζόμαστε για την απελευθέρωση της ιδιαίτερης πατρίδας μας και την αναγέννηση του όπου γης Ελληνισμού», (24/3). Αλλά ο Μάριο Νάβα, γενικός διευθυντής της Γ.Δ. Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σημειώνει πως «είναι πολύ ξεκάθαρο ότι οι Τ/κ και οι Ε/κ πρέπει οι ίδιοι να κάνουν βήματα ο ένας προς τον άλλο» (31/10/22). Στο Κοινό ανακοινωθέν Μπτσοτάκη-Χριστοδουλίδη υπάρχει «θεσμοθέτηση Ανώτατου Συμβουλίου Συνεργασίας Κύπρου - Ελλάδας. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα θα πραγματοποιούνται συναντήσεις των υπουργικών συμβουλίων στην παρουσία του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας και του πρωθυπουργού της Ελλάδας» (13/3).

Αλλά αυτή είναι η εικόνα που εκπέμπει μια ορχήστρα που δεν έχει κύρια επιδίωξη. Οι ελάχιστοι παίκτες που έχουν απομείνει να ενδιαφέρονται για το Κυπριακό, βλέπουν, κρίνουν, αξιολογούν. Αν λ.χ. θέλεις συνομιλίες από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα, τότε όλη η ορχήστρα στέλνει μηνύματα που συγκροτούν μια πολιτική κατεύθυνση. Αν δεν συμβαίνει αυτό, μάλλον επιτείνουμε τα ερωτηματικά σε ΟΗΕ και Ε.Ε. ως προς τι ακριβώς επιδιώκουμε. Η ηγεσία Αναστασιάδη (με ευθύνη και στους στενούς του συνεργάτες), κατέβασε την αξιοπιστία της ε/κ ηγεσίας στο ναδίρ. Κατά συνέπεια, οι διακηρύξεις δεν αρκούν, δεν μπορούν από μόνες τους να αλλάξουν τη φορά των πραγμάτων. Μόνο έργα έχουν σημασία. Ό,τι λέμε να ανταποκρίνεται σε πράγματα. Η αξιοπιστία της ορχήστρας αποτελεί την κύρια προϋπόθεση για να σηκωθεί το κάρο από τον βάλτο. Όπως και η ενότητα Ε.Ε. - Κυπριακό. Τίποτε δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ικανότητα μιας ηγεσίας να γράφει ιστορία ή την ικανότητά της να περνά κάτω από τον πήχη της. Η Ε.Ε. δεν είναι πρόσκληση σε γεύμα όπου όλα είναι έτοιμα στο τραπέζι και ως μέλος παίρνεις ό,τι θέλεις. Η Ε.Ε. προσφέρει κίνητρα και δυνατότητες, αλλά μόνο αν παίξεις σύμφωνα με τους κανόνες του παιχνιδιού και με σκληρή δουλειά μπορείς να κατακτήσεις τα ουσιώδη.

www.larkoslarkou.org.cy

Το διάστημα μεταξύ ανακούφισης... και game changer

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Από τις ημέρες των επαφών του Προέδρου Χριστοδουλίδη στις Βρυξέλλες άρχισαν να διοχετεύονται παντού οι πληροφορίες, μαζί με προτροπή να μην υπάρξει υπέρμετρος ενθουσιασμός, πως οι θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και ηγέτες σημαντικών κρατών-μελών, μεταξύ τους και χωρών με καλές σχέσεις με την Τουρκία, είδαν θετικά τις σκέψεις της κυβέρνησης για το πώς μπορεί η Ε.Ε. να συμβάλει στην επανέναρξη της διαδικασίας και –στη συνέχεια– στη θετική κατάληξή της.

Μεταξύ άλλων κυκλοφόρησαν ως πληροφορίες ότι, ο Ολλανδός πρωθυπουργός Μαρκ Ρούτε αναφέρθηκε στην πρόταση Χριστοδουλίδη ως δυνητικό «game changer» στο Κυπριακό, ότι από τουρκικής πλευράς έφτασε το μήνυμα ότι αν οι Ε/κ εννοούν αυτά που λένε, τότε κάτι μπορεί να γίνει και ότι Φον ντερ Λάιεν, Μισέλ και Μέτσολα ήταν «ανέλπιστα» θετικοί στην πρόταση για διορισμό απεσταλμένου της Ε.Ε. για το Κυπριακό. Όπως και να μεταδίδονται τέτοιες πληροφορίες από την πλευρά μας, είτε προσεκτικά είτε θριαμβευτικά, τα ΜΜΕ οφείλουμε να είμαστε πολύ πιο προσεκτικά, να ακούμε πολλά κεράσια και να φιλτράρουμε τα όσα επίσημα και ανεπίσημα λέγονται μέσα σε μικρό καλάθι. Γιατί η δουλειά μας δεν είναι να λειτουργούμε ως γραφείο Τύπου, αλλά να θέτουμε τα ζητήματα στη σωστή και ρεαλιστική τους διάσταση. Μέχρι στιγμής, επίσημα και ανεπίσημα, οι θεσμοί στην Ε.Ε., εκπρόσωποί τους και συνομιλητές από αντιπροσωπείες κρατών-μελών με τους οποίους μίλησε ο υπογραφών δεν έχουν με κάποιον συγκεκριμένο τρόπο σχολιάσει τις λεπτομέρειες της πρότασης για την εμπλοκή της Ε.Ε. στο Κυπριακό.

Τα ΜΜΕ οφείλουμε να είμαστε πολύ πιο προσεκτικά, να ακούμε πολλά κεράσια και να φιλτράρουμε τα όσα επίσημα και ανεπίσημα λέγονται μέσα σε μικρό καλάθι.

Προς το παρόν τουλάχιστον, η επίσημη γραμμή παραμένει πως όλοι στηρίζουν την επανέναρξη των συνομιλιών στη βάση των γνωστών παραμέτρων για διζωνική/ δικοινοτική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, απορρίπτουν σκέψεις για δύο κράτη και όσα ξεφεύγουν από το πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, δηλώνουν πως η Ε.Ε. είναι έτοιμη να συμβάλει τεχνοκρατικά (όπως και στο παρελθόν), και βλέπουν θετικά την αναφορά του ΠτΔ σε συνέχιση των διαπραγματεύσεων από εκεί που έμειναν.

Το τελευταίο σημείο έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί παραπέμπει στον λόγο για τους οποίους, σύμφωνα με πληροφορίες, τόσο τα Ηνωμένα Έθνη όσο και η Ε.Ε. καθησυχάστηκαν από τις πρώτες επαφές με τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη. Δηλαδή στο ότι, παρά τις θέσεις των κομμάτων που τον στήριξαν και τα όσα λέγονται για τη σκληρή γραμμή του ιδίου σε θέματα πολιτικής ισότητας, φαίνεται προς το παρόν να μιλά για συνέχιση των διαπραγματεύσεων από το σημείο που έμειναν στο Κραν Μοντανά.

Μέρος του στίγματος του «από το σημείο που έμειναν» είναι και η αποτελεσματική συμμετοχή των Τ/κ και η πολιτική ισότητα όπως τα κωδικοποίησε στις συνομιλίες με τους ηγέτες ο γ.γ. του ΟΗΕ, άλλως «Πλαίσιο Γκουτέρες». Με άλλα λόγια, οι συνομιλητές του κ. Χριστοδουλίδη σε Βρυξέλλες και Νέα Υόρκη μάλλον ανακουφίστηκαν που στις εξωφρενικές θέσεις του Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ δεν προστίθενται επίσημα ε/κ θέσεις που να χειροτερεύουν τα πράγματα. Όπως λέει συχνά και ο ΠτΔ, όλα πρέπει να τα βλέπουμε στο ευρύτερο τους πλαίσιο. Και αυτό το πλαίσιο για το Κυπριακό είναι σήμερα οι βελτιωμένες σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας και Τουρκίας - Ε.Ε. μετά τους σεισμούς του Φεβρουαρίου, το (προεκλογικό) «μαλάκωμα» του Ταγίπ Ερντογάν και οι δηλώσεις της τουρκικής αντιπολίτευσης για τα ευρωτουρκικά.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι προτάσεις του ΠτΔ, όπως μεταφέρθηκαν στις Βρυξέλλες, έχουν θετικό πρόσημο καθώς συμβάλλουν στο να μην έχει η Ευρώπη ακόμα ένα πρόβλημα μέχρι τις τουρκικές εκλογές. Και εκ των πραγμάτων, και οι τρεις θεσμοί θα ήθελαν να βάλουν τη σφραγίδα τους σε μια νέα κινητικότητα, ειδικά εν μέσω του έντονου ανταγωνισμού Συμβουλίου - Κομισιόν.

Αυτό όμως δεν σημαίνει πως είναι έτοιμοι να βάλουν το χέρι τους στη φωτιά. Ούτε πως υιοθετούν απαραίτητα την πρόταση για μια ισχυρή πολιτική προσωπικότητα, η οποία στην πράξη στις Βρυξέλλες μάλλον ήδη μετατρέπεται σε μια διπλωματική έως τεχνοκρατική αποστολή. Το αν η ανακούφιση θα μετατραπεί σε «game changer» εξαρτάται από τις εξελίξεις στις τουρκικές εκλογές και με το ποια άλλα βήματα θα κάνει η ε/κ πλευρά μετά από αυτές, εάν και εφόσον κληθεί να κάνει τα λόγια της πράξη.

ykakouris@gmail.com

Στις λεωφορειολωρίδες και οι ντελιβεράδες

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Γροθιά στο στομάχι αποτελεί η θέα των αλλοδαπών διανομέων έτοιμου φαγητού, των γνωστών ντελιβεράδων, οι οποίοι και κάτω από τη βροχή και κάτω από το λιοπύρι, με τις δικές τους μοτοσικλέτες και με τα δικά τους ηλεκτρικά ποδήλατα, τρέχουν για μερικά ψίχουλα, όπως αποκαλύφθηκε από την πρόσφατη απεργία τους. Και άκουσον, άκουσον(!) είναι αυτοεργοδοτούμενοι, αφεντικά τάχα, χωρίς βεβαίως να ξέρουν τι σημαίνει ο όρος αφεντικό. Μόνη τους παρηγοριά το καλό φιλοδώρημα από τους καλοπροαίρετους, κυρίως μεσήλικες. Από την άλλη υπάρχουν και τα κακομαθημένα παιδιά, κυρίως «ματσωμένοι» φοιτητές, οι οποίοι δεν μπορούν ούτε έναν καφέ να φτιάξουν το πρωί στο σπίτι τους. Κάνουν κυριολεκτικά καψόνι στους ντελιβεράδες, αφού απαιτούν, εδώ και τώρα, τον «καυτό» καφέ τους. Αποτέλεσμα οι ντελιβεράδες να μην προλαβαίνουν κάθε πρωί να ανεβοκατεβαίνουν σε διαμερίσματα. Το τραγικό είναι ότι τα παιδιά αυτά, στο όνομα τάχα του διαβάσματος, παραγγέλλουν με πιστωτικές κάρτες και δεν αφήνουν ούτε και φιλοδώρημα. Υπάρχουν και οι φτωχοί φοιτητές, οι οποίοι αναγκαστικά ως καλοί νοικοκυραίοι, ξέρουν να φτιάχνουν αχνιστούς καφέδες, με μηχανές μερικών ευρώ, αλλά και να ψήνουν εξαιρετικές πίτες, όπως έρχονται κατεψυγμένες κυρίως από την Ελλάδα. Κατά τα άλλα, όσοι καταδέχονται να συνομιλήσουν με ντελιβεράδες, γίνονται κυριολεκτικά σοφοί, μαθαίνοντας τα κατορθώματα με τους αρχοντοχωριάτες νεοκύπριους. Το ευτύχημα είναι ότι ακόμη δεν μπήκαν στον «τροχό της παραζάλης» αλλοδαπές γυναίκες.

Το πιο τρομακτικό είναι τα δυστυχήματα με θύματα ντελιβεράδες, μερικοί από τους οποίους σκοτώνονται, αλλά και πολλοί τραυματίζονται βαριά. Στην προσπάθειά τους να παραδώσουν όσο το δυνατό περισσότερα φαγητά και ρόφημα, ώστε να κερδίσουν περισσότερα χρήματα, «βουρούν σαν τους πελλούς». Αλλάζουν συνεχώς λωρίδες, μπαίνουν ανάμεσα στα αυτοκίνητα, ενώ βλέπουν συχνά πυκνά τα φλας από τις κάμερες φωτοεπισήμανσης, χωρίς να μπορούν να καταλάβουν γιατί και ποιος τους φωτογραφίζει. Οι ντελιβεράδες είναι κατά κανόνα νέοι στην ηλικία και δεν έχουν το αίσθημα του φόβου του θανάτου. Οι περισσότεροι προέρχονται από χώρες όπου δεν υπάρχουν κανόνες οδήγησης ή και τόσα πολλά αυτοκίνητα στους δρόμους. Άρα δεν έχουν αυτό το οποίο ονομάζεται οδική συνείδηση.

Οι νέοι δρόμοι στις πόλεις είναι κατά κανόνα εκτός προδιαγραφών σε ό,τι αφορά το πλάτος, ενώ καταργήθηκαν και οι χώροι στάθμευσης των λεωφορείων, για να πάρουν και να αφήσουν επιβάτες. Σταματούν με το γράμμα του νόμου, στην αριστερή λωρίδα και αναγκάζουν τα αυτοκίνητα, τα οποία ακολουθούν, να σταματούν και να περιμένουν αρκετά λεπτά. Αυτό δεν ισχύει για τους ντελιβεράδες, οι οποίοι αλλάζουν λωρίδα για να μη χάσουν πολύτιμο χρόνο. Στους δρόμους όπου υπάρχουν λεωφορειολωρίδες οι ταμπέλες γράφουν ότι επιτρέπεται η χρήση μόνο από λεωφορεία και ταξί. Καλό θα είναι να προστεθούν και οι μοτοσικλέτες, για να γλιτώσουν μερικοί «φίλοι» αλλοδαποί ντελιβεράδες, οι οποίοι επιτελούν ένα «σπουδαίο» κοινωνικό έργο. Φυσικά, το πρώτο που πρέπει να γίνει είναι να σταματήσει αυτό το τρομακτικό καθεστώς του τάχα αυτοεργοδοτούμενου. Ακολούθως να τεθούν κανόνες για άσκηση του επαγγέλματος του διανομέα, να διδαχθούν τα ελάχιστα ελληνικά και οι άνθρωποι αυτοί να τύχουν κάποιας εκπαίδευσης πριν ριχθούν στη βιοπάλη.

Καλό είναι να ξεκινήσει και ένας προβληματισμός, μια δημόσια συζήτηση, για την παραχώρηση του δικαιώματος στις μικρές μοτοσικλέτες να χρησιμοποιούν τις ποδηλατολωρίδες. Η πολύχρονη εμπειρία δείχνει ότι στην Κύπρο, λόγω κλιματολογικών συνθηκών, καύσωνας το καλοκαίρι και ξαφνικές βροχές τον χειμώνα, είναι αδύνατη η χρήση του ποδηλάτου ως μέσου μετάβασης στην εργασία, όπως συμβαίνει στις βόρειες χώρες. Στις ψυχρές χώρες, με τη συνεχή βροχούλα, η οδήγηση ποδηλάτου κάτω από το πλαστικό μπουφάν, αποτελεί από μόνη της μια απόλαυση, αφενός γιατί ο ποδηλάτης ζεσταίνεται με τη γυμναστική και αφετέρου γιατί ο ήχος της βροχής αποτελεί από μόνος του μια εξαίσια μουσική πανδαισία. Στην Κύπρο όσοι τόλμησαν να χρησιμοποιήσουν το ποδήλατο ως μεταφορικό μέσω, αν επιβίωσαν από τα αυτοκίνητα, απομονώθηκαν λόγω «μυρωδιάς» από τους συναδέλφους τους.

Η φύση είναι πιο δυνατή από τις «κακές» αντιγραφές πρακτικών άλλων χωρών, όσα εκατομμύρια και αν ριχθούν, όσα εγκαίνια σταθμών ποδηλάτων και αν γίνουν. Το ποδήλατο στην Κύπρο είναι εξαιρετικό για γυμναστική, σε πάρκα κατά τις πρωινές ή απογευματινές ώρες, αλλά και τα βράδια στους ποδηλατοδρόμους και σε απομονωμένους δρόμους. Ζούμε σ' ένα παραδεισένιο νησί, με τον ήλιο, τη θάλασσα και τις συνεχείς εναλλαγές τοπίου. Είναι τραγικό γιατί επιμένουν οι νεοκύπριοι να μη συμβιβάζονται με τη φύση και επιμένουν σε φαραωνικά έργα και σε πρακτικές καταθλιπτικών μουντών χωρών. Το ευχάριστο είναι ότι ουδείς αναντικατάστατος και ότι ούτε το μπετόν έχει ημερομηνία λήξης.

kaparispan@yahoo.gr

Για τον Αγώνα του '55-59

Του **ΓΙΑΝΝΑΚΗ Λ. ΟΜΗΡΟΥ**

Ήταν ορθή η επιλογή του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του 1955-59, ο αντιαποικιακός αγώνα «εν όπλοις» για την ελευθερία του κυπριακού λαού; Άκριτοι «κριτές», ανιστόρητοι «ιστορικοί» και αυτόκλητοι «αναλυτές» επιχειρούν τα τελευταία χρόνια αυθαίρετες προσεγγίσεις καταλήγοντας σε αυτό που οι ίδιοι ονομάζουν «απομυθοποίηση της ιστορίας». Για να καταλήξουν τελικά στο συμπέρασμα, το οποίο μάλιστα παρουσιάζουν ως τεκμηριωμένο, ότι ο αγώνας της ΕΟΚΑ υπήρξε ένα τραγικό λάθος. Οι αρνητές αυτοί του '55-59 εκκινούν από το αποτέλεσμα, που ήταν δυστυχώς μια φαλκιδεμένη εν πολλοίς ανεξαρτησία, για να απαξιώσουν είτε τη μορφή του αγώνα είτε τον χρόνο της εκδήλωσής του. Είναι δυνατόν οι συνωμοσίες, οι εξωτερικές επεμβάσεις, οι εσωτερικές συμπεριφορές εθνικής απρονοησίας, απερισκεψίας και απροκάλυπτης προδοσίας που οδήγησαν στο πραξικόπημα, την τουρκική εισβολή και τη μέχρι σήμερα συνεχιζόμενη στρατιωτική κατοχή και διαίρεση της Κύπρου να βαρύνουν την ιστορική πρωτοβουλία για αποτίναξη του αποικιακού ζυγού;

Σε αντίθεση με τους ανιστόρητους αυτούς ισχυρισμούς, το μεγάλο βήμα του κυπριακού ελληνισμού να κινηθεί από το τέλμα και τις δύσκαμπτες και ηττοπαθείς αντιλήψεις που παρέμεναν ως προϊόν της πίκρας των αποτυχημένων δειλών βημάτων του παρελθόντος προς μια κατεύθυνση ριζοσπαστική που συνιστούσε ρήξη ως προς τις συμπεριφορές και τις πρακτικές που είχαν ακολουθηθεί στο παρελθόν, είναι το βασικό επίτευγμα του '55-59. Και πραγματικά. Ο ένοπλος αντιαποικιακός αγώνας αποτελούσε πράξη αναίρεσης κάθε προηγούμενης στάσης και απόρριψη της λογικής της ισορροπίας του ισοζυγίου δυνάμεων και των δήθεν ρεαλιστικών εκτιμήσεων, που αν επικρατούσαν θα οδηγούσαν στην απονέκρωση κάθε κίνησης για δυναμική αντιπαράθεση προς την αποικιοκρατική δύναμη. Υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ότι, ανεξάρτητα από λάθη και παραλείψεις, ο αγώνας της ΕΟΚΑ εξελίχθηκε σε ένα κίνημα που αγκαλιάστηκε από τη συντριπτική πλειοψηφία του κυπριακού ελληνισμού, ή ότι υπήρξε ένα κίνημα αντιαποικιακό, αντιιμπεριαλιστικό και γνήσια εθνικοαπελευθερωτικό; Η εθνικοαπελευθερωτική επανάσταση του '55-59 εξέφρασε την οριστική αποδέσμευση του λαού μας από τις συντηρητικές αναστολές και τα σύνδρομα ενός υποβόσκοντος μακροχρόνιου συμβιβασμού με τη «μοίρα των αδύναμων και μικρών», που θα πρέπει αγόγγυστα να συμφιλιώνονται με τη δουλεία, την καταπίεση και την ανελευθερία. Η κατάληξη αυτού του αγώνα δεν ήταν η εκπλήρωση της μεγάλης προσδοκίας, μπορούμε ωστόσο με βεβαιότητα να διαπιστώσουμε ότι η πρωτοβουλία είναι ιστορικά δικαιωμένη. Θα αποτελούσε βαθύτατη και ανιστόρητη προσέγγιση, στο όνομα και με επιχείρημα το ανολοκλήρωτο του εγχειρήματος, να ισχυριστεί κάποιος ότι ο αγώνας έγινε επί ματαίω και πολύ περισσότερο να αποφανθεί ότι η επιλογή της χρονικής στιγμής και ο χαρακτήρας του αγώνα συνέτειναν στα δεινά που σημάδεψαν τη μέχρι σήμερα πορεία μας.

Ο συμβιβασμός του 1959 ως προϊόν και αποτέλεσμα της αντίληψης και νοοτροπίας που χαρακτήριζε τις μετεμφυλιακές κυβερνήσεις των Αθηνών, δεν μπορεί να μετατοπίζεται ως ιστορική ευθύνη και εθνικό ανόμημα στο κίνημα του 1955-59. Βάρυνε και βαραίνει την ανεπαρκή και όχι μόνο τότε ελληνική ηγεσία, που, όπως επιβεβαιώθηκε αργότερα, λειτουργούσε σε αρμονία με τα συμφέροντα της υπερατλαντικής δύναμης.

Τα μεγάλα επιτεύγματα του αγώνα του 1955-59 υπήρξαν:

1) Η οριστική αποδέσμευση του λαϊκού κινήματος από τις ψυχώσεις και τα σύνδρομα της εθνικής μειονεξίας.

2) Η αποφασιστική ρήξη με το παρελθόν και η άμεση αμφισβήτηση των λογικοφανών αναλύσεων των συσχετισμών και των ισοζυγίων.

3) Η εθνική αυτοεπιβεβαίωση μέσα από μια διαδικασία δυναμικής αφύπνισης και αποκατάστασης αισθήματος εμπιστοσύνης προς τις αστείρευτες δυνάμεις του λαού.

4) Η απόρριψη της παγίδευσης του κυπριακού λαού σε ένα μόνιμο ιστορικό περιθώριο και η αναγόρευσή του σε υπαρκτή συνιστώσα μιας εθνικής οντότητας.

5) Η ενεργός και ισότιμη συμμετοχή του λαού μας σε μια παγκόσμια προσπάθεια αμφισβήτησης του επικυρίαρχου ρόλου των αποικιοκρατικών δυνάμεων, που έπαιρνε τη μορφή επαναστάσεων –χιονοστιβάδας στην Αφρική και στην Ασία. Μια προσπάθεια που καθόρισε την ουσιαστική διαμόρφωση του μεταπολεμικού πολιτικού χάρτη της ανθρωπότητας.

6) Η δημιουργία του ανεξάρτητου κράτους της Κυπριακής Δημοκρατίας, που παρά τα επαχθή βάρη της κηδεμονίας των υπολειμμάτων του αποικισμού και των συνταγματικών παγίδων εξακολουθεί να αποτελεί σήμερα το ύψιστο όπλο μας στον αγώνα για απελευθέρωση από την τουρκική κατοχή και την εθνική επιβίωση του λαού μας.

7) Ο αγώνας του 1955-59, για τον οποίο μπορεί ο κυπριακός ελληνισμός να σεμνύνεται, αποτελεί μια ιστορική συνηγορία και για τη σημερινή μας κατεύθυνση στη βάση των σημερινών συνθηκών της χρονικής και πολιτικής συγκυρίας. Μέσα στο νέο ευρωπαϊκό περιβάλλον, με μια νέα εθνική αυτοπεποίθηση, μπορούμε να ανοίξουμε τον δρόμο για να μπει η Κύπρος σε ένα νέο ιστορικό κύκλο, αφήνοντας πίσω της ένα επώδυνο και πολυαίμακτο παρελθόν.

Ο κ. Γιαννάκης Λ. Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος Βουλής των Αντιπροσώπων.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Γνώση και Οικονομικός Πατριωτισμός

Η έννοια του οικονομικού πατριωτισμού εισήχθη στο λεξιλόγιό μας το καλοκαίρι του 2005, όταν ο Γάλλος πρωθυπουργός Dominique de Villepin έκανε έκκληση στον οικονομικό πατριωτισμό του γαλλικού λαού, μετά από φήμες για επιθετική εξαγορά του γαλλικού ομίλου τροφίμων Danone και την υποψία ότι η Pepsi Cola είχε βάλει στο στόχαστρο μια από τις ναυαρχίδες της γαλλικής οικονομίας. Οι ευρωπαϊκές χώρες εισήλθαν με τουλάχιστον τριάντα χρόνια καθυστέρηση στο φλέγον ζήτημα της υπεράσπισης της οικονομικής κυριαρχίας τους, όπως άλλωστε και σε πολλά άλλα θέματα προώθησης του εγχώριου μικρού και μεσαίου εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών. Οι Ηνωμένες Πολιτείες θεσμοθέτησαν την κρατική συμβολή στον ιδιωτικό τομέα σε θέματα οικονομικής πληροφορίας (intelligence) με τη δημιουργία της «Επιτροπής για τις Ξένες Επενδύσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες» (CFIUS), το 1975, και του Κέντρου Προώθησης (Advocacy Center). Το Κέντρο Προώθησης συνεργάζεται στενά με αμερικανικές εταιρείες που προσπαθούν να κερδίσουν ξένα κυβερνητικά συμβόλαια σε όλο τον κόσμο όταν ανταγωνίζονται ξένες εταιρείες. Σε αυτά μπορεί να προστεθεί και το δίκτυο υποκλοπής τηλεπικοινωνιών Echelon, το οποίο πολλές εταιρείες και κρατικές υπηρεσίες ανά τον κόσμο υποψιάζονται για παροχή οικονομικών πληροφοριών σε επιχειρήσεις των ΗΠΑ.

Ο λόγος αυτής της καθυστέρησης είναι προφανής. Οι κυβερνήσεις στην ηπειρωτική Ευρώπη των τελευταίων τριάντα ετών του εικοστού αιώνα, όλες σοσιαλδημοκρατικές, αν όχι στον ιδεολογικό τους προσανατολισμό, τουλάχιστον στην αποστολή τους, έβλεπαν με καχυποψία τις ίδιες τους τις εταιρείες. Για τον λόγο αυτό τις ήλεγχαν μέσω ενός συστήματος κρατιστικού καπιταλισμού, με το οποίο εξασφάλιζαν τη χρηματοοικονομική υποτέλεια του ιδιωτικού τομέα στα εκάστοτε προγράμματα κρατικών επενδύσεων και δημοσίων έργων. Η πολιτική διαπλοκή και η οικονομική διαφθορά έχουν τις ρίζες τους σε αυτό το σύστημα ελέγχου της οικονομίας από την κάστα των πολιτικών. Ο οικονομικός πατριωτισμός, από την άλλη, λειτουργεί σε αμιγώς φιλελεύθερα περιβάλλοντα, όπου η μόνη σχέση που έχει η οικονομική δραστηριότητα με το πολιτικό σύστημα είναι η προώθηση του κράτους δικαίου. Ο οικονομικός πατριωτισμός ορίζεται ως η κινητοποίηση του κράτους, των τοπικών αρχών και των επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους στο σημερινό πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και του παγκόσμιου, σκληρού, και ως επί το πλείστον ανέντιμου ανταγωνισμού. Ο οικονομικός πατριωτισμός έχει δύο συνιστώσες, μία αμυντική, που συνίσταται στον καθορισμό των στρατηγικών τομέων που πρέπει να προστατευθούν, και μία επιθετική, που σχετίζεται με την ικανότητα δημιουργίας και εγκατάστασης συνοδευτικών πρακτικών για τους τομείς που έχουν χαρακτηριστεί ως στρατηγικοί.

Το καλοκαίρι του 2005, η γαλλική κυβέρνηση προσδιόρισε δέκα «ευαίσθητους» τομείς που πρέπει να προστατευθούν. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι τεχνογνωσίες που αφορούν την άμυνα, τους εξοπλισμούς, την ασφάλεια των πληροφοριακών συστημάτων, αλλά και τις βιοτεχνολογίες, την παραγωγή αντίδοτων και τις τεχνολογίες διπλής χρήσης. Τα αγαθά και οι τεχνολογίες διπλής χρήσης είναι προϊόντα και τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένων και των λογισμικών, που έχουν αρχικά σχεδιαστεί για στρατιωτική χρήση, αλλά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά από τον χρήστη τους για στρατιωτικούς, τρομοκρατικούς σκοπούς ή για σκοπούς καταπάτησης των ανθρώπινων δικαιωμάτων, για χρήση δηλαδή βίαιου ή επιθετικού χαρακτήρα. Χαρακτηριστικό όλων των παραπάνω είναι ότι συνδέονται με τη γνώση. Αν και η παραγωγή τεχνολογίας αιχμής δεν γίνεται σήμερα από τα πανεπιστήμια, αλλά από κολοσσιαίες εταιρείες όπως η Apple, η Pfizer και η Lockheed Martin, τα πανεπιστήμια είναι όχι απλώς απαραίτητοι αλλά και αναγκαίοι εταίροι της τεχνολογικής ανάπτυξης. Τρεις είναι οι σπουδαιότεροι τομείς συνεισφοράς τους. Ο πρώτος αφορά ερευνητικές συνεργασίες με εταιρείες σε θέματα καινοτομίας, ο δεύτερος θέματα παραγωγής ικανού επιστημονικού προσωπικού και ο τρίτος, εξίσου σημαντικός, αν όχι ο πιο σημαντικός τομέας, σχετίζεται με την παραγωγή ηθικού και δεοντολογικού πλαισίου κατανόησης, κοινωνικής αφομοίωσης και ορθής χρήσης των νέων τεχνολογιών. Όλα τα παραπάνω απαιτούν την αυτόνομη, ελεύθερη και απρόσκοπτη λειτουργία των πανεπιστημίων και των πανεπιστημιακών ερευνητικών κέντρων, στα οποία τα κράτη πρέπει να συνδράμουν, χωρίς να προσπαθούν να τα ελέγξουν.

Η καθυστέρηση σε αυτό το καίριο ζήτημα της αυτόνομης λειτουργίας των ανώτατων ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων στην ηπειρωτική Ευρώπη μπορεί εύκολα να αποδειχθεί με τη διαπίστωση ότι το Ινστιτούτο Pasteur δεν πέτυχε εκεί όπου όλοι οι βασικοί του ανταγωνιστές καινοτόμησαν και μοιράστηκαν την παγκόσμια αγορά των εμβολίων anti-COVID. Όπως και με την ελεύθερη οικονομία, οι πολιτικές κάστες της ηπειρωτικής Ευρώπης, ασκώντας κρατιστικές εκπαιδευτικές πολιτικές, έχουν επιβάλει ένα ασφυκτικό πλαίσιο λειτουργίας του ακαδημαϊκού χώρου που τον έχει οδηγήσει στην παράλυση και τον μαρασμό. Τα αντίστοιχα εθνικά υπουργεία Παιδείας παρεμβαίνουν ακόμη και στη δομή και την ύλη των προγραμμάτων σπουδών, αφαιρώντας από τους πανεπιστημιακούς τη στοιχειώδη ακαδημαϊκή ελευθερία. Η ορθολογιστική αναπροσαρμογή των θεσμών της γνώσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση του σήμερα επιβάλλει δύο βασικές ενέργειες. Πρώτον, τη χειραφέτησή τους από τον κρατιστικό στραγγαλισμό και τον έλεγχο της εκπαιδευτικής διαδικασίας από την πολιτική κάστα. Δεύτερον, τον οικονομικό πατριωτισμό όσον αφορά τους θεσμούς της γνώσης. Ο πατριωτισμός αυτός πρέπει να εκφρασθεί με την ουσιαστική συμβολή του κράτους σε θέματα πληροφοριών (intelligence), κυβερνοασφάλειας, επενδύσεων τεχνολογικών καινοτομιών και δραστικών πολιτικών προώθησης (lobbying) των ακαδημαϊκών ερευνητών των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων στις βασικές πηγές χρηματοδότησης εντός και εκτός της Ένωσης. Τα κράτη πρέπει να βάλουν τέλος στις πολιτικές ελέγχου και χειραγώγησης της ελεύθερης γνώσης και να εστιάσουν σε πολιτικές προώθησής της, ώστε να μπορέσουν οι πολίτες τους να απολάβουν τα ωφελήματά της.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

ΕΚΛΟΓΕΣ

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ 21η ΜΑΪΟΥ

Το γκάλοπ των γκάλοπ μετά τα Τέμπη

Μέσος όρος στην πρόθεση ψήφου και την αναγωγή επί των εγκύρων*

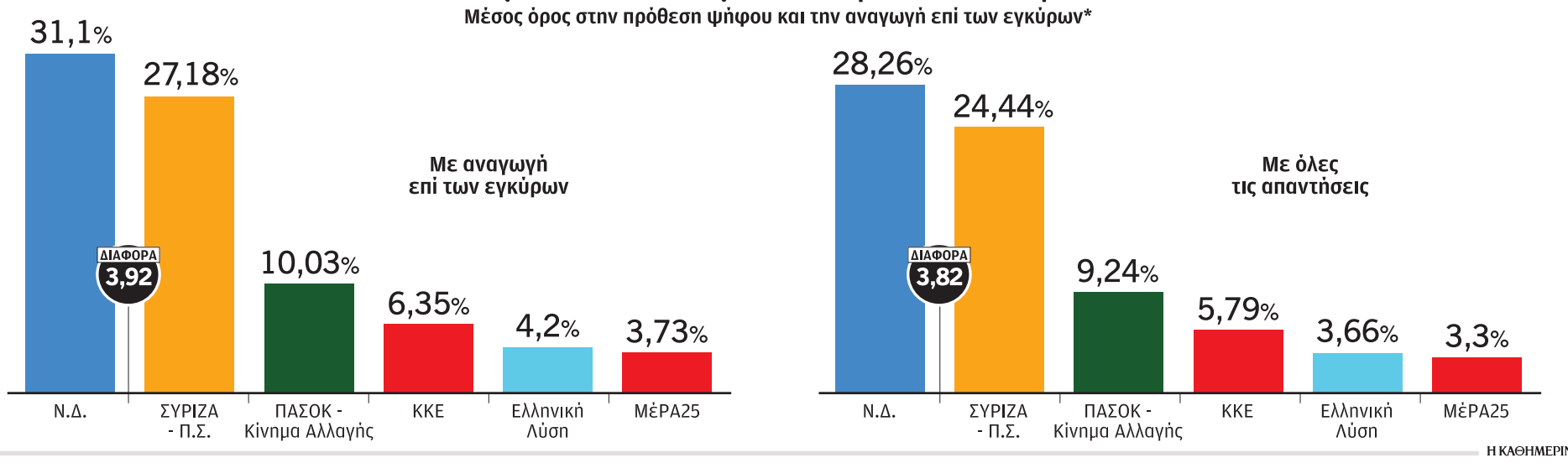

*ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
Marc • GPO • ProRata • MRB • Metron Analysis • Pulse RC • Alco

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΠΟΨΗ

Πιστεύουν οι Έλληνες στις συνεργασίες;

Του **ΕΥΤΥΧΗ ΒΑΡΔΟΥΛΑΚΗ**

Το ποσοστό ψηφοφόρων που δηλώνουν ότι προτιμούν κυβερνήσεις συνεργασίας καταγράφεται σήμερα λίγο πάνω από 50%, ενώ στο πρόσφατο παρελθόν (σε περιόδους κυβερνήσεων συνεργασίας που οι ψηφοφόροι ταυτίζονταν με την θέση του κόμματός τους) ήταν ακόμη υψηλότερο. Ωστόσο, παρότι οι συνεργασίες ως έννοια έχουν γενικά θετική χροιά, η πραγματικότητα δείχνει ότι στην εγχώρια πολιτική και εκλογική ιστορία δεν ευδοκιμούν ιδιαίτερα.

Διαχρονικά, το ελληνικό πολιτικό σύστημα θεωρείται από τα πλέον διπολικά διεθνώς, παρά το ότι δεν χαρακτηρίζεται από πλειοψηφικό σύστημα εκπροσώπησης. Εχει στοιχεία στέρεου δικομματισμού, με τους βασικούς πόλους να αλλάζουν ή να μετονομάζονται, ανά περιόδους, χωρίς ωστόσο να μεταβάλλεται η βασική αρχιτεκτονική του. Ακόμη και όταν σε κάποιες εκλογικές αναμετρήσεις παρουσιάστηκαν φαινόμενα κατακερματισμού (π.χ. αρχές δεκαετίας '50 ή Μαΐου 2012), η επαναφορά ενός νέου (έστω πιο ήπιου, όπως σήμερα) δικομματισμού ήταν άμεση. Οι λόγοι είναι πολλοί, ας εστιάσουμε σε τρεις.

Πρώτον, ότι για πάνω από έναν αιώνα το πολιτικό τοπίο συγκροτείται ανά περιόδους στη βάση βαθιών και φορτισμένων διαιρετικών τομών ή γεγονότων. Εθνικός διχασμός (πολιτειακό), Εμφύλιος, χούντα, οικονομική κρίση κ.ά. Συγκροτήθηκαν έτσι ευρείες παρατάξεις και συμμαχίες, γύρω από κεντρικά διακυβεύματα, που δεν άφησαν περιθώριο σε σχηματισμούς με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (π.χ. κόμματα της Οικολογίας ή κόμματα με τοπικιστικές ή εθνοτικές αναφορές κ.λπ.) να ευδοκιμήσουν, όπως συνέβη σε άλλες χώρες.

Δεύτερον, η φύση των κομμάτων. Στα μεγάλα κόμματα, λόγω της πολυσυλλεκτικότητάς τους, οι όποιες συγκλίσεις και συνεργασίες γίνονταν άτυπα στο εσωτερικό τους. Φιλελεύθεροι, (υπερ)συντηρητικοί εντός της Ν.Δ. Παραδοσιακοί σοσιαλδημοκράτες, τριτοδρομικοί σοσιαλιστές, ΕΑΜογενείς, εντός του παλαιού ΠΑΣΟΚ. Ανανεωτικοί αριστεροί, ψηφοφόροι του παλαιού ΠΑΣΟΚ, πρώην κομμουνιστές, ριζοσπαστικοποιημένα στρώματα της οικονομικής κρίσης, εντός ΣΥΡΙΖΑ. Η ικανότητα όλων των «λουλουδιών» να ανθίζουν εντός ενός μεγάλου κομματικού «κήπου» μείωνε την ανάγκη δημιουργίας χωριστών κομματικών σχηματισμών και ενίσχυε τη διπολική φύση του ελληνικού πολιτικού συστήματος.

Τρίτον, η ιδιαίτερη ένταση της ελληνικής πολιτικής ζωής. Οι ιστορικές φορτίσεις, η ρητορική οξύτητα, ο φανατισμός αποθάρρυναν την ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασιών και ενέτειναν την πολωτική φύση του πολιτικού τοπίου. Οι δε βραχύβιες κυβερνήσεις συνεργασίας, ειδικά της περιόδου προ οικονομικής κρίσης, αντιμετωπίστηκαν κυρίως ως αναγκαίες –και όχι πάντα θετικές– παρενθέσεις, παρά ως συνειδητές επιλογές. Οι δε μικρότεροι εταίροι ως κοινοβουλευτικό συμπλήρωμα και όχι ως ουσιαστικοί συνδιαμορφωτές πολιτικής.

Παρατηρείται μάλιστα το εξής παράδοξο: Τα κόμματα που υποστηρίζουν την απλή αναλογική –σύστημα που κατεξοχήν δημιουργεί ανάγκη συνεργασιών– στην πράξη να κινούνται σε ακριβώς αντίθετη λογική. Το ΚΚΕ, π.χ., ενώ είναι σταθερά υπέρ της απλής αναλογικής, απορρίπτει οποιαδήποτε κυβερνητική συνεργασία. Ο δε ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος ψήφισε σύστημα απλής αναλογικής, έχει πολιτευτεί (ειδικά τα χρόνια της ανόδου του, αλλά και μετά) με ιδιαίτερα διχαστικό τρόπο και μεγάλη οξύτητα στον δημόσιο λόγο του.

Υπάρχει ωστόσο και ένα δεύτερο παράδοξο. Ενώ το ποσοστό που δηλώνει ότι επιθυμεί κυβερνήσεις συνεργασίας είναι υψηλό, η πραγματικότητα μοιάζει να «τιμωρεί» τα κόμματα που συμμετέχουν σε αυτές.

Ξεκινώντας από τους μεγάλους, τόσο η Ν.Δ. (2015) όσο και ο ΣΥΡΙΖΑ (2019) έχασαν τις εκλογές μετά τη διακυβέρνησή τους μέσα από σχήματα συνεργασίας. Ενώ σε ό,τι αφορά τους μικρούς εταίρους, η μοίρα όλων ήταν κοινή. Ο ΛΑΟΣ έμεινε εκτός Βουλής μετά τη συμμετοχή στην κυβέρνηση Παπαδήμου. Η ΔΗΜΑΡ διαλύθηκε μετά τη συμμετοχή της και παρά την αποχώρησή της από την κυβέρνηση Σαμαρά. Οι ΑΝΕΛ εξαϋλώθηκαν μετά τη συνεργασία τους με τον ΣΥΡΙΖΑ. Το ΠΑΣΟΚ το 2015 κατέγραψε τα χαμηλότερα ποσοστά της ιστορίας του μετά την κυβερνητική συνεργασία με τη Ν.Δ. την περίοδο 2011-2014.

Κάθε περίπτωση είναι ασφαλώς διαφορετική και κάθε αποτέλεσμα έχει τις δικές του εξηγήσεις. Το ερώτημα, όμως, παραμένει: Αν όσοι τάσσονται υπέρ των συνεργασιών θεωρούσαν το σχετικό πρόταγμα υψηλό, τότε κάπως, κάποτε, δεν θα επιβραβεύονταν εκείνοι που την έκαναν πράξη; Η ίδια η πραγματικότητα δείχνει ότι ακόμη και αν οι κυβερνητικές συνεργασίες ως έννοια αντιμετωπίζονται θετικά, η βαρύτητά τους ως συντελεστής διαμόρφωσης ψήφου είναι περιορισμένη.

Οι εκλογές κρίνονται διαχρονικά από τη δυναμική των κεντρικών πολιτικών διλημμάτων. Τη γενική αίσθηση για την πορεία της χώρας, τη σύγκριση των πρωταγωνιστών, την υποκειμενική αίσθηση κάθε ψηφοφόρου σχετικά με τις δικές του προοπτικές, την τάση ή μη για τιμωρητική ψήφο σε αυτόν που κυβερνά. Εξ ου και τα σχετικά κλισέ: ότι οι Ελληνες ψηφίζουν με την τσέπη τους. Οτι δεν ψηφίζουν, αλλά «μαυρίζουν». Για το αν συνεργάζονται, όμως, ούτε λόγος...

Ο κ. Ευτύχης Βαρδουλάκης είναι σύμβουλος στρατηγικής και επικοινωνίας.

Η ακτινογραφία της γκρίζας ζώνης

Οι αντίθετες αναγνώσεις Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ για την προέλευση και την κατεύθυνση που θα πάρει η δεξαμενή των αναποφάσιστων

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με το βλέμμα στους αναποφάσιστους που κινούνται σταθερά σε ποσοστό σαφώς άνω του 10% του εκλογικού σώματος και θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό την έκβαση της επερχόμενης εκλογικής αναμέτρησης καταστρώνουν τη στρατηγική τους η Ν.Δ. και ο ΣΥΡΙΖΑ, με το Μέγαρο Μαξίμου να εστιάζει πρωτίστως στον «επαναπατρισμό» των ψηφοφόρων που αποστασιοποιήθηκαν από το κυβερνών κόμμα μετά την εθνική τραγωδία των Τεμπών. Παράλληλα, ερώτημα αποτελεί πώς θα συμπεριφερθούν εκλογικά οι «δεξιόστροφοι» ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ μετά το «απαγορευτικό» που έβαλε με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ο Νίκος Ανδρουλάκης στην προοπτική συνεργασίας με τη Ν.Δ. με πρωθυπουργό τον Κυριάκο Μητσοτάκη και το θολό τοπίο που δημιουργήθηκε αναφορικά με το πολιτικό πρόσωπο που θα μπορούσε να αναλάβει την πρωθυπουργία.

Ακόμη και εντός της Ν.Δ. η ανάλυση για το πώς θα κινηθούν τελικώς οι αναποφάσιστοι δεν είναι ενιαία: Μεγάλη μερίδα στελεχών εκτιμά πως καθώς η συναισθηματική φόρτιση από το πολύνεκρο σιδηροδρομικό δυστύχημα υποχωρεί και έρχονται στο προσκήνιο τα διλήμματα των εκλογών, είναι θέμα των επόμενων δύο - τριών εβδομάδων η επιστροφή της μεγάλης μάζας των «γαλάζιων» ψηφοφόρων που εμφανίζονται στην παρούσα φάση αποστασιοποιημένοι. Στον αντίποδα, άλλα στελέχη, ακόμη και εντός του Μεγάρου Μαξίμου, αναφέρουν πως η επανασυσπείρωση της Ν.Δ. ίσως αποδειχθεί εγχείρημα δυσκολότερο του αναμενομένου. Οπως λέγεται, μια μερίδα ψηφοφόρων επέλεξε το 2019 τη Ν.Δ. και τον Κυριάκο Μητσοτάκη ως πρωθυπουργό με βάση, εκτός των άλλων, την εξαγγελία για αποκατάσταση της εύρυθμης λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού και ως εκ τούτου ίσως δεν επιστρέψει στο κυβερνών κόμμα στην τελική ευθεία προς τις πρώτες εκλογές της 21ης Μαΐου. Σημειώνεται πως σύμφωνα με τελευταία έρευνα (Metron Analysis για το Mega), το 25% των ψηφοφόρων που κινούνται στη λεγόμενη γκρίζα ζώνη το 2019 είχε ψηφίσει Ν.Δ. έναντι μόλις 6% που είχε επιλέξει ΣΥΡΙΖΑ και ΠΑΣΟΚ, αντίστοιχα.

Βαρόμετρο θεωρείται και η συμπεριφορά του ακροατηρίου του ΠΑΣΟΚ στην υψηλού ρίσκου κίνηση του Ν. Ανδρουλάκη να βάλει βέτο σε Μητσοτάκη και Τσίπρα.

Την εκτίμηση ότι οι ανωτέρω ψηφοφόροι δεν θα επιστρέψουν στο κυβερνών κόμμα διατυπώνουν και στελέχη της Κουμουνδούρου, επικαλούμενα δικές της ποιοτικές έρευνες. Οι ίδιες πηγές αναγνωρίζουν, πάντως, ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν καταγράφει κέρδη μετά την τραγωδία των Τεμπών. Οι ίδιοι ελπίζουν σε ένα «αντικυβερνητικό ρεύμα» που όπως υποστηρίζουν μπορεί να εκδηλωθεί «πάνω από την κάλπη».

Δεύτερο βαρόμετρο για την έκβαση της επερχόμενης εκλογικής αναμέτρησης μπορεί να αποτελέσει η συμπεριφορά των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ μετά την «υψηλού ρίσκου» κίνηση του Νίκου Ανδρουλάκη να αναφερθεί στο πρόσωπο του επόμενου πρωθυπουργού, χωρίς να τον κατονομάσει, προκαλώντας μπαράζ επιθέσεων από Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και τη μετωπική αντιπαράθεση με τον συνυποψήφιό του για την ηγεσία, Ανδρέα Λοβέρδο. Στελέχη της Χαριλάου Τρικούπη σημειώνουν πως μεσοπρόθεσμα η κίνηση του κ. Ανδρουλάκη ενδεχομένως θα αποδειχθεί ευεργετική, καθώς μπορεί να ενοποιήσει την εκλογική βάση του ΠΑΣΟΚ που εμφανίζεται τριχοτομημένη μεταξύ εκείνων που θέλουν συνεργασία με τη Ν.Δ., όσων επιθυμούν προσέγγιση με τον ΣΥΡΙΖΑ και αυτών που προκρίνουν την αυτόνομη πορεία του κόμματος. Στον αντίποδα, όμως, μπορεί να οδηγήσει μια κρίσιμη μερίδα ψηφοφόρων του προς τη Ν.Δ., και μάλιστα από την πρώτη αναμέτρηση της απλής αναλογικής, καθιστώντας εξαιρετικά δύσκολη την επίτευξη του διακηρυγμένου στόχου για ισχυρό διψήφιο ποσοστό. Με άλλα λόγια εκφράζονται φόβοι ότι το ΠΑΣΟΚ θα υποστεί την «πίεση» που ανέμενε στην τελική ευθεία προς τις δεύτερες εκλογές ήδη στην πορεία προς την κάλπη της 21ης Μαΐου.

Ο στόχος

Με βάση τα ανωτέρω δεδομένα αλλά και τις υφιστάμενες δημοσκοπήσεις, στο Μέγαρο Μαξίμου επικρατεί αισιοδοξία ότι στις πρώτες εκλογές η Ν.Δ. είναι σε θέση να κινηθεί σε ποσοστό περίπου 33%-34%, το οποίο θεωρείται ικανοποιητικό εφαλτήριο για την επίτευξη του στόχου της αυτοδυναμίας στη δεύτερη εκλογική αναμέτρηση, που τοποθετείται στις 2 Ιουλίου και θα διεξαχθεί με τον νέο εκλογικό νόμο. Οι ίδιες πηγές χαρακτηρίζουν τις «επαναληπτικές» εκλογές μονόδρομο, καθώς προεξοφλούν πως ο ΣΥΡΙΖΑ θα είναι δεύτερο κόμμα με ποσοστό που μπορεί να προσεγγίσει, αλλά δεν πρόκειται να υπερβεί το 30%, ενώ μένει να αποδειχθούν οι αντοχές του ΠΑΣΟΚ στην πίεση που αναμένεται να δεχθεί από τα δύο μεγαλύτερα κόμματα.

Τέλος, «κλειδιά» για την τελική έκβαση της επερχόμενης διπλής εκλογικής αναμέτρησης αναμένεται να αποδειχθούν και:

• **Το ύψος** και η σύνθεση της αποχής. Από τις τρέχουσες έρευνες της κοινής γνώμης δεν προκύπτει πως μετά την τραγωδία των Τεμπών οι πολίτες στρέφουν την πλάτη στην εκλογική διαδικασία. Ομως οι δεύτερες εκλογές θα διεξαχθούν στις 2 Ιουλίου, δηλαδή «βαθιά» στην καλοκαιρινή περίοδο, με πολλούς –κυρίως νέους– που απασχολούνται στον τουρισμό να βρίσκονται μακριά από τον τόπο κατοικίας τους και να είναι δύσκολο να ψηφίσουν.

• **Ο αριθμός** των κομμάτων που θα εκπροσωπηθούν στο Κοινοβούλιο μετά τη δεύτερη εκλογική αναμέτρηση. Εάν η επόμενη Βουλή είναι τελικώς επτακομματική, με την παρουσία δηλαδή του ΜέΡΑ 25 και του μορφώματος Κασιδιάρη –εάν από τον Αρειο Πάγο επιτραπεί η συμμετοχή του στις εκλογές–, ο πήχυς της αυτοδυναμίας θα ανέβει πολύ ψηλά καθιστώντας εξαιρετικά δύσκολη την επίτευξη του στόχου της αυτοδυναμίας.

• **Τα διλήμματα** που θα κυριαρχήσουν και η «σύγκριση» των τετραετιών Μητσοτάκη και Τσίπρα. Ο πρωθυπουργός προτάσσει το επιχείρημα ότι η χώρα χρειάζεται αυτοδύναμη κυβέρνηση προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος της αστάθειας, ενώ ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ τον σχηματισμό κυβέρνησης από τις εκλογές της 21ης Μαΐου, παρότι δεν είναι σαφές εάν υπάρχουν «διαθέσιμοι» οι απαιτούμενοι κυβερνητικοί εταίροι –ΠΑΣΟΚ και ΜέΡΑ25– και ποιο θα είναι το πρόσωπο του πρωθυπουργού. Παράλληλα, οι επερχόμενες εκλογές έχουν την ιδιαιτερότητα ότι θα «μονομαχήσουν» οι κ. Μητσοτάκης και Τσίπρας που έχουν διατελέσει αμφότεροι πρωθυπουργοί και ως εκ τούτου τα πεπραγμένα τους μπορούν να συγκριθούν.

Το στίγμα

Η Ν.Δ. βρίσκεται σε αναζήτηση κεντρικού συνθήματος, που θα επιθυμεί να εκφράζει την «Αλλαγή», λέξη η οποία προηγείται σε όλες τις μετρήσεις που έχουν γίνει. Η εξίσωση δεν είναι εύκολη, καθώς πρόκειται για τη νυν κυβέρνηση που επιδιώκει ανανέωση εντολής.

Τα πρόσωπα

Εκτός απροόπτου, ο Ακης Σκέρτσος θα είναι ο επόμενος εκπρόσωπος της κυβέρνησης, με το επιτελείο του Μαξίμου να αναζητεί και ένα «πιο» κομματικό στέλεχος που θα αποτελέσει το κεντρικό δίδυμο. Ο Παύλος Μαρινάκης, γραμματέας της Ν.Δ., με πολλές «ώρες πτήσης» ήδη στο ενεργητικό του, είναι ο επικρατέστερος.

Ο πήχυς

Σε μία από τις τελευταίες συσκέψεις στο Μαξίμου εκφράστηκε η πεποίθηση πως το 34% είναι ένας ιδανικός και ταυτόχρονα εφικτός στόχος για τη Ν.Δ. Η πραγματικότητα είναι πως και με 33%, στη Ν.Δ. θα είναι ευχαριστημένοι και έτοιμοι να δώσουν τη μάχη της αυτοδυναμίας στον επαναληπτικό δεύτερο γύρο.

Σ. Π.

Τι φοβάμαι, τι ελπίζω από τις κάλπες

Γιάννης Μπουτάρης
Τέως δήμαρχος Θεσσαλονίκης

Φοβάμαι ότι θα έχουμε μια πολύ τοξική προεκλογική περίοδο, πολύ «τεντωμένη» θα έλεγα, όπου ο ένας θα κατηγορεί τον άλλον και δεν θα καταλαβαίνεις ποιος λέει ψέματα και ποιος αλήθεια.

Περιμένω να προκύψει μια κυβέρνηση συνεργασίας, κάτι που θα ήταν ιδανικό. Δυστυχώς εμείς δεν έχουμε μάθει να δουλεύουμε συνεργατικά ως χώρα και βέβαια δεν έχουμε σοβαρή δημόσια διοίκηση. Θα είναι καταστροφή αν πάμε σε τρίτες κάλπες.

Αντιγόνη Λυμπεράκη
Καθηγήτρια στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Φοβάμαι τις ανελέπτες μάχες χωρίς συζήτηση για τους στόχους και τον προορισμό. Την αναγωγή του αποτελέσματος σε τιτανομαχία υπερηρώων, που μάχονται επειδή «είναι κάτι» και όχι επειδή εξηγούν αυτό που θέλουν να κάνουν. Τη μεγάλη φλυαρία για τις «ικανότητες» που συνεπάγονται συστηματικά τη δολοφονία χαρακτήρα. Τις πολεμικές ιαχές της κερκίδας. Και τη συνακόλουθη αφωνία για το πώς και το τι. Δεν μου άρεσαν ποτέ τα πολεμικά κόμικς τύπου «Game of Thrones». Δημιουργούν ρήγματα που δεν γεφυρώνονται: ρήγματα μοναξιάς, αποκλεισμών και ασυνεννοησίας.

Ελπίζω να βρούμε χρόνο να μιλήσουμε για τα σημαντικά: το περιβάλλον, την Ευρώπη, την αναγκαία πράσινη μετάβαση, τη διαχείριση των υποδομών, την ποιότητα της ατομικής ελευθερίας, τους δρόμους της ανεκτικότητας και της συμπερίληψης, το φάσμα των επιλογών στην καθημερινή ζωή. Το ελπίζω, αλλά αμφιβάλλω.

Αγγελος Χανιώτης, καθηγητής Αρχαίας Ιστορίας και Κλασικών Σπουδών στο Ινστιτούτο Προηγμένων Μελετών του Πρίνστον

Ελπίζω το αποτέλεσμα των εκλογών να επιβάλει συναίνεση σε τρεις κρίσιμους για τη χώρα τομείς: παιδεία, μεταρρυθμίσεις στη Δικαιοσύνη και σχέσεις με την Τουρκία.

Φοβάμαι την εδραίωση πολιτικών ηγεσιών που τρέφουν και εκμεταλλεύονται ένα τοξικό πολιτικό κλίμα. Απεύχομαι να μένουν θλιβερά επίκαιροι οι στίχοι του Καβάφη: «Κι είν' η συνείδησίς μου ήσυχη | για το αψήφιστο της εκλογής. | Βλάπτουν κι οι τρεις τους την Συρία το ίδιο. | ... Ας φρόντιζαν οι κραταιοί θεοί | να δημιουργήσουν έναν τέταρτο καλό. | Μετά χαράς θα πήγαινα μ' αυτόν».

ΑΠΕ-ΜΠΕ/ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ/ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης συνομιλεί με κορίτσια στο Διδυμότειχο, την Παρασκευή. Εκτιμάται ότι μετά τις πρώτες κάλπες, ο πρωθυπουργός θα επιδιώξει να δημιουργήσει κλίμα τελικής νίκης, εξασφαλίζοντας τη στήριξη στελεχών του ευρύτερου Κέντρου που δεν προέρχονται από τη Ν.Δ.

Χρωματισμοί με σχέδιο δύο δόσεων

Η προσέλκυση στελεχών εκτός Ν.Δ. δεν τελειώνει με την κατάρτιση ψηφοδελτίων

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Εντονες συζητήσεις σε όλο το φάσμα του πολιτικού σκηνικού άνοιξε η αποστροφή του Κυριάκου Μητσοτάκη πως η επόμενη «κυβέρνηση πλειοψηφίας» θα είναι «από ένα κόμμα», αλλά «όχι με ένα χρώμα». Πρόκειται για μια θέση που ο κ. Μητσοτάκης έχει εκφράσει ξανά δημόσια, πέρυσι στη ΔΕΘ, όταν είχε πει ότι «έχω αποδείξει πως έχουμε τη δυνατότητα, ως Ν.Δ., να εντάσσουμε στελέχη στην κυβέρνησή μας που δεν προέρχονται ιστορικά από τη Ν.Δ.». Το χρονικό σημείο ωστόσο που το επανέλαβε, 50 ημέρες πριν από τις εκλογές, αναπόφευκτα πυροδότησε τη συζήτηση «τι εννοεί ο πρωθυπουργός;».

Το «πολλά χρώματα» έχουν ήδη φανεί στην κατάρτιση των ψηφοδελτίων της Ν.Δ. Οι λίστες, λένε, πιστοποιούν ότι η τακτική του πρωθυπουργού να απευθύνεται σε στελέχη που προέρχονται από άλλους χώρους δεν ήταν ευκαιριακή, αλλά είχε στρατηγικό βάθος. Εκτός από τον Μιχάλη Χρυσοχοΐδη, που υπήρξε εμβληματικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ και θα είναι υποψήφιος στη Δυτική Αθήνα, και τον Κυριάκο Πιερρακάκη, που έχει διατελέσει μέλος του Πολιτικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ, από τον ίδιο χώρο προέρχεται και η Αννα Ροκοφύλλου που κατεβαίνει –όπως ο υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης– στην Α΄ Αθηνών. «Πράσινη» απόχρωση στα «γαλάζια» ψηφοδέλτια φέρνουν η Ελευθερία Φτακλάκη στα Δωδεκάνησα, ο Απόστολος Σπυρόπουλος στην Αρκαδία, η Γωγώ Μπλάκη στο Ηράκλειο και ο Σπύρος Καρανικόλας, που δεν θα είναι υποψήφιος κάπου, αλλά έχει ενταχθεί οργανωτικά στο κόμμα. Η συμμετοχή στελεχών που προέρχονται από το ΠΑΣΟΚ στα ψηφοδέλτια της Ν.Δ. είναι, όπως λέει στην «Κ» αρμόδια πηγή, σε «μελετημένο ποσοστό», ώστε αφενός να σηματοδοτείται το άνοιγμα και αφετέρου να μην αλλάζει η φυσιογνωμία του κόμματος. Και αυτή η συμμετοχή αποκαλύπτει τις προθέσεις ενόψει των επόμενων φάσεων, που εφόσον χρειαστεί θα ξεδιπλωθεί κλιμακωτά.

«Εθνική συμμαχία»

Οπως έχει αποδειχθεί, ο κ. Μητσοτάκης αρέσκεται στο να κρατάει άσους στο μανίκι του. Σε αυτό το πλαίσιο πολλοί ποντάρουν ότι μεταξύ πρώτων και δεύτερων εκλογών, που προεξοφλείται μετά βεβαιότητας ότι δεν θα αποφευχθούν, ο πρωθυπουργός θα επιδιώξει να δημιουργήσει κλίμα τελικής νίκης εξασφαλίζοντας τη στήριξη στελεχών που κινούνται στον ευρύτερο χώρο του Κέντρου και σίγουρα δεν προέρχονται από τη Ν.Δ. Αυτή τη στιγμή δεν βρισκόμαστε εκεί, καθώς η Ν.Δ. επιδιώκει τη μέγιστη δυνατή συσπείρωση για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στον πρώτο γύρο, αλλά το σενάριο είναι ορθάνοιχτο.

Είναι βέβαιο πως εφόσον η Ν.Δ. εξασφαλίσει στον πρώτο γύρο ένα ποσοστό που θα κάνει τον στόχο της αυτοδυναμίας να μοιάζει εφικτός, τότε θα επιδιωχθεί «να ενεργοποιηθούν ευρύτερες δυνάμεις» όπως το περιγράφει αρμόδια πηγή. Κατά πληροφορίες, σε αυτό το χρονικό σημείο δεν αποκλείεται και ο ίδιος ο πρωθυπουργός να προσκαλέσει ρεύματα εκτός του κόμματος να συστρατευτούν με τη Νέα Δημοκρατία και να επαναλάβει πιο καθαρά και πιο εμφατικά πως η επόμενη κυβέρνηση θα είναι πολλών τάσεων και πολλών αποχρώσεων στην κατεύθυνση μιας «εθνικής συμμαχίας της λογικής και της προόδου». Οχι μόνο σε επίπεδο υπουργών αλλά και στελέχωσης του κρατικού μηχανισμού.

Σε τι βαθμό και πώς μπορεί να εκφραστεί αυτό θα εξαρτηθεί από το πώς θα έχει διαμορφωθεί το πολιτικό σκηνικό μετά τον πρώτο γύρο και το ποιες ανάγκες θα έχουν ανακύψει.

Συνεπώς «η πολυχρωμία» μπορεί να έχει και προεκλογικό σκαλοπάτι και να αποτελέσει μοχλό προώθησης για το επιθυμητό αποτέλεσμα, το οποίο εφόσον επιτευχθεί και η Ν.Δ. βρεθεί ξανά στο πηδάλιο, τότε θα μπει στην τελική φάση του. Ο πρωθυπουργός είναι βέβαιο πως αρέσκεται να κυβερνά με στελέχη που θεωρεί εκείνος άξια, ανεξαρτήτως προέλευσης. Σήμερα η κυβέρνησή του έχει ουκ ολίγους μη νεοδημοκράτες με τη στενή έννοια: τον Κυριάκο Πιερρακάκη, τη Λίνα Μενδώνη, τον Ακη Σκέρτσο, τον Γιώργο Γεραπετρίτη και ακόμη περισσότερους σε επίπεδο γενικών γραμματέων. «Απ' έξω» μάλιστα υπάρχουν στελέχη που μπορούν να συνεισφέρουν, όπως ο Γιάννης Μανιάτης, που για πολλούς στο Μαξίμου αποτελεί ένα ικανότατο στέλεχος προς αξιοποίηση.

Ο τρόπος που πολιτεύεται το τελευταίο διάστημα ο Νίκος Ανδρουλάκης αποτελεί για το Μαξίμου «έξτρα ευκαιρία» να απευθυνθεί στο ακροατήριο του Κέντρου που δεν θέλει είτε επιστροφή του Αλέξη Τσίπρα είτε να μπει η χώρα σε ένα σπιράλ ακυβερνησίας. «Το θολό μήνυμα που εκπέμπει ο κ. Ανδρουλάκης μάς δίνει τα επιπλέον επιχειρήματα να ζητήσουμε ψήφο εμπιστοσύνης ώστε η χώρα να μην μπει σε περιπέτειες», λέει στην «Κ» κυβερνητικό στέλεχος. Ενα επιπλέον ατού είναι πως μεταξύ των δύο εκλογικών αναμετρήσεων θα έχει απενεργοποιηθεί η μάχη του σταυρού. Οι ψηφοφόροι θα είναι εντελώς απαλλαγμένοι από το βάρος να ψηφίσουν «τον δικό τους» υποψήφιο και θα επιλέγουν μόνο κόμμα και κυβέρνηση. Εκλογικός αναλυτής λέει στην «Κ» πως ψηφοφόροι με «αντι-ΣΥΡΙΖΑ» χαρακτηριστικά, εάν έχει εκλεγεί ο βουλευτής που στηρίζουν από κάποιο άλλο κόμμα, μπορεί να θεωρήσουν πως έκαναν το χρέος τους απέναντι στον υποψήφιο και να επιλέξουν άλλο κόμμα στον δεύτερο γύρο με διαφορετικά κριτήρια. Η ίδια πηγή λέει στην «Κ» πως το πολιτικό σκηνικό μεταξύ των δύο αναμετρήσεων μπορεί να πάρει εντελώς διπολική φόρτιση, κάτι που αναμφίβολα στο Μαξίμου θεωρούν πως μπορεί να λειτουργήσει υπέρ τους, αφού μπορεί να «συμπιέσει» τα μικρά κόμματα και να συσπειρώσει ψηφοφόρους από σχηματισμούς που δεν μπήκαν στη Βουλή.

ΑΠΟΨΗ

Γενιές της ματαίωσης στο πέρασμα των Τεμπών

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΙΔΗ**

Μπορούμε άραγε να μιλάμε για τη «γενιά των Τεμπών»; Θα πρέπει να είναι κανείς επιφυλακτικός. Ξέρουμε, άλλωστε, ότι η γενιά δεν είναι απλώς μια ηλικιακή σύμβαση· έχει αξία όταν αναφέρεται σε εμπειρίες καθολικής εμβέλειας, σε ευρύτερες συνθήκες μέσα στις οποίες διαμορφώνεται ένα κοινό έδαφος, μια «ταυτότητα» – έστω και αν αυτή δεν είναι ποτέ μονολιθική.

Στην περίπτωσή μας, όμως, ενδέχεται να πρόκειται για κάτι περισσότερο από μια «δημοσιογραφική» περιγραφή. Γιατί το δυστύχημα των Τεμπών είναι ακριβώς ένα τέτοιο καθολικό γεγονός. Δεν είναι μόνο το συγκινησιακό σοκ που προκαλεί στους 20άρηδες, αφού τα θύματα ήταν κυρίως συνομήλικοί τους και ο καθένας σκέφτεται «θα μπορούσα να είμαι κι εγώ εκεί». Είναι επίσης ότι αίφνης χάθηκε η αυτονόητη αίσθηση ασφάλειας που έδινε το πιο «δικό τους» μέσο μεταφοράς. Το τρένο ήταν ένα φθηνό μέσο, σαφώς φθηνότερο από το αεροπλάνο και παρά το γεγονός ότι μετά την ιδιωτικοποίηση του σιδηροδρόμου η τιμή του είχε ανεβεί χωρίς να βελτιωθούν οι υπηρεσίες· ταυτόχρονα, σε αντίθεση με το φθηνό, αλλά μίζερο ΚΤΕΛ, με τα σκυλάδικα στα ηχεία και τις ταινίες του Τζέισον Στέιθαμ στην οθόνη, ήταν ταυτισμένο με μια κουλτούρα ελευθερίας και ανεμελιάς – όσοι έχουν ταξιδέψει, στην πραγματικότητα ή στη φαντασία, με το Interrail το καταλαβαίνουν πολύ καλά.

Ενα τέτοιο τραγικό γεγονός, με όλες τις συνδηλώσεις που κουβαλάει, εγγράφεται στη συλλογική μνήμη, αποτελεί κοινή αναφορά. Και πάλι, όμως, είναι κάτι περισσότερο. Το ορατό αποτέλεσμα είναι ένα αίσθημα βαθιάς οργής, ως στάδιο της διεργασίας του πένθους. Αυτή η οργή της ανημπόριας, ωστόσο, εκρήγνυται στιγμιαία πάνω σε ένα μονιμότερο ψυχικό υπόστρωμα, που μία λέξη το χαρακτηρίζει περισσότερο απ' όλες: ματαίωση.

Ας σκεφτούμε τις εμπειρίες των ανθρώπων ηλικίας 20-30 χρόνων. Δεν έχουν γνωρίσει παρά μόνο μια «perma-crisis», ένα παλίμψηστο κρίσεων που η καθεμία επικάθεται στην προηγούμενη. Η λιτότητα και οι θυσίες της οικονομικής κρίσης δεν έφεραν μια έστω δικαιότερη κοινωνία (ο δείκτης ανισότητας Gini, ειδικά τα τελευταία χρόνια, ξανατραβάει την ανηφόρα). Οι «αναγκαίες μεταρρυθμίσεις» στην αγορά εργασίας διαμόρφωσαν μια συνθήκη ακραίας επισφάλειας, που δεν επιτρέπει σε κανέναν νέο να οργανώσει στοιχειωδώς και αξιοπρεπώς τη ζωή του – σε συνδυασμό με τα δυσθεώρητα ενοίκια στον βωμό του Airbnb, ο απογαλακτισμός από την οικογένεια αναβάλλεται επ' αόριστον. Τα σκληρά μέτρα της καραντίνας απέδωσαν βραχυπρόθεσμα, αφού η Ελλάδα βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στην Ε.Ε. με βάση τους νεκρούς ανά εκατομμύριο πληθυσμού (στοιχεία Our World in Data) και παρά τις διακηρύξεις το ΕΣΥ αφέθηκε στον πατριωτισμό των ανθρώπων του. Η χώρα κλείνεται σπίτι στο ενδεχόμενο μιας απλής βροχής γιατί δεν μπορεί να αντιμετωπίσει φυσικές καταστροφές, σαν τις φωτιές της Εύβοιας πριν από δύο καλοκαίρια. Και τώρα, το δυστύχημα των Τεμπών μας θύμισε με δραματικό τρόπο ότι το Δημόσιο έγινε πιο φθηνό χωρίς να γίνει καλύτερο και το ιδιωτικό συνεχίζει εν πολλοίς να κινείται στη λογική της «φθηνής (φθηνιάρικης) ανάπτυξης».

Τα ίδια περίπου ισχύουν για τους σημερινούς 40άρηδες. Τουλάχιστον αυτοί πρόλαβαν τα χρόνια των αυξημένων προσδοκιών, αν και ίσως αυτό καθιστά εντονότερη τη δική τους ματαίωση. Γενιές μορφωμένες, «καλωδιωμένες» στο Διαδίκτυο και στις πλατφόρμες, ανοιχτές στον κόσμο, αξιακά ριζοσπαστικές και με έντονο αίσθημα ελευθερίας και αυτοπραγμάτωσης, βρίσκονται αντιμέτωπες με την αδυναμία του σχεδιασμού μιας βιογραφίας. Ενα «αρχείο ματαιωμένων σχεδίων», ατομικών και συλλογικών – δανείζομαι τον τίτλο της εξαιρετικής θεατρικής παράστασης του Παντελή Φλατσούση, που ανέβηκε πέρυσι στην Αθήνα.

Οι συγκλονιστικές κινητοποιήσεις μετά το δυστύχημα δεν αφορούσαν μόνο αυτό· ήταν συμπύκνωση όσων έχουν προηγηθεί, όπως οι κινητοποιήσεις στη Γαλλία δεν αφορούν μόνο το συνταξιοδοτικό ή ο Μάης του 1968 δεν αφορούσε μόνο τους χωριστούς κοιτώνες αγοριών - κοριτσιών στο Πανεπιστήμιο της Ναντέρ. Και ενόψει εκλογών μπορούμε να υποθέσουμε ότι η οργή και η ματαίωση θα έχουν πολιτικές συνέπειες.

Αν και καλύτερα να μη στοιχηματίζει κανείς, θα ήταν μια εύλογη υπόθεση ότι η «γενιά των Τεμπών» θα πάει στις κάλπες περισσότερο απ' ό,τι πριν. Θα αποδοκιμάσει ενδεχομένως την κυβέρνηση, που δεν τήρησε τις υποσχέσεις της για ασφάλεια και διαχειριστική αποτελεσματικότητα. Ισως ενισχύσει τον ΣΥΡΙΖΑ, αν και είναι ακόμη σχετικά νωπή η άλλη ματαίωση του 2015, όταν οι καταρρακωμένοι από την κρίση δείκτες πολιτικής εμπιστοσύνης ανέβηκαν για λίγο στα ύψη, για να καταρρεύσουν ξανά (για τους σημερινούς 20άρηδες το δημοψήφισμα αποτελεί μία από τις πρώτες πολιτικές αναμνήσεις). Πιθανότερο να ενισχύσει μικρότερα κόμματα, όπως το ΜέΡΑ25, που διατηρεί ένα δυναμικό ριζοσπαστισμού έστω και ως στυλ, είτε μορφώματα στα άκρα δεξιά, που κηρύττουν την πλήρη απόρριψη της πολιτικής.

Ο,τι κι αν γίνει, το πρόβλημα παραμένει: Ποιες πολιτικές διεξόδους μπορεί να βρει η ματαίωση μιας γενιάς που βλέπει τη χώρα να πηγαίνει από κρίση σε κρίση, από καταστροφή σε καταστροφή, χωρίς να φθάνει ποτέ στην υπόσχεση ενός θριάμβου – σαν ανασυσταθείσα ίλη ιππικού εν έτει 2023;

Ο κ. Γιάννης Μπαλαμπανίδης είναι πολιτικός επιστήμων, συγγραφέας.

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ / ΘΟΔΩΡΗΣ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΣ

«Θέλησα να εμπλουτίσω τον θεσμό, να δώσω και κάποιες αποχρώσεις από δικά μου στοιχεία, από την προσωπικότητά μου, κυρίως αυτά που έχουν να κάνουν με το άνοιγμα στην κοινωνία. Σεβόμενη, πιστεύω, απολύτως το περιεχόμενο των αρμοδιοτήτων μου που διαγράφεται στο Σύνταγμα, σεβόμενη και την παράδοση», τονίζει η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου.

Κατερίνα Σακελλαροπούλου, *Πρόεδρος της Δημοκρατίας*

Τα Τέμπη μας γέμισαν ευθύνη και ντροπή

Στα κόμματα πέφτει το βάρος της συνεννόησης (στις διερευνητικές). Θα παρέμβω μόνο όπου με καλεί το Σύνταγμα

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Πριν από λίγες εβδομάδες, στις 13 Μαρτίου, η Κατερίνα Σακελλαροπούλου συμπλήρωσε τρία χρόνια στην Προεδρία της Δημοκρατίας. Με αφορμή εκείνη την επέτειο, η «Κ» είχε ζητήσει μια απολογιστική συζήτηση μαζί της. Η συζήτηση πραγματοποιήθηκε, αλλά δεν δημοσιεύθηκε γιατί μεσολάβησε η εθνική τραγωδία των Τεμπών. Η συνέντευξη που ακολουθεί είναι προϊόν των δύο συνομιλιών με την πρώτη γυναίκα Πρόεδρο της Δημοκρατίας, που μοιράζεται την εμπειρία της από τα πρώτα χρόνια της θητείας της· αποκαλύπτει πώς ένιωσε όταν βρέθηκε στον τόπο της εθνικής τραγωδίας· και περιγράφει πώς σκέφτεται τη δοκιμασία των διερευνητικών εντολών, στην οποία καλείται να παίξει τον ρόλο του ρυθμιστή.

– Κυρία Πρόεδρε, ευχαριστώ πολύ που είχατε την καλοσύνη να κάνουμε αυτή τη συζήτηση. Βρεθήκατε στο σημείο της εθνικής τραγωδίας τις πρώτες ώρες μετά το δυστύχημα. Ηθελα να μου πείτε τι νιώσατε. Τι σημαίνει, πιστεύετε, για τη χώρα αυτό που συνέβη στα Τέμπη; Τι πρέπει να γίνει τώρα για να μην ξανασυμβεί;

– Πάγωσα. Δεν χωράει στον νου αυτή η τραγωδία. Μας πονάει και μας θυμώνει. Μας γεμίζει ευθύνη και ντροπή μαζί. Δεν αξίζει στη χώρα μας αυτή η εικόνα. Η ασφάλεια των πολιτών και η εμπιστοσύνη στο κράτος είναι το θεμέλιο της συνύπαρξής μας. Αυτή η εμπιστοσύνη πρέπει να αποκατασταθεί, να αποδοθούν άμεσα οι ευθύνες. Να προσελκύσουμε στη δημόσια διοίκηση ανθρώπους ικανούς, που θα ασκούν με επαγγελματισμό και ευσυνειδησία τα καθήκοντά τους. Να αντλήσουμε δύναμη και να πάρουμε παράδειγμα από τον ηρωισμό των νέων παιδιών στην προσπάθειά τους να σώσουν τους συνεπιβάτες τους, την αυταπάρνηση που επέδειξαν οι διασώστες της ΕΜΑΚ και την ετοιμότητα του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, την αλληλεγγύη στην πράξη της αιμοδοσίας.

Η μεταρρύθμιση του κράτους πρέπει να συντελεστεί από τη βάση του. Δεν υπάρχει περιθώριο για συμβιβασμούς με παθογένειες που μας κρατούν πίσω και πληγώνουν τη χώρα μας. Το χρωστάμε στην κοινωνία μας, σε αυτούς που χάθηκαν άδικα.

– Για σχεδόν 40 χρόνια υπηρετήσατε έναν θεσμό, το Συμβούλιο της Επικρατείας, που είναι ένα ιδιαίτερο δικαστήριο –είναι σε μια γυάλα πολλές φορές, λένε κάποιοι– και ξαφνικά βρεθήκατε στο κέντρο της πολιτικής ζωής. Σε μια εποχή που υπάρχουν τα social media, όπου ο καθένας δίνει σημασία όχι μόνο στο τι λέει ένας πολιτικός, αλλά και στο τι φοράει, πώς είναι διακοσμημένο το γραφείο του κ.ο.κ. Πώς το χειριστήκατε αυτό; Ηταν ένα σοκ στην αρχή;

– Ναι. Δεν είναι πάντα εύκολο. Πράγματι κλήθηκα να υπηρετήσω τον θεσμό της Προεδρίας της Δημοκρατίας, προερχόμενη από έναν μη πολιτικό χώρο. Με αποσκευές, στην πραγματικότητα, αυτή τη σταδιοδρομία, αυτή την πορεία που είχα ως δικαστής σχεδόν 40 χρόνια. Εχει ένα ενδιαφέρον νομίζω. Εγώ προέρχομαι ακριβώς από την κοινωνία των πολιτών. Αυτό το βλέπουμε και σε άλλες χώρες. Εχει ένα ενδιαφέρον στη σημερινή εποχή ότι καλούνται πρόσωπα εκτός πολιτικής που έχουν όμως μια συγκεκριμένη σταδιοδρομία, έχουν κάτι να προσφέρουν, να εμπλουτίσουν ενδεχομένως και την πολιτική ζωή με την παρουσία τους. Τώρα το πώς το βίωσα εγώ... Θέλησα να εμπλουτίσω τον θεσμό, να δώσω και κάποιες αποχρώσεις από δικά μου στοιχεία, από την προσωπικότητά μου, κυρίως αυτά που έχουν να κάνουν με το άνοιγμα στην κοινωνία. Σεβόμενη πιστεύω απολύτως το περιεχόμενο των αρμοδιοτήτων μου που διαγράφεται στο Σύνταγμα, σεβόμενη και την παράδοση. Οπως έχω ξαναπεί στα στερεότυπα είμαι αντίθετη, όχι στην παράδοση.

– Ναι, αλλά όλη αυτή η προσοχή, δηλαδή η διακόσμηση του γραφείου, γιατί είναι εδώ η γάτα, αυτό κάποια στιγμή εκνευρίζει; Ενοχλεί;

– Ευχάριστο δεν είναι. Η κριτική –το έχω πει κι άλλοτε– είναι καλόδεχτη σε μια Δημοκρατία. Είναι διαφορετικό πράγμα η κριτική από την ευθεία επίθεση, η οποία μπορεί να στηρίζεται σε στερεότυπα, σε προκαταλήψεις και συχνά σε ανακρίβειες – fake news. Το να διαβάζεις λοιπόν απόλυτες ανακρίβειες για θέματα που σε αφορούν δεν είναι εύκολο. Μερικές φορές τείνει να γίνει γραφικό γιατί τις υπερβολές τις καταλαβαίνει πια ο κόσμος και, απ' ό,τι καταλαβαίνω, η κοινωνία δεν ασχολείται και τόσο πολύ. Δηλαδή, άλλα είναι τα μηνύματα που παίρνω εγώ από την επαφή μου με τον κόσμο, από αυτά που ενδεχομένως έρχονται στο φως της δημοσιότητας με συγκεκριμένα δημοσιεύματα.

– Το γεγονός ότι είστε η πρώτη γυναίκα Πρόεδρος πώς το εισπράττει ο κόσμος όταν έρχεστε σε επαφή μαζί του;

– Πέρα από τις γυναίκες, τις νεότερες γυναίκες και τα κορίτσια που είναι πάρα πολύ θετικά. Το έζησα και είναι πάρα πολύ συγκινητικό να αισθάνεσαι «role model». Πρόσφατα στο Μουσείο Μπενάκη μια κοπελίτσα μου είπε «θέλω να γίνω σαν κι εσάς» και της ευχήθηκα να γίνει και καλύτερη από μένα. Είναι πολύ σημαντικό αλλά νομίζω και γενικότερα η κοινωνία είναι θετική με αυτή την έννοια. Ισως η Προεδρία της Δημοκρατίας ως θεσμός, με το κύρος και τη σημασία που έχει, ήταν κάπως πιο στεγνή και σε απόσταση από τον κόσμο. Εγώ θέλησα αυτή την απόσταση να τη διανύσω και να φέρω τον κόσμο πιο κοντά ή και να πάω εγώ πιο κοντά στον κόσμο. Αυτό ο κόσμος το συμμερίζεται και το δέχεται με μεγάλη ικανοποίηση.

– Εκτός από το ότι είστε η πρώτη γυναίκα Πρόεδρος, ήρθατε στο Προεδρικό με τον σύντροφό σας που δεν είναι σύζυγός σας. Αναρωτιέμαι αν αυτό έχει σοκάρει ένα μέρος του κόσμου, αν το αντιμετωπίζετε αυτό. Και δεν είναι απλώς «σύντροφος». Είναι ένας άνθρωπος που παίζει έναν ρόλο στην Προεδρία. Ολο αυτό πώς το διαχειρίζεστε;

– Και πάλι θα πω ότι δεν βλέπω να υπάρχει αυτός ο προβληματισμός στην κοινωνία. Στην επικοινωνία που έχουμε και όπου εμφανίζομαι με τον σύντροφό μου, με τον Παύλο Κοτσώνη, δεν βλέπω να υπάρχει οποιοσδήποτε προβληματισμός. Μην ξεχνάμε ότι στην Ευρώπη και στην Αμερική αυτά είναι τελείως ξεπερασμένα. Και πάλι πιστεύω ότι έχουν συγκεκριμένη στόχευση όσοι τυχόν εμφανίζονται ενοχλημένοι. Η εποχή μας έχει πραγματικά αφήσει αυτές τις προκαταλήψεις και τις επιφυλάξεις και τα στερεότυπα πίσω. Επίσης, ως προς τον ρόλο, πιστεύω ότι σε μια τόσο σημαντική θέση και με τέτοια ευρύτητα υποχρεώσεων –πέρα από το ότι ο καθένας έχει ανάγκη τον σύντροφό του στη ζωή του, όσοι από εμάς έχουν έναν σύντροφο– είναι το πιο χρήσιμο πράγμα. Ο συγκεκριμένος άνθρωπος, για όσους τον γνωρίζουν, έχει προσωπικότητα και δεν θα ήθελα να μιλήσω εγώ γι' αυτόν γιατί θα τον φέρω σε δύσκολη θέση. Αλλά όσοι τον ξέρουν τον εκτιμούν. Αρα μπορεί να προσφέρει όσο μπορεί να προσφέρει. Αφησε, άλλωστε, ό,τι είχε κάνει έως τότε, για να έρθει να στηρίξει τη θητεία μου ως Προέδρου, να υποστηρίξει τη σύντροφό του. Και αυτό το εκτιμώ ιδιαίτερα και είναι αναγκαίο, και ειλικρινά πιστεύω ότι δεν απασχολεί την κοινωνία.

> *Η μεταρρύθμιση του κράτους πρέπει να συντελεστεί από τη βάση του. Δεν υπάρχει περιθώριο για συμβιβασμούς με παθογένειες που μας κρατούν πίσω και πληγώνουν τη χώρα μας. Το χρωστάμε σε αυτούς που χάθηκαν άδικα.*

– Πριν έρθετε εδώ, γιατί είστε ένας άνθρωπος με έντονη πολιτική ενασχόληση και παιδεία, είχατε μελετήσει τους προκατόχους σας; Είστε η πρώτη γυναίκα σε ένα πολύ κλειστό κλαμπ ανθρώπων που έχουν περάσει από την Προεδρία. Εχετε μάθει κάτι από τους προηγούμενους, από τα λάθη τους, από τα θετικά τους;

– Δεν είχα μελετήσει ιδιαίτερα, γιατί δεν είχα προετοιμαστεί για κάτι τέτοιο, ομολογώ. Ο χρόνος μου δεν περίσσευε από την επαγγελματική μου απασχόληση για να εντρυφήσω στην ιστορία των προηγούμενων Προέδρων. Ηξερα όσα ήξερα σαν απλή πολίτης, όσα είχαμε ζήσει όλοι στη μεταπολίτευση. Εχω την εικόνα, θέλω να πιστεύω, γιατί υπάρχουν πολλές φωτεινές στιγμές, όπως υπάρχουν και λιγότερο επιτυχείς στιγμές και στους προηγούμενους Προέδρους. Δεν νομίζω ότι μπορεί κανείς να αποφύγει τα λάθη. Επίσης είναι και σε ποιο περιβάλλον καλείται να ενεργήσει ο καθένας. Σε ποιες συνθήκες θα βρεθεί. Εύχομαι, λοιπόν, να αποφύγω όσο μπορώ τα λάθη, ιδίως σε σημαντικές στιγμές.

– Δεν έχετε όμως κάποιον από τους προκατόχους σας σαν «role model» όπως είπατε πριν.

– Οχι. Γενικά δεν είχα «role model». Και για την Γκίνσμπεργκ, που έχουν πει, σαν άνθρωπος δεν είμαι έτσι. Δεν με επηρέασαν συγκεκριμένα πρόσωπα. Αποβλέπω σε συγκεκριμένες προσωπικότητες που με ενδιέφεραν, που με συγκινούσε η στάση τους σε κάτι συγκεκριμένο, αλλά δεν είμαι ο άνθρωπος που είχα μέντορες, role model ή κάτι άλλο.

– Εχουμε όλοι στο μυαλό μας την Πρόεδρο στον θεσμικό της ρόλο. Πάντα υπάρχει μια αίσθηση ότι θα μπορούσε να παίξει κι ένα ρόλο παρασκηνιακά στη δημιουργία μιας συναίνεσης σε κάποια θέματα. Αφού βέβαια η κλιμάκωση αυτού είναι το συμβούλιο των πολιτικών αρχηγών. Το άλλο είναι ότι μπορεί ατύπως, να φέρνει πιο κοντά πολιτικούς αρχηγούς. Εχει συμβεί αυτό και δεν το ξέρουμε; Δεν έχει συμβεί γιατί είναι πολύ τοξικό το κλίμα;

– Φαντάζομαι ότι αν είχε γίνει παρασκηνιακά, δεν θα ήταν και καλό να το πούμε. Αλλά δεν πιστεύω στο παρασκήνιο. Αν εννοούμε μια καλή συνεννόηση, ποτέ δεν έχω αρνηθεί να ακούσω κάποιον ή να πάρω μια πρωτοβουλία, εάν όμως ξέρω ότι είναι επιθυμητή από τα μέρη. Θεωρώ ότι όλοι έχουν την αναγκαία ωριμότητα, τα κόμματα, οι ηγεσίες των κομμάτων να σηκώσουν το βάρος το οποίο καλούνται να σηκώσουν. Αυτή τη στιγμή θα έχουμε εκλογές με τον συγκεκριμένο νόμο, που σημαίνει ενδεχομένως ότι ανοίγονται περιθώρια συνεργασίας. Ο ρόλος του ΠτΔ είναι να εξασφαλίσει την ενότητα, σε άλλο επίπεδο. Γι' αυτά που αφορούν στενά το πολιτικό σκηνικό νομίζω ότι το βάρος πέφτει στους ίδιους να αναζητήσουν τις συνεννοήσεις. Εκτός βεβαίως από το σημείο εκείνο που το ίδιο το Σύνταγμα με καλεί να παρέμβω. Εάν κληθώ κατά το Σύνταγμα, που προβλέπει μια διαδικασία, εκεί θα κάνω το καλύτερο που μπορώ.

– Επειδή αυτό έρχεται και με τον νέο νόμο, είστε έτοιμη γι' αυτό; Γιατί θα είναι ένα πολύ μεγάλο βάρος η διαδικασία των διερευνητικών εντολών. Επίσης, αυτό που προσπαθώ πάντα να καταλάβω είναι πώς ο άνθρωπος που είναι σε αυτή τη θέση, προσπαθεί να παίξει τον αμερόληπτο τροχονόμο ή προσπαθεί να βοηθήσει για κάποιες συνεργασίες και κάποιες συναινέσεις;

– Είναι κάτι που εγώ θα το ζήσω πρώτη φορά. Είναι ένα βάρος και είναι κάτι που με απασχολεί πολύ. Το αν μπορώ εγώ; Θεωρώ ο καθένας έχει σε μια ηλικία την ωριμότητα και τις αποσκευές να σηκώσει αυτό το βάρος. Επαναλαμβάνω κυρίως έχει να κάνει με τη δυνατότητα συνεννόησης των υπολοίπων μεταξύ τους.

Αυτό που καλείται να εκφράσει ο Πρόεδρος, την ενότητα του ελληνικού λαού και άρα να υπάρξει η καλύτερη πολιτική λύση για το μέλλον του τόπου, αυτό είναι κάτι που με απασχολεί και εύχομαι να απασχολεί όσους εμπλέκονται στις επόμενες εκλογές γιατί αυτό είναι το κρίσιμο. Δεν είναι μόνο το Α ή το Β πρόσωπο ή το Α ή το Β κόμμα. Αλλά είναι το καλό και το μέλλον του τόπου. Το συλλογικό καλό, στο οποίο αναφέρθηκα. Θέλω να πιστεύω ότι εκεί θα πρέπει να δουλέψουμε όσοι εμπλεκόμαστε σε αυτό. Και εγώ από τη δική μου πλευρά σε αυτό θα προσπαθήσω να συμβάλω.

Το νήμα του τρόμου από την Πόλη στην Αθήνα

Από τον Ιούνιο του 2022 η Μοσάντ είχε εντοπίσει τις προσπάθειες της Τεχεράνης να οργανώσει αντίποινα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Υστερα από μια έκτακτη σύσκεψη με τον διοικητή της Μοσάντ Ντέιβιντ Μπερνέα, ο επικεφαλής του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας (NSC) του Ισραήλ εξέδωσε μια ασυνήθιστη –ακόμα και για τα δεδομένα των εξοικειωμένων με την τρομοκρατική απειλή Ισραηλινών– ανακοίνωση. «Κλειδωθείτε στα δωμάτια των ξενοδοχείων σας και μην ανοίξετε ούτε στο προσωπικό καθαριότητας», προειδοποίησε το Συμβούλιο τους περίπου 2.000 Ισραηλινούς τουρίστες που βρίσκονταν στην Κωνσταντινούπολη. «Μην κάνετε αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα. Μην επισκέπτεστε δημοφιλή τουριστικά αξιοθέατα. Μη χρησιμοποιείτε ταξί».

Ηταν απόγευμα 17ης Ιουνίου 2022. Στη Μοσάντ και στην τουρκική MIT είχαν φτάσει πληροφορίες για επικείμενες τρομοκρατικές επιθέσεις από το Ιράν κατά Ισραηλινών που επισκέπτονταν την Κωνσταντινούπολη. Η εφημερίδα Haaretz του Ισραήλ ανέφερε σε δημοσίευμά της ότι ένα από τα σενάρια επίθεσης προέβλεπε εισβολή Ιρανών σε κεντρικό ξενοδοχείο με σκοπό τη δολοφονία Ισραηλινών, ενώ ένα δεύτερο την απαγωγή τουριστών από Τούρκους τρομοκράτες στρατολογημένους από το Ιράν, που θα προσέγγιζαν τους επισκέπτες από το Ισραήλ προσποιούμενοι τους ξεναγούς. Σύμφωνα με μια εκδοχή, το σχέδιο επίθεσης αποτελούσε απάντηση στη δολοφονία –τρεις εβδομάδες νωρίτερα– του συνταγματάρχη των «Φρουρών της Επανάστασης» Σαγιάντ Χοντάι στην ιρανική πρωτεύουσα. Εκτελέστηκε με πέντε σφαίρες μέσα στο αυτοκίνητό του από δύο ενόπλους που τον πλησίασαν και διέφυγαν με μοτοσικλέτες. Σύμφωνα με δημοσιεύματα στον διεθνή Τύπο, ο Χοντάι ήταν υποδιοικητής της «Ομάδας 840» με αποστολή την πραγματοποίηση τρομοκρατικών επιθέσεων κατά ισραηλινών και δυτικών στόχων εκτός Ιράν. Το καθεστώς της Τεχεράνης θεώρησε υπεύθυνο για τη δολοφονία του Χοντάι το Ισραήλ και θέλησε να εκδικηθεί.

Οσα διαδραματίστηκαν εκείνες τις ημέρες στα σοκάκια του Καπαλί Τσαρσί, της σκεπαστής αγοράς της Κωνσταντινούπολης και οδήγησαν στη σύλληψη για τρομοκρατία πέντε Ιρανών υπόπτων έθεσαν σε κατάσταση συναγερμού τις υπηρεσίες πληροφοριών στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο. Λειτούργησαν δε ως η αφετηρία της έρευνας που πραγματοποίησαν αρχικά η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών και εν συνεχεία η Αντιτρομοκρατική με κατάληξη –μήνες μετά– τη σύλληψη δύο υπηκόων Πακιστάν για συμμετοχή σε σχέδιο επίθεσης σε συναγωγή - εβραϊκό εστιατόριο, στου Ψυρρή.

Οι δύο νεαροί βρίσκονταν παράνομα στη χώρα τα τελευταία 4-5 χρόνια και απασχολούνταν ως εργάτες γης, ο πρώτος στη Ζάκυνθο και ο δεύτερος στη Σπάρτη. Από τον Νοέμβριο του 2022 (τέσσερις μήνες μετά τα γεγονότα στην Κωνσταντινούπολη) βρίσκονταν σε επικοινωνία με ομοεθνή τους που ζει στο Ιράν και φέρεται να τους καλούσε να επιτεθούν στο Chabab House στου Ψυρρή, αντί χρηματικής αμοιβής. Και οι τρεις ήταν σιίτες μουσουλμάνοι με καταγωγή από το ίδιο χωριό του Πακιστάν.

Σύμφωνα με την επίσημη εκδοχή, η ΕΥΠ και οι συνεργαζόμενες με αυτήν υπηρεσίες πληροφοριών, μεταξύ αυτών και η ισραηλινή Μοσάντ, θορυβημένες από τις απόπειρες τρομοκρατικών επιθέσεων κατά ισραηλινών στόχων από υπόπτους συνδεδεμένους –σύμφωνα με δυτικές πηγές ενημέρωσης– με το καθεστώς της Τεχεράνης, αποφάσισαν να αυξήσουν το επίπεδο συναγερμού σε στόχους ισραηλινών συμφερόντων. «Τεθήκαμε σε εγρήγορση αξιολογώντας στόχους και αυξάνοντας το ενδιαφέρον μας για μουσουλμανικές κοινότητες στη χώρα που πιθανόν να διατηρούν επαφές με το Ιράν», δήλωσε στην «Κ» αρμόδιος κυβερνητικός αξιωματούχος. Η ίδια πηγή ανέφερε ότι κατά το αρχικό στάδιο της έρευνας, στο διάστημα από τον Αύγουστο του 2022 και για τους επόμενους 3-4 μήνες στελέχη της ΕΥΠ κατέγραψαν ύποπτες κινήσεις ατόμων κοντά σε πιθανούς στόχους επιθέσεων, ενημερώνοντας σχετικά τις ισραηλινές αρχές.

Σύμφωνα με όσα έγιναν γνωστά και αποτυπώθηκαν στη δικογραφία της Αντιτρομοκρατικής, οι πρώτες επικοινωνίες μεταξύ των υπόπτων σε Ιράν και Αθήνα καταγράφηκαν τον Νοέμβριο του 2022, ενώ τον Ιανουάριο του 2023 έγινε αντιληπτό ότι στόχος τους ήταν να επιτεθούν στο εβραϊκό εστιατόριο - συναγωγή της οδού Αισώπου, στου Ψυρρή. «Δυο-τρία

Οι δολοφονίες στην Τεχεράνη και οι κινήσεις για την ενεργοποίηση πυρήνων σιιτών Πακιστανών.

άτομα πηγαίνετε εκεί και βάλτε φωτιά στην κουζίνα όταν βρείτε ευκαιρία», είναι ένα ενδεικτικό μήνυμα που αντάλλαξαν μέσω της εφαρμογής WhatsApp οι δύο από τους κατηγορουμένους. «Θα γίνει, σου το υπόσχομαι και από τον κάθε τραυματία θα σου στείλω φωτογραφίες και βίντεο».

Οι παρακολουθήσεις

Τα στελέχη της ΕΥΠ άρχισαν ήδη από την περίοδο των Χριστουγέννων να καταγράφουν τα ταξίδια του ενός εκ των δύο συλληφθέντων από το Λαγανά Ζακύνθου, όπου έμενε με συμπατριώτες του, στην Αθήνα και αντίστροφα. Οταν βεβαιώθηκαν ότι κατόπτευε, φωτογράφιζε και βιντεοσκοπούσε το Chabab House στου Ψυρρή ενημέρωσαν την Αντιτρομοκρατική. Προσήχθη, όπως εξάλλου και οι υπόλοιποι συγκάτοικοί του, και κρατήθηκε αρχικά για διοικητική απέλαση καθώς διαπιστώθηκε ότι ζούσε παράνομα στη χώρα. Τα στελέχη της ΕΛ.ΑΣ. πήραν το κινητό του τηλέφωνο και ανέσυραν από εφαρμογές όπως το WhatsApp, το Viber αλλά και τους λογαριασμούς του στα social media μηνύματα και επικοινωνίες. Προέκυψαν επικοινωνίες του με τον Πακιστανό εντολέα στο Ιράν, που υποσχόταν αμοιβή σε περίπτωση που υλοποιούνταν το χτύπημα, όπως επίσης και με τον δεύτερο συλληφθέντα που φέρεται να πήρε μέρος στην παρακολούθηση του εβραϊκού εστιατορίου. Οι προσπάθειές τους να εξασφαλίσουν τα μέσα για την πραγματοποίηση της τρομοκρατικής επίθεσης ή να στρατολογήσουν σκληρούς ποινικούς ικανούς να φέρουν σε πέρας μια αποστολή δολοφονίας, μέχρι τη σύλληψή τους για τρομοκρατία δεν είχαν τελεσφορήσει.

REUTERS / LOUIZA VRADI

Η συναγωγή - εβραϊκό εστιατόριο στου Ψυρρή στην οποία φέρονται να σχεδίαζαν αιματηρή επίθεση οι δύο συλληφθέντες Πακιστανοί.

Τα χτυπήματα που αποτράπηκαν στην Κύπρο

Τα αντανακλαστικά της Μοσάντ και της ΕΥΠ ήταν οξυμένα εξαιτίας ενός ακόμα σχεδίου τρομοκρατικής επίθεσης κατά ισραηλινού στόχου, στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο. Ηταν τον Οκτώβριο του 2021 όταν αποκαλύφθηκε πως ένας 40χρονος Αζέρος ονόματι Ορχάν Ασάντοφ και ακόμα 5 συνεργοί του, οι περισσότεροι από το Πακιστάν, ενεργώντας κατόπιν εντολών της Τεχεράνης είχαν αποπειραθεί να δολοφονήσουν Ισραηλινούς επιχειρηματίες που ζούσαν και δραστηριοποιούνταν στην Κύπρο. Ανάμεσα σ' αυτούς ήταν, σύμφωνα με δημοσίευμα της Jerusalem Post, και ο Ισραηλινός πολυεκατομμυριούχος Τέντι Σάγκι, που έχει απασχολήσει τα ελληνικά και διεθνή ΜΜΕ για την αγορά πολυτελούς βίλας στη Μύκονο και τις σχέσεις του με διάσημα φωτομοντέλα όπως η Μπαρ Ραφαέλι.

«Οι κατηγορούμενοι μεταξύ των μηνών Απριλίου και Σεπτεμβρίου του 2021 συνωμότησαν για να διαπράξουν φόνους εναντίον Ισραηλινών πολιτών που διαμένουν μόνιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία», αναφέρεται στα επίσημα δικαστικά έγγραφα της υπόθεσης. Το σχέδιο θεωρήθηκε από τις υπηρεσίες ασφαλείας της Δύσης ως προσπάθεια της Τεχεράνης να απαντήσει στη δολοφονία του Ιρανού πυρηνικού επιστήμονα και «πατέρα» του πυρηνικού προγράμματος της χώρας, Μοσέν Φαχριζαντέχ, τον Νοέμβριο του 2020 έξω από την Τεχεράνη. «Το εγκληματικό στοιχείο σε όλα αυτά είναι το σιωνιστικό καθεστώς και η Μοσάντ», είχε δηλώσει ανώτατος αξιωματούχος της Τεχεράνης για τη δολοφονία.

Στην πορεία της πολύμηνης ανάκρισης για την υπόθεση της Κύπρου, οι περισσότεροι από τους συλληφθέντες απαλλάχθηκαν από τις κατηγορίες. Παραμένουν μέχρι σήμερα κρατούμενοι ο Ασάντοφ που κατέθεσε ότι έλαβε 40.000 ευρώ από πρόσωπο αραβικής καταγωγής ονόματι «Μοχάμεντ» για να εντοπίσει τους Ισραηλινούς επιχειρηματίες και ένας υπήκοος Πακιστάν ονόματι Μουζαφάρ Αμπάς 27 ετών, που εργαζόταν ως ντιλίβερι σε αλυσίδα fast food της Κύπρου. Ο τελευταίος δήλωσε ότι στρατολογήθηκε από έναν Σύρο, ο οποίος του δήλωσε ότι «ένας φίλος μου από τη Ρωσία βρίσκεται στην Κύπρο και χρειάζεται βοήθεια να βρει ένα στόχο και να τον δολοφονήσει». Φέρεται μάλιστα να του έστειλε μέσω WhatsApp τις συντεταγμένες μιας τοποθεσίας ρωτώντας τον εάν τη γνωρίζει και εάν μπορεί να την εντοπίσει. Δημοσιεύματα στον Τύπο της Κύπρου αναφέρουν ότι ο 27χρονος ντιλιβεράς σχετιζόταν με την οργάνωση Liwa Zainebiyoun, μια παραστρατιωτική ομάδα αποτελούμενη από σιίτες Πακιστανούς, με δράση στη Συρία. Αποκαλύπτουν ακόμα ότι στα κινητά τηλέφωνα των υπολοίπων Πακιστανών είχαν βρεθεί φωτογραφίες και οπτικό υλικό με το σύμβολο της σιιτικής οργάνωσης Χεζμπολάχ. Η δίκη για τη συγκεκριμένη υπόθεση είναι προγραμματισμένη για τον Ιούλιο.

ΑΠΟΨΗ

Ο μύθος της «ασφαλούς Ελλάδας»

Του **ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΥ**

Η σύλληψη δύο κατηγορουμένων για σχεδιασμό τρομοκρατικών επιθέσεων στην Αθήνα έφερε ξανά στο προσκήνιο τη συζήτηση για το αν η διεθνής τρομοκρατία συνιστά απειλή για την ασφάλεια της Ελλάδας ή όχι. Για την υπόθεση υπάρχουν ακόμη αρκετά σημεία που θα φέρει στο φως η ανακριτική διαδικασία των Αρχών. Σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε όμως να την παρουσιάζουμε ως μια υπόθεση καρικατούρα, όπως κάνουν ήδη μερικοί. Υπάρχουν έντεκα σημεία που πρέπει να δώσουμε έμφαση και θα μας βοηθήσουν να την εντάξουμε στη μεγάλη εικόνα της απειλής της διεθνούς τρομοκρατίας. Η Ελλάδα, όπως και καμία χώρα της Δύσης, δεν μπορεί να εξαιρεθεί από την απειλή της διεθνούς τρομοκρατίας. Απλουστευτικές προσεγγίσεις περί καλών σχέσεων με τις αραβικές χώρες δεν μπορούν να αποτελούν μέρος της διαδικασίας εκτίμησης απειλής που κάνουν οι υπηρεσίες ασφαλείας, καθώς και του αντίστοιχου σχεδιασμού.

Περισσότερες τρομοκρατικές επιθέσεις αποτρέπονται, παρά πραγματοποιούνται. Είναι μία πτυχή που συνήθως δεν γίνεται γνωστή, καθώς οι επιθέσεις είναι αυτές που προκαλούν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Η ετήσια όμως έκθεση της Europol για την κατάσταση της τρομοκρατίας στην Ευρώπη έχει όλα τα σχετικά στοιχεία. Ως εκ τούτου δεν μπορεί να υποτιμηθεί το μέγεθος της απειλής ή η επιτυχία της εξάρθρωσης επειδή δεν πραγματοποιήθηκε επίθεση. Η απειλή της τρομοκρατίας είναι ένα μπερδεμένο κουβάρι.

Απλουστευτικές προσεγγίσεις περί καλών σχέσεων με τις αραβικές χώρες δεν μπορούν να αποτελούν μέρος της διαδικασίας εκτίμησης απειλής που κάνουν οι υπηρεσίες ασφαλείας.

Από τη μία πλευρά υπάρχουν οι οργανώσεις όπως η Al Qaida, το ISIS κ.ά. και από την άλλη η χρήση τρομοκρατικών μεθόδων από κράτη ή παρακρατικές ομάδες και οργανώσεις στο πλαίσιο υβριδικών επιχειρήσεων. Ασύμμετρη παράμετρος είναι οι μοναχικοί δρώντες ή οι μικρές ομάδες-πυρήνες. Είναι η επιτομή της απειλής δικτύου. Βλέπουμε πως στην περίπτωση των συλληφθέντων, ο συντονιστής της ομάδας βρίσκεται και επιχειρεί σε διαφορετική χώρα, από αυτή του εκτελεστικού βραχίονα, στη συγκεκριμένη περίπτωση στο Ιράν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα σε επίπεδο Ευρώπης αποτελεί ο περίφημος γαλλοβελγικός πυρήνας και η διασύνδεσή του με το ISIS.

Εχουμε συνηθίσει να συνδέουμε την τρομοκρατία με τη διαδικασία ριζοσπαστικοποίησης και με ανθρώπους που πιστεύουν πως η όποια αλλαγή μπορεί να έρθει μέσα από τη βία. Ωστόσο, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, έχει ενισχυθεί η τάση της εμπλοκής σε τρομοκρατικές δραστηριότητες με οικονομικό κίνητρο. Οι δύο συλληφθέντες φαίνεται πως λειτουργούσαν με οικονομικό κίνητρο. Αυτή την τάση ενίσχυσε ιδιαιτέρως το ISIS, καθώς η αμοιβή ήταν ένα βασικό μέσο για να προσελκύσουν ξένους τρομοκράτες μαχητές στη Συρία και στο Ιράκ. Η στοχοποίηση εβραϊκών και ισραηλιτικών κοινοτήτων είναι μία τάση που συναντάμε τόσο στην ισλαμιστική, όσο και στην ακροδεξιά τρομοκρατία και εντατικοποιήθηκε μετά την πανδημία. Οι θεωρίες συνωμοσίας έχουν ενισχύσει τον αντισημιτισμό, ενώ το Παλαιστινιακό είναι διαχρονικά ένα ζήτημα που αξιοποιείται στην προπαγάνδα της διεθνούς ισλαμιστικής τρομοκρατίας. Αυτός είναι και ο λόγος που η Ε.Ε. δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αντιμετώπιση του αντισημιτισμού και στην ανάγκη προστασίας των εβραϊκών κοινοτήτων.

Ζούμε στην εποχή της αξιοποίησης κάθε πιθανού μέσου ως δυνητικού όπλου σε τρομοκρατική επίθεση. Οι συλληφθέντες εξέταζαν, μεταξύ άλλων, το ενδεχόμενο επίθεσης με αέριο, την ανατίναξη φιαλών προπανίου, αλλά και τη χρήση εκρηκτικών. Είναι μία τάση που συναντάμε σε επιθέσεις σε όλη την Ευρώπη, όπου έχουν χρησιμοποιηθεί από αυτοκίνητα μέχρι σπαθιά, αλλά και αυτοσχέδια εκρηκτικά. Το Διαδίκτυο και ιδιαίτερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι κρυπτογραφημένες πλατφόρμες επικοινωνίας είναι σημαντικά εργαλεία για τη ριζοσπαστικοποίηση, τη στρατολόγηση, τη διοργάνωση επιθέσεων, τη διασπορά προπαγάνδας και την αναζήτηση όπλων. Το ISIS υπήρξε καταλύτης στην τεχνολογική εξέλιξη της τρομοκρατίας και στη μετάβαση σε από πού λέμε e-jihadism. Οι επιθέσεις σε μαλακούς στόχους, δηλαδή σε χώρους με περιορισμένα έως ελάχιστα μέτρα ασφαλείας, όπου υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση και μαζική συγκέντρωση ανθρώπων (εστιατόρια, θέατρα, πλατείες, τουριστικοί δρόμοι κ.λπ.) είναι πλέον ο κύριος στόχος των σχεδιαζόμενων επιθέσεων.

Ο κ. Τριαντάφυλλος Καρατράντος είναι δρ Ευρωπαϊκής Ασφάλειας και Νέων Απειλών. Κύριος ερευνητής ΕΛΙΑΜΕΠ.

Εργαλείο διχασμού και η δίκη

Ο Τραμπ επιχειρεί να χρησιμοποιήσει ως μέσο πόλωσης ακόμη και την ιστορικά πρωτοφανή δίωξη εναντίον του

Του **ΠΙΤΕΡ ΜΠΕΪΚΕΡ**
THE NEW YORK TIMES

Για πρώτη φορά στην ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών κάποιος που διετέλεσε πρόεδρος κατηγορείται για ποινικά αδικήματα κι αυτό έχει μεγάλη σημασία να υπογραμμιστεί: Ενας Αμερικανός πρόεδρος αναμένεται να οδηγηθεί στο δικαστήριο για πρώτη φορά στην ιστορία. Πολλά πράγματα έχουν γίνει για πρώτη φορά από τότε που ο Τραμπ ανέλαβε την εξουσία το 2016. Πολλές «κόκκινες γραμμές» έχουν ξεπεραστεί. Τόσο πολλά απίστευτα γεγονότα συντάραξαν τον κόσμο που είναι πιθανό να παρασυρθούμε και να μη δώσουμε τη δέουσα προσοχή στο πόσο σημαντική είναι αυτή η στιγμή. Για πολλά χρόνια πολιτικοί μπορεί να εμπλέκονταν σε σκάνδαλα, να έχουν κατηγορηθεί από αντιπάλους τους, όμως έχαιραν πάντοτε μιας ανομολόγητης ασυλίας. Ποτέ κανείς δεν συνελήφθη. Τώρα το στερεότυπο αυτό σπάει. Σύντομα ένα νέο «δεδικασμένο» θα υπάρχει στα αρχεία της χώρας. Θα τη διχάσει βαθύτερα, ή θα δείξει ότι ακόμα κι ένας άνθρωπος που υπήρξε ο ισχυρότερος στον πλανήτη δεν στέκεται πάνω από τον νόμο;

Εάν η δίκη, που αναμένεται να πραγματοποιηθεί, γίνει πράγματι, είναι πιθανό να μην είναι η τελευταία για τον τέως πρόεδρο. Ο Τραμπ μπορεί να αντιμετωπίσει κι άλλη δίκη στην Τζόρτζια, μία κατηγορία σε ομοσπονδιακό δικαστήριο και πιθανώς ακόμη και μία τέταρτη δίκη. Στην παρούσα φάση το επίδικο είναι μία δωροδοκία του τέως προέδρου προς μία πορνοστάρ με σκοπό την απόκρυψη μιας ερωτικής τους σχέσης. Η κατηγορία αυτή δεν μπορεί φυσικά να οδηγήσει τον Ντόναλντ Τραμπ στη φυλακή. Μπορεί ωστόσο να λειτουργήσει βοηθητικά για τους επόμενους δικαστές που δεν θα έχουν τον φόβο ότι είναι οι πρώτοι που του επιβάλουν ποινές, κάτι που θα μπορούσε να τους κάνει πιο εγκρατείς. Κι ας μην ξεχνάμε ότι ο Τραμπ έχει διαπράξει αρκετά σημαντικότερα ατοπήματα στην καριέρα του.

Οι σύμμαχοι του Τραμπ χαρακτήρισαν την τρέχουσα υπόθεση πολιτική, ακόμη και πριν από την απαγγελία κατηγοριών, χωρίς να περιμένουν να εξετάσουν τα πραγματικά στοιχεία. Οποια κι αν ήταν η κατηγορία που του απήγγειλε ο εισαγγελέας Αλβιν Μπραγκ, τους ήταν αδιάφορο. Προκειμένου να υπερασπιστούν τον πρόεδρο του κόμματός τους και πιθανό επόμενο υποψήφιο, κήρυξαν προληπτικά την ποινική δίωξη παράνομη μόνο και μόνο επειδή ασκήθηκε από έναν Δημοκρατικό – ο εισαγγελέας Μπραγκ είναι μέλος του Δημοκρατικού Κόμματος. Ο Ρεπουμπλικανός βουλευτής Μαρκ Ε. Γκριν και πρόεδρος της Επιτροπής Εσωτερικής Ασφάλειας της Βουλής των Αντιπροσώπων, συνέκρινε τη δίωξη του Τραμπ με αμφιλεγόμενες πολιτικές υποθέσεις σε λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. «Ο Ντανιέλ Ορτέγκα συνέλαβε την αντιπολίτευσή του στη Νικαράγουα και αυτό το αποκαλούμε στην Αμερική φρικτό πράγμα», δήλωσε την περασμένη εβδομάδα. «Κύριε Μπάιντεν, κύριε πρόεδρε, σκεφτείτε το αυτό».

Το επίδικο είναι μία δωροδοκία του τέως προέδρου προς την πορνοστάρ Στόρμι Ντάνιελς με σκοπό την απόκρυψη μιας ερωτικής τους σχέσης.

REUTERS / ITAI RON

Διαδηλωτές έξω από το Trump Tower. Η παραπομπή του τέως προέδρου σε δίκη αποτελεί άλλη μία οδυνηρή πρωτιά για την αμερικανική δημοκρατία.

Η φυλάκιση πρώην ηγετών με ψευδείς, πολιτικά καθοδηγούμενες κατηγορίες μπορεί να είναι σύνηθες φαινόμενο στις απολυταρχίες του κόσμου, αλλά ορισμένες από τις πιο προηγμένες δημοκρατίες δεν έχουν αποφύγει να δικάσουν τους ηγέτες τους για εγκλήματα.

Η περίπτωση Ολμέρτ

Στο Ισραήλ, ο πρώην πρωθυπουργός Εχούντ Ολμέρτ πέρασε περισσότερο από ένα χρόνο στη φυλακή για δωροδοκία, απάτη και άλλες κατηγορίες, ενώ ο νυν πρωθυπουργός Μπέντζαμιν Νετανιάχου αντιμετωπίζει παρόμοιες κατηγορίες και αναμένεται να δικαστεί, προοπτική την οποία φαίνεται ότι προσπαθεί να αποφύγει με κάθε τρόπο. Στην Ιταλία, ο πρώην πρωθυπουργός Σίλβιο Μπερλουσκόνι, ο οποίος μόλις ανέκτησε κάποια εξουσία ως μέλος ενός κυβερνητικού συνασπισμού, έχει αντιμετωπίσει 35 ποινικές υποθέσεις κατά τη διάρκεια της μακράς καριέρας του, αν και καταδικάστηκε οριστικά μόνο μία φορά για φορολογική απάτη και πλήρωσε με ένα έτος κοινωνικής εργασίας. Μόλις τον περασμένο μήνα, αθωώθηκε από την κατηγορία της δωροδοκίας μαρτύρων σε προηγούμενη δίκη για πορνεία ανηλίκων.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, το Teapot Dome, το Watergate, το Iran-Contra και το Whitewater δεν οδήγησαν ποτέ κάποιον πρόεδρο στο εδώλιο του κατηγορουμένου. Ο μόνος εν ενεργεία πρόεδρος στην ιστορία που έχει δει το εσωτερικό αστυνομικού τμήματος ως κατηγορούμενος ήταν ο Οδυσσέας Σ. Γκραντ, ο οποίος προσήχθη επειδή έτρεχε με υπερβολική ταχύτητα στους δρόμους της Ουάσιγκτον με την άμαξά του. Πλήρωσε 20 δολάρια πρόστιμο και συνέχισε τον δρόμο του. Αν και κανένας πρόεδρος δεν έχει παραπεμφθεί ποτέ στο παρελθόν σε δίκη, ένας αντιπρόεδρος, ο Ααρον Μπερ, δικάστηκε για προδοσία στις αρχές του 1800 με την κατηγορία ότι προσπάθησε να ιδιοποιηθεί εδάφη της χώρας. Σχεδόν δύο αιώνες αργότερα, ένας άλλος αντιπρόεδρος, ο Σπίρο Αγκνιου –ελληνικής καταγωγής–, παραιτήθηκε ύστερα από την ομολογία στελεχών κατασκευαστικών εταιρειών πως τον είχαν δωροδοκήσει.

Βεβαίως, ένα κατηγορητήριο –ακόμα και μία καταδίκη– δεν θα εμπόδιζε τον Τραμπ να θέσει υποψηφιότητα για το χρίσμα του προέδρου των Ρεπουμπλικανών. Το 1920, ο Γιουτζίν Ντεμπς, ηγέτης των Σοσιαλιστών, κατέθεσε την πέμπτη υποψηφιότητά του για τον Λευκό Οίκο από τη φυλακή, όπου εξέτιε ποινή για την αντίθεσή του στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μάλιστα έλαβε 919.799 ψήφους που μεταφράστηκε σε 3,4% του εκλογικού σώματος. Φυσικά, σε αντίθεση με τον Τραμπ, δεν ήταν υποψήφιος μεγάλου κόμματος και δεν είχε καμία προοπτική νίκης.

Αχαρτογράφητα νερά

Ενώ η παραπομπή Τραμπ οδηγεί τη χώρα σε αχαρτογράφητα νερά, οι συντάκτες του αμερικανικού Συντάγματος πιθανότατα θα εκπλήσσονταν που χρειάστηκε τόσος χρόνος για να φτάσουμε σε αυτό το σημείο, καθώς το Σύνταγμα προβλέπει ότι οι εν ενεργεία πρόεδροι δεν μπορούν να κατηγορηθούν αλλά μπορούν να τους απαγγελθούν κατηγορίες μετά την αποχώρησή τους από το αξίωμα. Ενας πρόεδρος που παραπέμπεται από τη Βουλή και απομακρύνεται από το αξίωμα από τη Γερουσία, «μπορεί χωρίς καμία διάκριση να θεωρηθεί ένοχος και υπόκειται σε δίωξη, δίκη και ποινή, σύμφωνα με τον νόμο», δηλώνει το άρθρο Ι, παράγραφος 3 του Συντάγματος. Η Μίνα Μπόουζ, καθηγήτρια της Σχολής Δημόσιας Διοίκησης Πίτερ Καλίκοφ του Πανεπιστημίου Χόφστρα και διευθύντρια ενός προγράμματος ιστορίας των προέδρων των ΗΠΑ, δήλωσε ότι μια χώρα που μαστίζεται από την πόλωση και ανησυχεί για τη δημοκρατία της, γίνεται ισχυρότερη με την επιβολή ποινών στους ηγέτες της. «Μια ενεργή και διαρκής δέσμευση για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι αξιωματούχοι ακολουθούν το κράτος δικαίου είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων», είπε.

Αλλοι όμως ανησυχούν για τις μακροπρόθεσμες συνέπειες για την προεδρία. Κι αυτό διότι το κατηγορητήριο απαγγέλθηκε από έναν τοπικό εισαγγελέα και όχι από το υπουργείο Δικαιοσύνης. Αυτό θα μπορούσε να ανοίξει μελλοντικά την πόρτα σε εισαγγελείς όλης της χώρας να προσπαθήσουν να κυνηγήσουν έναν πρόεδρο.

Φονικό τέλμα με νέα πυρηνική απειλή

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

«Τα καλύτερα όπλα για τους καλύτερους στρατιώτες. Εμπρός λοιπόν!». Με αυτά τα λόγια υποδέχθηκε ο Ουκρανός υπουργός Αμυνας Ολέξι Ρέζνικοφ τα πρώτα «φανταστικά» άρματα μάχης που έφτασαν στο Κιέβο από τη Δύση. Υστερα από τα 14 ελαφρά AMX-10-RC της Γαλλίας, ήρθαν 18 βαριά, γερμανικής κατασκευής, άρματα Leopard 2 και δύο από τα 14 Challenger που έχει υποσχεθεί η Βρετανία, συνοδευόμενα από τεθωρακισμένα Stryker, Cougar και Marder. Πορτογάλοι, Ισπανοί και Πολωνοί ετοιμάζονται για τις δικές τους αποστολές τις επόμενες ημέρες.

Για μία ακόμη φορά, ο ψυχολογικός πόλεμος προηγείται των στρατιωτικών επιχειρήσεων. Οι διθυραμβικές δηλώσεις των Ουκρανών αξιωματούχων για τα νεοαποκτημένα οπλικά τους συστήματα έχουν προφανή στόχο να ανυψώσουν το ηθικό των στρατιωτών τους και να αποθαρρύνουν τον εχθρό ενόψει της προαναγγελθείσας από το Κιέβο εαρινής αντεπίθεσης. Είχε προηγηθεί ένας χειμώνας, όπου, παρά τις σφοδρές ρωσικές επιθέσεις στα ανατολικά μέτωπα του Ντονέτσκ και του Λουγκάνσκ, η γραμμή επαφής έμεινε σε μεγάλο βαθμό σταθερή, με οριακά κέρδη για τη Ρωσία, εντελώς δυσανάλογα με το πολύ υψηλό τίμημα που καταβλήθηκε.

Η πρώτη ψυχρολουσία ήρθε στη Βουλεντάρ, όπου οι Ρώσοι αναγκάστηκαν να αναδιπλωθούν, αφήνοντας πίσω τους δεκάδες εξουδετερωμένα τεθωρακισμένα. Ατελέσφορες είναι για την ώρα και οι προσπάθειές τους να καταλάβουν την Αβντίβκα, κοντά στο ελεγχόμενο από αυτούς Ντονέτσκ, πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας. Αλλά η πιο κρίσιμη δοκιμασία εντοπίζεται στο Μπαχμούτ, που πολιορκείται εδώ και οκτώ μήνες, στην πιο παρατεταμένη και πιο φονική μάχη επί ευρωπαϊκού εδάφους από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Καθώς η κατάληψη της κομβικής σημασίας πόλης από τους Ρώσους θα δημιουργούσε ισχυρό προγεφύρωμα εναντίον των δύο μεγάλων πόλεων της επαρχίας που εξακολουθούν να ελέγχουν οι Ουκρανοί, του Σλοβιάνσκ και του Κραματόρσκ, και τα δύο στρατόπεδα έριξαν στη μάχη δεκάδες χιλιάδες στρατιώτες. Ελλείψει ανεξάρτητων παρατηρητών, είναι δύσκολο να έχει κανείς αξιόπιστη εικόνα για το ποιος από τους δύο έχει υποστεί τη μεγαλύτερη ζημιά και πώς αυτό θα επηρεάσει την περαιτέρω εξέλιξη του πολέμου.

Η απάντηση της Μόσχας στον ψυχολογικό πόλεμο του Κιέβου και των συμμάχων του ήρθε με τον Βλαντιμίρ Πούτιν να ρίχνει στο τραπέζι το χαρτί των πυρηνικών. Η αλήθεια είναι ότι ο Ρώσος πρόεδρος βρήκε πάτημα στην ανακοίνωση του βρετανικού υπουργείου Αμυνας ότι σκοπεύει να εφοδιάσει τα Challenger που θα στείλει στην Ουκρανία με υψηλής διατρητικής ισχύος βλήματα απεμπλουτισμένου ουρανίου, σαν και αυτά που χρησιμοποίησαν οι Αμερικανοί στη Γιουγκοσλαβία και στο Ιράκ. Σε πρώτο χρόνο, το Κρεμλίνο προειδοποίησε ότι, αν συμβεί κάτι τέτοιο, ο ρωσικός στρατός δεν θα διστάσει ούτε αυτός να κάνει χρήση απεμπλουτισμένου ουρανίου. Το περασμένο Σαββατοκύριακο, όμως, ο Πούτιν προχώρησε πιο μακριά, ανακοινώνοντας ότι πρόκειται να εγκαταστήσει τακτικά πυρηνικά όπλα πεδίου μάχης στη Λευκορωσία. Λίγες ημέρες αργότερα, την Τετάρτη, ξεκίνησαν μεγάλα στρατιωτικά γυμνάσια στη Σιβηρία με χρήση διηπειρωτικών πυραύλων Yars, που αποτελούν την αιχμή του δόρατος της Ρωσίας απέναντι στις ΗΠΑ.

Γυναίκα στρατιώτης των ενόπλων δυνάμεων της Ουκρανίας στην αγκαλιά τού, επίσης στρατιώτη, συζύγου της σε σιδηροδρομικό σταθμό κοντά στην πρώτη γραμμή του πολέμου, στο Κραματόρσκ. Οι επιχειρήσεις των δύο αντιμαχομένων οδεύουν προς κλιμάκωση το αμέσως επόμενο διάστημα.

Από πρακτική άποψη, καμία από αυτές τις χειρονομίες επίδειξης πυρηνικής ισχύος της Ρωσίας δεν αλλάζει το παραμικρό στο Ουκρανικό, ούτε στην ευρύτερη ευρωπαϊκή σκακιέρα. Ακόμη κι αν εγκατασταθούν ρωσικοί πύραυλοι μικρού βεληνεκούς στη Λευκορωσία (γιατί προς το παρόν δεν έχει γίνει καμία κίνηση προς αυτή την κατεύθυνση), δυσκολεύεται κανείς να κατανοήσει τι θα προσθέσει στη μεγάλη εικόνα, αφού η Ρωσία ήδη είχε εγκαταστήσει υπερηχητικούς πυραύλους, ικανούς να φέρουν πυρηνικές κεφαλές, στον ρωσικό θύλακο του Καλίνινγκραντ, στη Βαλτική, δηλαδή σε αποστάσεις λίγων δεκάδων μιλίων από τα σύνορα της Πολωνίας ή της Λιθουανίας. Προφανώς η Μόσχα εκτιμά πως από μόνη της η συντήρηση ατμόσφαιρας πυρηνικού τρόμου μπορεί να εκβιάσει έναν ευνοϊκό για την ίδια συμβιβασμό στο Ουκρανικό ή, τουλάχιστον, να συγκρατήσει σε κάποια όρια τη δυτική βοήθεια προς το Κιέβο.

Ο φόβος του Ζελένσκι

Κάτι τέτοιο φαίνεται να φοβάται ο Βολοντίμιρ Ζελένσκι, γι' αυτό και επείγεται για κάποια καινούργια χειροπιαστή επιτυχία στο πεδίο των επιχειρήσεων, αφού μετά την ανακατάληψη της Χερσώνας, στις αρχές Νοεμβρίου, οι δυνάμεις του βρίσκονται διαρκώς στην άμυνα. Την περασμένη Τρίτη, ο Ουκρανός πρόεδρος τόνισε ότι είναι απολύτως αναγκαία η νίκη επί των Ρώσων στη μάχη του Μπαχμούτ, γιατί σε περίπτωση ήττας η βούληση των Δυτικών μπορεί να καμφθεί και να αυξηθούν οι πιέσεις για κατάπαυση του πυρός με απαράδεκτες, για το Κιέβο, εδαφικές παραχωρήσεις. Η ατμόσφαιρα έγινε ακόμη πιο πιεστική από την Πέμπτη, όταν το γενικό επιτελείο των ουκρανικών ενόπλων δυνάμεων αναγνώρισε για πρώτη φορά ουσιώδη πρόοδο των Ρώσων στο πεδίο της μάχης.

Αν η κούραση είναι εμφανής και στα δύο στρατόπεδα ύστερα από 13 και πλέον μήνες πολέμου, το ίδιο συμβαίνει και στον άλλο πόλεμο, εκείνο της οικονομίας. Χάρη στη βοήθεια της Κίνας, που επιβεβαιώθηκε με πανηγυρικό τρόπο κατά την πρόσφατη επίσκεψη του Σι Τζινπίνγκ στη Μόσχα, η Ρωσία μείωσε την επίδραση των δυτικών κυρώσεων, εξασφαλίζοντας ημιαγωγούς και βιομηχανικά εξαρτήματα, ενώ ισοστάθμισε ώς ένα βαθμό τις απώλειες από τη συρρίκνωση των ενεργειακών εξαγωγών της προς την Ευρώπη. Ωστόσο ο Βλαντιμίρ Πούτιν αναγκάστηκε να αναγνωρίσει για πρώτη φορά δημοσίως, την περασμένη Τετάρτη, ότι οι δυτικές κυρώσεις θα έχουν μεγαλύτερες επιπτώσεις μεσοπρόθεσμα και προετοίμασε τους ομοεθνείς του για πιο δύσκολες ημέρες. Αλλά και στο στρατόπεδο της Δύσης οι αντοχές αρχίζουν να εξαντλούνται. Η κοινωνική αναταραχή στη Γαλλία και τα απεργιακά κύματα σε Βρετανία και Γερμανία, που τροφοδοτούνται από την ακρίβεια, προμηνύουν ότι η ευρωατλαντική συνοχή δεν είναι δεδομένη μακροπρόθεσμα, πολύ περισσότερο στο νέο περιβάλλον της διεθνούς τραπεζικής αστάθειας. Είναι ειρωνεία της τύχης ότι οι Δυτικοί, που έβγαλαν τις ρωσικές τράπεζες εκτός SWIFT, έχουν σήμερα περισσότερους λόγους να ανησυχούν για τις τράπεζές τους από τους Ρώσους. Σε αυτό το φόντο, οι στρατιωτικές επιχειρήσεις που οδεύουν προς κλιμάκωση το αμέσως επόμενο διάστημα, καθώς το έδαφος γίνεται πιο ευνοϊκό για μάχες τεθωρακισμένων, μπορεί να αποδειχθούν αποφασιστικές για την έκβαση του πολέμου και για τη θέση που θα καταλάβει κάθε πλευρά στο τραπέζι της τελικής διαπραγμάτευσης. Καθώς οι Δυτικοί θα εντείνουν τις προσπάθειές τους για στήριξη της Ουκρανίας με συλλογή πολύτιμων πληροφοριών από αέρος και θαλάσσης, ο πιο άμεσος κίνδυνος θα είναι μια ανοιχτή σύγκρουση Ρωσίας - ΝΑΤΟ, κάτι για το οποίο ήδη μας προειδοποίησε η αναχαίτιση αμερικανικού drone MQ-9 από δύο ρωσικά μαχητικά Su-27, τον περασμένο μήνα, στη Μαύρη Θάλασσα.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2023

γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

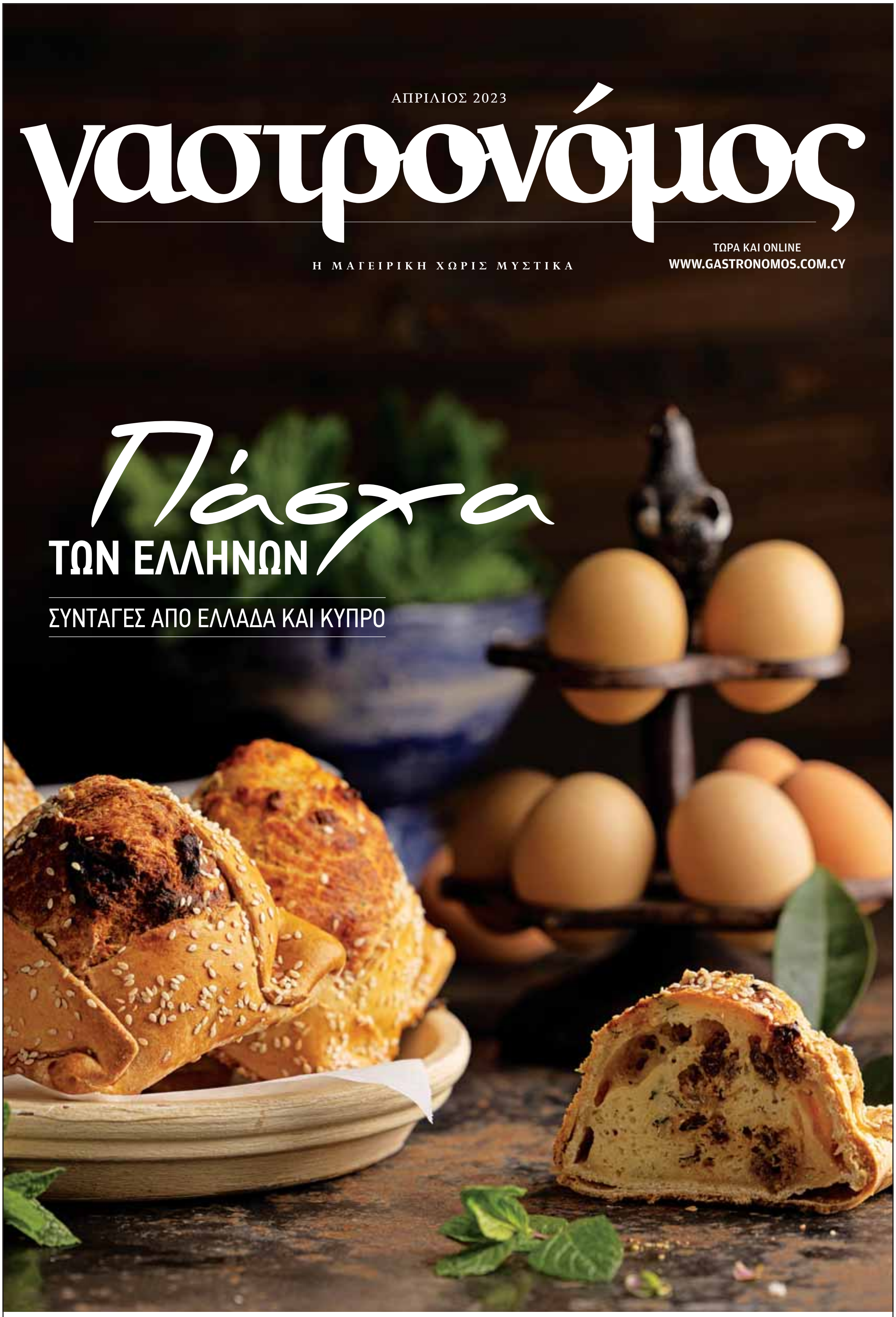

Πάσχα ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟ

ΚΥΡΙΑΚΗ 9/04 ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Αντον Κόρινεκ
Fellow στο Ινστιτούτο Brookings

«Δεν μπορούμε πλέον να αποκλείσουμε την πιθανότητα ότι όλες τις δουλειές τις οποίες κάνουν σήμερα εξειδικευμένοι εργαζόμενοι θα μπορούν να τις κάνουν μηχανές. Και οι κυβερνήσεις ανά τον κόσμο είναι πολύ πίσω από τις εξελίξεις».

Παναγιώτης Λουρίδας
Αναπλ. καθηγητής στο Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

«Το κατά πόσον η τεχνητή νοημοσύνη θα αποτελεί συμπληρωματικό εργαλείο ή εργαλείο αντικατάστασης θα εξαρτηθεί από τις ίδιες τις επιχειρήσεις και την κυβερνητική πολιτική».

Ντέιβιντ Οτορ
Καθηγητής Οικονομικών στο MIT

«Δεν χρειάζεται να λέμε "τους κανόνες" στα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης για να κάνουν κάτι – τους συνάγουν μόνα τους. Δεν καταλαβαίνουμε πραγματικά τι κάνουν. Οι έξυπνοι υπολογιστές πλέον γνωρίζουν περισσότερα απ' όσα μπορούν να μας πουν».

CHANG W. LEE / THE NEW YORK TIMES

Ρομπότ... κλητήρας ήδη εργάζεται στα γραφεία τεχνολογικής εταιρείας στη Σεούλ. Εκτίμηση των ειδικών είναι ότι η ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης θα καταργήσει πολλές κατώτερες ή μεσαίες θέσεις γραφείου.

ΤΑ ΡΟΜΠΟΤ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Ευφυής» τρόμος στα γραφεία τού αύριο

Οι ειδικοί εξηγούν γιατί η επανάσταση της τεχνητής νοημοσύνης απειλεί να εκτοπίσει και τους εξειδικευμένους υπαλλήλους

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Ενα πάνελ διαφορετικό από τα άλλα οργάνωσε στις αρχές Μαρτίου το ινστιτούτο Brookings. Ο Αντον Κόρινεκ, fellow του ινστιτούτου, καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια και επικεφαλής Οικονομικών της Τεχνητής Νοημοσύνης στο Center for the Governance of AI, κάλεσε τον Ντέιβιντ Οτορ του MIT, ίσως τον κορυφαίο οικονομολόγο διεθνώς που ασχολείται με την επίδραση της τεχνολογίας στην αγορά εργασίας, να συνομιλήσει με δύο μηχανές. Η μία ήταν το ChatGPT, το chatbot της OpenAI, που στις αρχές Φεβρουαρίου, μόλις δύο μήνες αφού παρουσιάστηκε στο κοινό, είχε ήδη φθάσει τους 100 εκατομμύρια ενεργούς χρήστες, αποτελώντας έτσι την ταχύτερα διαδιδόμενη καταναλωτική εφαρμογή στην ιστορία της τεχνολογίας. Η άλλη ήταν ο Claude, ο ψηφιακός βοηθός που έχει αναπτύξει η εταιρεία Anthropic (που ιδρύθηκε από πρώην στελέχη της OpenAI), ο οποίος δεν είχε καν συστηθεί ακόμη στο ευρύ κοινό.

Ο Κόρινεκ, που συντόνισε την κουβέντα, ζήτησε από το ChatGPT να εστιάσει στις πιθανές αρνητικές κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες της γνωστικής αυτοματοποίησης (cognitive automation) και από τον Claude να αναδείξει τις θετικές επιπτώσεις. Ο ειδικός του Brookings εντυπωσιάστηκε από το πόσο ομαλά κύλησε αυτή η σουρεαλιστική συζήτηση και από το πόσο «χρήσιμες» ήταν οι παρεμβάσεις των δύο έξυπνων μηχανών. Βρήκε μάλιστα την τελική τοποθέτηση του Claude πηγή έμπνευσης.

Ωστόσο –κάπως καθησυχαστικά– απεφάνθη ότι «κανένα από τα δύο γλωσσικά μοντέλα δεν θα μπορέσει να ανταγωνιστεί τον Ντέιβιντ Οτορ, με την έννοια ότι οι δικές του παρατηρήσεις ήταν σαφώς οι πιο καινοτόμες. [...] Σε αυτή τη φάση οι άνθρωποι εξακολουθούν να έχουν το πάνω χέρι όσον αφορά τον σχολιασμό νέων εξελίξεων».

Αδιανόητα διανοητικό

Η θέση εργασίας του Οτορ, συνεπώς, μοιάζει να είναι –σε αυτή τη φάση– ασφαλής. Των υπολοίπων μας, όμως; Η νέα έκδοση του chatbot της OpenAI, το ChatGPT-4, είναι σημαντικά βελτιωμένη από την προηγούμενη. Μεταξύ άλλων έχει πλέον την ικανότητα να ερμηνεύει εικόνες (εκτός από κείμενο), οι ιατρικές συμβουλές του –ακόμη και σε σύνθετες περιπτώσεις– είναι εντυπωσιακά εύστοχες, ενώ μπόρεσε να στήσει έναν ιστότοπο από το μηδέν καθοδηγούμενο απλώς από μια μουντζούρα και λίγες λέξεις.

Και δεν είναι μόνο αυτά: η επίδοση της προηγούμενης έκδοσης στις εξετάσεις του αμερικανικού δικηγορικού συλλόγου την τοποθετούσε μόλις στο δέκατο εκατοστημόριο των υποψηφίων – στο τελευταίο δέκατο της κατάταξης. Η νέα έκδοση έφτασε το 90ό εκατοστημόριο. Σε εξετάσεις για το πανεπιστήμιο (Advanced Placement) σε μια σειρά μαθημάτων (Βιολογία, Ιστορία, Λογισμός, Μακροοικονομικά, Ψυχολογία) παίρνει τον καλύτερο δυνατό βαθμό.

Η υπολογιστική ισχύς στην οποία βασίζονται αυτά τα Μεγάλα Γλωσσικά Μοντέλα (LLMs) εκτιμάται ότι διπλασιάζεται κάθε έξι μήνες. Κανένας (εξειδικευμένος εργαζόμενος) δεν είναι ασφαλής. Ενα άτομο που ήταν από τους πρώτους που δοκίμασαν το ChatGPT-4 πριν διατεθεί στο ευρύ κοινό ομολόγησε σε αρθρογράφο των New York Times ότι η εμπειρία τού προκάλεσε «υπαρξιακή κρίση» εξαιτίας της ασύλληπτης ευφυΐας του νέου εργαλείου.

«Οι ανησυχίες μου για το μέλλον της εργασίας έχουν αυξηθεί σημαντικά», λέει στην «Κ» ο Αντον Κόρινεκ. «Είναι τρομακτικό αυτό που συμβαίνει. Δεν μπορούμε πλέον να αποκλείσουμε την πιθανότητα ότι όλες οι δουλειές τις οποίες κάνουν σήμερα εξειδικευμένοι εργαζόμενοι θα μπορούν να τις κάνουν μηχανές. Και οι κυβερνήσεις ανά τον κόσμο είναι πολύ πίσω από τις εξελίξεις».

Ανατροπή νέου τύπου

Η άποψη ότι η ψηφιακή τεχνολογία –και ειδικά η αυτοματοποίηση και η τεχνητή νοημοσύνη– θα οδηγήσει σε αύξηση της ανεργίας είναι ευρέως διαδεδομένη τόσο μεταξύ των ειδικών όσο και στην κοινή γνώμη. Ιστορικά, ωστόσο, παρά τις ανατροπές στην εργασία που επιφέρουν, οι τεχνολογικές επαναστάσεις έχουν στο παρελθόν συνοδευτεί από τη μαζική δημιουργία νέων μορφών απασχόλησης, με αποτέλεσμα η αυτοματοποίηση να μη συνεπάγεται αύξηση της ανεργίας.

Οπως το έθεσε ο Ντέιβιντ Οτορ συνομιλώντας με το ChatGPT και τον Claude, «δεν είμαστε λιγότερο απασχολημένοι απ' ό,τι ήμασταν, παρά την τεράστια αύξηση στην παραγωγικότητα. [...] Εχουμε υπάρξει σταθερά δημιουργικοί στην εύρεση νέων ασχολιών που απαιτούν εργασία και παράγουν εισόδημα». Μήπως όμως αυτή τη φορά είναι διαφορετικά τα πράγματα;

«Δεν ανησυχώ ότι θα μείνουμε χωρίς δουλειές», λέει στην «Κ» ο Ντέιβιντ Οτορ. «Τουλάχιστον στον ανεπτυγμένο κόσμο έχουμε υπερβολικά λίγους εργαζομένους, όχι υπερβολικά λίγες θέσεις εργασίας. Αυτό το πρόβλημα θα επιδεινωθεί καθώς οι πληθυσμοί μας θα γερνούν και θα συρρικνώνονται – εκτός αν αυξήσουμε θεαματικά τη μετανάστευση, κάτι που θεωρώ επιθυμητό, αλλά που δεν πιστεύω ότι θα γίνει. Αυτό που με ανησυχεί είναι ότι πολλές πολύτιμες εργασιακές δεξιότητες θα χάσουν την αξία τους αν η τεχνητή νοημοσύνη τις εμπορευματοποιήσει αντί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά».

Αυτό έχει συμβεί σε μεγάλη κλίμακα τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες, εξηγεί ο οικονομολόγος του MIT, «οδηγώντας όχι σε συνολική μείωση της απασχόλησης, αλλά σε μείωση αποδοχών για εργαζομένους χωρίς πανεπιστημιακή μόρφωση» και σε αύξηση της ανισότητας. «Η τεχνητή νοημοσύνη θα μπορούσε να έχει την ίδια επίδραση σε ένα ευρύτερο σύνολο θέσεων εργασίας, συμπεριλαμβανομένων αυτών που απαιτούν υψηλότερη εξειδίκευση. Αλλά αυτή δεν είναι η μόνη πιθανότητα. Θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί ώστε οι άνθρωποι να επιστρατεύουν τις δεξιότητές τους πιο αποτελεσματικά – στην ιατρική, στην εκπαίδευση, στο design κ.ο.κ. Επιπλέον, οι νέοι δρόμοι που ανοίγει θα δημιουργήσουν νέα προϊόντα, υπηρεσίες και εμπειρίες που δεν μπορούμε αυτή τη στιγμή να προβλέψουμε».

Ο καθηγητής Κόρινεκ είναι πιο απαισιόδοξος. «Η φύση της τεχνολογίας είναι τέτοια που ο εκτοπισμός εργαζομένων σε μεγάλη κλίμακα είναι αναπόδραστος», αναφέρει στην «Κ». «Το αποτέλεσμα θα είναι ότι αυτό που συνέβη στη Δύση από τη δεκαετία του '70 και μετά, με τη στασιμότητα των μισθών για τους ανειδίκευτους εργάτες, θα επεκταθεί στη μεγάλη πλειονότητα του πληθυσμού».

«Η πρόβλεψή μου είναι ότι η τεχνολογική πρόοδος θα ευνοήσει το κεφάλαιο περισσότερο από την εργασία», συνεχίζει. «Στο καλό σενάριο, η πλήρης ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης θα οδηγήσει σε οριακά οφέλη για την εργασία, αλλά πολύ μεγαλύτερα για το κεφάλαιο. Στο κακό σενάριο, η θέση των εργαζομένων θα επιδεινωθεί». Ο Κόρινεκ προτείνει την εφαρμογή της πολιτικής του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, το επίπεδο του οποίου θα αυξάνεται όσο αυξάνεται το κομμάτι του πληθυσμού που τίθεται εκτός της αγοράς εργασίας. Ακόμη και αν πετύχει αυτή η πολιτική, παραδέχεται, «θα χρειαστεί μια τεράστια κοινωνική και ψυχολογική προσαρμογή, που θα πάρει δεκαετίες».

Το κόστος του εκτοπισμού

«Πολλές δουλειές γραφείου, κατώτερες ή μεσαίες, θα εκλείψουν», συμφωνεί, μιλώντας στην «Κ», ο Παναγιώτης Λουρίδας, αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. «Το κατά πόσον όμως η τεχνητή νοημοσύνη θα αποτελεί συμπληρωματικό εργαλείο ή εργαλείο αντικατάστασης θα εξαρτηθεί από τις ίδιες τις επιχειρήσεις και την κυβερνητική πολιτική».

Πρέπει, τονίζει, να αποφευχθεί η φαινομενικά εύκολη λύση της αντικατάστασης, που θα έχει ίσως βραχυπρόθεσμα οφέλη μείωσης κόστους, αλλά που μακροπρόθεσμα δεν είναι ούτε οικονομικά ούτε κοινωνικά βιώσιμη. «Αν μη τι άλλο, ο καπιταλισμός δεν μπορεί να επιβιώσει με τη μεγάλη μάζα του πληθυσμού οικονομικά περιθωριοποιημένη», σημειώνει. Επιπλέον, αν οι κατώτερες θέσεις σε οργανισμούς δεν διατηρηθούν σε κάποιο βαθμό, διερωτάται από πού θα προκύψουν οι κορυφαίοι του μέλλοντος σε κάθε επάγγελμα – οι αναντικατάστατοι δικηγόροι, προγραμματιστές ή και δημοσιογράφοι.

Ο καθηγητής Λουρίδας, από τους βασικούς συντελεστές του gov.gr ως επικεφαλής ανάπτυξης του ΕΔΥΤΕ, βλέπει επίσης πεδίον δόξης λαμπρόν στη χρήση των υπερ-ευφυών chatbots για την εξυπηρέτηση των πολιτών. «Αρκεί να μη μάθουν το παλιό σύστημα υπερβολικά καλά και σε ρωτάνε αν έχεις κανέναν γνωστό για να διεκπεραιώσει πιο γρήγορα το αίτημά σου», λέει χαριτολογώντας.

Η Ελλάδα, πάντως, παρά την πρόοδο στην παροχή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών την τελευταία τετραετία, παραμένει ουραγός πανευρωπαϊκά στους δείκτες ψηφιακής ανάπτυξης: 25η στους 27 στον πιο πρόσφατο Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) της Ε.Ε., πολύ κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στο ποσοστό του πληθυσμού που είναι ειδικό σε τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, και –ίσως το πιο κρίσιμο– τελευταία στο ποσοστό των εργαζομένων που συμμετέχει σε προγράμματα μετεκπαίδευσης χρηματοδοτούμενα από τους εργοδότες τους. Η προσαρμογή της ελληνικής οικονομίας στην εποχή του AI θα είναι συγκριτικά πιο δύσκολη.

Απώλεια ελέγχου

«Η ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης είναι εξίσου θεμελιώδης με τη δημιουργία του μικροεπεξεργαστή, του προσωπικού υπολογιστή, του Διαδικτύου και του κινητού τηλεφώνου», έγραφε στις 21 Μαρτίου ο συνιδρυτής της Microsoft, Μπιλ Γκέιτς. «Θα αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι εργάζονται, μαθαίνουν, ταξιδεύουν, λαμβάνουν ιατρική περίθαλψη και επικοινωνούν. Ολόκληρες βιομηχανίες θα αναπροσανατολιστούν γύρω από αυτήν. Επιχειρήσεις θα διακριθούν από το πόσο καλά θα τη χρησιμοποιήσουν».

Ο Γκέιτς αναλύει στο μακροσκελές κείμενό του τις τεράστιες δυνατότητες που παρέχει η νέα τεχνολογία για την επίλυση χρόνιων προβλημάτων της κοινωνίας, από τους θανάτους παιδιών από ιάσιμες ασθένειες στον αναπτυσσόμενο κόσμο έως την άμβλυνση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής. Η τεχνητή νοημοσύνη, ισχυρίζεται, μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των πιο κραυγαλέων ανισοτήτων που υπάρχουν στον κόσμο.

Ωστόσο, σε μια κοινωνία ήδη ζαλισμένη από τους ολοένα επιταχυνόμενους ρυθμούς της αλλαγής, οι νέες δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης δημιουρ-

Η πρώτη διαρροή έξυπνου λογισμικού

Στις αρχές Μαρτίου έγινε γνωστό ότι το LLaMa της Meta (Facebook) ήταν το πρώτο LLM τεχνολογικού κολοσσού που διέρρευσε στο Διαδίκτυο, επιτρέποντας για πρώτη φορά σε μη εγκεκριμένους χρήστες να πειραματιστούν με αυτό, ακόμα και σε -ακριβούς έστω- οικιακούς υπολογιστές (με τα υπόλοιπα LLMs δεν ήταν αυτό τεχνικά εφικτό). Η Meta έχει επιχειρήσει να περιορίσει την κατάχρηση του LLaMa μέσω της δικαστικής οδού, αλλά είναι κοινή η εκτίμηση ότι το Κουτί της Πανδώρας έχει ανοίξει. Η Meta, η Microsoft ή η Google μπορούν να διαμορφώνουν τα δικά τους chatbots ώστε να αποφεύγουν τις κακοτοπιές που έχουν ήδη παρατηρηθεί (από οδηγίες για την παρασκευή βομβών έως απόπειρες διάλυσης του γάμου των συνομιλητών τους). Η διάχυση αυτής της υπερ-ισχυρής νέας τεχνολογίας καθιστά αυτόν τον έλεγχο πολύ πιο δυσχερή. Είναι ανοιχτό το ερώτημα αν θα έπρεπε να μας θορυβεί περισσότερο η ανάπτυξη των LLMs από έναν πολύ μικρό αριθμό πολύ μεγάλων εταιρειών ή ο εκδημοκρατισμός της.

γούν θεμελιακές αγωνίες.

Τις προηγούμενες ημέρες ο επικεφαλής της Tesla και του Twitter Ελον Μασκ, συνυπέγραψε μαζί με εκατοντάδες ειδικούς τεχνητής νοημοσύνης ανοικτή επιστολή, με την οποία ζητούν εξάμηνη παύση στην ανάπτυξη όλων των συστημάτων που είναι ισχυρότερα από το GPT-4 της OpenAI, έως ότου αυτά ελεγχθούν από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. Στην επιστολή επισημαίνονται πιθανοί κίνδυνοι για την κοινωνία και την ανθρωπότητα.

Μόλις την Παρασκευή, η ιταλική Αρχή προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα έγινε η πρώτη ρυθμιστική αρχή στον κόσμο η οποία μπλόκαρε το ChatGPT, ανακοινώνοντας ότι ξεκίνησε έρευνα αναφορικά με τα προσωπικά δεδομένα που είχε συλλέξει η OpenAI, ύστερα από περιστατικό παραβίασης της κυβερνοασφάλειας, που είχε ως αποτέλεσμα να «εκτεθούν» οι συνομιλίες μεταξύ χρηστών και ορισμένα από τα οικονομικά στοιχεία τους.

Ιλιγγος

Ο Ντέιβιντ Οτορ εξηγεί στην «Κ» τον ίλιγγο που προκαλεί η νέα μορφή της τεχνητής νοημοσύνης με την έννοια της Εκδίκησης του [σπουδαίου οικονομολόγου και πολιτικού φιλοσόφου] Καρλ Πολάνυι. «Για να κατανοήσουμε την έννοια είναι χρήσιμο να ξεκινήσουμε με το Παράδοξο του Πολάνυι – ότι "ξέρουμε περισσότερα απ' όσα μπορούμε να πούμε" σχετικά με το πώς κάνουμε πολλά πράγματα που κάνουμε σχεδόν αβίαστα (π.χ. ποδήλατο, χιούμορ). Αυτό ήταν ιστορικά ένα εμπόδιο στην αυτοματοποίηση, αφού δεν είχαμε σαφή γνώση των βημάτων που είναι αναγκαία για να επιτελεστεί μια δραστηριότητα ώστε να την αποτυπώσουμε μέσω προγραμματισμού. Η Εκδίκηση του Πολάνυι είναι η αντιστροφή αυτού του παραδόξου. Τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης μαθαίνουν πλέον από την επεξεργασία τεράστιου όγκου δεδομένων συν την καθοδήγηση από αλληλεπιδράσεις. Δεν χρειάζεται να τους λέμε "τους κανόνες" για να κάνουν κάτι – τους συνάγουν μόνα τους. Δεν καταλαβαίνουμε πραγματικά τι κάνουν. Οι έξυπνοι υπολογιστές πλέον γνωρίζουν περισσότερα απ' όσα μπορούν να μας πουν».

Μιλώντας την περασμένη εβδομάδα στο podcast του Εζρα Κλάιν των New York Times, η Κέλσι Πάιπερ, δημοσιογράφος του Vox ειδική σε θέματα τεχνητής νοημοσύνης, αναφέρθηκε σε ένα δυστοπικό όραμα του μέλλοντος που μοιράστηκαν μαζί της ερευνητές του χώρου. «Αποφάσεις επιχειρήσεων για το πού να χτίσουν εργοστάσια, για τα προϊόντα στα οποία θα επενδύσουν, για το τι είδους έρευνα και ανάπτυξη να κάνουν, λαμβάνονται από προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης. Τα προγράμματα εξηγούν τις αποφάσεις τους στην εντέλεια, γράφουν εξαίσια υπομνήματα – αλλά δεν ξέρουμε πλέον αν τα υπομνήματά τους και οι αποφάσεις τους είναι στην κατεύθυνση στόχων που έχουμε, πραγμάτων που θέλουμε, ή αν έχουμε φτιάξει κάτι αυτόνομο που κάνει πλέον το δικό του».

Ωστόσο ο καθηγητής Λουρίδας δεν βλέπει στο ορατό μέλλον τα chatbots να αποκτούν ικανότητες που προσομοιάζουν στη γενική νοημοσύνη. «Πάρτε για παράδειγμα την αρχιτεκτονική βάσει της οποίας αναπτύχθηκαν τα LLMs. Είναι κάτι ιδιοφυές, καινοτόμο· είμαστε μακριά από τη στιγμή που η τεχνητή νοημοσύνη θα μπορεί να επινοήσει κάτι αντίστοιχο».

STEPHANIE MITCHELL / HARVARD STAFF PHOTOGRAPHER

«Είναι πολύ νωρίς για να προσδιοριστεί αν η τεχνητή νοημοσύνη θα περιορίσει ή θα ενισχύσει την ανθρώπινη δημιουργικότητα. Θα μπορούσε να την παρακινήσει ή να την υπονομεύσει. Το γεγονός ότι η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να παίζει τέλεια μουσική δεν με εμποδίζει να παίζω πιάνο κάθε μέρα. Δεν ανταγωνίζομαι την τεχνολογία – ανταγωνίζομαι τον εαυτό μου», λέει ο Χάουαρντ Γκάρντνερ.

Χάουαρντ Γκάρντνερ

Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ

Νέες μορφές νοημοσύνης, αλλά και βλακείας

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ**

Μήπως βιώνουμε το τέλος της κυριαρχίας του ανθρώπινου είδους; Η επέκταση της τεχνητής νοημοσύνης και των εφαρμογών της, όπως το ChatGTP, φέρνει την ανθρωπότητα μπροστά σε πολλαπλά ερωτήματα υπαρξιακής φύσεως. Ο Χάουαρντ Γκάρντνερ, γνωστός και ως ο «πατέρας της πολλαπλής νοημοσύνης», ο επιστήμονας που επαναχάραξε την έννοια της νοημοσύνης και εισήγαγε εννέα ενιαίους τύπους ευφυΐας, συμμετέχει στην προσπάθεια αποκρυπτογράφησης της νέας πραγματικότητας.

Σε μια συζήτηση με την «Κ», ο καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ διεισδύει στον κόσμο της τεχνητής νοημοσύνης και της πολυπλοκότητας των αυτόματων συστημάτων ανάπτυξης και παραγωγής λόγου. Εχοντας συνθέσει τη θεωρία της «πολλαπλής νοημοσύνης» και των διαφορετικών μορφών ανθρώπινης νοημοσύνης, οι οποίες αναπτύσσονται ή μένουν στάσιμες με βάση βιολογικούς προδιαθεσικούς παράγοντες και εξωτερικά περιβαλλοντικά ερεθίσματα, ο καθηγητής Γκάρντνερ αξιολογεί τα «όρια» της ανθρώπινης δημιουργικότητας και τον επικείμενο «ανταγωνισμό» ανθρώπων - μηχανών.

– Τι σημαίνει το τέλος της ανθρωπόκαινου εποχής;

– Εδώ και εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια, διάφορες ομάδες ανθρώπων (homo sapiens) αποτελούν την κυρίαρχη ζωντανή δύναμη στον πλανήτη, αλλά αυτή η ηγεμονία –αυτή η κυριαρχία– απειλείται τώρα από τρεις δυνάμεις: α) την κλιματική αλλαγή, η οποία μπορεί να καταστήσει τον πλανήτη μη κατοικήσιμο από τα ανθρώπινα όντα (εξ ου και η επιθυμία ορισμένων πλουσίων να κατοικήσουν στον Αρη), β) τα πυρηνικά όπλα, τα οποία θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πυρηνικό πόλεμο και στον αφανισμό της ανθρώπινης ζωής, γ) την τεχνολογική καινοτομία, δηλαδή από συστήματα υπολογιστών, τεχνουργήματα, καθώς και από τη χειραγώγηση του ανθρώπινου γονιδιώματος, η οποία θα μπορούσε να εξουδετερώσει τα ανθρώπινα όντα (homo sapiens) και να οδηγήσει στη δημιουργία νέων ειδών.

– Μπορεί ένας άνθρωπος να προσαρμοστεί σε ένα περιβάλλον όπου δεν είναι ο κυρίαρχος του παιχνιδιού;

– Δεν γνωρίζουμε την απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Μεγάλο μέρος της μυθοπλασίας, ιδίως της επιστημονικής φαντασίας, απεικονίζει τα ανθρώπινα όντα να βρίσκονται σε πόλεμο με άλλα ζώα, υποβαλλόμενα σε ακραίες καιρικές μεταβολές, συγκρουόμενα με οντότητες από άλλον πλανήτη, άλλα ηλιακά συστήματα ή γαλαξίες. Μέχρι στιγμής, τα ανθρώπινα όντα έχουν επικρατήσει απέναντι σε τέτοιες ισχυρές δυνάμεις, τουλάχιστον από όσο γνωρίζουμε. Αλλά κάλλιστα είναι πιθανό ότι νέα είδη ή νέες τεχνολογίες θα μπορούσαν να εξουδετερώσουν τον homo sapiens και αυτές οι δυνάμεις θα μπορούσαν ή και όχι να καταγράψουν τι έχουν επιτύχει, τι έχουν εξοντώσει. Από όσο ξέρουμε, είδη όπως ο homo sapiens μπορεί να ζούσαν κάποτε στον πλανήτη μας ή σε έναν άλλον πλανήτη αλλά να εξουδετερώθηκαν από έμψυχες, καιρικές ή τεχνολογικές δυνάμεις. Αυτό είναι ένα άλυτο μυστήριο.

> *Να αποφασίσουμε αν θα συνεργαστούμε με τις ευφυείς μηχανές ή αν θα τις αποκλείσουμε από ορισμένες δραστηριότητες.*

– Ποιες είναι οι αρχές της θεωρίας της «πολλαπλής νοημοσύνης»;

– Η θεωρία της «πολλαπλής νοημοσύνης» αναπτύχθηκε πριν από σαράντα χρόνια. Ηταν μια προσπάθεια σύνθεσης όλων των διαθέσιμων γνώσεων σχετικά με τον ανθρώπινο νου, την ανθρώπινη νόηση. Αυτό που προέκυψε από την προσπάθεια σύνθεσης δεδομένων από πολλές πηγές και κλάδους είναι το συμπέρασμα ότι δεν έχει νόημα να πιστεύουμε ότι υπάρχει μόνο μία μορφή νοημοσύνης, η οποία μπορεί να ελεγχθεί επαρκώς με ένα τεστ IQ. Αντιθέτως, η ανθρώπινη νόηση περιγράφεται καλύτερα ως σύνολο αυτόνομων ή ημιαυτόνομων υπολογιστικών συστημάτων. Τα συνήθη τεστ νοημοσύνης (IQ) αξιοποιούν τη γλωσσική και τη λογικομαθηματική νοημοσύνη, η οποία δεν είναι ίδια όταν συγκρίνετε έναν μαθηματικό με έναν ποιητή. Τα ανθρώπινα όντα έχουν τουλάχιστον 5-6 άλλες μορφές νοημοσύνης: για παράδειγμα, τη μουσική - ρυθμική νοημοσύνη, τη χωροταξική, την κιναισθητική, τη διαπροσωπική, την ενδοπροσωπική και τη φυσιοκρατική. Η διαπίστωση ότι ένα άτομο είναι αποτελεσματικό σε μία από αυτές τις μορφές νοημοσύνης δεν συνεπάγεται ούτε δύναμη, αλλά ούτε και αδυναμία στις άλλες μορφές νοημοσύνης.

– Μπορεί η τεχνητή νοημοσύνη να δημιουργήσει τις δικές της αυτόνομες μορφές (πολλαπλής) νοημοσύνης;

– Κατ' αρχάς, η τεχνητή νοημοσύνη θα μπορούσε κάλλιστα να δημιουργήσει νέες μορφές νοημοσύνης – καθώς και νέες μορφές βλακείας! Δεν το γνωρίζουμε, και ίσως να μην τις αναγνωρίζαμε ακόμη και αν λειτουργούσαν. Σκεφτείτε πως για το μεγαλύτερο μέρος της ανθρώπινης ιστορίας δεν είχαμε συνειδητοποιήσει ότι οι φάλαινες και τα δελφίνια διέθεταν εξαιρετικά συστήματα επικοινωνίας και μνήμης – και ποτέ δεν είχαμε σκεφτεί ότι τα δέντρα και τα φυτά μπορούσαν να ανταλλάσσουν πληροφορίες. Ομως πολλοί ενημερωμένοι μελετητές παίρνουν τώρα στα σοβαρά αυτούς τους ισχυρισμούς.

– Ορισμένοι μελετητές υποστηρίζουν ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα ξεπεράσει τις γνωστικές ικανότητες των ανθρώπων. Πώς θα επηρεάσει η τεχνητή νοημοσύνη την επανεφεύρεση της ανθρώπινης διανοητικής λειτουργίας;

– Είμαι βέβαιος ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα ξεπεράσει τον άνθρωπο από ορισμένες απόψεις –και μάλιστα το έχει ήδη κάνει–, είτε πρόκειται για την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας, είτε για την ανίχνευση μικρών αλλαγών σε μια παρουσίαση, είτε ακόμη για τη λήψη αποφάσεων σε περιπτώσεις ιατρικών ή νομικών αντιπαραθέσεων. Ως ανθρώπινα όντα, πρέπει να αποφασίσουμε αν θα αποδεχθούμε απλώς την υποδεέστερη ικανότητά μας, αν θέλετε, την υποδεέστερη μορφή ή εύρος της νοημοσύνης μας, αν θα ενισχύσουμε τις δικές μας ικανότητες, αν θα συνεργαστούμε με την τεχνητή νοημοσύνη ή αν θα κηρύξουμε ορισμένες αποφάσεις (π.χ. ηθικά ή δεοντολογικά διλήμματα) ακατάλληλες για τα συστήματα της τεχνητής νοημοσύνης, τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται μόνο από τους ανθρώπους.

– Πώς η τεχνητή νοημοσύνη «προκαλεί» τα όρια της ανθρώπινης δημιουργικότητας;

– Εδώ έχουμε δύο διαφορετικά ερωτήματα: Είναι πολύ νωρίς για να προσδιοριστεί αν η τεχνητή νοημοσύνη θα περιορίσει ή θα ενισχύσει την ανθρώπινη δημιουργικότητα. Θα μπορούσε να την παρακινήσει ή να την υπονομεύσει. Εάν η τεχνητή νοημοσύνη δημιουργήσει όμορφη, νέα μουσική, τότε θα μπορούσε είτε να απογοητεύσει τους επίδοξους συνθέτες είτε να τους τονώσει ώστε να ανταγωνιστούν και ίσως να ξεπεράσουν την τεχνητή. Το γεγονός ότι η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να παίζει τέλεια μουσική δεν με εμποδίζει να παίζω πιάνο κάθε μέρα. Δεν ανταγωνίζομαι την τεχνολογία – ανταγωνίζομαι τον εαυτό μου.

ΑΠΟΨΗ

Κάν' το όπως οι ωρολογοποιοί

Του **ΔΙΟΜΗΔΗ ΣΠΙΝΕΛΛΗ**

Στις αρχές του 16ου αιώνα η μέση τιμή ενός απλού ρολογιού ήταν αντίστοιχη με τον μηνιαίο μισθό ενός εργάτη. Τα ρολόγια τα συναρμολογούσαν τεχνίτες κατασκευάζοντας ξεχωριστά κάθε τους εξάρτημα. Μέσα σε έναν αιώνα η βιομηχανική επανάσταση και ο καταμερισμός της εργασίας μείωσαν την πραγματική τιμή τους κατά 87%. Σήμερα, ηλεκτρονικά ρολόγια από εξαρτήματα που παράγονται αυτοματοποιημένα σε κινεζικά εργοστάσια κοστίζουν κάτω από 10 ευρώ. Υπάρχουν όμως παράλληλα ρολόγια κόστους χιλιάδων ευρώ που συνεχίζουν να κατασκευάζονται με το χέρι από εξειδικευμένους ωρολογοποιούς στην Ελβετία. Τι μπορεί να μας διδάξει αυτή η εξέλιξη για τις αλλαγές που επέρχονται στην εργασία της γνώσης από την αλματώδη πρόοδο εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης, όπως του συστήματος ChatGPT;

Πολλοί θεωρούσαμε ότι θα έμεναν στο απυρόβλητο επαγγέλματα που βασίζονταν στη γνώση και τη δημιουργικότητα, όπως αυτά των ιατρών, των νομικών, των φιλολόγων, των μηχανικών, των μαθηματικών, των χημικών, των εικαστικών, των μουσικοσυνθετών, των γραφιστών, των δημοσιογράφων, των προγραμματιστών και των εκπαιδευτικών. Ομως η επαναστατική εξέλιξη της τεχνητής νοημοσύνης μας διέψευσε. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι πρόσφατες επιτυχίες του μοντέλου GPT-4 σε εξετάσεις άσκησης επαγγέλματος των ΗΠΑ για ιατρούς (80%) και δικηγόρους (70%). Συνεπώς, όπως αυξήθηκε κατακόρυφα η αποδοτικότητα κατασκευής ρολογιών από το 1700 μέχρι σήμερα, το ίδιο πιθανώς θα γίνει και για πολλές εργασίες που περιλαμβάνονται σήμερα στην οικονομία της γνώσης. Αυτό θα συμβεί διότι πολλές θα μπορούν να εκτελούνται, υποβοηθούμενες ή πλήρως, από εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης. Η αύξηση της αποδοτικότητας θα έχει αντίκτυπο στην αγορά εργασίας, οδηγώντας σε μικρότερη προσφορά αντίστοιχων θέσεων και χαμηλότερους μισθούς. Οι αλλαγές αυτές δεν είναι πρωτοφανείς. Παρόμοιες είδαμε σε πολλές χειρωνακτικές εργασίες, από τους αγρούς μέχρι την οικοδομή, όταν οι μηχανές αντικατέστησαν τη μυϊκή δύναμη. Τον τελευταίο αιώνα είχαμε το αντίστοιχο φαινόμενο σε πολλές δουλειές γραφείου λόγω της εξέλιξης της πληροφορικής.

Οπως όμως σήμερα εξακολουθούν να υπάρχουν ωρολογοποιοί και ακριβά ρολόγια, έτσι μάλλον θα συνεχίσουν να υπάρχουν καλοπληρωμένες εργασίες της γνώσης, υψηλής όμως εξειδίκευσης και διαφοροποίησης. Κοντολογίς, οι εργασίες της γνώσης και δημιουργικότητας θα διαχωριστούν στις πολλές που θα καλύπτονται εκτεταμένα από εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης και στις λίγες που θα συνεχίσουν να εκτελούνται κυρίως από ανθρώπους. Ολες όμως θα επικουρούνται αυξανόμενα από υπολογιστές: πιο πολύ οι εργασίες χαμηλής εξειδίκευσης, λιγότερο αυτές που απαιτούν μεγαλύτερη πείρα και δεξιότητες. Πού θα παραμείνουν ισχυροί οι άνθρωποι;

Πρώτον στην κάλυψη πραγματικών αναγκών που δεν θα μπορούν να απαντηθούν ικανοποιητικά από εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης. Αναφέρω ενδεικτικά εργασίες σε περίπλοκα και μεγάλα συστήματα πάνω στα οποία δεν έχουν εκπαιδευτεί οι αλγόριθμοί τους, εργασίες με υψηλό ρίσκο, επίλυση προβλημάτων που απαιτούν σε βάθος κατανόηση των συνιστωσών τους, ουσιαστική επικοινωνία με ανθρώπους, χειρισμούς στον φυσικό κόσμο και, σίγουρα, έρευνα και καινοτομία. Για παράδειγμα, η χειρουργική είναι λιγότερο εκτεθειμένη στην τεχνητή νοημοσύνη από τη διαγνωστική ακτινολογία την οποία ήδη αποφεύγουν οι νέοι ειδικευόμενοι στις ΗΠΑ.

Δεύτερον, στην κάλυψη συναισθηματικών αναγκών: σε εργασίες που απαιτούν πολυεπίπεδη ανθρώπινη παρουσία, πραγματική ενσυναίσθηση, αυθεντικότητα και γνησιότητα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι εδώ οι μουσικοί ερμηνευτές, τα υψηλόβαθμα διοικητικά στελέχη, οι ηθοποιοί, οι ψυχολόγοι, οι ιερείς, οι πολιτικοί, οι δάσκαλοι και οι νηπιαγωγοί.

> *Οσοι θεωρούσαν ότι θα έμεναν στο απυρόβλητο επαγγέλματα που βασίζονταν στη γνώση και στη δημιουργικότητα διαψεύδονται.*

Τρίτον, σε επαγγέλματα όπου συντεχνιακές και συνδικαλιστικές πιέσεις θα δημιουργήσουν τεχνητά εμπόδια στην υιοθέτηση εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης. Αυτή είναι μια αρκετά πιθανή εξέλιξη, λόγω του ότι οι θιγόμενες επαγγελματικές ομάδες έχουν αποδεδειγμένα ισχυρά πολιτικά ερείσματα, τα οποία συχνά στη χώρα μας τα εκμεταλλεύονται προς ίδιον όφελος και εις βάρος του κοινωνικού συνόλου.

Η αντιμετώπιση των μεγάλων αλλαγών που φέρνει στην αγορά εργασίας η τεχνητή νοημοσύνη απαιτεί πολιτικές που θα προστατεύσουν όχι τις θέσεις εργασίας αλλά τους εργαζομένους μέσω επανακατάρτισης και προσαρμογών στην εκπαίδευση. Παράλληλα, πολιτικές που αίρουν εμπόδια στην υιοθέτηση της επαναστατικής αυτής τεχνολογίας μπορούν να ωθήσουν την οικονομική ανάπτυξη μέσω της προσφοράς καινοτόμων ή διεθνώς ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Ο κ. Διομήδης Σπινέλλης είναι καθηγητής στο Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Τμήμα Τεχνολογίας Λογισμικού του Πολυτεχνείου του Ντελφτ.

Stoiximan

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

Stoiximan

Η αντιοχλαγωγική μονάδα που θα συγκροτηθεί θα έχει αποκλειστικό καθήκον την αστυνόμευση αθλητικών αγώνων ή άλλων εκδηλώσεων υψηλής επικινδυνότητας.

Το μνημόνιο για τη βία στα γήπεδα

Τα εννέα μέτρα που ανακοίνωσε η Κυβέρνηση σε σχέση με τα φαινόμενα οπαδικής βίας

Τη συμφωνία μνημονίου συναντίληψης για τη βία στα γήπεδα με την αστυνομία και όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού, Ομοσπονδίες Αθλημάτων και Παγκύπριο Σύνδεσμο Ποδοσφαιριστών), ανακοίνωσε η υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Άννα Κουκκίδου Προκοπίου, ύστερα από συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο υπουργείο, την Παρασκευή 31 Μαρτίου.

Σύμφωνα με την υπουργό, το μνημόνιο θα είναι δεσμευτικό για όλες τις πλευρές και θα περιλαμβάνει σχέδιο δράσης με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα και καταμερισμό ευθυνών. Σε ερώτηση για το περιεχόμενο του μνημονίου, η υπουργός Δικαιοσύνης επανέλαβε ότι θα περιλαμβάνει ένα σχέδιο δράσης όπου ο κάθε φορέας που συμμετείχε στη σύσκεψη θα έχει συγκεκριμένες ευθύνες, σημειώνοντας ότι οι προτάσεις προέρχονται από τους ίδιους τους φορείς και τονίζοντας εκ νέου την ύπαρξη χρονοδιαγραμμάτων.

Σε ερώτηση αν το μεγαλύτερο βάρος ευθύνης πέφτει στην αστυνομία ή τις ίδιες της ομάδες, η κ. Κουκκίδη απάντησε πως τις ευθύνες μοιράζονται όλοι οι φορείς, με την αστυνομία να έχει λάβει ήδη πολύ αυστηρά και συγκεκριμένα μέτρα, και πρόσθεσε ότι δεν μπορούμε να βασιζόμαστε μόνο στην καταστολή των επεισοδίων με αυστηρότερη αστυνόμευση και πως όλοι έχουν τον δικό τους ρόλο, είτε είναι το υπουργείο Δικαιοσύνης με την προώθηση συγκεκριμένων νομοθετημάτων, είτε οι ομοσπονδίες με την άσκηση πίεσης στα σωματεία για να αναλάβουν τις ευθύνες τους, είτε η Αρχή Αδειοδότησης Σταδίων.

Αντιοχλαγωγική ομάδα

Ο αρχηγός της αστυνομίας Στέλιος Παπαθεοδώρου δήλωσε σχετικά με την πρόοδο της έρευνας για τα επεισόδια ότι τη διεξαγωγή της έχει αναλάβει ο υπαρχηγός της αστυνομίας, ο οποίος, σύμφωνα με τον αρχηγό, φαίνεται ότι βρίσκεται σε πολύ προχωρημένο στάδιο, ενημερώνοντας την ηγεσία του Σώματος πως θα είναι έτοιμη μέχρι την προσεχή Τετάρτη, ενώ παρέπεμψε στα τελικά αποτελέσματα της έρευνας πριν οποιαδήποτε δήλωση.

Ερωτηθείς σχετικά με την έναρξη της νομοθετικής εργασίας θεσμοθέτησης ζητημάτων που αφορούν στη μόνιμη αντιοχλαγωγική ομάδα και δηλώσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων της αστυνομίας ότι απαιτούνται ακόμη –τουλάχιστον– 150 αστυνομικοί συν τον εξοπλισμό, ο κ. Παπαθεοδώρου είπε πως η αστυνομία είναι ευέλικτη ως προς τη δημιουργία των μόνιμων αντιοχλαγωγικών ομάδων. Προσέθεσε πως στο παρόν στάδιο, παρά το γεγονός ότι έχει στείλει επιστολή στη ΜΑΔ για την ετοιμασία μικρής μελέτης σχετικά και με τη διαχείριση του θέματος στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η αστυνομία θα κάνει ό,τι χρειάζεται καθώς σχετικές σκέψεις και μελέτες για τη συγκρότηση ομάδας στη Λευκωσία έγιναν και παλαιότερα, ωστόσο λόγω της σημερινής στελέχωσης του Σώματος δεν υλοποιήθηκαν.

> *Η πολιτεία είναι έτοιμη να επαναξιολογήσει την οικονομική ή άλλη αρωγή προς τα σωματεία, θέλοντας με αυτόν τον τρόπο να φέρει τους πάντες προ των ευθυνών τους.*

«Με τις 715 πλέον κενές θέσεις και άλλες 50 ως το τέλος του χρόνου κάνουμε έναν αγώνα δρόμου ούτως ώστε να προλάβουμε και να εκπαιδεύσουμε τις ομάδες για να βγουν έξω», σημείωσε ο αρχηγός, προσθέτοντας πως επί του παρόντος γίνεται ό,τι είναι δυνατόν για να συγκροτηθούν μόνιμες αλλά και εφεδρικές σε πρώτο στάδιο αντιοχλαγωγικές ομάδες ώστε να αυξηθεί ο βαθμός ετοιμότητας ενόψει συγκεκριμένων καταστάσεων. Υπενθύμισε επίσης ότι αντιοχλαγωγικές ομάδες υπάρχουν αλλά δεν έχουν ως πρωτεύοντα ρόλο την αστυνόμευση των γηπέδων, προσθέτοντας πως το σκεπτικό είναι να δημιουργηθούν αντιοχλαγωγικές ομάδες οι οποίες θα έχουν αποκλειστικά αυτό το καθήκον και θα εκπαιδεύονται συνεχώς.

Σε ερώτηση για το αν ήταν ενήμερος για το επιχειρησιακό πλάνο της αστυνομίας και αν αναλαμβάνει κάποιο μερίδιο ευθύνης σχετικά με όσα συνέβησαν την Κυριακή, ο κ. Παπαθεοδώρου απάντησε πως ασφαλώς γνώριζε το αρχικό πλάνο, προσθέτοντας ωστόσο πως μεσολάβησαν κάποιες άλλες πληροφορίες, ενώ παρέπεμψε στα αποτελέσματα της έρευνας.

Τα μέτρα

Η υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως, Άννα Κουκκίδη-Προκοπίου εξήγγειλε την Τρίτη (28/3), εννέα μέτρα εκ των οποίων τα τέσσερα έχουν άμεση εφαρμογή, με τα άλλα πέντε να χρειάζονται τροποποίηση σχετικής νομοθεσίας.

Σε όλους πλέον τους αγώνες η αστυνομία θα κληθεί να εντατικοποιήσει τον σωματικό έλεγχο φιλάθλων για τον εντοπισμό και κατάσχεση παράνομων και επικίνδυνων αντικειμένων. Την ίδια ώρα, θα υπάρχει πλέον επιτήρηση των μετακινήσεων των οργανωμένων οπαδών, κάτι που κατά καιρούς εφαρμοζόταν, χωρίς ωστόσο να υπάρξει συνέπεια.

Θα συγκροτηθεί μόνιμη αντιοχλαγωγική μονάδα στην Μηχανοκίνητη Μονάδα Άμεσου Δράσης (ΜΜΑΔ), με αποκλειστικά καθήκοντα την αστυνόμευση αθλητικών αγώνων ή άλλων εκδηλώσεων υψηλής επικινδυνότητας. Κλειδί σε αυτό το σημείο αποτελεί η σωστή αξιολόγηση ενός αγώνα και κατά πόσο θα αξιολογηθεί ως υψηλής επικινδυνότητας ή όχι.

Τέλος, η πολιτεία είναι έτοιμη να επαναξιολογήσει την οικονομική ή άλλη αρωγή προς τα σωματεία, θέλοντας με αυτόν τον τρόπο να φέρει τους πάντες προ των ευθυνών τους.

Οι πέντε τροποποιήσεις

Από τα εννέα μέτρα που εξήγγειλε η υπουργός, τα πέντε χρειάζονται τροποποίηση από τη Βουλή. Ουσιαστικά θα ετοιμαστούν οι προτεινόμενες τροποποιήσεις, εν συνεχεία θα κατατεθούν στο υπουργικό και από εκεί στις αντίστοιχες επιτροπές της Βουλής, ώστε να υπάρξει ανάλογη συζήτηση και επεξεργασία. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία, η Βουλή θα κληθεί να εγκρίνει τις τροποποιήσεις.

1. Αύξηση της ποινής αποκλεισμού παρανομούντων οπαδών από τους αθλητικούς χώρους μέχρι και τα 10 έτη.

2. Διενέργεια άλκοτεστ και νάρκοτεστ για σκοπούς πλήρους εφαρμογής της απαγόρευσης εισόδου σε αθλητικούς χώρους και σε γειτνιάζουσες αυτών περιοχές, προσώπων που τελούν σε κατάσταση μέθης ή υπό την επήρεια ναρκωτικών.

3. Εμπλοκή της αστυνομίας στον έλεγχο της εφαρμογής στους αθλητικούς χώρους της κάρτας φιλάθλου.

4. Εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων παρακολούθησης σε όλα τα στάδια που διεξάγονται αγώνες πρώτης κατηγορίας, ανεξαρτήτου χωρητικότητας, εντός συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων που θα καθοριστούν σε συνεννόηση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

5. Η σύσταση της αστυνομίας προς την οικία Ομοσπονδία για απαγόρευση της μετακίνησης φιλάθλων να καθίσταται δεσμευτική. Σε περίπτωση πρόκλησης νέων επεισοδίων, η αστυνομία θα μπορεί να συστήνει τη διεξαγωγή αγώνων κεκλεισμένων των θυρών, με έσχατο μέτρο την απαγόρευση διεξαγωγής αγώνων.

Αξίζει να σημειωθεί πως η υπουργός έχει το δικαίωμα προώθησης με τη μορφή κατεπείγοντος τροποποίησης της σχετικής νομοθεσίας.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Στην πράξη

Τα μέτρα που ψηφίστηκαν, ασχέτως αν έχουν άμεση ισχύ η όχι, από μόνα τους δεν εξαλείφουν τη βία. Για να σκοτώσουμε τη «Λερναία Ύδρα» της βίας και του χουλιγκανισμού χρειάζονται εφαρμογή. Εκεί βαλτώνει το θέμα. Πού είναι όλοι αυτοί που «σκίζονταν» για να επανέλθουν στα γήπεδα οι οργανωμένοι στρατοί των βαρβάρων γιατί τάχα τα γήπεδα έμοιαζαν με εκκλησίες; Τέτοιο... βάθος σκέψης.

Παρατηρητές αγώνων

Για λόγους ασφαλείας η ΚΟΠ δεν δημοσιοποιεί τα ονόματα των παρατηρητών αγώνων της Β' κατηγορίας. Ο άγνωστος παρατηρητής του αγώνα Ομόνοια 29Μ – Πέγεια 2014, άγνωστο είναι αν ήταν στο γήπεδο. Γιατί μπορεί τα περισσότερα, απ' όσα το σωματείο της Πέγειας κατήγγειλε, ουσιαστικά να αναιρέθηκαν από τη δήλωση περί συναισθηματικής φόρτισης, αυτά που είδε όμως όλη η Κύπρος μέσα από βίντεο που κυκλοφόρησαν, η εξήγηση για τη μη καταγραφή τους από τον παρατηρητή, μόνο σε απουσία του από το γήπεδο μπορεί, λογικά, να ερμηνευθεί.

Πιο οργανωμένη!

Ο τελικός του κυπέλλου Ελλάδας είναι πιθανόν να γίνει στην Κύπρο. «Υπάρχουν φίλαθλοι και των δύο ομάδων στην Κύπρο, από θέμα ασφάλειας θα έλεγα ότι διασφαλίζουν καλύτερα τη διεξαγωγή του αγώνα, είναι πιο οργανωμένη η αστυνομία της Κύπρου από την Ελληνική και υπάρχουν διακριτές εξουσίες». Αυτά είπε ο Φοίβος Κωνσταντινίδης. Είναι τόσο οργανωμένη που δεν μπορεί να τα βάλει με 300 κουκουλοφόρους που είναι... παλληκάρια της φακής και τίποτα περισσότερο.

Τελικός κυπέλλου Ελλάδας

Αν το ενδεχόμενο διεξαγωγής του τελικού κυπέλλου της Ελλάδας στο ΓΣΠ, προνοεί και τη δυνατότητα καθόδου στην Κύπρο φιλάθλων των ομάδων από την Ελλάδα, μάλλον για ανέκδοτο πρόκειται. Σε μια περίοδο που η αστυνομία δηλώνει αδυναμία να αστυνομεύσει-κουμαντάρει έναν τελικό με 600 φιλάθλους, σε μια περίοδο που η αστυνομία εδώ και μήνες υποστηρίζει πως η καλύτερη λύση είναι η απαγόρευση μετακίνησης φιλάθλων, η διεξαγωγή ενός αγώνα τεράστιου βαθμού κινδύνου, κανονικά δεν θα έπρεπε να τίθεται καν ως θέμα συζήτησης.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Το ίδιο έργο και ο σεναριογράφος

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Σύσσωμη η κοινωνία –και πολύ περισσότερο η ποδοσφαιρική– περίμενε εναγωνίως τα μέτρα που θα εξάγγελε η νέα κυβέρνηση σε σχέση με την αντιμετώπιση της βίας, νοουμένου ότι μια μέρα πριν άκουγε τον νέο πρόεδρο της Δημοκρατίας ν' αναφέρεται στο εν λόγω πρόβλημα με σκεπτικό που παραπέμπει σε διαπαιδαγώγηση παιδιών τη δεκαετία του '60. Επί τούτου, η δημόσια τοποθέτηση περί του κλεισίματος των γηπέδων σε περίπτωση που δεν συνετιστούν οι χούλιγκαν, αύξησε ακόμη περισσότερο το ενδιαφέρον για την εξαγγελία, καθότι η απειλή του λουκέτου έμοιαζε πέρα για πέρα υπαρκτή.

Στήθηκε που λέτε το πόπολο σε ράδιο, σάιτ, εφημερίδες και τηλεοράσεις και άκουσε ανακοινώσεις βγαλμένες από παλιές εποχές. Κάτι τροποποιήσεις της νομοθεσίας (λες και η υπάρχουσα δεν είναι αρκετή), κάτι δύσκολα στην εφαρμογή μέτρα (νάρκοτεστ και αλκοτέστ) και κάτι αυτονόητα, όπως δηλαδή η επιτήρηση των οπαδών κατά τη μεταφορά τους προς ή από το γήπεδο. Γενικώς, δεν διαφοροποιήθηκαν ιδιαίτερα από προηγούμενες κυβερνήσεις και εκατό τοις εκατό δεν έδωσαν άμεσες λύσεις για να εξομαλυνθεί η παρούσα εκρηκτική, ομολογουμένως, κατάσταση.

Κι όμως θα μπορούσαν να στρέψουν την προσοχή ολονών στην σωστή κατεύθυνση εάν ανακοίνωναν τον διορισμό ενός άμεσου συνεργάτη του Προέδρου, που θα έχει ως αποκλειστική αρμοδιότητα το θέμα καταπολέμησης της βίας και που θα συντονίζει τις προσπάθειες μεταξύ όλων των εμπλεκομένων μερών. Θα ήταν επίσης ωφέλιμο ν' ανακοίνωναν την έναρξη συνεργασίας με ξένες υπηρεσίες για την ανταλλαγή γνώσης και ερευνών σχετικά με το θέμα. Ή ακόμη και την άμεση έναρξη του διαλόγου μεταξύ των οργανωμένων, των σωματείων, της αστυνομίας και του υπουργείου Δικαιοσύνης. Ωφέλιμο θα ήταν επίσης και η δημοσιοποίηση μέτρων που θα εφαρμόζονταν άμεσα και θα είχαν ισχύ μέχρι το τέλος της τρέχουσας περιόδου για να μειωθεί έτσι η όποια πιθανότητα να φτάσουμε στο απευκταίο έτσι όπως προκύπτει από τα υφιστάμενα δεδομένα.

Όντως τα αποτελέσματα της προσπάθειας που γίνεται εκ μέρους της νέας κυβέρνησης είναι αυτά που θα τεθούν υπό την κρίση όλων μας, μα είναι αλήθεια ότι στην παρούσα φάση και με βάση τις πρώτες αντιδράσεις των ιθυνόντων έτσι όπως καταγράφηκαν, το σενάριο μοιάζει παρόμοιο με έργα που έχουμε παρακολουθήσει παλαιότερα. Καμιά φορά, όμως, ο σεναριογράφος έχει κέφια και ξαφνιάζει με την πλοκή. Αισιοδοξία ή όχι, ο χρόνος θα το δείξει.

Μέτρα υπάρχουν, η θέληση αγνοείται...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Σκληρά τα μέτρα δεν τα λες, ούτε και πρωτοποριακά. Ομοιότητες σε μεγάλο βαθμό με προηγούμενες ανάλογες αποφάσεις υπάρχουν και κάποια πράγματα θα έπρεπε να ήταν αυτονόητα. Χρειαζόταν, δηλαδή, μετά από τέσσερα περίπου χρόνια εφαρμογής της Νομοθεσίας για τη βία στα γήπεδα, μια απόφαση υπουργικού συμβουλίου για εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων παρακολούθησης σε όλα τα γήπεδα, τα οποία φιλοξενούν αγώνες σε επίπεδο διοργανώσεων πρώτης κατηγορίας;

Η ουσία δεν αλλάζει. Κανένα μέτρο, όσο σωστό και αν κριθεί, κανένας σχεδιασμός, όσο μελετημένος και αν είναι, δεν έχουν πιθανότητα επιτυχίας αν δεν υπάρχει η πραγματική θέληση για αντιμετώπιση της κατάστασης και της νέας έξαρσης βίας στους αθλητικού χώρους. Κλειστά κυκλώματα ασφαλείας υπάρχουν σε όλα τα ποδοσφαιρικά γήπεδα, ότι αφέθηκε, ωστόσο, ανενόχλητος να επιστρέψει στο σπίτι του ο οπαδός που σε δύο περιπτώσεις εκτόξευσε με ειδικό πιστόλι φωτοβολίδες, οι οποίες από καθαρά θέμα τύχης δεν κτύπησαν είτε ποδοσφαιριστή, είτε φίλαθλο, ξεκάθαρα αποδίδεται είτε στην έλλειψη θέλησης και βούλησης να ασχοληθεί κάποιος με το θέμα ή αντίθετα σε σκόπιμη συγκάλυψή του. Εντατικοποιούνται, με βάση τα νέα μέτρα, οι έλεγχοι στις εισόδους από την αστυνομία. Το τελευταίο χρονικό διάστημα όμως, σε παιχνίδια με έλεγχο από αστυνομικούς στις εισόδους, χάσαμε το μέτρημα από κροτίδες, καπνογόνα και φωτοβολίδες. Αυξημένη αστυνομική δύναμη υπήρξε έξω από γήπεδα σε αρκετά παιχνίδια στο παρελθόν, είδαμε όμως εικόνες με οπαδούς να κτυπιούνται και τους αστυνομικούς να παρακολουθούν! Σχεδιασμοί ως προς την ομαλή διεξαγωγή των αγώνων γίνονταν πάντα, το τι έγραφε όμως το χαρτί και τι γινόταν στην πράξη πολλές φορές διέφερε. Όταν αγώνες μεταξύ ομάδων με παραδοσιακή αντιπαλότητα των οπαδών τους ή και πρόσφατα περιστατικά βίας, κρίνονται μέτριας επικινδυνότητας, χωρίς αλλαγή νοοτροπίας αλλά και προσώπων σε καίριες θέσεις, καμία συνεδρία υπουργικού δεν θα αλλάξει τα δεδομένα.

Πρώτα και κύρια λοιπόν, πριν την αξιολόγηση του οποιουδήποτε από τα μέτρα που ανακοινώθηκαν, θα πρέπει να διαφανεί η θέληση και διάθεση των αρμοδίων να αντιμετωπίσουν δραστικά το πρόβλημα. Θέληση και διάθεση κόντρα σε οπαδικά και άλλα συμφέροντα, αυτά που συνήθως μπαίνουν μπροστά εδώ και χρόνια. Θα διαφανεί σύντομα, μέσα από τις συζητήσεις στη Βουλή, εκεί και όπου χρειάζεται τροποποίηση σχετικών Νόμων, θα διαφανεί και μέσα από τις αντιδράσεις ομάδων-σωματείων και παραγόντων, κυρίως στον βαθμό συνεργασίας που θα δείξουν, έστω και αν χρειαστεί, σε κάποιες περιπτώσεις, να δυσαρεστήσουν μερίδα οπαδών τους...

EUROBANK
Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

EUROBANK
Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
1,03%	3,27%	2,71%	2,84%	2,35%	2,05%	1,61%	7,23%	1,29%

ΚΟΜΙΣΙΟΝ
Όχι στενές οικονομικές σχέσεις με το Πεκίνο
Σελ. 10

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Το στρες στην εργασία κοστίζει 32 δισ. ετησίως

Το στρες στην εργασία ή η επαγγελματική εξουθένωση, κατάσταση που ορίζεται με τη λέξη burnout, δηλαδή με καμένες αντιστάσεις, κοστίζει κάθε χρόνο στη βρετανική οικονομία σχεδόν 32 δισ. ευρώ. Και αυτό γιατί οδηγεί σε 23,3 εκατ. ημέρες αναρρωτικής άδειας, σύμφωνα με έρευνα. **Σελ. 11**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΥΛΟΣ

Θα αυξηθεί αισθητά η επιβατική κίνηση φέτος

Με αφορμή τα δύο χρόνια παρουσίας της SKY express στην Κύπρο, ο ιδρυτής και πρόεδρος του ομίλου IOGR –στον οποίο ανήκει η αεροπορική εταιρεία– Ιωάννης Γρύλος αναφέρεται στα πλάνα της εταιρείας, τις επιδόσεις του 2022 και εκτιμά ότι η επιβατική κίνηση το 2023 θα αυξηθεί. **Σελ. 6**

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Χιλιάδες ξένοι ψάχνουν για ακίνητα στην Ελλάδα

Εκτός από τους Ελληνες, χιλιάδες πολίτες από χώρες του εξωτερικού, από τις ΗΠΑ έως την Ιαπωνία, ενδιαφέρονται να επενδύσουν στην αγορά ακινήτων στην Ελλάδα. Οι δύο σημαντικότεροι λόγοι προσέλκυσης των ξένων επενδυτών είναι η «χρυσή βίζα» και οι μισθώσεις τύπου Airbnb. **Σελ. 12**

Πράσινη στροφή παίρνουν οι τράπεζες

Μεγάλη πρόκληση η ενσωμάτωση των κριτηρίων ESG στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων

Μεγάλη πρόκληση για τις τράπεζες θα αποτελέσει στο άμεσο μέλλον η εναρμόνιση με τους στόχους της πράσινης μετάβασης, γνωστά και ως «ESG». Η ενσωμάτωση των κριτηρίων ESG στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων θα είναι σίγουρα μία από τις μεγάλες δυσκολίες του όλου εγχειρήματος, καθώς θα πρέπει παράλληλα να δίνουν δάνεια και να παρέχουν προϊόντα που να είναι για πράσινη ανάπτυξη και συγχρόνως να δημιουργούν σχέδια δράσης για διαχείριση της ενέργειας και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της τράπεζας. Οι κυπριακές τράπεζες προχωρούν σε κινήσεις υπό το πρίσμα της «ESG» ανάπτυξης και προϊόντων, ωστόσο ακόμα βρίσκονται σε νηπιακά βήματα. Όπως σημειώνει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στο τελευταίο της «ριπόρτ», που δημοσιεύτηκε στο πρώτο τρίμηνο του 2023, η κλιματική αλλαγή εγκυμονεί κινδύνους για την οικονομία και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας θα πρέπει να διαδραματίσει ρόλο στη στήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία «πράσινη», ενώ σύμφωνα με την εντολή της, η ΕΚΤ έχει δεσμευτεί να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή. **Σελ. 4**

Τα επιτόκια φέρνουν στο φως τις αδυναμίες των τραπεζών

Τα αυξημένα επιτόκια λειτουργούν σαν ένα είδος ακτινογραφίας, που φέρνει στο φως τα προβλήματα κάθε τράπεζας, τις αδυναμίες της και τις εστίες κινδύνου. Το μεγάλο πρόβλημα προκύπτει όταν μια τράπεζα δεν διαθέτει επαρκή ρευστότητα για να ανταποκριθεί στις αναλήψεις των πελατών της, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της Silicon Valley Bank, οπότε αναγκάζεται να καταφύγει σε πωλήσεις τίτλων που διατηρεί στο χαρτοφυλάκιό της τους οποίους δεν σχεδίαζε να πουλήσει. Οι αμερικανικές τράπεζες ενδέχεται να έχουν ζημίες ύψους 620,4 δισ. δολ. από την πτώση της αξίας των ομολόγων που κατέχουν. **Σελ. 9**

Δάνεια πωλήθηκαν και δάνεια επεστράφησαν

Από Ελληνική και Κύπρου

Δύο μεγάλες πράξεις πώλησης προβληματικών δανείων έγιναν την εβδομάδα που πέρασε. Ολοκληρώθηκε η πώληση προβληματικών δανείων της Ελληνικής Τράπεζας προς την PIMCO ύψους 700 εκατ. ευρώ. Επεστράφησαν δάνεια 8-9 εκατ. στην Τράπεζα Κύπρου από την B2Kapital. **Σελ. 5**

Εργαλείο σε επιχειρήσεις για μείωση της ενέργειας

Το Virtual net-billing

Εργαλεία στις επιχειρήσεις για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας δίνει το Virtual net-billing. Παρέχεται η δυνατότητα σε επιχειρήσεις να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκά σε οποιοδήποτε τεμάχιο και η παραγωγή τους να συμψηφίζεται με τον λογαριασμό της κατανάλωσης του συγκεκριμένου υποστατικού. **Σελ. 6**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**3,98%**	**-0,09%**
Γερμανία	2,37%	0,11%
Γαλλία	2,88%	0,10%
Ιταλία	4,22%	0,12%
Ισπανία	3,40%	0,10%
Ιρλανδία	2,74%	-0,01%
Ελλάδα	4,24%	0,11%
Ην. Βασίλειο	3,51%	0,07%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB	Σταθερή
Fitch	BBB	Σταθερή
Moody's	Bal	Θετική
S&P	BBB	Σταθερή

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** *και* **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Θέματα απασχόλησης σε μια επανενωμένη Κύπρο

Οι συζητήσεις για επίλυση του κυπριακού προβλήματος βρίσκονται σε στασιμότητα, ενώ η εργασία τεχνικών ομάδων για διάφορες πτυχές έχει ανασταλεί. Ωστόσο, ακόμη και σε περιόδους στασιμότητας είναι σημαντικό να διατηρηθούν κανάλια επικοινωνίας μεταξύ Ε/κ και Τ/κ, με στόχο την εξεύρεση κοινών προσεγγίσεων.

Στο σημερινό άρθρο καταβάλλεται προσπάθεια να διαφωτιστούν βασικές πτυχές θεμάτων απασχόλησης που, πιθανότατα, θα εγερθούν σε μια επανενωμένη Κύπρο.

Η τ/κ οικονομία παρουσιάζει, σε ότι αφορά θέματα απασχόλησης, ουσιαστικές διαφορές σε σύγκριση με την οικονομία στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου: χαμηλό ποσοστό απασχόλησης, ιδιαίτερα ανάμεσα στις γυναίκες και στους νέους, υπέρμετρη απασχόληση στον «δημόσιο» τομέα και εκτεταμένη αδήλωτη οικονομία. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι, οι μισθοί, τα συνταξιοδοτικά και τα κοινωνικά ωφελήματα, είναι συγκριτικά χαμηλά. Επίσης, σημειώνονται σημαντικά κενά σε ό,τι αφορά την εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο.

Τα θέματα αγοράς εργασίας αποφασίστηκε, σε πολιτικό επίπεδο, ότι θα αποτελούν αρμοδιότητα των συνιστώντων κρατιδίων. Παρόλα αυτά, υπάρχουν ουσιαστικές πτυχές που ενδείκνυται να τύχουν χειρισμού σε κεντρικό, ομοσπονδιακό επίπεδο, για να αποφευχθούν η διεύρυνση των ανισοτήτων και οι στρεβλώσεις στη λειτουργία της αγοράς εργασίας. Αφετηρία πρέπει να είναι μια αναλυτική, ανεξάρτητη τεχνοκρατική μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης στην αγορά εργασίας και, στη βάση αυτή, η επεξεργασία μιας στρατηγικής και συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής, με στόχο την επίτευξη σταδιακής σύγκλισης.

Επίσης, σημαντικό στοιχείο είναι η σταδιακή εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου σε ολόκληρη την Κύπρο, με βάση έναν φιλόδοξο σχεδιασμό. Τα θέματα απασχόλησης, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ελεύθερη διακίνηση εργατικού δυναμικού, υγεία και ασφάλεια στον χώρο εργασίας, ισότητα των φύλων κλπ., αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία.

Δεδομένου ότι τα θέματα απασχόλησης θα αποτελούν, πρώτιστα, αρμοδιότητα των συνιστώντων κρατιδίων, οι αρμοδιότητες σε επίπεδο κεντρικής ομοσπονδίας θα πρέπει να επικεντρωθούν σε: (α) διαμόρφωση ελάχιστων επιπέδων σε ό,τι αφορά θέματα μισθοδοσίας, συνταξιοδοτικές συνεισφορές και ωφελήματα, και θέματα φορολογίας εργασίας, (β) επίτευξη σταδιακής σύγκλισης, μέσω συνεχούς αναβάθμισης των ελάχιστων επιπέδων, και (γ) υλοποίηση ενός φιλόδοξου προγράμματος σύγκλισης, που θα επικεντρώνεται στο νευραλγικό τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και στην προσέλκυση Ε/κ και Τ/κ που διαμένουν στο εξωτερικό. Κλειδί θα αποτελέσει η διασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης, με αξιοποίηση Ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Τα πιο πάνω ενδείκνυται να ενταχθούν σε ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο σε ομοσπονδιακό επίπεδο, ενώ επιβάλλεται να δημιουργηθούν οι κατάλληλοι θεσμοί, με κεντρικό άξονα ένα ομοσπονδιακό υπουργείο, για σκοπούς αποτελεσματικής υλοποίησης.

Ε/κ και Τ/κ επιστήμονες και κοινωνικοί εταίροι πρέπει να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής για θέματα απασχόλησης και ευρύτερης κοινωνικής πολιτικής, επιδεικνύοντας το αναγκαίο πνεύμα συναντίληψης και συμβιβασμού, καθώς και ικανότητας διαμόρφωσης προσεγγίσεων, εκτός της πεπατημένης (outside the box).

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο υπουργείο Οικονομικών.
Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της Pricewaterhouse-Coopers Investment Services.

pwc

Κάνε το επόμενο βήμα στην καριέρα σου
Γίνε επαγγελματίας Coach & Mentor

Μάθετε περισσότερα
και εγγραφείτε

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της ΛΙΖΑ ΤΖΟΥΚΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS

«Πράσινα», αλλά ακριβά τα ηλεκτρονικά καύσιμα

Οι κινητήρες εσωτερικής καύσης θα ζήσουν λίγο καιρό ακόμα. Υποκύπτοντας στις πιέσεις της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας, η Ευρωπαϊκή Ενωση συμφώνησε να εξαιρέσει τα αυτοκίνητα που χρησιμοποιούν συνθετικά καύσιμα ουδέτερα διοξειδίου του άνθρακα από την απαγόρευση στις πωλήσεις νέων οχημάτων με κινητήρες εσωτερικής καύσης το 2035. Η συμφωνία μπορεί να τείνει χείρα βοηθείας σε παίκτες στην αγορά πολυτελών οχημάτων, όπως η Ferrari. Εταιρείες κατασκευής αυτοκινήτων μαζικής κατανάλωσης, όπως η Volkswagen, θα αγωνιστούν να αλλάξουν πορεία. Οι υποστηρικτές των λεγόμενων ηλεκτρονικών καυσίμων τα χαιρετίζουν ως εναλλακτικό τρόπο για να γίνει πιο πράσινη η αυτοκινητοβιομηχανία. Η παραγωγή τέτοιων προωθητικών υλών περιλαμβάνει τη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα από τον αέρα ή τις βιομηχανικές διεργασίες και την ανάμειξή του με υδρογόνο, το οποίο και παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το αποτέλεσμα είναι ένα καύσιμο ουδέτερο με κριτήριο την κλιματική αλλαγή, διότι εκπέμπει την ίδια ποσότητα ρύπων, που ούτως ή άλλως θα υπήρχαν στην ατμόσφαιρα.

Για το ευρύ κοινό, τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα θα παραμείνουν πιθανότατα η φθηνότερη επιλογή.

Ωστόσο, ανακύπτει ένα πρόβλημα. Τα ηλεκτρονικά καύσιμα, που δεν έχουν ακόμη γίνει εμπορικά βιώσιμα, δεν είναι φθηνά. Παράγονται σε κλίμακα τέτοια, που θα κοστίζουν περίπου 2 ευρώ ανά λίτρο, τιμή τετραπλάσια από την τυπική τιμή χονδρικής της βενζίνης.

Επιπλέον, η απαιτούμενη διαδικασία ηλεκτρόλυσης για την άντληση υδρογόνου από το νερό, διαχωρίζοντάς το από το οξυγόνο, χρειάζεται πολλή ενέργεια. Η χρήση ηλεκτρονικών καυσίμων για την ικανοποίηση μόλις του 10% της ζήτησης βενζίνης στην Ε.Ε. θα απαιτούσε από αυτήν να κατασκευάσει νέες υποδομές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για παραγωγή 137 γιγαβάτ, σύμφωνα με υπολογισμούς της Independent Commodity Intelligence Services. Αυτό είναι υπερτριπλάσιο από τα 40 γιγαβάτ νέων υποδομών ηλιακής ενέργειας, που κατασκεύασε η Ε.Ε. πέρυσι. Το κόστος και η σπανιότητα ενέργειας υποδηλώνουν ότι τα ηλεκτρονικά καύσιμα μπορεί να χρησιμοποιούνται καλύτερα σε τομείς που είναι πιο δύσκολη η ηλεκτροκίνηση, όπως τα φορτηγά, τα πλοία ή τα αεροπλάνα. Μπορεί επίσης να έχουν να διαδραματίσουν έναν μικρό ρόλο στα επιβατικά αυτοκίνητα. Ο διευθύνων σύμβουλος της Ferrari, Μπενεντέτο Βίνια, δήλωσε στο Ρόιτερς ότι η εξαίρεση της Ε.Ε. θα επιτρέψει στην εταιρεία να εξακολουθήσει να παράγει ορισμένα μοντέλα, χρησιμοποιώντας τους θορυβώδεις εκείνους κινητήρες, που της επέτρεψαν να σωρεύσει πλούτο. Η γερμανική Porsche μπορεί, επίσης, να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικά καύσιμα για ορισμένα από τα ακριβότερα αυτοκίνητά της, των οποίων οι εύποροι πελάτες θα μπορούν να αντέξουν οικονομικά το υψηλότερο κόστος. Για το ευρύ κοινό, τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα θα παραμείνουν πιθανότατα η φθηνότερη επιλογή.

Τα ηλεκτρονικά καύσιμα, που δεν έχουν ακόμη γίνει εμπορικά βιώσιμα, δεν είναι φθηνά. Παράγονται σε κλίμακα τέτοια, που θα κοστίζουν περίπου 2 ευρώ ανά λίτρο, τιμή τετραπλάσια από την τυπική τιμή χονδρικής της βενζίνης.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Η κυπριακή οικονομία πλήρωσε ακριβά στο παρελθόν την ασυνεννοησία των θεσμών όταν αυτή προέκυψε μεταξύ Κεντρικής Τράπεζας και υπουργείου Οικονομικών.

Θετική διαφοροποίηση

Η τραπεζική αναταραχή του προηγούμενου διαστήματος αποτελεί για την Ευρωζώνη μια χρυσή ευκαιρία θετικής διαφοροποίησης. Με κάθε ευκαιρία εκπρόσωποι της ΕΚΤ τονίζουν ότι η περίπτωση των ευρωπαϊκών τραπεζών είναι διαφορετική γιατί, σε αντίθεση με την Αμερική και την Ελβετία, η Ευρωζώνη ασκεί αυστηρή εποπτεία την οποία εφαρμόζει καθολικά σε όλες τις τράπεζες. Ως αποτέλεσμα ρητά αναφέρεται πως οι τράπεζες στην Ευρωζώνη έχουν ψηλούς κεφαλαιακούς δείκτες και εφαρμόζουν συνετές πολιτικές στην παραχώρηση δανείων. Η μεγάλη τραπεζική κρίση στην Ευρώπη πριν από 15 χρόνια αποτέλεσε αφορμή για σημαντικές μεταρρυθμίσεις –πολύ έχουν θωρακίσει το σύστημα, σε βαθμό που δεν αναμένεται πως θα υπάρξουν ανάλογα φαινόμενα σήμερα.

Επιμερισμός ζημιών

Η ακρίβεια προκαλεί ένα σκηνικό επιμερισμού των ζημιών μεταξύ των μισθών των εργαζομένων και των κερδών των επιχειρήσεων. Αυτό προκύπτει, κατά κύριο λόγο, ως αποτέλεσμα των ψηλών τιμών ενέργειας, γεγονός που προκαλεί ζημιά στην οικονομία που θα πρέπει να επιμεριστεί. Το 2022 σύμφωνα με τα στοιχεία η πλάστιγγα έγειρε υπέρ των κερδών των επιχειρήσεων. Για το 2023 είναι λογικό να αναμένεται πως και λόγω των συνδικαλιστικών πιέσεων θα υπάρξει αύξηση των μισθών εις βάρος των κερδών. Για το 2024 η κατάσταση αναμένεται πως θα ομαλοποιηθεί και το ισοζύγιο θα επανέλθει στα προ ενεργειακής κρίσης επίπεδα. Η περίπτωση της Κύπρου διαφοροποιείται λόγω των διαχρονικά ψηλών τιμών που πληρώνουμε για λογαριασμούς ενέργειας.

Φέρνει μνήμες

Η αύξηση των επιτοκίων που επιβαρύνει τις δόσεις των δανείων είναι το αποτέλεσμα του ψηλού πληθωρισμού, που σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αφεθεί να «φωλιάσει» στην οικονομία γιατί τότε τα προβλήματα θα είναι περισσότερα. Η αύξηση των επιτοκίων αποτελεί συνεπώς ένα φάρμακο που θα πρέπει να ληφθεί με όλες τις αρνητικές του παρενέργειες για να θεραπευτεί η κύρια ασθένεια, που στην προκειμένη είναι ο ψηλός πληθωρισμός. Η συγκεκριμένη αναλογία φέρνει σε πολλούς μνήμες από την προ δεκαετίας κρίση, όπου η λιτότητα αποτελούσε το πικρό φάρμακό για αντιμετώπιση των δημοσιονομικών ανισοσκελιών.

Εποπτικές αλλαγές

Κάθε τραπεζική αναταραχή προκαλεί συνήθως και εποπτικές αλλαγές για καλύτερη αντιμετώπιση εκείνων των ιδιαίτερων προβλημάτων που την προκάλεσαν. Στην περίπτωση του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού ήδη γίνονται ενέργειες προς την κατεύθυνση ανάληψης μιας πιο στοχευμένης προσέγγισης δίνοντας έμφαση στο επίπεδο των κινδύνων που κάθε τράπεζα, λόγω της ιδιομορφίας της, αντιμετωπίζει. Αυτή η νέα προσέγγιση σε καμία περίπτωση δεν ακυρώνει τις προηγούμενες εμπειρίες και την απαίτηση για αντιμετώπιση εκείνων των γενικών κινδύνων, που σε κάθε περίπτωση διασφαλίζουν την χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Χρέος-ρεκόρ

Η περίοδος της πανδημίας υπήρξε περίοδος όπου τα κράτη συσσωρεύσαν σημαντικό χρέος προκειμένου να στηρίξουν τους πολίτες τους και την επιχειρηματικότητα. Το πρόβλημα στην Ευρώπη υπήρξε εντονότερο λόγω του ότι το δίχτυ προστασίας υπήρξε γενναιόδωρο, αλλά και γιατί δόθηκε περαιτέρω στήριξη όταν προέκυψε η ενεργειακή κρίση λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Για καλύτερη αντίληψη του προβλήματος αξίζει να δούμε το παράδειγμα της Γερμανίας η οποία παραδοσιακά διατηρούσε χαμηλούς δείκτες χρέους λόγω του εξαγωγικού προσανατολισμού της οικονομίας και της πειθαρχημένης δημοσιονομικής πολιτικής των κυβερνήσεων. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία το χρέος της χώρας κατέγραψε νέο ρεκόρ και πλέον ανέρχεται στα 2,37 τρισ. ευρώ (περ. 65% του ΑΕΠ), ποσό που αντιστοιχεί σε 28.155 ευρώ για κάθε Γερμανό πολίτη.

Αντίθετη πορεία

Και ενώ η Ευρώπη θεωρείται πρωτοπόρος περιοχή στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης –και μετά που έχει βιώσει το ξηρότερο καλοκαίρι των τελευταίων 500 ετών– έρχονται τα στοιχεία της Greenpeace για τις ιδιωτικές πτήσεις να προβληματίσουν. Το 2022 οι πτήσεις με ιδιωτικά τζετ στην Ευρώπη παρουσίασαν αύξηση 64% ξεπερνώντας το μισό εκατομμύριο δρομολόγια. Το χειρότερο είναι ότι από αυτές, το 55% αφορά σε ταξίδια μικρών αποστάσεων, δηλαδή κάτω από 750 χιλιόμετρα. Να σημειωθεί ότι τα ταξίδια με ιδιωτικά αεροσκάφη έχουν το δυσμενέστερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα σε σχέση με όλες τις εναλλακτικές μετακίνησης.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Φοροδιαφυγή

CYPRUS INSTITUTE of MARKETING
THE CYPRUS BUSINESS SCHOOL

Φοροδιαφυγή καλείται η παράνομη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης/επιβάρυνσης ή η παράνομη εξαίρεση καταβολής φορολογίας. Η παράνομη αυτή πράξη/πρακτική ΔΕΝ προκύπτει σε καμία περίπτωση μέσα από νόμιμες διαδικασίες και κατάλληλο φορολογικό σχεδιασμό (βάσει προτύπων και νομοθεσίας), όπως συμβαίνει με τη νόμιμη πράξη/πρακτική της φοροαποφυγής.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Γιγαντιαία μαύρη τρύπα, με 30 δισ. φορές τη μάζα του Ηλίου

Για την επιβεβαίωση του μεγέθους της μαύρης τρύπας χρησιμοποιήθηκαν επίσης προσομοιώσεις σε υπερυπολογιστές και εικόνες που κατέγραψε το διαστημικό τηλεσκόπιο «Χαμπλ».

Μία από τις μεγαλύτερες μαύρες τρύπες που έχουν παρατηρηθεί ποτέ ανακάλυψαν επιστήμονες του βρετανικού Πανεπιστημίου Ντάρχαμ, χρησιμοποιώντας μια νέα τεχνική παρατήρησης. Αυτή η μαύρη τρύπα υπολογίζεται πως έχει 30 δισεκατομμύρια φορές τη μάζα του Ηλίου, μέγεθος εξαιρετικά σπάνιο για μαύρη τρύπα.

Πρόκειται επιπλέον για την πρώτη μαύρη τρύπα που βρέθηκε με τη χρήση βαρυτικού φακού, με την ομάδα των επιστημόνων να προσομοιώνει το ταξίδι του φωτός στο σύμπαν εκατοντάδες χιλιάδες φορές, σύμφωνα με δελτίο Τύπου της Βασιλικής Αστρονομικής Εταιρείας. Για την επιβεβαίωση του μεγέθους της μαύρης τρύπας χρησιμοποιήθηκαν επίσης προσομοιώσεις σε υπερυπολογιστές και εικόνες που κατέγραψε το διαστημικό τηλεσκόπιο «Χαμπλ».

Ανακαλύφθηκε με τη χρήση βαρυτικού φακού, με τους επιστήμονες να προσομοιώνουν το ταξίδι του φωτός στο σύμπαν εκατοντάδες χιλιάδες φορές.

«Η συγκεκριμένη μαύρη τρύπα, η οποία έχει περίπου 30 δισεκατομμύρια φορές τη μάζα του Ηλίου του δικού μας ηλιακού συστήματος, είναι μια από τις μεγαλύτερες που έχουν εντοπιστεί ποτέ και βρίσκεται στο ανώτερο όριο τού πόσο μεγάλες πιστεύουμε ότι μπορούν θεωρητικά να γίνουν οι μαύρες τρύπες, οπότε πρόκειται για μια εξαιρετικά συναρπαστική ανακάλυψη», δήλωσε ο επικεφαλής της μελέτης Τζέις Νάιτγκεϊλ, κοσμολόγος από το Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Ντάρχαμ.

«Οι περισσότερες από τις μεγαλύτερες μαύρες τρύπες που γνωρίζουμε βρίσκονται σε ενεργή κατάσταση, όπου η ύλη που έλκεται κοντά τους θερμαίνεται και απελευθερώνει ενέργεια με τη μορφή φωτός, ακτίνων Χ και άλλων ακτινοβολιών», πρόσθεσε ο Νάιτγκεϊλ. «Ωστόσο, ο βαρυτικός φακός καθιστά δυνατή τη μελέτη ανενεργών μαύρων τρυπών, κάτι που επί του παρόντος δεν είναι δυνατό σε μακρινούς γαλαξίες. Αυτή η μέθοδος θα μπορούσε να μας επιτρέψει να ανιχνεύσουμε πολύ περισσότερες μαύρες τρύπες πέρα από το τοπικό μας σύμπαν και να αποκαλύψουμε πώς αυτά τα εξωτικά αντικείμενα εξελίχθηκαν πιο πίσω στον κοσμικό χρόνο», προσθέτει αναφερόμενος στη σημασία της τεχνικής που τώρα αρχίζει να εφαρμόζεται.

Οι ερευνητές πιστεύουν ότι το εύρημα είναι σημαντικό, καθώς «ανοίγει τη δελεαστική πιθανότητα οι αστρονόμοι να μπορούν να ανακαλύψουν πολύ περισσότερες ανενεργές και υπερδραστήριες μαύρες τρύπες απ' ό,τι πιστεύαμε μέχρι σήμερα» και «να διερευνήσουν πώς μεγάλωσαν τόσο πολύ», σύμφωνα πάντα με το δελτίο Τύπου.

Οι υπερμεγέθεις μαύρες τρύπες είναι τα πιο ογκώδη αντικείμενα στο σύμπαν και αποτελούν σπάνιο εύρημα για τους αστρονόμους. Η προέλευσή τους είναι ασαφής, με ορισμένους να πιστεύουν ότι σχηματίστηκαν από τη σύγκρουση γαλαξιών πριν από δισεκατομμύρια χρόνια, ενώ πολλοί υποστηρίζουν πως μια μαύρη τρύπα βρίσκεται στο κέντρο κάθε γαλαξία, συμπεριλαμβανομένου και του δικού μας Milky Way.

CNN

ταξίδια

Πασχαλινή έξοδος!

ΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ, ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΚΑΙ 100 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Κυριακή 9/4

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πρόκληση η πράσινη μετάβαση για τις τράπεζες

Η ΕΚΤ το 2022 ζήτησε να προβούν σε άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε σχέση με τους περιβαλλοντικούς κινδύνους

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Οι επιπτώσεις στους δανειολήπτες από την αύξηση των επιτοκίων, αλλά και η αξιοποίηση της πλεονάζουσας ρευστότητας αποτελούν μεγάλες προκλήσεις για το κυπριακό τραπεζικό σύστημα στο παρόν στάδιο. Στο άμεσο μέλλον, ωστόσο, εκείνο που θα αποτελέσει μεγάλη πρόκληση για τις τράπεζες στην Κύπρο θα είναι να εναρμονιστούν με στόχους της πράσινης μετάβασης, γνωστά και ως «ESG». Η ενσωμάτωση των κριτηρίων ESG στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων θα είναι σίγουρα μία από τις μεγάλες προκλήσεις του όλου εγχειρήματος, καθώς θα πρέπει παράλληλα να δίνουν δάνεια και να παρέχουν προϊόντα που να είναι για πράσινη ανάπτυξη, ενώ συγχρόνως να δημιουργούν σχέδια δράσης για διαχείριση ενέργειας και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα τονίζει πως, η κλιματική αλλαγή εγκυμονεί κινδύνους για την οικονομία και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα.

της τράπεζας. Οι κυπριακές τράπεζες προχωρούν σε κινήσεις υπό το πρίσμα της «ESG» ανάπτυξης και προϊόντων, ωστόσο ακόμα βρίσκονται σε νηπιακά βήματα. Όπως σημειώνει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στο τελευταίο της «ριπόρτ» που δημοσιεύτηκε στο πρώτο τρίμηνο του 2023, η κλιματική αλλαγή εγκυμονεί κινδύνους για την οικονομία και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας θα πρέπει να διαδραματίσει ρόλο στη στήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία «πράσινη», ενώ σύμφωνα με την εντολή της, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έχει δεσμευτεί να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή. Αυτό περιλαμβάνει τη διαχείριση των κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα για τη νομισματική πολιτική και το χρηματοπιστωτικό σύστημα, την υποστήριξη της πράσινης μετάβασης και την ενίσχυση της διαφάνειας σε θέματα που σχετίζονται με το κλίμα.

Η ΕΚΤ ζήτησε από τις τράπεζες το 2021 να υποβάλουν το πλάνο υλοποίησης τους στο πλαίσιο της διαχείρισης κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων, ενώ το 2022 ζήτησε να προβούν σε άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε σχέση με τους κινδύνους αυτούς (green stress tests).

Η ενσωμάτωση των κριτηρίων ESG στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων θα είναι σίγουρα μία από τις μεγάλες προκλήσεις του όλου εγχειρήματος.

Οι πέντε πρωταρχικοί στόχοι ESG από την Τράπεζα Κύπρου

Ανατρέχοντας στα αποτελέσματα του 2022 για την Τράπεζα Κύπρου, αναγνωρίζει η Τράπεζα πως η κλιματική αλλαγή και η μετάβαση στη βιώσιμη οικονομία αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις. Εντός του 2022, η Τράπεζα έλαβε αξιολόγηση στη βαθμίδα AA (σε κλίμακα από AAA μέχρι CCC) από την MSCI ESG Ratings. Η Τράπεζα έχει δεσμευτεί στους πιο κάτω πρωταρχικούς στόχους ESG. Πρώτον, στην επίτευξη Κλιματικής Ουδετερότητας (Carbon Neutral) μέχρι το 2030. Δεύτερον, στην επίτευξη Καθαρού Μηδενικού Ισοζυγίου (Net Zero) μέχρι το 2050. Τρίτον, στην σταδιακή αύξηση του Δείκτη Πράσινων στοιχείων ενεργητικού (Green Asset Ratio). Τέταρτον, στη σταδιακή αύξηση του Δείκτη Πράσινων ενυπόθηκων δανείων (Green Mortgage Ratio). Πέμπτο, άνω ή ίσα του 30% γυναικών στα Ανώτερα Διευθυντικά επίπεδα (Εκτελεστική Επιτροπή (EXCO) και Διευρυμένη Εκτελεστική Επιτροπή (Extended EXCO)) μέχρι το 2030.

Η Τράπεζα Κύπρου όπως καταγράφει στα οικονομικά της αποτελέσματα έχει υπολογίσει το δικό της αποτύπωμα άνθρακα (Πεδίο 1 και Πεδίο 2) για το 2021 έτσι ώστε να θέσει το σημείο αναφοράς για τον στόχο της Κλιματικής Ουδετερότητας. Η Τράπεζα προτίθεται να επενδύσει σε υποδομές που θα βελτιώσουν την ενεργειακή της αποδοτικότητα και θα αντικαταστήσει μηχανήματα και αυτοκίνητα που λειτουργούν με ορυκτά καύσιμα μεταξύ του 2023 και 2025, οδηγώντας σε περίπου 7% μείωση των εκπομπών Πεδίου 1 και Πεδίου 2 μέχρι το 2025 σε σύγκριση με το 2021.

Η Τράπεζα συγχρόνως αναφέρει πως, έχει συμβληθεί με τον οργανισμό Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) τον Οκτώβριο του 2022. Βρίσκεται στη

Η Τράπεζα Κύπρου όπως καταγράφει στα οικονομικά της αποτελέσματα έχει υπολογίσει το δικό της αποτύπωμα άνθρακα (Πεδίο 1 και Πεδίο 2) για το 2021 έτσι ώστε να θέσει το σημείο αναφοράς για τον στόχο της Κλιματικής Ουδετερότητας.

διαδικασία εκτίμησης των εκπομπών Πεδίου 3 που απορρέουν από το δανειακό της χαρτοφυλάκιο, βασιζόμενη σε διαφανείς και εναρμονισμένες μεθοδολογίες σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Προτύπου GHG Protocol Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard όπως προβλέπεται από το PCAF. Σε συνέχεια της εκτίμησης των Εκπομπών Πεδίου 3 που προκύπτουν από το δανειακό χαρτοφυλάκιο και σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της ανάλυσης σημαντικότητας που αφορά στους Κλιματικούς και Περιβαλλοντικούς κινδύνους, η Τράπεζα αναφέρει πως θα μπορέσει να εντοπίσει τις περιοχές συγκέντρωσης εκπομπών Πεδίου 3 στο δανειακό της χαρτοφυλάκιο έτσι ώστε να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να περιορίσει τον κλιματικό και περιβαλλοντικό της αντίκτυπο μέσω της προσφοράς προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον και την επικοινωνία με τους πελάτες.

Τέλος, όπως η ίδια τονίζει, το 2022 ξεκίνησε την προσφορά δανείου αυτοκινήτου χαμηλών εκπομπών (υβριδικό είτε ηλεκτρικό) και έχει σκοπό να επεκτείνει περαιτέρω τη σειρά προσφερόμενων προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον το 2023. Επιπρόσθετα, ολοκληρώνει το Πλαίσιο Έκδοσης Βιώσιμων Ομολόγων που θα της επιτρέψει την έκδοση Πράσινου/ Κοινωνικού/ Βιώσιμου Ομολόγου στο μέλλον. Οι εισροές που θα προκύψουν από τα ομόλογα θα διοχετευτούν μερικώς ή εξ ολοκλήρου σε βιώσιμα έργα που θα πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας που έχει θέσει. Αφού εντοπισθούν οι τομείς και κατηγορίες δανεισμού, με τις σημαντικότερες εκπομπές Πεδίου 3, το 2023 η Τράπεζα αναμένεται να θέσει στόχους μείωσης των εκπομπών αερίου του άνθρακα που θα είναι ευθυγραμμισμένοι με σενάρια κλιματικής αλλαγής (Science Based Targets), τα οποία θα βοηθήσουν τον καθορισμό της στρατηγικής της Τράπεζας στο μέλλον.

Χάραξη στρατηγικής και άμεσες προτεραιότητες της Ελληνικής

Η Ελληνική Τράπεζα στα δικά της οικονομικά αποτελέσματα του 2022 αναφέρει πως η στρατηγική μετασχηματισμού της Τράπεζας επικεντρώνεται στην τεχνολογία και στην ανάλυση δεδομένων, και στοχεύει σε ψηφιακές βελτιώσεις και εξορθολογισμό των διεργασιών, με έμφαση στη βελτίωση της εξυπηρέτησης των πελατών, καθώς και στη διερεύνηση νέων ευκαιριών σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης (Environmental, Social and Governance - ESG). Όπως τονίζει η Ελληνική, σύμφωνα με την παγκόσμια μετάβαση προς ένα καθαρότερο, πιο βιώσιμο μέλλον, ο τραπεζικός τομέας είναι σε θέση να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο κατά τη διάρκεια της μετάβασης αυτής. Μέτοχοι, ρυθμιστικές αρχές, κυβερνήσεις και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, αναγνωρίζουν την επείγουσα ανάγκη δράσης και αρχίζουν να ασκούν πίεση στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την κινητοποίησή τους. Από τη χάραξη στρατηγικής έως τη κανονιστική συμμόρφωση και τις γνωστοποιήσεις, οι προτεραιότητες θέτονται σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης (ESG) σαν ανταπόκριση στις προσδοκίες των ενδιαφερόμενων μερών αλλά και της αγοράς. Ως αποτέλεσμα, η Τράπεζα κατά το 2021 δημιούργησε ένα ειδικό τμήμα ESG, στο πλαίσιο του τμήματος Στρατηγικής και Μετασχηματισμού. Με αυτή τη δομή η Τράπεζα επενδύει περαιτέρω στη βιώσιμη ανάπτυξη και σχεδιάζει τις ενέργειές της με γνώμονα τον αντίκτυπο στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την κοινωνική ευθύνη και την εταιρική διακυβέρνηση. Στόχος της Τράπεζας είναι η δημιουργία αξίας μέσω βιώσιμων προϊόντων και δραστηριοτήτων και προώθησης στόχων βιωσιμότητας, σύμφωνα με τις πρωτοβουλίες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την Κύπρο. Η Τράπεζα δημιούργησε και πράσινα προϊόντα λιανικής τραπεζικής και χρηματοδότηση για πράσινες επενδύσεις σε επιχειρήσεις μέσω της πρωτοβουλίας growgreen, προσφέροντας αξιόπιστη διαβούλευση και καθοδήγηση. Έχει καταρτιστεί σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση των θεμάτων ESG σε όλη την Τράπεζα, εναρμονίζοντας σαφείς στόχους που έχουν τεθεί στη στρατηγική, την οργανωτική δομή και τη διαχείριση κινδύνου και συμβάλλοντας παράλληλα στην ενσωμάτωση των θεμάτων αυτών στην κουλτούρα της Τράπεζας. Η γενική ευθύνη για την ανάπτυξη και την εφαρμογή της στρατηγικής σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης υπάγεται στην Επιτροπή Διορισμών/ Εσωτερικής Διακυβέρνησης.

Η Ελληνική Τράπεζα στα οικονομικά αποτελέσματα του 2022 αναφέρει πως η στρατηγική μετασχηματισμού της Τράπεζας επικεντρώνεται στην τεχνολογία και στην ανάλυση δεδομένων.

Καθώς η πρωτοβουλία ESG αποτελεί μέρος του Σχεδίου Μετασχηματισμού της Τράπεζας, όπως αναφέρει, η πρόοδος παρακολουθείται στενά μέσω της διακυβέρνησης του Σχεδίου Μετασχηματισμού. Η Τράπεζα τονίζει πως, διατηρεί επαρκή ρευστότητα, επιτρέποντάς της να εκμεταλλευτεί ευκαιρίες που παρουσιάζονται σε διάφορους τομείς στην εγχώρια αγορά, με μακροπρόθεσμη στρατηγική να επεκταθεί επιλεκτικά και εκτός Κύπρου. Η Τράπεζα έχει ως στόχο τη διατήρηση του πρωταγωνιστικού της ρόλου για τη στήριξη της ανάκαμψης της οικονομίας, υποστηρίζοντας τις αξιόχρεες κυπριακές επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά παρέχοντας μια ολοκληρωμένη σειρά τραπεζικών υπηρεσιών εντός του ορίου κινδύνου της. Η επικέντρωση για νέο δανεισμό θα συνεχίσει να είναι σε εταιρείες που αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα της χώρας, όπως στους τομείς λιανικού εμπορίου, μεταποίησης, υγείας, ενέργειας και ανανεώσιμων πηγών, μεταφορών και αποθήκευσης, ενημέρωσης και επικοινωνίας και δραστηριοτήτων υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΣΩΤΗΡΗ ΠΙΚΟΥΛΑ**

Ημερίδα Κυβερνοασφάλειας στη Λευκωσία

Οι τελευταίες δυσάρεστες εξελίξεις σχετικά με τις μαζικές κυβερνοεπιθέσεις στην Κύπρο (Κτηματολόγιο, Πανεπιστημιακά και Τραπεζικά Ιδρύματα, ιδιωτικές εταιρείες κ.ά.) δημιούργησαν ένα γενικευμένο κλίμα ανασφάλειας στο νησί. Μεγάλοι οργανισμοί του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα συνειδητοποίησαν πόσο απροστάτευτοι και εκτεθειμένοι είναι σε ένα καθημερινό, σχεδόν, περιβάλλον ηλεκτρονικών επιθέσεων.

Δραστικές λύσεις

Οι συστηματικές, όπως φαίνεται, κυβερνοεπιθέσεις δεν αντιμετωπίζονται με τα συμβατικά πληροφοριακά εργαλεία. Το hacking συνεχώς εξοπλίζεται με νέα «όπλα», ενώ οι χακερς έχουν αποθρασυνθεί ζητώντας λύτρα, τακτική στην οποία, δυστυχώς, υποκύπτουν ακόμα και κολοσσοί-πολυεθνικές εταιρείες, οι οποίες δαπανούν σημαντικά κονδύλια για την ψηφιακή τους ασφάλεια.

Το νέο ανασφαλές περιβάλλον χρήζει δραστικών λύσεων, άμεσων και κυρίως προληπτικών. Λύσεων που περιλαμβάνουν «έξυπνα» και σύγχρονα πληροφοριακά συστήματα και εφαρμογές, εξειδικευμένα στο πεδίο της κυβερνοασφάλειας και του anti-hacking.

Μια σημαντική ευκαιρία για τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα να ενημερωθεί για τα σύγχρονα εργαλεία πληροφορικής κατά των κυβερνοεπιθέσεων.

Ημερίδα στο Hilton Nicosia

Για το ζήτημα της κυβερνοασφάλειας, άλλωστε, θα πραγματοποιηθεί στις 6 Απριλίου 2023 και ώρα 11.00 π.μ., μία ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και απολύτως επίκαιρη ημερίδα στο Ξενοδοχείο Hilton Nicosia με θέμα «Συστήματα Κυβερνοασφάλειας και Ανάπτυξη Σύγχρονων Εφαρμογών Πληροφορικής».

Το ενδιαφέρον για συμμετοχή στην ημερίδα είναι, ήδη, μεγάλο από εκπροσώπους εταιρειών και φορέων.

Η πρωτοβουλία της διοργάνωσης αυτής ανήκει στον πρόεδρο και διευθύνοντα Σύμβουλο του Ομίλου AAnG GROUP, Ανδρέα Αν. Γεωργίου, που δραστηριοποιείται επιτυχώς στον χώρο αυτό, αντιπροσωπεύοντας μέσω της εταιρείας του Ομίλου, AΩΖ, για Ελλάδα και Κύπρο, δύο παγκοσμίως κορυφαία συστήματα κυβερνοασφάλειας των αμερικανικών εταιρειών A10 Networks και Stellar Cyber.

Έτσι το κοινό της ημερίδας, μεταξύ άλλων, θα έχει την ευκαιρία να ενημερωθεί για τα τεχνικά και επιχειρησιακά, σύγχρονα, εργαλεία πληροφορικής και να γνωρίσει τις δυνατότητές του στο πεδίο της κυβερνοασφάλειας, από τον Alexandru Enache (Regional Sales Manager Central East Europe & Africa της αμερικανικής εταιρείας A10 Networks), και από τον Michael Nystrom (System Engineer της αμερικάνικής εταιρείας Stellar Cyber).

Ο Σωτήρης Πίκουλας είναι Δημοσιογράφος.

Δάνεια μεταβιβάσθηκαν και δάνεια επέστρεψαν

Πωλήθηκαν 700 εκατ. από την Ελληνική – «Γύρισαν» 8-9 εκατ. πίσω στην Τρ. Κύπρου από την B2Kapital

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Η εβδομάδα που πέρασε περιλάμβανε δύο μεγάλες πράξεις πωλήσεως προβληματικών δανείων. Από τη μία ολοκληρώθηκε η πώληση προβληματικών δανείων της Ελληνικής Τράπεζας προς την PIMCO ύψους 700 εκατομμυρίων ευρώ. Από την άλλη, επεστράφησαν δάνεια 8-9 εκατομμυρίων ευρώ προς την Τράπεζα Κύπρου από την B2Kapital, στο πλαίσιο πώλησης του χαρτοφυλακίου Velocity 2 ύψους 133 εκατομμυρίων ευρώ που είχε γίνει το 2020. Όπως πληροφορήθηκε η «Κ», δινόταν η δυνατότητα βάσει της συμφωνίας, εάν το επιθυμούσε η B2Kapital να επιστρέψει μέρος δανείων στην Τράπεζα Κύπρου.

Τον Μάιο του 2020, η Τράπεζα Κύπρου ολοκλήρωσε την πώληση χαρτοφυλακίου μεικτής λογιστικής αξίας ύψους 133 εκατ. στην B2Kapital.

Όπως πληροφορήθηκε η «Κ», δινόταν η δυνατότητα βάσει της συμφωνίας, εάν το επιθυμούσε η B2Kapital να επιστρέψει μέρος δανείων στην Τράπεζα Κύπρου.

Σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση της B2Kapital, κοινοποίησε την Παρασκευή την πρόθεσή της να πωλήσει μέρος του χαρτοφυλακίου πιστωτικών διευκολύνσεων που κατέχει, καθώς και όλες τις συναφείς με αυτές εγγυήσεις και/ή εξασφαλίσεις, στην Τράπεζα Κύπρου με αριθμό εγγραφής HE 165. Όπως αναφέρει η ανακοίνωση, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου και της Οδηγίας της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου με τίτλο «η περί της Διαδικασίας Κοινοποίησης προς τους Δανειολήπτες και Εγγυητές της Πρόθεσης Πώλησης Πιστωτικών Διευκολύνσεων Οδηγία του 2016» (όπως έχει τροποποιηθεί), η B2K απέστειλε ή θα αποστείλει ειδοποίηση μέσω επιστολής στους εμπλεκόμενους δανειολήπτες των εν λόγω πιστωτικών διευκολύνσεων και στους εγγυητές και παρόχους εξασφάλισης αυτών, προκειμένου να τους δοθεί η ευκαιρία, εάν το επιθυμούν, να υποβάλουν πρόταση για αγορά των υπό πώληση πιστωτικών διευκολύνσεων εντός της χρονικής προθεσμίας που θέτει ο Νόμος.

Τον Μάιο του 2020, η Τράπεζα Κύπρου ολοκλήρωσε την πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων και μη εξασφαλισμένων δανείων κυρίως λιανικής τραπεζικής, συμβατικής αξίας 398 εκατ. ευρώ και μεικτής λογιστικής αξίας 144 εκατ. ευρώ κατά την ημερομηνία αναφοράς 31 Αυγούστου 2019 (γνωστό ως Project Velocity 2) στην B2Kapital Cyprus Ltd. Το χαρτοφυλάκιο αυτό αποτελείτο από περίπου 10.000 δανειολήπτες, περιλαμβανομένων περίπου 8.400 ιδιωτών και περίπου 1.600 μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Το χαρτοφυλάκιο είχε μεικτή λογιστική αξία ύψους 133 εκατ. κατά την ημερομηνία πώλησης. Η πώληση δεν είχε επιπτώσεις στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και στην κεφαλαιακή θέση της Τράπεζας Κύπρου.

Θετικός επίλογος για Starlight

Η Ελληνική Τράπεζα ανακοίνωσε την ολοκλήρωση του έργου Starlight, δηλαδή της πώλησης μη εξυπηρετούμενων δανείων 700 εκατ. ευρώ στην PIMCO. Το έργο Starlight αναφέρεται στην πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και στην πώληση της APS Debt Servicing Cyprus Ltd, δηλαδή του διαχειριστή των δανείων της Τράπεζας. Το Έργο, ήταν μία συναλλαγή πακέτο που περιλάμβανε (α) την τιτλοποίηση ΜΕΔ ύψους περίπου 1,4 δισ. ευρώ στις 31 Δεκεμβρίου 2022 και (β) την πώληση της πλατφόρμας της Τράπεζας, APS Debt Servicer, στην Themis Portfolio Management Ltd (έμμεση θυγατρική της Oxalis Holding S.A.R.L.), την οποία οντότητα διαχειρίζεται και συμβουλεύει η PIMCO.

Η Συναλλαγή αποτελείτο από τα εξής: (α) Τη μεταφορά του Χαρτοφυλακίου Starlight στη Themis Portfolio (S1) Management Holdings Ltd, Κυπριακή Εταιρεία Εξαγοράς Πιστώσεων και τη μετέπειτα πώληση της Themis S1 στην Oxalis. (β) Την τιτλοποίηση του Χαρτοφυλακίου Starlight και την έκδοση Ομολογιών Υψηλής, Μεσαίας και Χαμηλής εξοφλητικής προτεραιότητας. (γ) Την απόκτηση από την Oxalis του 95% των Ομολογιών Μεσαίας (Mezzanine) και Χαμηλής (Junior) εξοφλητικής προτεραιότητας της Τιτλοποίησης και του 33,3% των Ομολογιών Υψηλής (Senior) εξοφλητικής προτεραιότητας, με την Τράπεζα να κρατεί το 66,7% των Ομολογιών Υψηλής (Senior) εξοφλητικής προτεραιότητας (περίπου 113 εκατ.) και το 5% των Ομολογιών Μεσαίας (Mezzanine) (περίπου 4,5 εκατ.) και των Ομολογιών Χαμηλής (Junior) εξοφλητικής προτεραιότητας. (δ) Την πώληση του 100% των μετοχών της APS Debt Servicer στη Themis Portfolio Management Ltd, μία Κυπριακή εταιρεία διαχείρισης και ανάκτησης χρεών και διαχείρισης ακινήτων, που ανήκει σε ταμεία που διαχειρίζεται η PIMCO, για συνολικό τίμημα ύψους 37 εκατ. (ε) Την υπογραφή μακροπρόθεσμης αποκλειστικής συμφωνίας για τη διαχείριση του εναπομείναντος χαρτοφυλακίου ΜΕΧ της Τράπεζας καθώς και των μελλοντικών προβληματικών δανείων που μπορεί να προκύψουν.

ΜΕΔ στο 3,6%

Η πράξη έχει μειώσει τον προσαρμοσμένο δείκτη ΜΕΔ, εξαιρουμένων των ΜΕΔ που καλύπτονται από το πρόγραμμα Προστασίας Περιουσιακών Στοιχείων («APS») σε περίπου 3,6% από 13,5% στις 31 Δεκεμβρίου 2022. Συμπεριλαμβανομένων των ΜΕΔ που καλύπτονται από το APS, ο προσαρμοσμένος δείκτης ΜΕΔ μειώθηκε σε περίπου 9,8% από 19,2% στις 31 Δεκεμβρίου 2022. Η εμπροσθοβαρής (frontloaded) μείωση του κινδύνου στον ισολογισμό επιτρέπει στην Τράπεζα την ομαλοποίηση του δείκτη κόστους ζημιών απομείωσης δανείων, με την Τράπεζα να επωφελείται από τα έσοδα τόκων από την παρακράτηση του 66,7% των Ομολογιών Υψηλής (Senior) εξοφλητικής προτεραιότητας. Η Συναλλαγή έχει θετικό κεφαλαιακό αντίκτυπο περίπου 0,8%, με τον προσαρμοσμένο δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 να αυξάνεται σε 19,1% από 18,3% στις 31 Δεκεμβρίου 2022, αντικατοπτρίζοντας την αποενοποίηση του χαρτοφυλακίου, τις επενδύσεις της Τράπεζας στις Ομολογίες Υψηλής, και Μεσαίας εξοφλητικής προτεραιότητας όπως και το κέρδος από την πώληση της APS Debt Servicer. Η Συναλλαγή έγινε με βάση την αρχή ίσων αποστάσεων (arm's length). Σημειώνεται ότι η Poppy S.A.R.L., η οποία κατέχει 17,3% του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, ανήκει σε επενδυτικά ταμεία που διαχειρίζεται η PIMCO.

Cyprus Forum. Cities

Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι πόλεις του μέλλοντος στο Cyprus Forum Cities

Επιτακτική η ανάγκη για σχεδιασμό άμεσης αντιμετώπισης των προκλήσεων

Περισσότερο από το 55% του παγκόσμιου πληθυσμού συγκεντρώνεται σήμερα σε αστικά κέντρα και σύμφωνα με τις προβλέψεις των Ηνωμένων Εθνών, το ποσοστό αυτό θα φτάσει μέχρι και το 68% έως το 2050. Οι αριθμοί διαφέρουν αισθητά σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς ο αριθμός των πολιτών που κατοικούν σε αστικές περιοχές έχει εκτοξευθεί, πλησιάζοντας σε ποσοστιαία βάση το 75%. Την ίδια ώρα, σε παγκόσμια κλίμακα, οι αστικές περιοχές φαίνεται να καταναλώνουν πάνω από το 65% της παγκόσμιας ενέργειας, που αντιστοιχεί σε περισσότερο από το 70% των εκπομπών CO2. Αυτή η τάση αναπόφευκτα εντείνει την ανάγκη συνολικών λύσεων για την αειφόρο ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης, την κυκλική οικονομία, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και βεβαίως τη χρήση της τεχνολογίας στην υπηρεσία της βελτίωσης της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Η αναγκαιότητα προσαρμογής στις ολοένα μεταβαλλόμενες συνθήκες, αλλά και αντιμετώπισης των προκλήσεων αυτών καθιστά επιτακτική τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης και στην Κύπρο, γεγονός που αποτελεί και τη βάση της επικείμενης διοργάνωσης του πρώτου Cyprus Forum Cities. Στόχος του συνεδρίου, να πραγματευτεί αυτές ακριβώς τις προκλήσεις, για την ανάπτυξη μιας βιώσιμης τοπικής αυτοδιοίκησης, τους τρόπους υλοποίησης της κυκλικής οικονομίας, των ζητημάτων της ενέργειας και του περιβάλλοντος, μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης αλλά και μιας αειφόρου θαλάσσιας πολιτικής.

Το Cyprus Forum Cities συνδιοργανώνεται από το Oxygono και τον Δήμο Λεμεσού, στο πλαίσιο συμμετοχής του Δήμου στην Ευρωπαϊκή Αποστολή: 100 Κλιματικά Ουδέτερες και Έξυπνες Πόλεις μέχρι το 2030, σε συνεργασία με το ΤΕΠΑΚ. Θα πραγματοποιηθεί στις 7-8 Απριλίου 2023, στη Λεμεσό. Η σύμπραξη, κρίνεται ιδιαιτέρως σημαντική καθώς αναδεικνύει την αναγκαιότητα συνεργιών μεταξύ διαφορετικών φορέων και της ανταλλαγής ευρωπαϊκής τεχνογνωσίας για την εξεύρεση ολιστικών λύσεων σε διαφορετικές διαστάσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στο πλαίσιο αυτό, η εμπειρία του Δήμου Λεμεσού μέσα από τη συμμετοχή του στην Ευρωπαϊκή Αποστολή: «100 κλιματικά Ουδέτερες και Έξυπνες Πόλεις μέχρι το 2030», θα αποτελέσει ένα ιδανικό παράδειγμα στην ίδια την Κύπρο για το πώς μπορούν οι πόλεις να λειτουργήσουν ως οικοσυστήματα πειραματισμού και καινοτομίας με στόχο την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.

Τοπική Αυτοδιοίκηση και βιώσιμη ανάπτυξη

Οι δυνατότητες που έχει η τοπική αυτοδιοίκηση μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας, αλλά και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών είναι απεριόριστες. Οι λεγόμενες «έξυπνες πόλεις» αξιοποιούν τις ψηφιακές τεχνολογίες που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, λύσεις για τη διαχείριση του κυκλοφοριακού, υποδομές με ενσωματωμένους αισθητήρες, έξυπνη στάθμευση, διαχείριση των αποβλήτων και απορριμμάτων, προώθηση της κινητικότητας, καθώς και εφαρμογές κινητών για την παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Ο Ιδρυτής και Εκτελεστικός Πρόεδρος του Cyprus Forum, Νικόλας Κυριακίδης.

Πόλεις στην Κεντρική και Δυτική Ευρώπη που πήραν σοβαρά τον ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης τη δεκαετία του 90' και έκαναν πλάνα βιώσιμης ανάπτυξης για τις πόλεις τους, είναι τώρα εξελιγμένες πόλεις που παρέχουν καλής ποιότητας ζωή στους πολίτες τους. Η Κύπρος, πρέπει να ακολουθήσει αυτά τα θετικά μοντέλα ανάπτυξης. Να υπάρξει δηλαδή σχεδιασμός, αλλά και υλοποίηση με σύμπραξη της κυβέρνησης, των τοπικών αρχών, των επιχειρήσεων και των πολιτών.

Σκοπός του Cyprus Forum Cities είναι να συμβάλει στην περαιτέρω αναβάθμιση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης και ταυτόχρονα να φέρει καλές πρακτικές στην Κύπρο από το εξωτερικό. Οι δυνατότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Κύπρο αυξάνονται, αλλά έχει ακόμη πολλά περιθώρια βελτίωσης σε σύγκριση με άλλες χώρες.

Κομβικό σημείο ο πολίτης

Ο ιδιωτικός τομέας, ο ακαδημαϊκός, οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, αλλά και ομάδες πολιτών αποτελούν απαραίτητα κομμάτια της εξίσωσης για την ανάπτυξη των βιώσιμων πόλεων του μέλλοντος. Η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να είναι ο συνδετικός κρίκος για την επίτευξη του στόχου αυτού, ωστόσο, στο επίκεντρο του συστήματος βρίσκεται ο πολίτης.

Γνώμονας όλων των σχεδιασμών θα πρέπει να είναι η βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων μιας περιοχής, από τον αέρα που αναπνέουν και το νερό που καταναλώνουν μέχρι την εύκολη και ασφαλή διακίνησή τους. Επομένως είναι σημαντικό οι πολίτες να κατανοήσουν τις δυνατότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης για να καταστούν οι πόλεις και οι κοινότητες τους πιο βιώσιμες. Το Cyprus Forum Cities φιλοδοξεί να συμβάλει στη δημόσια συζήτηση και να συμπεριλάβει σε αυτή και τον Κύπριο πολίτη, ο οποίος πρέπει να έχει λόγο στη διαμόρφωση μιας σύγχρονης και αποτελεσματικής τοπικής αυτοδιοίκησης. Η προσδοκία είναι ότι θα καθιερωθεί ένα ετήσιο συνέδριο αφιερωμένο στα θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης της Κύπρου και να καταστεί τόπος συνάντησης και ανταλλαγής απόψεων για τις προκλήσεις της Περιφερειακής Ανάπτυξης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για περισσότερες πληροφορίες και συμμετοχή στο πρώτο Cyprus Forum Cities, μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: https://cities2023.cyprusforum.cy

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Μακροχρόνιος επενδυτικός προορισμός η Κύπρος

Δικαιώθηκε η επιλογή μας για άνοιγμα στην κυπριακή αγορά, αναφέρει ο πρόεδρος του ομίλου IOGR Ιωάννης Γρύλος

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Με αφορμή τα δύο χρόνια παρουσίας της SKY express στην Κύπρο ο ιδρυτής και πρόεδρος του ομίλου IOG –στον οποίο ανήκει η αεροπορική εταιρεία– Ιωάννης Γρύλος παραχώρησε στην «Κ» αποκλειστική συνέντευξη σε σχέση με τα πλάνα της εταιρείας στην κυπριακή αγορά, τις επιδόσεις του 2022 και τις εκτιμήσεις για το πώς θα κινηθεί το 2023.

- Δύο χρόνια μετά την δραστηριοποίηση της εταιρείας και στην κυπριακή αγορά, έχουν επιτευχθεί οι μετρήσιμοι στόχοι που είχαν τεθεί;

- Πριν δύο χρόνια επιλέξαμε την Κύπρο ως τον πρώτο διεθνή προορισμό της SKY express. Το κάναμε και για συναισθηματικούς λόγους, αλλά και επειδή είδαμε τις ευκαιρίες που δημιουργούσε για εμάς η κυπριακή αγορά. Η επιλογή μας αυτή έχει δικαιωθεί, καθώς μέσα σε διάστημα δύο ετών η SKY express έχει μεταφέρει συνολικά από και προς την Κύπρο πάνω από 400.000 επιβάτες. Έχουμε πραγματοποιήσει συνολικά 4.000 πτήσεις μέσα σε δύο χρόνια, με 3 πτήσεις καθημερινά από/προς Αθήνα και 4 πτήσεις την εβδομάδα από/ προς τη Θεσσαλονίκη. Οι εκτιμήσεις δε για το 2023 είναι πολύ θετικές καθώς εκτιμάται ότι η επιβατική κίνηση θα ανέλθει στις 320 χιλιάδες επιβάτες. Θεωρούμε συνεπώς ότι πήραμε τη σωστή απόφαση και η επένδυσή μας έχει μακροχρόνιο χαρακτήρα. Μάλιστα, θέλοντας να τιμήσουμε αυτούς τους ισχυρούς δεσμούς μας με το νησί και να ανταποδώσουμε τη μεγάλη εμπιστοσύνη των ανθρώπων του, αποφασίσαμε να δώσουμε το όνομα «Κύπρος» στο πρώτο μας AIRBUS A321neo, η παραλαβή του οποίου συνέπεσε χρονικά με τον εορτασμό των δύο χρόνων παρουσίας μας εδώ.

> **Οι πτήσεις της εταιρείας αυξήθηκαν κατά 50%, και κατά 20% η μέση πληρότητα κατά τη διάρκεια του 2022.**

- Με πόσους και ποιους προορισμούς συνδέει τα κυπριακά αεροδρόμια η SKY express για το 2023;

- Εντός Ελλάδας πετάμε σε 34 προορισμούς, στην Ευρώπη πετάμε –εκτός από τη Λάρνακα– σε 7 ακόμα προορισμούς: Λονδίνο, Παρίσι, Βρυξέλλες, Ρώμη, Μιλάνο, Μόναχο, Σόφια. Παράλληλα, μέσα από interline συνεργασίες με τις μεγαλύτερες διεθνείς αεροπορικές δίνουμε τη δυνατότητα διασύνδεσης της Κύπρου και με άλλες χώρες, όπως έγινε με την συμφωνία μας με την Delta για πτήσεις στη Β. Αμερική. Πρόσφατα ανακοινώσαμε ότι εμπλουτίζουμε το θερινό πτητικό μας πρόγραμμα με απευθείας πτήσεις σε 12 χώρες και 29 προορισμούς του εξωτερικού και περαιτέρω ενίσχυση της διασυνδεσιμότητας.

- Ποιες οι επιδόσεις της Skyserv στο κομμάτι της επίγειας εξυπηρέτησης στο αεροδρόμιο Λάρνακας;

- Η επιλογή της Κύπρου ως επενδυτικός προορισμός για εμάς έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό ξεκίνησε και η λειτουργία της Skyserv, εταιρείας επίγειας εξυπηρέτησης του Ομίλου IOGR, του Ομίλου μας, στη Λάρνακα και την Πάφο, όπου απασχολεί περισσότερους από 300 εργαζομένους. Η παρουσία μας σε αυτά τα αεροδρόμια ήταν, επίσης, ευεργετική για τον ανταγωνισμό, καθώς μείωσε το κόστος εξυπηρέτησης των αεροπορικών εταιρειών, κάτι που όπως αντιλαμβάνεστε μείωσε και το τελικό κόστος των εισιτηρίων καθιστώντας την Κύπρο ακόμα πιο ελκυστικό προορισμό. Παράλληλα αναβάθμισε τη λειτουργία και των δύο κυπριακών αεροδρομίων. Είναι χαρακτηριστικό ότι στη Λάρνακα, χάρη και στην παρουσία της Skyserv, παρουσιάστηκαν συγκριτικά λιγότερα προβλήματα, σε μια περίοδο που ήταν πολύ δύσκολη για όλα τα αεροδρόμια της Ευρώπης.

Οι εκτιμήσεις για το 2023 είναι πολύ θετικές καθώς εκτιμάται ότι η επιβατική κίνηση θα ανέλθει στις 320 χιλιάδες επιβάτες, αναφέρει ο κ. Ι. Γρύλος.

- Ποια τα επόμενα σας βήματα στην κυπριακή αγορά;

- Μελετάμε και άλλες κινήσεις μας στον κλάδο του Τουρισμού. Έχουμε κάνει κάποιες συζητήσεις, αλλά δεν υπάρχει κάτι ανακοινώσιμο ακόμα. Σας λέω όμως με κατηγορηματικό τρόπο ότι θεωρούμε την κυπριακή αγορά γεμάτη ευκαιρίες και έχουμε την προσοχή μας στραμμένη σε αυτήν. Για τον Όμιλο IOGR η Κύπρος είναι ένας μακροχρόνιος επενδυτικός προορισμός. Θέλουμε να αξιοποιήσουμε τις ευκαιρίες που δημιουργεί και να συμβάλουμε κι εμείς στην περαιτέρω ανάπτυξη του τόπου.

Τιμές για Αθήνα

- Έχει καταστεί φθηνότερος προορισμός η Αθήνα για τους Κύπριους ταξιδιώτες;

-Ναι, οι τιμές έχουν μειωθεί και αυτό οφείλεται κατά κανόνα στη δική μας είσοδο στην κυπριακή αγορά. Με τρεις πτήσεις την ημέρα προς Αθήνα και τέσσερις την εβδομάδα προς Θεσσαλονίκη έχουμε δημιουργήσει συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού. Και αυτό έχει επιφέρει μείωση ναύλων, βελτίωση υπηρεσιών και προϊόντων, με πραγματικό όφελος για το επιβατικό κοινό.

- Ποιες επενδύσεις προγραμματίζετε είτε σε αεροσκάφη, είτε στον ψηφιακό τομέα;

- Συνολικά ως εταιρεία είμαστε σε ανοδική πορεία. Την τελευταία τριετία οι επιβάτες μας τριπλασιάστηκαν. Οι πτήσεις μας αυξήθηκαν κατά 50%, το ίδιο και η μέση πληρότητά μας, η οποία βελτιώθηκε κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες κατά τη διάρκεια του 2022 αποδεικνύοντας τη δυναμική της εμπορικής πρότασης της εταιρείας μας, της επιχειρησιακής της αποτελεσματικότητας. Τα έσοδά μας υπερτριπλασιάστηκαν, κυρίως χάρη στις πτήσεις του εξωτερικού. Οι θέσεις εργασίας, επίσης, διπλασιάστηκαν. Όλη αυτή η οργανική ανάπτυξη υποστηρίζεται με συνεχείς επενδύσεις τόσο σε νέους και μεγαλύτερους τύπους αεροσκαφών, όσο και στον τρόπο λειτουργίας μας. Να σημειώσω εδώ ότι, ο στόλος μας –ο πιο «πράσινος» σε Ελλάδα και Κύπρο και από τους πιο φιλικούς προς το περιβάλλον στην Ευρώπη– πλέον απαριθμεί 23 αεροσκάφη, καθώς εκτός από το πρώτο μας AIRBUS A321neo που μόλις παραλάβαμε, το επόμενο διάστημα αναμένουμε και το δεύτερο. Πρόκειται για αεροσκάφη χωρητικότητας 230 θέσεων το καθένα με 25% μικρότερη κατανάλωση καυσίμου, 50% μικρότερο θόρυβο και 5.000 τόνους χαμηλότερο αποτύπωμα CO2 τον χρόνο. Παράλληλα, ρίχνουμε βάρος στην ψηφιακή λειτουργία μας. Για παράδειγμα, κάναμε χρήση των πιο προηγμένων εργαλείων της Google ώστε να πετύχουμε στοχευμένη επικοινωνία με τους υποψήφιους ταξιδιώτες σε διεθνές επίπεδο. Επειδή ακριβώς μεγαλώνουμε γρήγορα, είμαστε σε μία διαρκή διαδικασία ιεράρχησης των προτεραιοτήτων μας. Σε αυτή τη φάση, στρατηγική μας προτεραιότητα είναι η αύξηση των προορισμών μας και η παροχή μιας μοναδικής ταξιδιωτικής εμπειρίας στους επιβάτες που μας επιλέγουν.

Η σταθερότητα

- Ποιες θεωρείτε ως τις μεγαλύτερες προκλήσεις στον τομέα των αερομεταφορών αυτή τη στιγμή;

-Η διεθνής αστάθεια είναι πάντα ένα ζήτημα. Ο κόσμος ταξιδεύει όταν νοιώθει ασφάλεια. Είναι συνεπώς σημαντικό να επιστρέψει η κανονικότητα σε κάθε τομέα, γεγονός που συνδέεται με τη σταθεροποίηση όλης της αγοράς και την ανάγκη του σύγχρονου ταξιδιώτη να προγραμματίσει πιο εύκολα τη ζωή του και τα ταξίδια του. Ένα δεύτερο ζητούμενο είναι η έλλειψη προσωπικού. Μετά την πανδημία η κατάσταση δεν έχει επανέλθει πλήρως. Αυτό πρέπει, επίσης, να βελτιωθεί για να μην ξαναδούμε εικόνες όπως αυτές σε αεροδρόμια του εξωτερικού που έφτασαν τους επιβάτες στα όριά τους. Η SKY express δεν είχε ανάλογα φαινόμενα ούτε στην Ελλάδα ούτε στην Κύπρο. Παρόλα αυτά, το ζήτημα παραμένει σοβαρό σε διεθνές επίπεδο.

Φέρνει νέα δεδομένα το Virtual net-billing

Πλέον ο εικονικός συμψηφισμός λογαριασμού προσφέρεται και στις μεγάλες βιομηχανίες και τα ξενοδοχεία

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Από χθες, 1η Απριλίου, τέθηκε σε ισχύ το νέο σχέδιο για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ για ίδια κατανάλωση, με τις αλλαγές που είχαν προωθηθεί τους προηγούμενους μήνες, και πέρασαν κατά την τελευταία συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου την περασμένη Τετάρτη. Το σχέδιο, πέραν του ότι έρχεται να απλουστεύσει τη διαδικασία αιτήσεων, δίνει ουσιαστικά εργαλεία στις επιχειρήσεις, προκειμένου να μειώσουν το κόστος κατανάλωσης ενέργειάς τους. Η εισαγωγή του Virtual net-billing, του εικονικού συμψηφισμού λογαριασμών, παρέχει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις που δεν μπορούν να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκά στο υποστατικό τους ή σε όμορο τεμάχιο, να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκό σύστημα σε οποιοδήποτε τεμάχιο ακόμη και εκτός επαρχίας και η παραγωγή τους να συμψηφίζεται με τον λογαριασμό της κατανάλωσης του συγκεκριμένου υποστατικού. Αυτό αντιμετωπίζεται εκ πρώτης όψεως θετικά από τον επιχειρηματικό κόσμο, εφόσον θεωρείται ότι αφενός θα ωφελήσει σημαντικά τα οικονομικά των επιχειρήσεων, και αφετέρου θα ενισχύσει σημαντικά το ποσοστό των ΑΠΕ στην κατανάλωση ενέργειας. Επρόκειτο για ένα πάγιο αίτημα από πλευράς των επιχειρήσεων, το οποίο εκφράστηκε επιτακτικά τους προηγούμενους μήνες κυρίως από τον κλάδο των ξενοδόχων, εφόσον το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούσε σημαντικό πλήγμα στην ανταγωνιστικότητά τους στην ευρύτερη τουριστική αγορά.

Πώς λειτουργεί

Το virtual net-billing πρόκειται για μία μέθοδο εικονικού συμψηφισμού λογαριασμών της εισαγόμενης και εξαγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας. Ο συμψηφισμός λογαριασμών θα γίνεται από τον εκάστοτε προμηθευτή με τον οποίο έχει συμβληθεί ο καταναλωτής, είτε ανά δίμηνο είτε ανά μήνα (ανάλογα με την κατηγορία του καταναλωτή) και θα αφορά ένα μόνο υποστατικό. Στο τέλος κάθε διμηνίας γίνεται συμψηφισμός του ποσού αγοράς και πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας στο δίκτυο και οποιαδήποτε περίσσεια του ποσού της παραγωγής έναντι της κατανάλωσης μπορεί να μεταφέρεται από μήνα σε μήνα, μέχρι το τέλος του χρόνου. Στους 12 μήνες αυτό το υπόλοιπο μηδενίζεται. Στην περίπτωση του Net Metering αυτό το διάστημα είναι στους 36 μήνες.

Και αποθήκευση

Η δυνατότητα του virtual net-billing μπορεί να συνδυαστεί και με αποθήκευση της ενέργειας ΑΠΕ. Αν μια επιχείρηση επιλέξει να τοποθετήσει και σύστημα αποθήκευσης, έχει τη δυνατότητα να τοποθετήσει φωτοβολταϊκό σύστημα μεγαλύτερης ισχύος. Συνολικά η ισχύς των συστημάτων που θα εγκατασταθούν στην φετινή προκήρυξη του σχεδίου ανέρχεται στα 30 μεγαβάτ. Ανά επιχείρηση αυτό το ταβάνι ανέρχεται στα 150 κιλοβάτ. Ωστόσο, σε περίπτωση που θα εγκατασταθεί και σύστημα αποθήκευσης, (το οποίο θα έχει δυνατότητα απορρόφησης τουλάχιστον 75% της αναμενόμενης ετήσιας παραγωγής του εγκατεστημένου συστήματος), θα μπορεί να εγκατασταθεί ΦΒ σύστημα ισχύος μέχρι και 500 kWp ανά λογαριασμό κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Για όσους δηλαδή θα εγκαταστήσουν και σύστημα αποθήκευσης, δίνεται η δυνατότητα να βάλουν και πιο μεγάλο φωτοβολταϊκό. Το πιο κοινό σύστημα αποθήκευσης που υπάρχει είναι μπαταρίες λιθίου, ενώ το κόστος υπολογίζεται ανάλογα με το μέγεθος αποθήκευσης, και στοιχίζει περίπου γύρω στα 1.000 ευρώ/κιλοβατώρα. Υπογραμμίζεται ότι το συγκεκριμένο δεν αποτελεί σχέδιο επιχορηγήσεων, αλλά ένα γενικό πλαίσιο για τις δυνατότητες των καταναλωτών στην παραγωγή ενέργειας για τις δικές τους ανάγκες.

> **Στα 30 MW η συνολική διαθέσιμη ισχύς της κατηγορίας, και για κάθε λογαριασμό και ανά δικαιούχο/επιχείρηση, στα 150 kW.**

Μεταξύ των αλλαγών είναι και η προσθήκη των οινοποιείων ως νέα κατηγορία δικαιούχων, στο σχέδιο του virtual net-metering.

Δικαιούχοι οι οινοποιοί

Μεταξύ των αλλαγών του σχεδίου είναι και η προσθήκη των οινοποιείων ως νέα κατηγορία δικαιούχων, στο virtual net-metering. Πρόκειται για μια εξέλιξη εξαιρετικά σημαντική για τα οινοποιεία, ανέφερε μιλώντας στην «Κ» ο Σοφοκλής Βλασίδης του συνδέσμου Οινοποιών, επισημαίνοντας ότι ευθυγραμμίζεται με τις προτεραιότητες των κυπριακών οινοποιείων για μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος άνθρακα. Βεβαίως, η παραγωγή με μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα και χαμηλή κατανάλωση συμβατικής ενέργειας, έχει ιδιαίτερη σημασία και σε επίπεδο μάρκετινγκ και προώθησης του προϊόντος στην αγορά. Σημείωσε ότι το πλέον σημαντικό είναι η δυνατότητα αποθήκευσης της ενέργειας που παράγεται, πρόνοια η οποία επίσης περιλαμβάνεται στο νέο σχέδιο-ομπρέλα. Πάντως, παρά τα μέχρι στιγμής αυξημένα κόστη παραγωγής (π.χ. +50% στις φιάλες), λόγω της ενεργειακής κρίσης αλλά και του πληθωρισμού, το κόστος πώλησης των φιαλών κρασιού έχει μεν διαφοροποιηθεί προς τα πάνω, αλλά είναι στο επίπεδο του +6% σε σχέση με το 2022. Ωστόσο αν το κόστος παραγωγής παραμείνει ψηλό μέχρι τέλος του 2023, αναμένεται ότι οι παραγωγοί θα προχωρήσουν με νέες αναθεωρήσεις τιμών προς τα επάνω. Εκτιμάται ότι η δυνατότητα για virtual net-metering θα είναι ένα σημαντικό εργαλείο για να συγκρατηθεί το κόστος ενέργειας στην παραγωγή, το οποίο θα έχει μακροπρόθεσμα οφέλη.

Το όριο των κιλοβάτ

Υπενθυμίζεται ότι ένα από τα σημεία τριβής μεταξύ υπουργείου Ενέργειας και ξενοδόχων ήταν το επιτρεπόμενο όριο ισχύος των φωτοβολταϊκών στο πλαίσιο του virtual net-billing. Με τους ξενοδόχους να έχουν τονίσει ότι η μέγιστη ισχύς των 150 κιλοβάτ δεν εξυπηρετούν τις ανάγκες μιας μέσης μονάδας. Αίτημά τους ήταν η εγκατεστημένη ισχύς να είναι ανάλογη της κατανάλωσης της κάθε μονάδας, ώστε να καλύπτεται το 80% της κατανάλωσης χωρίς πλαφόν. Ενώ δεν έχει περάσει αυτή η ρύθμιση, το νέο σχέδιο δίνει την επιλογή για εγκατάσταση μεγαλύτερης ισχύος, με την προϋπόθεση ότι θα εγκαθίσταται και σύστημα αποθήκευσης. Σε αυτήν την περίπτωση η δυνατότητα εγκατεστημένης ισχύς φτάνει τα 500 κιλοβάτ. Σημειώνεται επίσης ότι, για σκοπούς κάλυψης των αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια στρατοπέδων ή/και φορέων της Δημόσιας Υπηρεσίας, δύναται να εγκατασταθούν φωτοβολταϊκά συστήματα ισχύος πέραν των 150 kW νοουμένου ότι τα έργα αυτά έχουν ενταχθεί στο σχέδιο «Κύπρος – το αύριο».

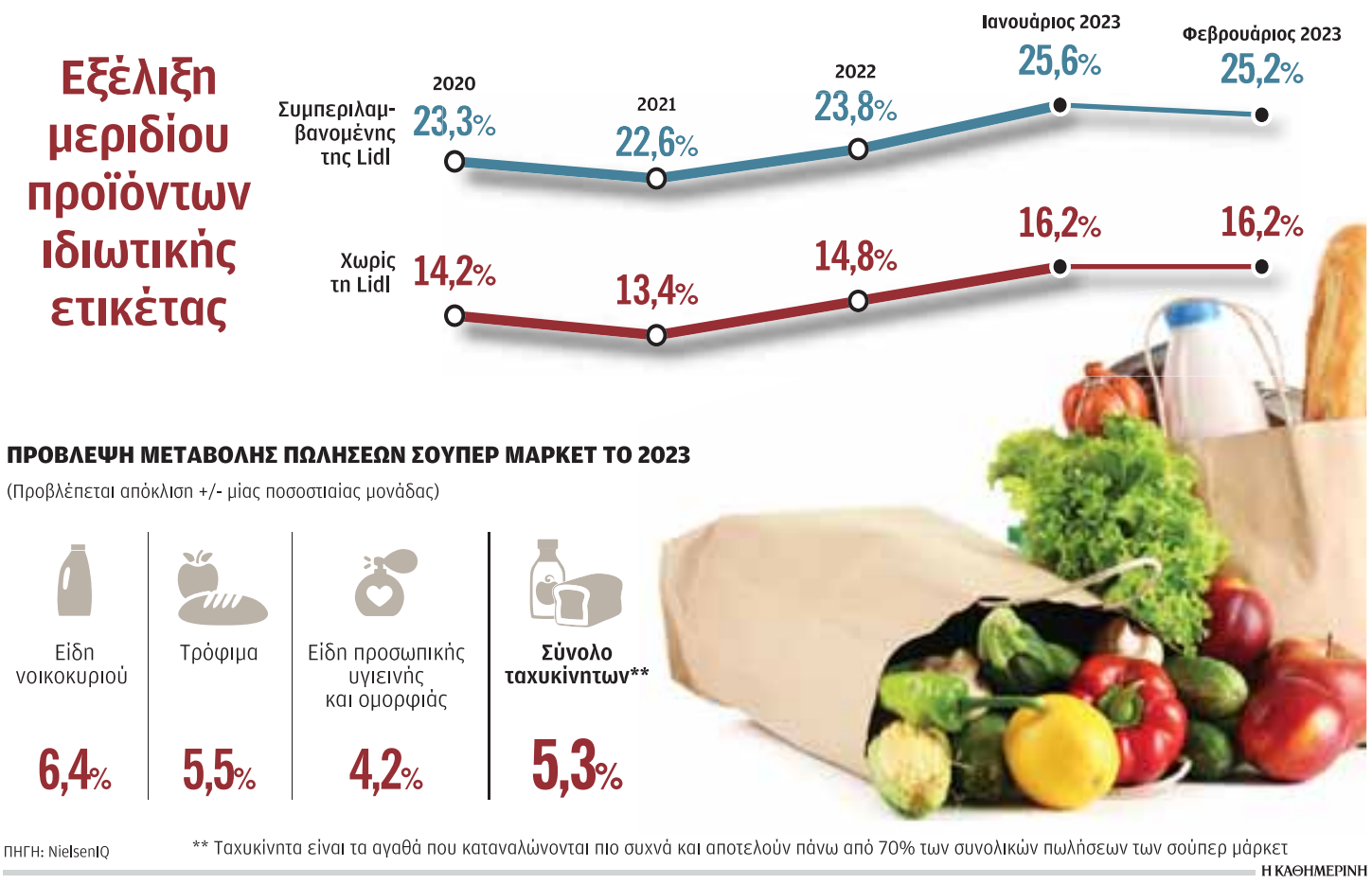

Μερίδιο-ρεκόρ πάνω από 25% για προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας

Η δυναμική παρουσία τους στο «καλάθι του νοικοκυριού» ενίσχυσε τον τζίρο τους

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Σε ιστορικά υψηλά έφτασε το πρώτο δίμηνο του 2023 το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, με τους καταναλωτές, λόγω πληθωρισμού, να αναζητούν φθηνότερες λύσεις, ενώ καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση των πωλήσεων της εν λόγω κατηγορίας φαίνεται πως έχει διαδραματίσει και η μεγάλη συμμετοχή τους στο περίφημο «καλάθι του νοικοκυριού». Η στροφή, πάντως, προς τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας αναμένεται ότι θα συνεχισθεί τουλάχιστον και τη φετινή χρονιά, ειδικά μάλιστα καθώς επτά στους δέκα προμηθευτές και λιανεμπόρους σχεδιάζουν νέο γύρο ανατιμήσεων τη φετινή χρονιά.

Το τελευταίο αποκάλυψε ο επικεφαλής της NielsenIQ για Ελλάδα και Βουλγαρία, Βάιος Δημοράγκας, παρουσιάζοντας στο ετήσιο συνέδριο της εταιρείας για τις αγοραστικές τάσεις έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε διευθύνοντες συμβούλους προμηθευτών και λιανεμπόρων.

Δεν είναι τυχαίο ότι η αύξηση τζίρου που αναμένουν για το 2023 οι επικεφαλής αλυσίδων σούπερ μάρκετ και βιομηχανιών καταναλωτικών ειδών θα είναι πληθωριστική, ενώ την ίδια ώρα το 50% αυτών αναμένει τη φετινή χρονιά μείωση του όγκου πωλήσεων ακόμη και πάνω από 5%. Στο α΄ τρίμηνο του 2023, πάντως, η μείωση του όγκου πωλήσεων είναι, σύμφωνα με κορυφαίο παράγοντα της αγοράς σούπερ μάρκετ, της τάξεως του 4%-5%. Σύμφωνα, λοιπόν, με στοιχεία που παρουσίασε χθες ο Αλέξανδρος Φλώρος, Retail Vertical Leader της εταιρείας για Ελλάδα και Βουλγαρία, ένα στα τέσσερα προϊόντα που ψωνίζουν πλέον από το σούπερ μάρκετ οι καταναλωτές στην Ελλάδα είναι ιδιωτικής ετικέτας. Συγκεκριμένα, ενώ το 2022 έκλεισε με το μερίδιο των προϊόντων αυτών να διαμορφώνεται σε 23,8% (συμπεριλαμβανομένων των πωλήσεων της Lidl, που αποτελεί τη βασική εκπτωτική αλυσίδα στην ελληνική αγορά), το πρώτο δίμηνο του 2023 το μερίδιο αγοράς των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας υπερβαίνει το 25%. Ακόμη και χωρίς να συμπεριληφθούν οι πωλήσεις της Lidl, το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας είναι υψηλό, ήδη πάνω από μία ποσοστιαία μονάδα συγκριτικά με αυτό που διαμορφώθηκε το 2022: στο δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2023 έφτασε το 16,2%, από 14,8% στο σύνολο της περυσινής χρονιάς και 13,4% το 2021.

Τον Δεκέμβριο 2022 οι τιμές των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας αυξήθηκαν 16,6%, έναντι 12% των επωνύμων.

Το ηλεκτρονικό «καλάθι»

Τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας καταλαμβάνουν ολοένα και περισσότερο χώρο και στο ηλεκτρονικό «καλάθι». Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε ο Παναγιώτης Γκεζερλής, ιδρυτής και πρόεδρος της Convert Group, το πρώτο τρίμηνο του 2023 το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας (σε αξία) στις πωλήσεις των ηλεκτρονικών σούπερ μάρκετ διαμορφώθηκε σε 15,2%, αυξημένο κατά μιάμιση ποσοστιαία μονάδα σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022, ενώ το μερίδιο σε όγκο διαμορφώθηκε σε 18,7%, ενισχυμένο κατά 1,4 ποσοστιαία μονάδα σε σύγκριση με το α΄ τρίμηνο του 2022.

Ώθηση στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας έδωσε πάντως και η θέσπιση του «καλαθιού του νοικοκυριού». Οι περισσότεροι λιανέμποροι, ακόμη και αν ξεκίνησαν με διαφορετική στρατηγική, αύξησαν στην πορεία τον αριθμό των ειδών αυτών προκειμένου να εμφανίσουν ένα πιο ανταγωνιστικό «καλάθι», ειδικά μάλιστα καθώς το φθηνότερο τυγχάνει ειδικής προβολής από τον ίδιο τον υπουργό Ανάπτυξης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας βασισμένης σε πραγματικά στοιχεία αγορών τα οποία παρουσίασε η Νικολέτα Σπερελάκη, Regional Client Business Partner της NielsenIQ, το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας που περιλαμβάνονται στο «καλάθι», από 21,8% κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022, αυξήθηκε σε 24,4% την περίοδο εφαρμογής του «καλαθιού» (στοιχεία από Νοέμβριο 2022 έως Φεβρουάριο 2023). Η έρευνα βασίζεται στα στοιχεία για 39 κατηγορίες προϊόντων και στις πωλήσεις στις τρεις μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ. Οι λοιπές κατηγορίες προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας που δεν συμμετέχουν στο «καλάθι» αύξησαν μεν το μερίδιό τους το ίδιο διάστημα, αλλά λιγότερο από μία ποσοστιαία μονάδα (σε 13,6% την περίοδο εφαρμογής του «καλαθιού», από 12,7% το τρίτο τρίμηνο του 2022). Συνολικά στο 72% των κατηγοριών που συμμετέχουν στο «καλάθι», τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας κερδίζουν μερίδιο.

Σημαντικές ανατιμήσεις

Πίσω από τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, βεβαίως, υπάρχει κι ένας μύθος ή μάλλον μια σύγχυση: οι τιμές τους είναι μεν χαμηλότερες από αυτές των επώνυμων προϊόντων, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν ακριβαίνουν. Μάλιστα στη διάρκεια του 2022 αυξήθηκαν περισσότερο και μάλιστα νωρίτερα από ό,τι στα επώνυμα. Τον Δεκέμβριο του 2022 οι τιμές των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας ήταν αυξημένες κατά 16,6%, έναντι πληθωρισμού 12% στα επώνυμα.

Προσφορές και χαμηλές τιμές «κυνηγούν» οι καταναλωτές

Κυνηγοί προσφορών και χαμηλών τιμών και πειθαρχημένοι στη λίστα με τις αγορές που έχουν προαποφασίσει είναι πλέον σε μεγάλο ποσοστό οι καταναλωτές στην Ελλάδα, καθώς όχι μόνο είδαν το εισόδημά τους να μειώνεται σημαντικά λόγω πληθωρισμού το 2022, αλλά εκτιμούν ότι η δυσμενής οικονομική κατάσταση θα συνεχισθεί για περισσότερο από 12 μήνες ακόμη. Αξίζει, μάλιστα, να σημειωθεί ότι αν και η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε ανάπτυξη, οι πολίτες αντιλαμβάνονται ότι ζουν σε ένα υφεσιακό οικονομικό περιβάλλον. Την ίδια ώρα, μειώνεται η αναλογία των καταναλωτών που αναζητούν ποιοτικά και ίσως πιο ακριβά προϊόντα, καθώς και όσων δεν δίνουν σημασία στην τιμή.

Σύμφωνα, λοιπόν, με την έρευνα για τις «φυλές των αγοραστών» που παρουσίασε η κυρία Βιβή Παπαδοπούλου, Customer Success Leader της NielsenIQ για την Ελλάδα, τρεις στους δέκα καταναλωτές στην Ελλάδα ανήκουν στη λεγόμενη φυλή των «αγχωμένων - κυνηγών προσφορών και χαμηλών τιμών», ποσοστό που το 2019 ήταν μόλις 10%. Μεγάλο επίσης είναι πλέον το ποσοστό των λεγόμενων «επικεντρωμένων (πειθαρχημένων) αγοραστών», οι οποίοι τηρούν αυστηρά τη λίστα με τα ψώνια που έχουν προαποφασίσει, όπως και τον προϋπολογισμό, ενώ δεν προβαίνουν στις λεγόμενες «αυθόρμητες αγορές». Το ποσοστό τους το 2022 ανέβηκε σε 21% από 16% το 2021, ενώ την ίδια ώρα μειώθηκε σε 17% από 21% το 2021 και 24% το 2019 το ποσοστό των λεγόμενων «αναζητητών ποιότητας». Βασικό χαρακτηριστικό των καταναλωτών που κατατάσσονται σε αυτή την κατηγορία είναι ότι είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν παραπάνω για ποιοτικά προϊόντα, διάθεση που υπό το βάρος της ακρίβειας φαίνεται ότι ατονεί.

Μόλις ένας στους δέκα ανήκει πλέον στη φυλή των λεγόμενων «άνετων αγοραστών», ποσοστό που το 2019 ήταν 20%. Είναι οι αγοραστές που πληρώνουν παραπάνω για ποιοτικά προϊόντα, αδιαφορούν για τις εκπτώσεις και τις προσφορές και είναι ευέλικτοι στις αγορές, προκειμένου να μεγιστοποιήσουν την αγοραστική εμπειρία. Η μεγαλύτερη, βεβαίως, φυλή παραμένει αυτή των «συμβατικών αγοραστών» (24%), που τους αρέσουν τα ψώνια στο σούπερ μάρκετ, αλλά αναζητούν τις καλές τιμές και τις προσφορές.

Οι τάσεις εξοικονόμησης δαπανών συνεχίζονται και φέτος, με τους καταναλωτές να δηλώνουν σε ποσοστό 45% (έναντι 29% στην Ευρώπη) ότι πλέον τρώνε απομεινάρια φαγητών που έχουν μαγειρέψει τις προηγούμενες ημέρες πολύ συχνότερα σε σύγκριση με το παρελθόν. Και μπορεί αυτή η τάση να έχει και οικολογικό αποτύπωμα, όμως μάλλον φαίνεται ότι αποδίδεται κυρίως στην οικονομία που θέλουν να κάνουν οι καταναλωτές και λιγότερο στην ανησυχία τους για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από τη σπατάλη τροφίμων.

Αν και η οικονομία βρίσκεται σε ανάπτυξη, οι πολίτες αντιλαμβάνονται ότι ζουν σε ένα υφεσιακό περιβάλλον.

Επιπλέον, το 43% (έναντι 35% στην Ευρώπη) δηλώνει ότι φέτος θα κάνει περισσότερες αγορές από εκπτωτικά καταστήματα, το 45% (έναντι 30%) θα ψωνίζει περισσότερα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, ενώ ένα 41% (έναντι 30%) θα κάνει αγορές από καταστήματα με προγράμματα επιβράβευσης.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

REUTERS

Το ποσοστό των καταναλωτών που τηρούν αυστηρά τη λίστα με τα ψώνια, όπως και τον προϋπολογισμό, ανέβηκε το 2022 στο 21% από 16% το 2021.

Πρωτογενές πλεόνασμα το 2022 «βλέπει» το Γραφείο Προϋπολογισμού

Επιστροφή στα πρωτογενή πλεονάσματα, και μάλιστα για το 2022, διαπιστώνει στην έκθεσή του για το δ΄ τρίμηνο του 2022 το Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή με βάση τη μεθοδολογία των κοινών ευρωπαϊκών κανόνων (ESA), που είναι η μόνη καταγραφή που ισχύει μετά το τέλος της ενισχυμένης εποπτείας.

Οπως τονίζεται στην έκθεση, η προϋπόθεση για να προκύψει πρωτογενές πλεόνασμα είναι να εγγραφούν στα έσοδα του 2022 οι δύο δόσεις ύψους περίπου 1,3 δισ. ευρώ που έλαβε μετά τις τελευταίες αξιολογήσεις της οικονομίας τον Ιούνιο και τον Δεκέμβριο (παρά το γεγονός ότι η τελευταία δόση ύψους 630 εκατ. ευρώ εισπράχθηκε), στις αρχές του 2023.

Στην έκθεση αναφέρεται συγκεκριμένα: «Η εκτίμηση του Γραφείου Προϋπολογισμού είναι πως το πρωτογενές αποτέλεσμα του 2022 θα κλείσει πιθανότατα σε θετικό έδαφος, με τη μεθοδολογία ESA, δηλαδή αφού συμπεριληφθούν και τα έσοδα από τα κέρδη των ομολόγων (ANFAs και SMPs), τα οποία δεν συμπεριλαμβάνονταν στη μεθοδολογία προγράμματος και ενισχυμένης εποπτείας».

Υπό την προϋπόθεση να εγγραφούν στα περυσινά έσοδα οι δύο δόσεις ύψους 1,3 δισ. που έλαβε η χώρα μετά τις τελευταίες αξιολογήσεις.

Η θετική δημοσιονομική επίδοση, σύμφωνα με την έκθεση, οφείλεται εν μέρει στον υψηλό ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας, αλλά κυρίως στον υψηλό πληθωρισμό και στην ισχυρή επίδρασή του στα δημόσια έσοδα. Για τον ίδιο λόγο αναμένεται να καταγραφεί και σημαντική μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ, καθώς η αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ υπερβαίνει την αύξηση του ονομαστικού χρέους.

A.P.

Η θετική επίδοση, σύμφωνα με την έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή, οφείλεται εν μέρει στην υψηλή ανάπτυξη, αλλά κυρίως στον υψηλό πληθωρισμό και στην ισχυρή επίδρασή του στα έσοδα.

Ο επικεφαλής του Γραφείου Φραγκίσκος Κουτεντάκης τόνισε ότι αυτή η θετική εξέλιξη θα έχει αποτέλεσμα ο στόχος για πρωτογενές πλεόνασμα 0,7% του ΑΕΠ για το 2023 να είναι σαφώς πιο εύκολος, αφού σε σχέση με την πρόβλεψη του προϋπολογισμού για έλλειμμα 1,5% του ΑΕΠ η δημοσιονομική προσαρμογή που θα απαιτηθεί θα είναι πολύ μικρότερη.

Σε ό,τι αφορά την τρέχουσα συγκυρία, η έκθεση επισημαίνει τομείς κινδύνου που θα πρέπει να διορθωθούν:

- Το υψηλό επίπεδο πληθωρισμού, ο οποίος αν και αποκλιμακώθηκε παραμένει ψηλά στο 6,5% και εντοπίζεται πλέον κυρίως στις τιμές των τροφίμων, συμπιέζοντας την αγοραστική δύναμη κυρίως των ευάλωτων νοικοκυριών μαζί με τα συνεχώς αυξανόμενα επιτόκια του ευρώ.
- Ο συνδυασμός της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ που επιβάλλει το ύψος του πληθωρισμού στην Ευρωζώνη σε συνδυασμό και με ανάλογα περιοριστική δημοσιονομική πολιτική που συζητείται στις Βρυξέλλες.
- Η αναθεώρηση του τρόπου αξιοποίησης των κοινοτικών κονδυλίων με στόχο τη δημιουργία σύγχρονων και ασφαλών υποδομών και όχι μόνο απορρόφησης των πόρων που διατίθενται στη χώρα.
- Η υστέρηση στην ποιότητα των θεσμών ως μηχανισμού αντιστάθμισης του πολιτικού κινδύνου (political risk) και της οικονομικής αβεβαιότητας.

Διασύνδεση 400.000 ταμειακών μηχανών με POS το καλοκαίρι

Voucher 320 ευρώ για αντικατάσταση μηχανισμού έκδοσης αποδείξεων

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Τη διασύνδεση των ταμειακών μηχανών και φορολογικών μηχανισμών με τα POS από τον Ιούνιο του 2023 ανακοίνωσαν χθες οικονομικό επιτελείο και ΑΑΔΕ, ενώ ταυτόχρονα πηγές του υπουργείου Οικονομικών ανέφεραν ότι κάποια από τα κίνητρα που έχουν δοθεί για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής (αποδείξεις από συγκεκριμένες επαγγελματικές ομάδες που μειώνουν τον φόρο έως και 2.200 ευρώ) δεν έφεραν τα αναμενόμενα αποτελέσματα και θα επαναξιολογηθούν.

Παράλληλα, σε διάστημα έξι μηνών μετά τις εκλογές αναμένεται να εγκατασταθούν υποχρεωτικά POS παντού και συγκεκριμένα στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας.

Οπως προκύπτει από την παρουσίαση που έκανε ο διοικητής της ΑΑΔΕ Γ. Πιτσιλής, τους δύο πρώτους μήνες του καλοκαιριού θα διασυνδεθούν συνολικά 400.000 ταμειακές μηχανές με τα POS. Τον Ιούνιο στον νέο μηχανισμό θα μπουν οι επιχειρήσεις με τζίρο έως 100.000 ευρώ και τον Ιούλιο όσες έχουν τζίρο άνω των 100.000 ευρώ.

Βέβαια, η διασύνδεση γίνεται με καθυστέρηση τουλάχιστον επτά μηνών καθώς ήταν να ξεκινήσει τον Ιανουάριο του 2023, ενώ για κάποιες επιχειρήσεις με παλαιές ταμειακές μηχανές και προβληματικούς μηχανισμούς (μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών) η έναρξη θα καθυστερήσει τουλάχιστον 10 μήνες. Συγκεκριμένα, υπολογίζεται ότι επιπλέον 140.000 ταμειακές μηχανές θα διασυνδεθούν στα τέλη Οκτωβρίου.

Από τους ελέγχους που έχουν διενεργηθεί στις εν λόγω επιχειρήσεις έχει διαπιστωθεί ότι:
1. Χρησιμοποιούνται μηχανισμοί που δεν καταγράφουν τραπέζια και παραγγελίες.
2. Καταγράφονται παραγγελίες σε αρχεία στον υπολογιστή και όχι στον φορολογικό μηχανισμό (ΦΗΜ).

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό της ΑΑΔΕ, τον Ιούνιο στον νέο μηχανισμό θα μπουν οι επιχειρήσεις με τζίρο έως 100.000 ευρώ και τον Ιούλιο όσες έχουν τζίρο άνω των 100.000 ευρώ.

INTIME

Επιπλέον 140.000 ταμειακές μηχανές με παλαιό εξοπλισμό θα διασυνδεθούν στα τέλη Οκτωβρίου.

3. Εκδίδονται δελτία παραγγελίας που στη συνέχεια είτε ακυρώνονται, χωρίς καταγραφή στη φορολογική μνήμη του μηχανισμού, είτε δεν εκδίδεται τελική απόδειξη.
4. Διαγράφεται τζίρος εκ των υστέρων.

Κονδύλι 162 εκατ. ευρώ

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό, οι εν λόγω επιχειρήσεις είτε θα πρέπει να αντικαταστήσουν τους μηχανισμούς έκδοσης αποδείξεων είτε θα πρέπει να τους αναβαθμίσουν. Μάλιστα για αναβάθμιση ή αντικατάσταση έχει προβλεφθεί κονδύλι μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης ύψους 162 εκατ. ευρώ. Το voucher αναβάθμισης ανέρχεται στα 125 ευρώ ανά μηχανισμό, ενώ για την αντικατάσταση στα 320 ευρώ.

Οπως ανέφερε ο υπουργός Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρας, «οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί εντάσσονται σε ένα γενικότερο πλαίσιο άσκησης οικονομικής πολιτικής, με βασικά προτάγματα του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης την οικονομική αποτελεσματικότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη και ανταποδοτικότητα».

Από την πλευρά του ο υφυπουργός Οικονομικών Απ. Βεσυρόπουλος σημείωσε: «Στα πλαίσια του ψηφιακού μετασχηματισμού και ευρύτερου εκσυγχρονισμού της φορολογικής διοίκησης, προχωράμε πλέον και στην υλοποίηση της διασύνδεσης των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών με τα τερματικά αποδοχής καρτών. Ενός ακόμη ουσιαστικού μέτρου για τη διασφάλιση της διαφάνειας των συναλλαγών και τον περιορισμό της φοροδιαφυγής, δύο στόχων που αποτελούν σταθερές της πολιτικής μας».

Πώς θα λειτουργεί

Με τη διασύνδεση των ταμειακών με τα POS τα τερματικά αποδοχής καρτών πληρωμών (EFT POS) δεν θα λειτουργούν αυτόνομα για χρεωστικές συναλλαγές. Αυτό σημαίνει ότι σε μία συναλλαγή με κάρτα δεν θα επιτρέπεται να εισάγεται με πληκτρολόγηση στο POS το ποσό πληρωμής. Η απόδειξη του ποσού θα βγαίνει από την ταμειακή μηχανή.

Με το νέο σύστημα, ο έλεγχος θα γίνεται ως εξής:
1. Η συναλλαγή ξεκινάει από τον φορολογικό ηλεκτρονικό μηχανισμό (ΦΗΜ), δηλαδή τις σύγχρονες ταμειακές μηχανές για τις συναλλαγές λιανικής. Ο χειριστής (υπάλληλος ή καταστηματάρχης) επιλέγει «πληρωμή με κάρτα» και ο ΦΗΜ στέλνει σχετικό αίτημα στο σύστημα πληρωμών με κάρτες EFT/POS.
2. Το σύστημα EFT/POS επιβεβαιώνει αυτόματα στον φορολογικό μηχανισμό τη λήψη του αιτήματος, θέτοντάς τον σε αναμονή του αποτελέσματος.
3. Το POS συνδέεται στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών (τράπεζα ή αντίστοιχη υπηρεσία πληρωμών) και λαμβάνει πληροφορία αν υπήρξε (α) «online έγκριση» ή (β) offline έγκριση ή (γ) απόρριψη offline ή (δ) διακοπή της συναλλαγής.
4. Το σύστημα EFT/POS αποκρίνεται στον ΦΗΜ με το τελικό αποτέλεσμα: απόρριψη ή έγκριση. Ταυτόχρονα με την έγκριση, στέλνει και τα βασικά στοιχεία της συναλλαγής (όπως αριθμό συναλλαγής, κωδικό έγκρισης κ.λπ.) αλλά και δεδομένα για εκτύπωση της απόδειξης από τον ΦΗΜ.
5. Ο φορολογικός μηχανισμός - ΦΗΜ επιβεβαιώνει τη λήψη του τελικού αποτελέσματος. Σε περίπτωση που η επιβεβαίωση αυτή, για οποιονδήποτε λόγο, δεν τεκμηριωθεί από το σύστημα EFT/POS, τότε το EFT/ POS δημιουργεί σχετική σήμανση για τη μη διεκπεραίωση της συναλλαγής από τον φορολογικό μηχανισμό.

Οι κλάδοι που επιμένουν σε πληρωμή με μετρητά

Η αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών κατά 30% το 2022 σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2021) και κατά 63% σε σύγκριση με το 2019 έχει οδηγήσει στη συρρίκνωση της φοροδιαφυγής και στη μείωση των απωλειών ΦΠΑ. Η κουλτούρα πληρωμών με τη χρήση καρτών που εν πολλοίς οφείλεται στην υγειονομική κρίση, έχει οδηγήσει στη σημαντική αύξηση των δημοσίων εσόδων αλλά και των εμπρόθεσμων πληρωμών.

Σύμφωνα με στοιχεία που παρέθεσε ο υπουργός Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρας, παρατηρείται αύξηση στην εισπραξιμότητα του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, κατά σχεδόν 6,5 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2018 και αύξηση στο ποσοστό εμπρόθεσμων πληρωμών σε ΕΝΦΙΑ και ΦΠΑ, έως 3 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2018.

Στην αύξηση της εισπραξιμότητας προφανώς έχει λειτουργήσει θετικά η μείωση των φόρων, αλλά κυρίως το γεγονός ότι πλέον ένα μεγάλο τμήμα των πολιτών πληρώνει αποκλειστικά μέσω καρτών ή e-banking.

Ωστόσο, αυτό που δεν κατάφερε το οικονομικό επιτελείο είναι να πείσει τους φορολογούμενους να ζητούν αποδείξεις από συγκεκριμένες επαγγελματικές ομάδες όπως υδραυλικούς, ηλεκτρολόγους, κομμωτήρια κ.λπ. παρά το γεγονός ότι είχαν δοθεί κίνητρα

Σε 130 κλάδους οι επαγγελματίες που διαθέτουν POS δεν ξεπερνούν τους 10 ανά κλάδο.

Το 2022 η αξία των ηλεκτρονικών συναλλαγών αυξήθηκε 30% σε σύγκριση με το 2021, με τη φοροδιαφυγή και την απώλεια ΦΠΑ να έχουν μειωθεί.

με έκπτωση φόρου έως 2.200 ευρώ εφόσον πλήρωναν τους ανωτέρω με κάρτες. Παράλληλα, και το κίνητρο διπλασιασμού της αξίας των αποδείξεων (το 30% των συναλλαγών πρέπει να γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα) από γιατρούς, οφθαλμιάτρους κ.λπ. δεν απέδωσε.

Οι κατηγορίες αυτές παραμένουν ψηλά στη φοροδιαφυγή και γι' αυτόν τον λόγο τα κίνητρα θα επαναξιολογηθούν αλλά κυρίως όλες αυτές οι επαγγελματικές ομάδες θα υποχρεωθούν να έχουν POS.

Οπως αναφέρουν στελέχη του υπουργείου Οικονομικών, έφθασε η ώρα για το επόμενο βήμα που προβλέπει την υποχρεωτική χρήση των POS σε όλες τις επαγγελματικές ομάδες. Επί της ουσίας, τα POS επεκτείνονται στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας, κάτι που θα γίνει κατά το πρώτο εξάμηνο μετά τις εθνικές εκλογές. Υπάρχουν επαγγέλματα που αποφεύγουν τη χρήση των καρτών όπως οι παιδικοί σταθμοί, τα ταξί, τα μεσιτικά γραφεία, ενώ υπάρχουν περισσότεροι από 130 κλάδοι που οι επαγγελματίες οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε αυτούς δεν ξεπερνούν τους 10 ανά κλάδο που διαθέτουν POS.

Οι κλάδοι που επιμένουν με μετρητά:
• 3.011 ταξί έχουν POS όταν μόνο σε Αττική και Θεσσαλονίκη κυκλοφορούν περισσότερα από 15.000 ταξί. Οι συναλλαγές με POS ήταν 18,3 εκατ. ευρώ το 2021.
• Μόλις 393 μεσιτικά γραφεία έχουν POS και το χρησιμοποιούν, όταν μόνο στην Αθήνα οι μεσίτες ξεπερνούν τους 3.000. Οι συναλλαγές ήταν 13,4 εκατ. ευρώ.
• Μόλις 671 βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί σε όλη τη χώρα διαθέτουν POS. Οι συναλλαγές με κάρτες διαμορφώθηκαν το περασμένο έτος στα 7,6 εκατ. ευρώ.
• 15 μεταφορικές εταιρείες οικοσκευών διαθέτουν ή χρησιμοποίησαν το προηγούμενο έτος POS. Οι συναλλαγές με κάρτες έφθασαν στις 106.356 ευρώ.
• 1.319 υδραυλικοί χρησιμοποίησαν POS το προηγούμενο έτος. Οι συναλλαγές ανήλθαν στα 15,95 εκατ. ευρώ.
• 1.153 ηλεκτρολόγοι διαθέτουν POS. Οι συναλλαγές με κάρτες έφθασαν τα 15,49 εκατ. ευρώ.

ΠΡ. ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Νέες προτάσεις Κομισιόν για την προώθηση της επισκευής συσκευών

Πιο εύκολα επισκευάσιμες θέλει να καταστήσει τις ψηφιακές συσκευές η Ευρώπη, εισάγοντας το λεγόμενο «δικαίωμα στην επισκευή». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε νέα πρόταση για την προώθηση της επισκευής αγαθών, που θα οδηγήσει σε εξοικονόμηση χρημάτων για τους καταναλωτές αλλά και σε μείωση των αποβλήτων. Η πρόταση της Επιτροπής πρέπει να εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Για τα προϊόντα εντός εγγύησης οι πωλητές θα υποχρεούνται να προσφέρουν επισκευή, εκτός εάν είναι ακριβότερη από την αντικατάσταση. Τις τελευταίες δεκαετίες συχνά δίνεται προτεραιότητα στην αντικατάσταση αντί της επισκευής όταν τα προϊόντα παθαίνουν βλάβη, ενώ τα κίνητρα που παρέχονται στους καταναλωτές για επισκευή των προϊόντων τους μετά τη λήξη της νόμιμης εγγύησης είναι ανεπαρκή. Η πρόταση θα καταστήσει την επισκευή ευκολότερη και οικονομικά αποδοτικότερη για τους καταναλωτές, σε αντίθεση με την αντικατάσταση των αγαθών. Θα διασφαλίσει, δε, ότι περισσότερα προϊόντα επισκευάζονται στο πλαίσιο της νόμιμης εγγύησης και ότι οι καταναλωτές έχουν στη διάθεσή τους ευκολότερες και φθηνότερες επιλογές για την επισκευή προϊόντων που είναι τεχνικώς επισκευάσιμα μετά τη λήξη της νόμιμης εγγύησης ή όταν το αγαθό σταματήσει να λειτουργεί λόγω φθοράς.

Η πρόταση εισάγει ένα νέο «δικαίωμα επισκευής» για τους καταναλωτές τόσο εντός όσο και πέραν της νόμιμης εγγύησης.

Πέραν της νόμιμης εγγύησης, οι καταναλωτές θα έχουν στη διάθεσή τους μια νέα δέσμη δικαιωμάτων και εργαλείων ώστε η επισκευή να αποτελεί εύκολη και προσβάσιμη επιλογή:
– Δικαίωμα των καταναλωτών να αξιώνουν επισκευή από τους παραγωγούς για προϊόντα που είναι τεχνικώς επισκευάσιμα βάσει της ενωσιακής νομοθεσίας, όπως πλυντήρια ρούχων ή τηλεοράσεις. Αυτό θα διασφαλίσει ότι οι καταναλωτές γνωρίζουν πάντα σε ποιον να απευθυνθούν όταν επιλέγουν να επισκευάσουν τα προϊόντα τους και ταυτόχρονα θα ενθαρρύνει τους παραγωγούς να αναπτύξουν περισσότερο βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα.
– Υποχρέωση των παραγωγών να ενημερώνουν τους καταναλωτές σχετικά με τα προϊόντα που υποχρεούνται να επισκευάζουν οι ίδιοι.
– Διαδικτυακή πλατφόρμα αντιστοίχισης επισκευών για τη σύνδεση των καταναλωτών με επισκευαστές και πωλητές ανακαινισμένων αγαθών στην περιοχή τους. Η πλατφόρμα θα επιτρέπει τις αναζητήσεις ανά τοποθεσία και πρότυπα ποιότητας, βοηθώντας τους καταναλωτές να βρίσκουν ελκυστικές προσφορές και ενισχύοντας την προβολή των επισκευαστών.
– Ευρωπαϊκό έντυπο πληροφοριών επισκευής, το οποίο θα μπορούν να ζητούν οι καταναλωτές από οποιονδήποτε επισκευαστή και το οποίο θα εξασφαλίζει διαφάνεια όσον αφορά τους όρους επισκευής και την τιμή, ενώ θα διευκολύνει τους καταναλωτές να συγκρίνουν τις προσφορές επισκευής. Αυτό το πρότυπο «εύκολης επισκευής» θα είναι ανοικτό σε όλους τους επισκευαστές σε ολόκληρη την Ε.Ε. που επιθυμούν να δεσμευθούν για ελάχιστα πρότυπα ποιότητας, για παράδειγμα με βάση τη διάρκεια ή τη διαθεσιμότητα των προϊόντων.

Πρόσφατο Ευρωβαρόμετρο έδειξε ότι το 77% των Ευρωπαίων αισθάνεται προσωπική ευθύνη για ανάληψη δράσης με στόχο τον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής. Συχνά τα απορριφθέντα προϊόντα είναι βιώσιμα αγαθά που μπορούν να επισκευαστούν, αλλά καταλήγουν πρόωρα στα σκουπίδια, με αποτέλεσμα 35 εκατομμύρια τόνους αποβλήτων, 30 εκατομμύρια τόνους πόρων και 261 εκατομμύρια τόνους εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κάθε χρόνο στην Ε.Ε. Επίσης, η δαπάνη για τους καταναλωτές, λόγω της επιλογής αντικατάστασης αντί επισκευής, εκτιμάται σε σχεδόν 12 δισ. ευρώ τον χρόνο. Επιπλέον εκτιμάται ότι η πρωτοβουλία θα αποφέρει 4,8 δισ. σε ανάπτυξη και επενδύσεις στην Ε.Ε.

Η πρόταση θα καταστήσει την επισκευή ευκολότερη και οικονομικά αποδοτικότερη για τους καταναλωτές, σε αντίθεση με την αντικατάσταση των αγαθών.

Στόχος η εξοικονόμηση χρημάτων για τους καταναλωτές, αλλά και η μείωση των αποβλήτων.

Αλλαγές στις Κυριακές με ανοικτά καταστήματα

Τη... μεταμεσονύκτια λειτουργία των εμπορικών καταστημάτων προβλέπει τροπολογία του υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Με την ίδια τροπολογία επέρχονται αλλαγές στις Κυριακές κατά τις οποίες επιτρέπεται να είναι ανοιχτά τα εμπορικά καταστήματα, αλλαγές οι οποίες είχαν ζητηθεί και από τους ίδιους τους εμπορικούς συλλόγους.

Ειδικότερα, προβλέπεται ότι το ωράριο λειτουργίας των εμπορικών καταστημάτων μπορεί να παρατείνεται μέχρι τις 6 το πρωί της επόμενης ημέρας με απόφαση του αρμόδιου δημάρχου, έπειτα από πρόταση του τοπικού εμπορικού συλλόγου.

Η ρύθμιση γίνεται προκειμένου οι τοπικοί εμπορικοί σύλλογοι να διοργανώνουν διάφορες ειδικές εκδηλώσεις, όπως είναι για παράδειγμα οι λεγόμενες «λευκές νύχτες», εκδηλώσεις που συνήθως διαρκούν μόνο μία βραδιά. Σημειώνεται ότι κανονικά το πλαίσιο λειτουργίας των εμπορικών καταστημάτων είναι 6 π.μ.-9 μ.μ.Οσον αφορά τις Κυριακές, επέρχεται η ακόλουθη αλλαγή: αντί τα καταστήματα να είναι ανοιχτά την πρώτη Κυριακή του Νοεμβρίου και την πρώτη Κυριακή του Μαΐου, θα επιτρέπεται να είναι ανοιχτά την τελευταία Κυριακή του Νοεμβρίου, μετά δηλαδή την Black Friday, και τη δεύτερη Κυριακή των χειμερινών εκπτώσεων. Επίσης, ορίζεται ρητώς ότι τα καταστήματα θα είναι κλειστά την Κυριακή κατά την οποία διεξάγονται εθνικές εκλογές.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ

Βιομηχανική πολιτική και κυβερνητική στήριξη

Του **ΡΟΥΤΖΙΡ ΑΓΚΑΡΟΥΑΛ***

Η βιομηχανική πολιτική ανακτά ταχύτητα σε πολλές χώρες, ενώ ορισμένοι οικονομολόγοι προβάλλουν ως επιτυχημένο το μοντέλο της Κίνας. Σε έναν κόσμο που αντιμετωπίζει ποικίλες προκλήσεις, υπάρχει ανανεωμένο ενδιαφέρον σχετικά με τον ρόλο της βιομηχανικής πολιτικής και της κυβερνητικής στήριξης προς επιχειρήσεις και βιομηχανίες που θεωρούνται στρατηγικής σημασίας. Οι άνθρωποι αναρωτιούνται εάν μπορούμε να εμπιστευθούμε την ελεύθερη αγορά και υπάρχουν ανησυχίες ότι οι χώρες χάνουν το πλεονέκτημα της καινοτομίας τους. Τα γεράκια της εθνικής ασφάλειας ανησυχούν επίσης μήπως βασίζονται σε αντιπάλους για κρίσιμους πόρους, όπως οι ημιαγωγοί και τα φαρμακευτικά προϊόντα. Στις ΗΠΑ, η βιομηχανική πολιτική δεν είναι πλέον θέμα ταμπού. Υπάρχει διακομματική υποστήριξη για τον νόμο περί δημιουργίας κινήτρων για την κατασκευή ημιαγωγών. Η βιομηχανική πολιτική της κυβέρνησης του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν είναι εκτεταμένη και έχουν σχεδιαστεί τουλάχιστον δύο ομάδες παραγωγής ημιαγωγών έως το 2030. Οσοι γίνουν αποδέκτες κρατικής χρηματοδότησης πρέπει να συμμορφωθούν με πλήθος προδιαγραφών, όπως η δεκαετής απαγόρευση στην επέκταση της παραγωγικής ικανότητας προηγμένων ημιαγωγών στην Κίνα, καθώς και η δέσμευση για προσιτή παιδική φροντίδα προς τους εργαζομένους. Αυτές οι πολιτικές αποτελούν μέρος της ευρύτερης προσέγγισης της Ουάσιγκτον, η οποία εμπεριέχει και επιδοτήσεις 370 δισ. δολ. για καθαρή ενέργεια στον νόμο για τη μείωση του πληθωρισμού.

Υπάρχουν ανησυχίες ότι οι χώρες χάνουν το πλεονέκτημα της καινοτομίας.

Εν τω μεταξύ, η Ιαπωνία παρέχει επιδοτήσεις αξίας άνω των 500 εκατ. δολαρίων σε 57 εταιρείες για να τις ενθαρρύνει να επενδύσουν εντός συνόρων ως μέρος της ευρύτερης προσπάθειας να μειωθεί η εξάρτηση από την Κίνα. Ομοίως, η Ευρωπαϊκή Ενωση ενισχύει τη βιομηχανική πολιτική της, συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης 160 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης μετά την πανδημία του κορωνοϊού για ψηφιακές καινοτομίες, όπως τσιπ, μπαταρίες και τεχνολογίες προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Κατά την εφαρμογή της βιομηχανικής πολιτικής ως μέρος της αναπτυξιακής στρατηγικής τους, οι χώρες αντιμετωπίζουν συχνά ανταγωνιστικούς στόχους, όπως η εξασφάλιση βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, η διατήρηση της χρηματοπιστωτικής και δημοσιονομικής σταθερότητας, και η θέσπιση «εθνικών πρωταθλητών».

Υπάρχουν κυβερνήσεις με τις εξής επιλογές: α) Οσες δίνουν προτεραιότητα στη χρηματοπιστωτική και δημοσιονομική σταθερότητα μαζί με την υποστήριξη ασφαλών εθνικών πρωταθλητών. Αυτή η στρατηγική δίνει συχνά έμφαση στην εθνική ασφάλεια, τη σύνεση και την ανθεκτικότητα, αντί για τα πιθανά οφέλη μιας επιθετικότερης αναπτυξιακής στρατηγικής. β) Οσες δίνουν έμφαση στην οικονομική ανάπτυξη και στην επιλογή εθνικών πρωταθλητών που αναλαμβάνουν κινδύνους. γ) Τέλος, όσες, ακολουθώντας τον καπιταλισμό της δίκαιης αγοράς, δίνουν προτεραιότητα στη σταθερότητα μαζί με την οικονομική ανάπτυξη, χωρίς να εστιάζουν σε εθνικούς πρωταθλητές. Ο καπιταλισμός της δίκαιης αγοράς προσφέρει επίσης ένα διαφορετικό δρόμο για την επίτευξη των στόχων εθνικής ασφάλειας από την προσέγγιση της βιομηχανικής πολιτικής.

Αντί κάθε χώρα να προωθεί εθνικούς πρωταθλητές, η προσέγγιση ενθαρρύνει μια διαφοροποιημένη παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού βασισμένη στο ανοιχτό και δίκαιο εμπόριο, αποφεύγοντας έτσι μια οικονομική κούρσα εξοπλισμών. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και καινοτομία μακροπρόθεσμα, ενώ ταυτόχρονα μετριάζει τους κινδύνους διαταραχών της εφοδιαστικής αλυσίδας μέσω της διαφοροποίησης και της διεθνούς συνεργασίας.

* Ο κ. Ρουτζίρ Αγκαρουάλ είναι οικονομολόγος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ιστολόγιο του ΔΝΤ.

Η αύξηση των επιτοκίων φέρνει στο φως τις αδυναμίες των τραπεζών

Τι έδειξε η πρόσφατη κατάρρευση τριών περιφερειακών τραπεζών στις ΗΠΑ

Η εποχή του φθηνού χρήματος, εν ολίγοις των χαμηλών ή και αρνητικών επιτοκίων, έχει φτάσει στο τέλος από πέρυσι στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη, αλλά προπαντός στις μεγάλες οικονομίες των ΗΠΑ, της Ε.Ε. και της Βρετανίας. Και θεωρητικά το τέλος αυτής της εποχής θα αποτελούσε καλή είδηση για τις τράπεζες, που θα μπορούσαν και πάλι να αυξήσουν την κερδοφορία τους ανεβάζοντας τα επιτόκια χορηγήσεων περισσότερο από τα επιτόκια καταθέσεων και εκμεταλλευόμενες τη διαφορά.

A.P.

Το μεγάλο πρόβλημα προκύπτει όταν μια τράπεζα δεν διαθέτει επαρκή ρευστότητα για να ανταποκριθεί στις αναλήψεις των πελατών της, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της Silicon Valley Bank, οπότε αναγκάζεται να καταφύγει σε πωλήσεις τίτλων που διατηρεί στο χαρτοφυλάκιό της τους οποίους δεν σχεδίαζε να πουλήσει.

Ακτινογραφία

Στην πράξη, όμως, προκύπτει πως τα αυξημένα επιτόκια λειτουργούν σαν ένα είδος ακτινογραφίας, που φέρνει στο φως τα προβλήματα κάθε τράπεζας, τις αδυναμίες της και τις εστίες κινδύνου. Η πρόσφατη κατάρρευση τριών περιφερειακών τραπεζών των ΗΠΑ με προεξάρχουσα εκείνη της Silicon Valley Bank ήταν ώς ένα βαθμό απότοκος των υψηλών επιτοκίων. Σκιαγράφησε τους κινδύνους για τις τράπεζες που παραδοσιακά συγκεντρώνουν στο χαρτοφυλάκιό τους μεγάλο όγκο κρατικών ομολόγων και πλήττονται από την πτώση της αξίας τους όταν αυξάνεται το κόστος του δανεισμού.

Οπως αναφέρει, άλλωστε, αναλυτικό ρεπορτάζ των Financial Times, πολλές τράπεζες και ειδικότερα οι ευρωπαϊκές έχουν συγκεντρώσει στο χαρτοφυλάκιό τους μεγάλο όγκο δανείων με σταθερό επιτόκιο, που δεν μπορούν να μεταβάλουν.

Αυτό συνεπάγεται ότι περιορίζονται πολύ τα περιθώρια για να αυξήσουν την κερδοφορία τους και το μόνο όφελος είναι πως τα σταθερά επιτόκια μειώνουν σημαντικά τον κίνδυνο ενός κύματος κόκκινων δανείων. Αλλες τράπεζες έχουν μεγάλο όγκο δανείων με κυμαινόμενα επιτόκια, που τους δίνουν τη δυνατότητα να τα αυξήσουν. Μαζί με αυτά, όμως, αυξάνεται και ο κίνδυνος μη εξυπηρέτησης όλο και περισσότερων δανείων, αν και με τα τελευταία στοιχεία στην Ε.Ε. το ποσοστό των κόκκινων δανείων παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Με στοιχεία του Σεπτεμβρίου μόλις 1,5% του συνόλου των στεγαστικών δανείων στην Ε.Ε. χαρακτηρίζονταν κόκκινα δάνεια.

Οι αμερικανικές τράπεζες ενδέχεται να έχουν ζημίες ύψους 620,4 δισ. δολ. από την πτώση της αξίας των ομολόγων που κατέχουν.

Στο μεταξύ, τα στοιχεία της ΕΚΤ καταδεικνύουν πως τα στεγαστικά δάνεια με σταθερό επιτόκιο εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν περίπου το 75% του συνόλου στην Ε.Ε.

Στις ΗΠΑ, η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφάλισης Καταθέσεων υπολογίζει ότι τα στεγαστικά με κυμαινόμενο επιτόκιο αντιπροσωπεύουν μόλις το 10% του συνόλου των στεγαστικών δανείων.

Παράλληλα, οι αμερικανικές τράπεζες έχουν ήδη δεχθεί πλήγμα, καθώς έχει υποχωρήσει η αξία των ομολόγων που έχουν στα χαρτοφυλάκιά τους. Σύμφωνα με πρόσφατη εκτίμηση της Federal Reserve, οι αμερικανικές τράπεζες ενδέχεται να έχουν ζημίες ύψους 620,4 δισ. δολ. από την πτώση της αξίας των τίτλων που έχουν στα χαρτοφυλάκιά τους. Ανάμεσα στις ζημίες αυτές τα 340,9 δισ. δολ. αφορούν ομόλογα που οι τράπεζες δεν σχεδιάζουν να πουλήσουν.

Το πρόβλημα προκύπτει, βέβαια, όταν μια τράπεζα δεν διαθέτει επαρκή ρευστότητα για να ανταποκριθεί στις αναλήψεις των πελατών της, όπως συνέβη για παράδειγμα στην περίπτωση της Silicon Valley Bank, οπότε και αναγκάζεται να καταφύγει σε πωλήσεις τίτλων που διατηρεί στο χαρτοφυλάκιό της και τους οποίους δεν σχεδίαζε να πουλήσει.

Αν αυτό συμβεί όταν η αξία των τίτλων έχει μειωθεί, εν προκειμένω λόγω της αύξησης των επιτοκίων, τότε η τράπεζα εγγράφει ζημίες και εμπνέει ανησυχία σε επενδυτές και καταθέτες. Αυτά που συνήθως ακολουθούν σε τέτοιες περιπτώσεις είναι η πτώση της μετοχής της τράπεζας και οι πανικόβλητες μαζικές αναλήψει. Αυτό ακριβώς δηλαδή που συνέβη στην περίπτωση της Silicon Valley Bank. Κάτι ανάλογο μπορεί βέβαια να προκληθεί και από μια φημολογία για την οικονομική κατάσταση μιας τράπεζας, που επίσης μπορεί να προκαλέσει πτώση της μετοχής της και πανικόβλητες αναλήψεις καταθέσεων.

Η ψυχολογία των καταθετών

Ο κίνδυνος των μαζικών αναλήψεων που μπορούν να «γονατίσουν» μια τράπεζα μπορεί να προέλθει και από άλλους παράγοντες σχετικούς με την ψυχολογία των καταθετών, αλλά και σε συνδυασμό με την αύξηση των επιτοκίων. Αν δηλαδή οι τράπεζες αργήσουν να αυξήσουν αισθητά τα επιτόκια καταθέσεων ενώ οι κεντρικές τράπεζες έχουν αυξήσει τα βασικά επιτόκια, οι καταθέτες ενδέχεται να αναζητήσουν υψηλότερες αποδόσεις αλλού όπως, για παράδειγμα, στα κρυπτονομίσματα. Τότε οι τράπεζες κινδυνεύουν να χάσουν μεγάλο μέρος των καταθέσεών τους και της ρευστότητάς τους. Στο μεταξύ, η αύξηση των επιτοκίων μπορεί να δυσκολέψει τις επιχειρήσεις με χαμηλή βαθμολογία πιστοληπτικής αξιολόγησης στην αποπληρωμή των χρεών τους και να αυξήσει τα ποσοστά κόκκινων επιχειρηματικών δανείων. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της S&P, μέχρι τον Σεπτέμβριο τα ποσοστά των κόκκινων δανείων θα έχουν φτάσει στις ΗΠΑ στο 3,75% και στην Ευρώπη στο 3,25%.

FINANCIAL TIMES, REUTERS

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η No1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Available on the iPhone App Store

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

ANDROID APP ON Google play

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΜΕΤΟΧΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Η GORDIAN HOLDINGS LIMITED ανακοινώνει την πώληση Οκτώ Χιλιάδων (8000) πλήρως πληρωθείσων μετοχών της εταιρείας **TRIAS BEACH HOTELS LIMITED (HE 109801)** δυνάμει δικαστικής απόφασης ημερομηνίας 02/12/2022 στην αγωγή 1041/2014 του Επαρχιακού Δικαστηρίου Αμμοχώστου. Γίνονται δεκτές προσφορές για αγορά των ακόλουθων μετοχών, λεπτομέρειες των οποίων φαίνονται στον πιο κάτω Πίνακα:

Περιγραφή και Λεπτομέρειες Μετοχών

Όνομα Εταιρείας	Αριθμός Εγγραφής	Διεύθυνση	Τύπος Εταιρείας	Εκδομένο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας	Μερίδιο του μετοχικού κεφαλαίου που θα πωληθεί
TRIAS BEACH HOTELS LIMITED	HE 109801	Βρυσουδίων 75, Παραλίμνι 5314, Αμμόχωστος, Κύπρος	Ιδιωτική Εταιρεία περιορισμένης ευθύνης	€34.200, διαιρεμένο σε 20.000 μετοχές ονομαστικής αξίας εκ €1,71 έκαστη.	Οκτώ Χιλιάδες (8000) πλήρως πληρωθείσες μετοχές ονομαστικής αξίας €1,71 έκαστη, εγγεγραμμένες στο όνομα της εταιρείας M. & E. KOUZALIS DEVELOPERS LIMITED (HE 25396)

Σύνοψη όρων πώλησης

1. Το αντάλλαγμα της πώλησης των μετοχών θα καταβληθεί τοις μετρητοίς.
2. Η πώληση των πιο πάνω μετοχών γίνεται χωρίς εγγυητικές διαβεβαιώσεις πλην της ιδιοκτησίας εκ μέρους του πωλητή.
3. Οι μετοχές προς πώληση αντιστοιχούν στο 40% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας TRIAS BEACH HOTELS LIMITED (HE 109801). Η κύρια δραστηριότητα της εν λόγω εταιρείας είναι η ιδιοκτησία και λειτουργία του 'SENSIMAR SEA BREEZE HOTEL' στον Πρωταρά.
4. Η μεταβίβαση των μετοχών τελεί υπό την προϋπόθεση της καταβολής του ανταλλάγματος και της αποδοχής του επιτυχόντος προσφοροδότη ως νέου ιδιοκτήτη μετοχών από την εταιρεία TRIAS BEACH HOTELS LIMITED (HE 109801).

Λεπτομέρειες Διαδικασίας Πώλησης

1. Η διαδικασία πώλησης θα διενεργηθεί από τη δικηγορική εταιρεία **HARRIS KYRIAKIDES**, που έχει εξουσιοδοτηθεί σχετικά από την GORDIAN HOLDINGS LIMITED.
2. Προσφορές μπορούν να υποβληθούν ΜΟΝΟ ηλεκτρονικά το αργότερο μέχρι τις **18:00 μ.μ.** της **21ης Απριλίου 2023** στην ηλεκτρονική διεύθυνση triasbeachtender@harriskyriakides.law. Οι προσφορές θα υποβάλλονται σε ειδικό έντυπο προσφορών που μπορεί να εξασφαλιστεί (μαζί με αντίγραφο των οικονομικών καταστάσεων της TRIAS BEACH HOTELS LIMITED) από κάθε ενδιαφερόμενο κατόπιν αποστολής ηλεκτρονικού μηνύματος εκδήλωσης ενδιαφέροντος στην πιο πάνω ηλεκτρονική διεύθυνση τουλάχιστον δύο (2) μέρες πριν από την καταληκτική ημερομηνία προσφορών.
3. Η αποδοχή ή απόρριψη οποιασδήποτε προσφοράς εναπόκειται στην απόλυτη διακριτική ευχέρεια της Gordian Holdings Limited, η οποία δεν υποχρεούται να αποδεχθεί ή να εξετάσει οποιαδήποτε προσφορά και διατηρεί το δικαίωμα να ακυρώσει ή/και επαναλάβει τη διαδικασία προσφορών ή/και να προχωρήσει σε ιδιωτική πώληση κατά την απόλυτη διακριτική της ευχέρεια.

GORDIAN HOLDINGS

Νέα αμυντικά εργαλεία έναντι της Κίνας ζητεί η Φον ντερ Λάιεν

Εριξε το γάντι σε όσες χώρες της Ε.Ε. επιδιώκουν στενές σχέσεις με το Πεκίνο

«Η Ε.Ε. θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι το κεφάλαιο των επιχειρήσεών της, οι εμπειρογνώμονές της, αλλά και η γνώση τους, δεν χρησιμοποιούνται ως προς τη στρατιωτική ενίσχυση ή την παροχή συστημάτων πληροφοριών των στρατηγικών αντιπάλων της», τόνισε η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν στις Βρυξέλλες, υπονοώντας σαφώς ότι ανάμεσα σε αυτούς είναι και η Κίνα.

REUTERS/EPA

Της ανταποκρίτριάς μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Τη στρατηγική που θα πρέπει να ακολουθήσει η Ευρωπαϊκή Ενωση στις σχέσεις της με τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, που πλέον διεκδικεί και πρωτιά γεωπολιτικής ισχύος, παρουσίασε στις Βρυξέλλες η πρόεδρος της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, λίγες μόνον ημέρες πριν από την κοινή άφιξή της με τον Γάλλο πρόεδρο, Εμανουέλ Μακρόν, στο Πεκίνο. Επρόκειτο για μια ομιλία με την οποία η πρόεδρος της Κομισιόν επί της ουσίας έριξε το γάντι σε εκείνους που εξακολουθούν να επιδιώκουν στενή συνεργασία με την Κίνα, όπως η Γερμανία, ο καγκελάριος της οποίας επισκέφθηκε το Πεκίνο τον περασμένο Νοέμβριο, η Ισπανία, με τον πρωθυπουργό της μάλιστα να βρίσκεται αυτές τις ημέρες εκεί, αλλά φυσικά και τη Γαλλία. Παίρνοντας σαφείς αποστάσεις ακόμη και από την πολιτική της μέντορα, Αγκελα Μέρκελ, η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν ξεκαθάρισε ότι η Ευρώπη δεν πρέπει πια να τρέφει ψευδαισθήσεις για το ποια είναι η σημερινή Κίνα. Για τον λόγο αυτό, κατά την ίδια, στο επίκεντρο της νέας σχέσης με το Πεκίνο, η Ε.Ε. θα πρέπει να ακολουθήσει μια «οικονομική στρατηγική ασφαλείας».

Μηχανισμός παρακολούθησης

Ενώπιον μιας ολοένα αυξανόμενης δογματικής πολιτικής εκ μέρους της Κίνας, αλλά και δυναμικής παρουσίας της στον τεχνολογικό τομέα, η Φον ντερ Λάιεν πρότεινε την ανάπτυξη «νέων αμυντικών εργαλείων» ιδιαίτερα στους τομείς των νέων τεχνολογιών, των ηλεκτρονικών δεδομένων και, φυσικά, της τεχνητής νοημοσύνης. Για εκείνη, η Ε.Ε. θα πρέπει να σχεδιάσει μια ξεκάθαρη στρατηγική σε ό,τι αφορά το εμπόριο, τις ιδιαίτερα ευαίσθητες τεχνολογίες, αλλά και ταυτόχρονα να προσδιορίσει «εάν επενδύσεις ή εξαγωγές είναι προς το συμφέρον της σε ό,τι αφορά την ασφάλειά της». Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή εξετάζει, όπως ανέφερε, τη δημιουργία ενός μηχανισμού που θα παρακολουθεί

Η πρόεδρος της Κομισιόν ξεκαθάρισε ότι δεν θα αποδεχθεί ανανέωση της στρατηγικής συμφωνίας που υπεγράφη το 2020 μεταξύ Ε.Ε. - Κίνας.

τις εξωτερικές επενδύσεις ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, που θα μπορούσαν να ενισχύσουν τις στρατιωτικές δυνατότητες των αντιπάλων. «Η Ε.Ε. θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι το κεφάλαιο των επιχειρήσεών της, οι εμπειρογνώμονές της, αλλά και η γνώση τους, δεν χρησιμοποιούνται ως προς τη στρατιωτική ενίσχυση ή την παροχή συστημάτων πληροφοριών των στρατηγικών αντιπάλων της», τόνισε, υπονοώντας σαφώς ότι ανάμεσα σε αυτούς είναι και η Κίνα.

Με το βλέμμα διαρκώς σε όσες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις επιδιώκουν στενές σχέσεις με το Πεκίνο, η Φον ντερ Λάιεν προειδοποίησε πως «ισχυρές ευρωπαϊκές πολιτικές έναντι της Κίνας απαιτούν ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των κρατών-μελών και των ευρωπαϊκών θεσμών», ενώ ξεκαθάρισε ότι δεν θα αποδεχθεί ανανέωση της στρατηγικής συμφωνίας που υπεγράφη το 2020 μεταξύ Ε.Ε. - Κίνας (CAI), καθώς όπως είπε «ο κόσμος και η Κίνα έχουν αλλάξει σημαντικά από τότε». Για τον λόγο αυτό, τόνισε, η Ε.Ε. χρειάζεται να εργαστεί ώστε η οικονομία της να γίνει πιο ανταγωνιστική και ανθεκτική και αυτό θα επιτευχθεί με διαφοροποίηση των προμηθειών πρώτων υλών για την παροχή ενέργειας.

Σε μια εμφανή προσπάθεια, ωστόσο, να μη δείξει ότι υποχωρεί στις πιέσεις των ΗΠΑ, που ζητούν διαρκώς από τις Βρυξέλλες να υιοθετήσουν πιο σκληρή στάση έναντι του Πεκίνου, η πρόεδρος της Κομισιόν επισήμανε ότι θα ήθελε να υπάρξει περιθώριο για μια «πιο φιλόδοξη εταιρική σχέση» η οποία θα περιλαμβάνει δίκαιους και συγκεκριμένους όρους σε ό,τι αφορά την ανταγωνιστικότητα. Και επειδή πρόσφατα επικρίθηκε για τη στάση της κατά την επίσκεψή της στην Ουάσιγκτον, σημείωσε εμφατικά ότι με την Κίνα «δεν θέλουμε να αποκόψουμε τους οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς και επιστημονικούς μας δεσμούς».

Παρ' όλα αυτά, στο μεγαλύτερο μέρος της ομιλίας της υπήρξε ιδιαίτερα επικριτική σε ό,τι αφορά και τις σχέσεις Μόσχας - Πεκίνου. «Οφείλουμε να είμαστε ειλικρινείς: ο τρόπος με τον οποίο θα συνεχίσει να ενεργεί η Κίνα έναντι που πολέμου του Πούτιν θα είναι καθοριστικός παράγοντας για το μέλλον των σχέσεων μας», δήλωσε. Υπογράμμισε, δε, ότι ο ξεκάθαρος στόχος του Πεκίνου «είναι μια συστημική αλλαγή της διεθνούς τάξης με την Κίνα στο επίκεντρο... Είδαμε την επίδειξη φιλίας στη Μόσχα, που ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις γι' αυτό το νέο όραμα».

Η Νότια Κορέα αυξάνει τις φοροαπαλλαγές σε επενδύσεις για μικροτσίπ

Ενώ εντείνεται η αντιπαλότητα ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη με ζητούμενο την κυριαρχία στην υψηλή τεχνολογία και τους επεξεργαστές, η Νότια Κορέα αποφασίζει να στηρίξει τον δικό της κλάδο επεξεργαστών που δέχεται πιέσεις από τις πολιτικές της Ουάσιγκτον. Ψήφισε, έτσι, νομοσχέδιο με το οποίο αυξάνει τις φοροαπαλλαγές για τις μεγάλες επιχειρήσεις που επενδύουν στον τομέα των ημιαγωγών από το 8% στο 15% και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις από το 16% που ίσχυε έως τώρα στο 25%. Η νέα αυτή πολιτική της Νότιας Κορέας αναμένεται να τονώσει σημαντικά τις εγχώριες επενδύσεις στον τομέα της τεχνολογίας με κύριους αποδέκτες τους κορεατικούς κολοσσούς των Samsung Electronics και SK Hynix.

Οι Samsung Electronics και SK Hynix είναι οι δύο μεγαλύτερες στον κόσμο βιομηχανίες παραγωγής επεξεργαστών μνήμης, ενώ ειδικότερα η Samsung είναι δεύτερη στον κόσμο σε συμβόλαια παραγωγής επεξεργαστών λογικής ως προς το μερίδιο αγοράς της. Την πρωτοκαθεδρία έχει η Semiconductor Manufacturing Co. Memory Chips της οποίας οι επεξεργαστές αποθηκεύουν δεδομένα, είναι σχετικά απλοί στη χρήση τους και αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στις αγορές όπως τα εμπορεύματα. Τα μικροτσίπ λογικής, που κινούν προγράμματα και δρουν ως εγκέφαλοι μιας συσκευής, είναι πολύ πιο σύνθετα και ακριβά. Η Νότια Κορέα, και ειδικότερα οι νοτιοκορεατικές βιομηχανίες επεξεργαστών, βρίσκεται υπό καθεστώς πίεσης καθώς η κυβέρνηση Μπάιντεν προσπαθεί να επιστρατεύσει συμμάχους της για να εμποδίσει την Κίνα να κατακτήσει την κυριαρχία στον κλάδο. Σημειωτέον ότι η Ουάσιγκτον έχει απαγορεύσει στις αμερικανικές βιομηχανίες τις εξαγωγές εξοπλισμού για επεξεργαστές στην Κίνα. Στόχος της είναι να αποτρέψει την πρόοδο της Κίνας σε ένα ευρύ φάσμα από προωθημένες τεχνολογίες που θα μπορούσαν να αναβαθμίσουν τη δεύτερη οικονομία του πλανήτη και να εκτοπίσουν τις ΗΠΑ από τη θέση της αδιαμφισβήτητα πανίσχυρης και μοναδικής υπερδύναμης. Οι βιομηχανίες της Νότιας Κορέας έχουν διασφαλίσει από την Ουάσιγκτον ένα είδος εξαίρεσης ενός έτους από τους περιορισμούς και ελέγχους που επέβαλε στις αμερικανικές βιομηχανίες τον Οκτώβριο. Με τους περιορισμούς αυτούς η Ουάσιγκτον προσπαθεί να εμποδίσει τη μεταφορά εξοπλισμού επεξεργαστών στις ιδιαίτερα εξελιγμένες εγκαταστάσεις τους στην Κίνα. Χωρίς όμως μια παράταση της σχετικής άδειας που τους έχει παραχωρηθεί, είναι αμφίβολο το πώς θα μπορέσουν να προχωρήσουν τόσο η Samsung όσο και η Hynix. Οι δύο νοτιοκορεατικές βιομηχανίες εξαρτώνται από την Κίνα ως την πιο σημαντική αγορά τους που παράλληλα αποτελεί ένα κέντρο βιομηχανιών για την παραγωγή επεξεργαστών μνήμης.

Κύριοι αποδέκτες των νέων μέτρων οι κορεατικοί κολοσσοί των Samsung Electronics και SK Hynix.

REUTERS

Από τα μέσα Μαρτίου, η Νότια Κορέα είχε ανακοινώσει πακέτο επενδύσεων ύψους 422 δισ. δολαρίων για την ενίσχυση των κλάδων των επεξεργαστών και των ηλεκτροκίνητων οχημάτων.

Το σχετικό νομοσχέδιο στήριξαν έτσι σε μεγάλο βαθμό τόσο το συντηρητικό όσο και το προοδευτικό στρατόπεδο στο νοτιοκορεατικό Κοινοβούλιο, καθώς ο πρόεδρος της χώρας είχε καταστήσει σαφή την πρόθεσή του να το εγκρίνει. Από τα μέσα Μαρτίου, ο Νοτιοκορεάτης πρόεδρος Γιουν Σουκ Γεόλ, είχε ανακοινώσει πακέτο επενδύσεων ύψους 422 δισ. δολ. για την ενίσχυση των κλάδων των επεξεργαστών και των ηλεκτροκίνητων οχημάτων. Είχε, άλλωστε, αναφερθεί στα σχέδια της Σεούλ για τη δημιουργία κέντρων μονάδων επεξεργαστών.

Με την πρωτοβουλία της αυτή η Νότια Κορέα ευελπιστεί να διατηρήσει την ηγετική θέση που κατέχει παγκοσμίως στην τεχνολογία ημιαγωγών ή ακόμη και να υπερβεί την Ταϊβάν που είναι η κυρίαρχη δύναμη στη βιομηχανία επεξεργαστών λογικής. Ο τομέας της τεχνολογίας αποτελεί κύριο μοχλό ανάπτυξης για την οικονομία της Νότιας Κορέας που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το εμπόριο. Ο τομέας αυτός αντιπροσωπεύει περίπου το 12% του συνόλου των εξαγωγών της με στοιχεία του περασμένου μήνα. Δεδομένου ότι η παγκόσμια ζήτηση για ημιαγωγούς έχει υποχωρήσει, η οικονομία της Νότιας Κορέας συρρικνώθηκε το τελευταίο τρίμηνο του περασμένου έτους και το τρέχον τρίμηνο φαίνεται αρκετά δύσκολο καθώς οι εξαγωγές της μειώνονται και πάλι.

BLOOMBERG

Νέες πιέσεις στις τουρκικές τράπεζες για στήριξη της λίρας

Η Τράπεζα της Τουρκίας εντείνει τις πιέσεις στις τουρκικές τράπεζες ζητώντας να πείσουν όσο περισσότερους πελάτες μπορούν να τοποθετήσουν τα χρήματά τους στο ειδικό σχήμα καταθέσεων εκτάκτου ανάγκης που έχει θεσπίσει η Αγκυρα για να προστατεύσει το νόμισμα της χώρας. Ο λόγος για το σχήμα προστασίας των καταθέσεων που υιοθέτησε η Αγκυρα στα τέλη του 2021 εν μέσω μιας από τις πολλές νομισματικές κρίσεις της γειτονικής χώρας. Στόχος του σχήματος αυτού ήταν η σταθεροποίηση της τουρκικής λίρας που τότε είχε χάσει το 30% της αξίας της σε διάστημα μόλις ενός μήνα. Στο πλαίσιο αυτού του σχήματος οι καταθέσεις δεσμεύονται να παραμείνουν σε τουρκικές λίρες με την υπόσχεση του τουρκικού κράτους ότι θα αναπληρώσει οποιοδήποτε τμήμα της αξίας τους χαθεί εξαιτίας της υποτίμησης του νομίσματος της χώρας. Η Αγκυρα ζητεί τώρα από τις τουρκικές τράπεζες να μην ψάχνουν τα λεγόμενα «παραθυράκια» του νόμου ώστε να μη δημιουργούν νέα ζήτηση για δολάρια και γενικότερα για σκληρό νόμισμα.

Η κεντρική τράπεζα ζητεί να μη δημιουργούν καθόλου νέα ζήτηση για δολάρια και γενικότερα για σκληρό νόμισμα.

Μέχρι στιγμής πάντως το σχήμα έχει αποδειχθεί ατελέσφορο καθώς οι Τούρκοι έχουν αυξήσει τις καταθέσεις τους σε συνάλλαγμα, φτάνοντας πλέον στο 1,7 δισ. δολ. με στοιχεία του περασμένου μήνα. Οι εισροές κεφαλαίων σε τουρκικές λίρες, αντιθέτως, παρέμειναν ουσιαστικά σταθερές στο ίδιο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με πηγές που μίλησαν στο Bloomberg σε καθεστώς ανωνυμίας, σε ψηφιακή συνεδρίασή της με τους επικεφαλής των τουρκικών τραπεζών, η κεντρική τράπεζα έθιξε το θέμα, τονίζοντας πως δεν είναι επαρκείς οι καταθέσεις που μετατράπηκαν σε τουρκικές λίρες στο πλαίσιο του προγράμματος προστασίας του νομίσματος. Επανέλαβε μάλιστα το αίτημά της προς τις τουρκικές τράπεζες ζητώντας να καταστήσουν πιο ελκυστικό το επίμαχο σχήμα. Την προηγούμενη φορά που είχε θέσει αντίστοιχα αιτήματα, οι τράπεζες είχαν αυξήσει τα επιτόκια των καταθέσεων σε τουρκικές λίρες. Στο παρελθόν, άλλωστε, κάθε φορά που η κεντρική τράπεζα έθετε τέτοια αιτήματα και ασκούσε πιέσεις στις τράπεζες, στη συνέχεια θέσπιζε νέες υποχρεωτικές ρυθμίσεις που στόχευαν πάντα στην τεχνητή στήριξη της τουρκικής λίρας.

Επανειλημμένως έχει προκαλέσει τις διαμαρτυρίες των υψηλόβαθμων τραπεζικών στελεχών που τονίζουν πως υπονομεύεται η σταθερότητα και η κερδοφορία των επιχειρήσεών τους από τέτοιου είδους τεχνάσματα. Τώρα εντείνονται, όμως, οι πιέσεις καθώς η Τουρκία βρίσκεται σε προεκλογική περίοδο και οι Αρχές προσπαθούν να αποτρέψουν την αποδυνάμωση του νομίσματος και να περιορίσουν τη χρήση συναλλάγματος στο τραπεζικό σύστημα.

BLOOMBERG

Μέχρι στιγμής, οι Τούρκοι έχουν αυξήσει τις καταθέσεις τους σε συνάλλαγμα, φτάνοντας πλέον στο 1,7 δισ. δολ. με στοιχεία του περασμένου μήνα, ενώ, αντιθέτως, οι εισροές κεφαλαίων σε τουρκικές λίρες παρέμειναν ουσιαστικά σταθερές στο ίδιο χρονικό διάστημα.

Η Ε.Ε. συνεχίζει τις εισαγωγές από τη Ρωσία, παρά τις κυρώσεις

Στα 171 δισ. ευρώ σε έντεκα μήνες η αξία των ρωσικών εξαγωγών

Οι εισαγωγές ρωσικού LNG στην Ευρώπη έφτασαν στα 22 δισ. κυβικά μέτρα το 2022, ενώ το 2021 δεν υπερέβαιναν τα 16 δισ. κ.μ. Η ποσότητα του ρωσικού LNG είναι πολύ μικρότερη από το ρωσικό αέριο που κατευθυνόταν στην Ευρώπη πριν από τον πόλεμο και ανερχόταν στα 155 δισ. κυβικά μέτρα ετησίως.

Παρά τις αλλεπάλληλες κυρώσεις που έχουν αποφασίσει κατά της Ρωσίας, οι ευρωπαϊκές χώρες εξακολουθούν να συνεργάζονται με τη Μόσχα ακυρώνοντας τον στόχο της πολιτικής τους. Οι χώρες-μέλη της Ε.Ε. έχουν αποφασίσει από κοινού δέκα γύρους κυρώσεων κατά της Ρωσίας από τον Φεβρουάριο του περασμένου έτους και την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία και θεωρητικά επιδεικνύουν τη σκληρότερη στάση που έχουν επιδείξει ποτέ σε κάποια χώρα.

Οπως, όμως, επισημαίνει σε σχετική έρευνά του το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο αντίκτυπος των κυρώσεων «δεν θα είναι αρκετά ισχυρός ώστε να περιορίσει την ικανότητα της Ρωσίας να συνεχίσει τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας και το τρέχον έτος». Πολλές από τις 27 χώρες-μέλη της Ε.Ε. εξακολουθούν να διατηρούν εκτεταμένες εμπορικές συναλλαγές με τη Ρωσία εν μέρει εξαιτίας επιτυχημένων παρασκηνιακών πιέσεων, εν μέρει επειδή η Ευρώπη δεν θέλει να αντιμετωπίσει ισχυρότερα οικονομικά πλήγματα και εν μέρει επειδή είναι ισχυρότατη η ανησυχία της για τις παρενέργειες στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες. Αντί λοιπόν να δρομολογήσει την επιβολή νέων κυρώσεων, η Ε.Ε. επιδιώκει τώρα να εντοπίσει και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά όσους παρακάμπτουν τις κυρώσεις και όσες χώρες λειτουργούν ως μεσάζοντες ώστε να συνεχίζονται οι εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στη Ρωσία και στις χώρες της Ε.Ε. Στελέχη της έχουν ήδη εντοπίσει τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, την Τουρκία, την Αρμενία, τη Γεωργία, το Καζακστάν και το Κιργιστάν ως πιθανές διόδους μέσω των οποίων το εμπόριο παρακάμπτει τις κυρώσεις.

Το 2021, η Ρωσία ήταν ο πέμπτος σε μέγεθος εμπορικός εταίρος της Ε.Ε. με τις εμπορικές συναλλαγές να φτάνουν σε αξία τα 258 δισ. ευρώ, σύμφωνα με την Κομισιόν. Κυριότερες εισαγωγές της Ε.Ε. από τη Ρωσία ήταν τα καύσιμα, το μαλλί, ο σίδηρος, ο χάλυβας και τα λιπάσματα. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat, συνολικά η Ε.Ε. εισήγαγε από τη Ρωσία προϊόντα αξίας 171 δισ. ευρώ από τον Μάρτιο του περασμένου έτους μέχρι το τέλος Ιανουαρίου του 2023. Μπροστά στο ποσό αυτό ωχριούν τα 60 δισ. ευρώ που, σύμφωνα με την Κομισιόν, έφτασαν τα κεφάλαια που έδωσε η Ε.Ε. στην Ουκρανία στη διάρκεια των 12 μηνών από την έναρξη του πολέμου, αν και σε αυτά δεν υπολογίζεται η αξία των σύγχρονων τεθωρακισμένων που έχει πάρει το Κιέβο από την Ευρώπη.

Αυξήθηκαν μετά την έναρξη του πολέμου οι παραδόσεις LNG και οι εισαγωγές λιπασμάτων και προϊόντων της ρωσικής πυρηνικής βιομηχανίας.

Στη διάρκεια του περασμένου έτους η Ε.Ε. επέβαλε απαγόρευση στις εισαγωγές ρωσικού άνθρακα και ρωσικού πετρελαίου που μεταφέρεται διά θαλάσσης. Κι ενώ δεν έχει επιβάλει κυρώσεις στο φυσικό αέριο, από την εισβολή στην Ουκρανία η Μόσχα μείωσε δραματικά τις ροές αερίου που μεταφέρονταν στην Ευρώπη μέσω αγωγών. Ετσι το περασμένο έτος η Ε.Ε. παρέλαβε περίπου 40% λιγότερο ρωσικό αέριο σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια.

Εντελώς διαφορετικά είναι, όμως, τα πράγματα με το υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG) καθώς οι παραδόσεις ρωσικού LNG στην Ευρώπη αυξήθηκαν μετά την έναρξη του πολέμου και έφτασαν στα 22 δισ. κυβικά μέτρα το 2022, ενώ το 2021 δεν υπερέβαιναν τα 16 δισ. κ.μ. Η ποσότητα του ρωσικού LNG είναι πολύ μικρότερη από το ρωσικό αέριο που κατευθυνόταν στην Ευρώπη πριν από τον πόλεμο και ανερχόταν στα 155 δισ. κυβικά μέτρα ετησίως. Το γεγονός όμως ότι αυξάνονται οι παραδόσεις LNG έχει εξωθήσει ορισμένες χώρες να ζητούν νομικά δεσμευτική απόφαση της Ε.Ε. για απαγόρευση στις εισαγωγές του καυσίμου. Δεν έχουν, άλλωστε, επιβληθεί κυρώσεις στη βιομηχανία πυρηνικής ενέργειας της Ρωσίας καθώς οποιαδήποτε κίνηση προς αυτήν την κατεύθυνση προσκρούει στις αντιρρήσεις της Βουλγαρίας και της Ουγγαρίας, στο έδαφος της οποίας βρίσκεται πυρηνική μονάδα της Ρωσίας και σχεδιάζει να την επεκτείνει η ρωσική εταιρεία πυρηνικής ενέργειας Rosatom. Στη διάρκεια του 2022 η Ε.Ε. εισήγαγε προϊόντα της ρωσικής πυρηνικής βιομηχανίας αξίας σχεδόν 750 εκατ. ευρώ, σύμφωνα με τη Eurostat. Η υπηρεσία πυρηνικής ενέργειας της Ε.Ε., η Euratom, εκτιμά πως το 2021 η Ρωσία κάλυψε το 1/5 του ουρανίου που χρειάστηκαν οι εταιρείες κοινής ωφελείας της Ε.Ε. Το υπουργείο Ενέργειας της Γαλλίας αμφισβήτησε, πάντως, πρόσφατη έκθεση της Greenpeace, σύμφωνα με την οποία το Παρίσι αύξησε δραστικά τις εισαγωγές εμπλουτισμένου ουρανίου από τη Ρωσία μετά την εισβολή της στην Ουκρανία. Σημαντικό κεφάλαιο στις εμπορικές σχέσεις της Ε.Ε. με τη Ρωσία είναι τα πετροχημικά προϊόντα καθώς η Ε.Ε. εισήγαγε πέρυσι από τη Ρωσία λιπάσματα αξίας 2,6 δισ. ευρώ. Το ποσό αυτό σηματοδοτεί αύξηση 40% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2021 αλλά σύμφωνα με τη Eurostat, η αύξηση οφείλεται στην εκτόξευση των τιμών ενώ οι ποσότητες είχαν μειωθεί.

REUTERS

Η Μόσχα προχωρεί σε περιορισμό των εξαγορών σιτηρών

Η μεγαλύτερη εταιρεία αγροτικών προϊόντων της Ρωσίας, η Cargill, θα διακόψει τις εξαγωγές σιτηρών. Η ανακοίνωσή της εντείνει την αβεβαιότητα που περιβάλλει το μέλλον των φορτώσεων αγροτικών προϊόντων μέσω της Μαύρης Θάλασσας.

Η Ρωσία είναι πρώτη στον κόσμο σε εξαγωγές σιτηρών και κρίσιμη για την προσφορά τροφίμων σε παγκόσμιο επίπεδο. Χάρη στην καλή σοδειά που είχε το περασμένο έτος, τα προθεσμιακά συμβόλαια σιτηρών υποχώρησαν πάνω από 40% από τα επίπεδα ρεκόρ στα οποία είχαν εκτοξευθεί μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Η Μόσχα υποστηρίζει, πάντως, ότι η απόφαση της Cargill δεν πρόκειται να επηρεάσει τις συνολικές εξαγωγές της χώρας, αν και πρόκειται για μεγάλη εξαγωγική επιχείρησή της. Οπως τόνισε, η εταιρεία έχει δεσμευθεί να διατηρήσει πλήρεις τις φορτώσεις αγροτικών προϊόντων για τη φετινή σεζόν. Η ανησυχία, όμως, για τον αντίκτυπο της απόφασής της στις ρωσικές εξαγωγές αναμένεται να οδηγήσει ανοδικά τις τιμές των σιτηρών. Η τιμή του σίτου σημείωσε άνοδο 2,5% στα 7,17 δολ./μπούσελ στην αγορά του Σικάγου, καταγράφοντας τα υψηλότερα ποσοστά από τις αρχές Μαρτίου.

Η Cargill, η μεγαλύτερη ρωσική εταιρεία αγροτικών προϊόντων, ανακοίνωσε ότι διακόπτει άμεσα τις εξαγωγές σιτηρών.

Εκπρόσωπος της ρωσικής κυβέρνησης τόνισε μάλιστα πως η χώρα «είναι έτοιμη και πρόθυμη να συνεργαστεί με όλες τις ξένες εταιρείες των οποίων οι δραστηριότητες συνδράμουν στην ανάπτυξη τόσο της εγχώριας αγοράς της Ρωσίας όσο και του δυναμικού της για εξαγωγές».

A.P.

Η ανακοίνωση της Cargill εντείνει την αβεβαιότητα που περιβάλλει το μέλλον των φορτώσεων αγροτικών προϊόντων μέσω της Μαύρης Θάλασσας, ενώ προκάλεσε σημαντική άνοδο στις τιμές των προθεσμιακών συμβολαίων σίτου.

Τα αγροτικά προϊόντα της Ρωσίας δεν υπόκεινται σε κυρώσεις, αλλά το εμπόριο μπορεί να προσκρούσει σε εμπόδια εξαιτίας των περιορισμών που αντιμετωπίζουν τώρα οι ρωσικές τράπεζες και κρατικές εταιρείες. Εξάλλου, πολλές μεγάλες διεθνείς εταιρείες διαπραγμάτευσης σιτηρών έχουν υποστεί συστηματικές πιέσεις από τις ρωσικές αρχές και την εγχώρια βιομηχανία για να εγκαταλείψουν τη χώρα. Στο μεταξύ, οι τιμές των σιτηρών έφτασαν χθες στα υψηλότερα επίπεδα του τελευταίου ενός και πλέον μηνός. Η εκτόξευση των τιμών των σιτηρών μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έχει βοηθήσει πολλούς από τους διαπραγματευτές εμπορευμάτων να συγκεντρώσουν δυσθεώρητα κέρδη, αν και ταυτοχρόνως έχουν εμπνεύσει μεγάλο προβληματισμό για το κατά πόσον είναι δέον να συνεργάζονται με τη Ρωσία. Οπως επισημαίνει ο Εντουάρντ Ζερνίν, επικεφαλής της Ρωσικής Ενωσης Εξαγωγέων Σιτηρών, μέλος της οποίας είναι και η Cargill, «οι επιχειρήσεις και το εμπόριο σιτηρών έχει πολιτικοποιηθεί και πολιτικοποιείται όλο και περισσότερο ενώ γίνεται πολύ επικίνδυνο». Ο ίδιος εξέφρασε την εκτίμηση πως η ρωσική εταιρεία αποφάσισε να περιορίσει την έκθεσή της σε κινδύνους και να απαλλαγεί από τις τοξικές δραστηριότητές της.

Σημειωτέον ότι τον Δεκέμβριο το μεγαλύτερο τηλεοπτικό κανάλι της Ρωσίας μετέδωσε ντοκιμαντέρ σχετικό με τον τομέα των σιτηρών. Σε αυτό εμφανίζονται οι διοικητές των περιοχών που παράγουν σιτηρά να ζητούν να περιοριστεί η συμμετοχή των ξένων εταιρειών στην αγορά της Ρωσίας. Το ίδιο χρονικό διάστημα, η μεγαλύτερη ρωσική εταιρεία λιπασμάτων, UralChem, ενημέρωσε τον Ρώσο πρόεδρο ότι είναι πρόθυμη να εξαγοράσει τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν εντός Ρωσίας οι εταιρείες Cargill και Viterra. Τα τελευταία χρόνια, οι ξένες εταιρείες εμπορίας σιτηρών έχουν αντιμετωπίσει επιθετικό ανταγωνισμό από τις ρωσικές επιχειρήσεις, καθώς η Μόσχα επιδιώκει να επεκτείνει την επιρροή της στον τομέα των τροφίμων.

BLOOMBERG

Το στρες στην εργασία προκαλεί ζημίες στις εταιρείες

Το στρες στην εργασία ή η επαγγελματική εξουθένωση, η κατάσταση που ορίζεται συχνά με την αγγλική λέξη burnout, δηλαδή με καμένες αντιστάσεις, κοστίζει κάθε χρόνο στη βρετανική οικονομία σχεδόν 32 δισ. ευρώ. Και αυτό γιατί οδηγεί σε 23,3 εκατ. ημέρες αναρρωτικής άδειας, σύμφωνα με έρευνα που δόθηκε στη δημοσιότητα.

Οι Βρετανοί «είναι πιθανότερο να έχουν περισσότερα προβλήματα ψυχικής υγείας από τους πολίτες οποιασδήποτε άλλης χώρας» ανάμεσα στις χώρες τις οποίες αφορά η ανάλυση αυτή. Αυτό είναι το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν οι συντάκτες της έρευνας που έγινε για λογαριασμό της γαλλικής ασφαλιστικής Axa και του βρετανικού κέντρο οικονομικών ερευνών CEBR.

Στις βρετανικές επιχειρήσεις, το κόστος σε άδειες ασθενείας και απώλεια παραγωγικότητας ανέρχεται ετησίως σε 6,2 δισ. λίρες.

Τα συμπεράσματά τους βασίζονται σε δημοσκόπηση του ινστιτούτου Ipsos με δείγμα 30.000 προσώπων, ηλικίας 18 έως 74 ετών, σε 16 χώρες και εδάφη σε όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με αυτά, το 21% των ενηλίκων Βρετανών βιώνει συναισθηματική πίεση, ποσοστό σαφώς υψηλότερο από το αντίστοιχο στις ΗΠΑ, όπου δεν υπερβαίνει το 17%, και βέβαια πολύ μεγαλύτερο από εκείνο του Βελγίου, που βρίσκεται στο 11%, τη Γαλλία που είναι 10%, της Κίνας επίσης 10% και πολλώ δε μάλλον της Ελβετίας, όπου είναι μόλις 9%.

Οπως τονίζει η σχετική ανακοίνωση, «περίπου οι μισοί Βρετανοί δεν βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε μια κατάσταση ψυχικής ευημερίας και κινδυνεύουν με επαγγελματική εξουθένωση, πράγμα που έχει σοβαρό αντίκτυπο στην οικονομία και στις επιχειρήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου».

Σύμφωνα με τους συντάκτες της έρευνας, η κρίση του κόστους διαβίωσης στο Ηνωμένο Βασίλειο μοιάζει να έχει ιδιαίτερα αρνητικό αντίκτυπο στο στρες και γενικότερα στην ψυχολογία των εργαζομένων. Ο λόγος είναι αυτονόητος, δεδομένου ότι στη Βρετανία ο πληθωρισμός ανήλθε τον Φεβρουάριο στο 10,4% σε ετήσια βάση, περιορίζοντας την αγοραστική δύναμη των Βρετανών.

Τα στοιχεία του CEBR δείχνουν ότι το οικονομικό στρες και οι ανησυχίες των εργαζομένων στοιχίζουν στις ίδιες τις βρετανικές επιχειρήσεις έως 6,2 δισ. λίρες σε άδειες ασθενείας και απώλεια παραγωγικότητας.

Η έκθεση δείχνει, ωστόσο, ενδείξεις βελτίωσης στη Βρετανία, «καθώς περιορίζεται ο στιγματισμός που συνδέεται με προβλήματα ψυχικής υγείας» και καταγράφεται αξιοσημείωτη αύξηση στον αριθμό των προσώπων που, αντιθέτως, είναι «σε πολύ καλή ψυχική κατάσταση»: αυτοί αντιπροσωπεύουν το 23% των ερωτηθέντων.

ΑΠΕ-ΜΠΕ

Το 21% των ενηλίκων Βρετανών βιώνει συναισθηματική πίεση, ποσοστό σαφώς υψηλότερο από το αντίστοιχο στις ΗΠΑ, όπου δεν υπερβαίνει το 17%.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

Και Ιάπωνες ψάχνουν για ακίνητα στην Ελλάδα

Μεγάλο ενδιαφέρον από το εξωτερικό δείχνουν τα στοιχεία της πλατφόρμας υπολογισμού αντικειμενικών αξιών

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Για πρώτη φορά έπειτα από σαράντα χρόνια λειτουργίας του συστήματος Αντικειμενικού Προσδιορισμού Αξιών Ακινήτων δίνεται στους πολίτες, σε πανελλαδική κλίμακα και χωρίς χωρικούς περιορισμούς, η δυνατότητα άμεσης ενημέρωσης για αξίες ακινήτων μέσω της εφαρμογής https://valuemaps.gov.gr. Το ενδιαφέρον όμως στοιχείο είναι ότι χρήση του συστήματος δεν έχουν κάνει μόνον Έλληνες, αλλά χιλιάδες πολίτες από χώρες του εξωτερικού που ενδιαφέρονται να επενδύσουν στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με πληροφορίες, το πρώτο δίμηνο του έτους την εφαρμογή έχουν χρησιμοποιήσει για να μάθουν αντικειμενικές αξίες ακινήτων ή να κάνουν τη δική τους έρευνα αγοράς 44.490 πολίτες, εκ των οποίων 3.500 από χώρες όπως η Γερμανία (420), η Κίνα (331), το Ηνωμένο Βασίλειο (347), οι ΗΠΑ (490), ακόμη και από την Ιαπωνία.

Οι δύο σημαντικότεροι λόγοι προσέλκυσης ξένων επενδυτών είναι η «χρυσή βίζα» και οι μισθώσεις τύπου Airbnb.

Σύμφωνα με στελέχη του υπουργείου Οικονομικών, το 2023 έχει ξεκινήσει ακόμη πιο δυναμικά και εάν δεν υπάρξει κάποια κρίση που να επηρεάσει την αγορά, οι επενδύσεις στα ακίνητα αναμένεται να ξεπεράσουν το ρεκόρ του 2022 με την εισροή 1,975 δισ. ευρώ στην ελληνική αγορά ακινήτων από το εξωτερικό. Οπως φαίνεται και από τις επισκέψεις, τη σχετική εφαρμογή έχουν χρησιμοποιήσει ομογενείς από τις ΗΠΑ, Γερμανοί, Κινέζοι, Βρετανοί, ενώ στη λίστα υπάρχουν και ενδιαφερόμενοι από το Χονγκ Κονγκ, την Ταϊβάν, την Ταϊλάνδη και τις Βερμούδες.

Το ενδιαφέρον που καταγράφεται αποδίδεται αφενός στη «χρυσή βίζα», αφετέρου στις βραχυχρόνιες μισθώσεις. Μάλιστα το γεγονός ότι από την 1η Μαΐου διπλασιάζεται το ποσό της «χρυσής βίζας» από τα 250.000 ευρώ στα 500.000 ευρώ, οδηγεί πολλούς σε άμεσες τοποθετήσεις στην ελληνική αγορά ακινήτων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, το 2022 υποβλήθηκαν 4.363 αιτήματα χορήγησης αδειών (επενδυτών, συν μελών οικογενείας), από 2.005 το 2021, αριθμός αυξημένος κατά 117%.

Πώς λειτουργεί

Οπως εξηγεί ο γενικός γραμματέας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημοσθένης Αναγνωστόπουλος, ο πολίτης εντοπίζει το ακίνητο ενδιαφέροντος στον χάρτη, είτε γράφοντας τη διεύθυνση στο πεδίο αναζήτησης είτε ενεργοποιώντας το GPS του κινητού τηλεφώνου επιλέγοντας το σχετικό εικονίδιο στην εφαρμογή. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να δει την τιμή ζώνης στην περιοχή του ακινήτου και να τη συγκρίνει είτε με την τιμή όμορων ζωνών είτε με την τιμή σε άλλες χρονικές περιόδους.

Με την ηλεκτρονική εφαρμογή οι πολίτες εξυπηρετούνται ηλεκτρονικά και δωρεάν με άμεσο τρόπο, αποφεύγοντας ταλαιπωρία και κόστος.

Στην πλατφόρμα valuemaps.gov.gr απεικονίζονται όλες οι ζώνες του Συστήματος Αντικειμενικών Αξιών Ακινήτων πάνω σε δορυφορικό χαρτογραφικό υπόβαθρο, όπου ο πολίτης μπορεί να εντοπίσει το ακίνητό του και να υπολογίσει την αντικειμενική του αξία σύμφωνα με τα 15 έντυπα του συστήματος Αντικειμενικού Προσδιορισμού Αξιών Ακινήτων με χρήση αυτόματων γεωχωρικών ψηφιακών αλγορίθμων, τόσο για εντός σχεδίου όσο και για εκτός σχεδίου περιοχές. Επισημαίνεται ότι η αξία μιας ζώνης είναι η αξία ανά τετραγωνικό μέτρο ενός νεόδμητου ακινήτου πρώτου ορόφου με πρόσοψη σε έναν δρόμο που βρίσκεται στη ζώνη αυτή.

Ωστόσο, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υπολογίσουν την αξία συγκεκριμένου ακινήτου, π.χ. διαμερίσματος, επιλέγοντας τη χρονολογία της αναπροσαρμογής (2018 ή 2021) και την αντίστοιχη κατηγορία εντύπου π.χ. κατοικία (Ε1). Εντοπίζοντας το ακίνητο στον χάρτη, επιλέγεται αυτόματα η ζώνη στην οποία ανήκει χωρικά το ακίνητο. Αν το ακίνητο βρίσκεται κοντά σε όριο ζωνών ή σε γραμμική ζώνη τότε δίνεται η δυνατότητα στον χρήστη να επιλέξει αν έχει πρόσοψη στο όριο των ζωνών ή στη γραμμική ζώνη αντίστοιχα.

Με κάθε επιλογή προσαρμόζεται αυτόματα η τιμή ζώνης που χρησιμοποιείται και η υπολογισμένη αξία του σχετικού αλγορίθμου. Επίσης, αν το ακίνητο έχει πρόσοψη σε δρόμο με συντελεστή εμπορικότητας διάφορο της μονάδας, τότε χρησιμοποιείται αυτόματα ο συγκεκριμένος συντελεστής εμπορικότητας. Σε διαφορετική περίπτωση χρησιμοποιείται η μονάδα ως συντελεστής εμπορικότητας στον αλγόριθμο υπολογισμού.

Για να ολοκληρωθεί ο υπολογισμός της αντικειμενικής αξίας, ο πολίτης δίνει τα υπόλοιπα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ακινήτου του, όπως αριθμό προσόψεων, όροφο, τετραγωνικά μέτρα επιφανείας, ημερομηνία κατασκευής, κ.λπ. και σε κάθε βήμα υπολογίζεται η αξία του ακινήτου αυτόματα. Επίσης τα στοιχεία και τα αποτελέσματα του υπολογισμού μπορούν να εξαχθούν σε αρχείο για περαιτέρω αξιοποίηση.

Η χρήση της πλατφόρμας είναι ελεύθερη για όλους τους πολίτες που επιθυμούν να υπολογίσουν αξίες ακινήτων. Ειδικότερα, μέσω της πλατφόρμας μηχανικοί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, εκτιμητές ακινήτων αλλά και κάθε υποψήφιος πωλητής, αγοραστής ή επενδυτής μπορεί να χρησιμοποιήσει τα διαθέσιμα εργαλεία και τις παρεχόμενες πληροφορίες προκειμένου να εντοπίσει στον χάρτη το ακίνητο ενδιαφέροντος και να υπολογίσει άμεσα την αξία του.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Ελλείψεις μονάδων, άμαξες και άλογα

Ένα από τα διαχρονικά προβλήματά μας εδώ κάτω σαν χώρα είναι πως έχουμε μια φυσική ροπή στο να βάζουμε την άμαξα μπροστά από τα άλογα, ευελπιστώντας ότι ίσως κόψει ο νους των αλόγων να πάνε να κοουτσαριστούν από μόνα τους εκεί που πρέπει.

Τι να φέρω σαν παράδειγμα;

Το ότι αποφασίστηκε το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας να κτιστεί εκεί που κτίστηκε, κόντρα σε κάθε μελέτη της τότε εποχής, ενώ δρόμοι δεν υπήρχαν; Και αναγκάστηκαν μετά να κόψουν από την Καλαμών λωρίδες αυτοκινήτων για να κάνουν λωρίδες ασθενοφόρων αυξάνοντας το μπάχαλο με το κυκλοφοριακό;

Ή μήπως να αναφέρω την περίπτωση του ΓΣΠ που αποφασίστηκε να κτιστεί εκεί που κτίστηκε ενώ τότε υπήρχαν κάμποι και λιβάδια χωρίς δρόμους και παρόλα αυτά πέτυχαν μέχρι σήμερα να μην υπάρχουν χώροι στάθμευσης και παρκάρουν όλοι όπου να 'ναι, αλλά ούτε και δρόμοι ικανοί να καθαρίζουν την κίνηση σε λιγότερο από μία ώρα;

Αυτό δεν είναι «προνόμιο» μόνο της Λευκωσίας, αλλά όλων των επαρχιών και της χώρας ολόκληρης σε όλα τα επίπεδα.

Διεξάγεται συνεχώς μια μάχη ανάδειξης της Κύπρου σαν χώρας του επιχειρείν και των επενδύσεων. Μετά από πολυάριθμες επιτυχίες ακολουθούμενες σχεδόν πάντα από παταγώδεις αποτυχίες, λόγω της κακής εκμετάλλευσης κινήτρων, κενών, παραλήψεων και αδηφαγίας, καταφέραμε εσχάτως να μπούμε στο ραντάρ των εταιρειών Τεχνολογίας, Επικοινωνίας και Πληροφοριών (ΤΕΠ-ΙΣΤ) –και καλά κάναμε. Μην με ρωτήσετε γιατί τώρα έμαθαν για την ύπαρξη μας, επειδή πραγματικά δεν θέλω να μπω στη συζήτηση για τα πολυάριθμα roadshows που γινόντουσαν ανά το παγκόσμιο από την εποχή του... σουτζιούκου...

Αν ένας εργολάβος βομβαρδίζεται συνεχώς με νέες προσφορές, είναι αναμενόμενο να αυξήσει τις χρεώσεις του – ασχέτως αν έχει το εξόφθαλμο πρόβλημα της έγκαιρης εξασφάλισης υλικών οικοδομής και εργατικού δυναμικού.

Σήμερα που μιλάμε για μαζική κάθοδο αυτών των εταιρειών, οι οποίες φέρνουν μαζί τους εκατοντάδες κόσμου για να εργάζεται γι' αυτές, ενώ προσλαμβάνουν άλλους τόσους Κύπριους, ανακαλύπτουμε πως υπάρχει τεράστιο έλλειμα στο ισοζύγιο προσφοράς και ζήτησης. Και αυτό αφορά όλα τα επίπεδα: οικιστικές μονάδες για στέγαση, εμπορικές μονάδες για στέγαση γραφείων, εκπαιδευτικά ιδρύματα για να φοιτούν τα παιδιά τους και πάει λέγοντας.

Αποτέλεσμα του γεγονότος ότι η ζήτηση είναι πολύ μεγαλύτερη από την προσφορά είναι ότι όλα ακριβαίνουν: τα ενοίκια, οι τιμές πώλησης, το κόστος ζωής, αλλά και το κατασκευαστικό κόστος. Και όλα αυτά ανατροφοδοτούν το ένα το άλλο και πάει λέγοντας. Για παράδειγμα, όταν πρέπει να κρατήσεις τουλάχιστον δέκα μέρες πριν ένα τραπέζι σε ένα τυχαίο εστιατόριο και μπορεί και να μην τα καταφέρεις, είναι λογικό οι τιμές του μενού να πάνε πάνω –ασχέτως αν υπάρχει η εύκολη δικαιολογία της ακρίβειας των πρώτων υλών. Παράλληλα, αν ένας εργολάβος βομβαρδίζεται συνεχώς με νέες προσφορές, είναι αναμενόμενο να αυξήσει τις χρεώσεις του –ασχέτως αν έχει το εξόφθαλμο πρόβλημα της έγκαιρης εξασφάλισης υλικών οικοδομής και εργατικού δυναμικού.

Γιατί να μην συντονιστούν τα οργανωμένα επαγγελματικά σύνολα μεταξύ τους και μαζί με αυτούς και το κράτος και να βγούμε όλοι προς τα έξω συντεταγμένα;

Ερχόμενοι όμως πίσω στην άμαξα και στα άλογα, είναι να διερωτάται κάποιος γιατί πρέπει να υπάρχει πάντα αυτή βοερή έλλειψη του απαραίτητου συντονισμού. Θέλουμε να κάνουμε άνοιγμα σε νέες αγορές; Πολύ ωραία. Γιατί να μην συντονιστούν τα οργανωμένα επαγγελματικά σύνολα μεταξύ τους και μαζί με αυτούς και το κράτος και να βγούμε όλοι προς τα έξω συντεταγμένα;

Ήταν κάτι που προέκυψε απότομα; Όχι βέβαια. Αφού κάναμε έντονες κινήσεις και διεργασίες εδώ και κάποια χρόνια. Άστε που έχουμε και το κεφάλαιο των φοιτητικών εστιών που είναι προβληματικό για ακόμα περισσότερα χρόνια. Δεν θα υπερακοντιζόταν το πρόβλημα; Τότε γιατί εστιάζαμε στο προϊόν μας σχεδόν μονοδιά; Γιατί δεν μπήκαμε στον προβληματισμό του πώς αυξάνουμε τους αριθμούς των διαθέσιμων μονάδων έτσι ώστε να μικρύνει το χάσμα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης; Γιατί πάντα αποτυγχάνουμε στο να βλέπουμε τη μεγαλύτερη εικόνα, και στον σωστό προγραμματισμό;

Το είπα και στο βαθύ παρελθόν, το είπα και προεκλογικά μπας και το αρπάξει κάποιος. Το πρόβλημα μπορεί να αμβλυνθεί εφαρμόζοντας παράλληλα δέσμη μέτρων, όπως:

Να υποδειχθούν κρατικά τεμάχια γης (χαλίτικα) στα οποία με τη μέθοδο συνεργασίας ιδιωτικού και κρατικού τομέα, PPP (Public Private Partnership), να γίνουν διαγωνισμοί για ανέγερση φοιτητικών εστιών ή/ και οικολογικών κατοικιών για κοινωνική στέγαση. Τα έργα θα είναι υψηλής ενεργειακής απόδοσης και να μπορούν να χρηματοδοτηθούν με καλές αποδόσεις από ταμεία προνοίας και συνταξιοδοτικά ταμεία στο πλαίσιο συμφωνιών με το κράτος για μακροχρόνια διαχείριση. Οι μονάδες θα προσφέρονται με πολύ ανταγωνιστικά ενοίκια σε δικαιούχους.

Κρατικά κίνητρα για δημιουργία φοιτητικών εστιών εκτός αστικού κέντρου με δυνατότητα μεταφοράς με φοιτητικά λεωφορεία από και προς το campus, ανά μισή ώρα, επιχορηγούμενα από το ΤΕΠΑΚ ή/ και άλλα πανεπιστήμια που θα δηλώσουν συμμετοχή.

Κάθε μεγάλη ανάπτυξη εντός των αστικών ορίων (που θα οριστεί με πολεοδομικούς όρους) να συνοδεύεται με την απαίτηση για συνεισφορά σε ταμείο ανέγερσης φοιτητικών εστιών ή/και κοινωνικής στέγης που θα ιδρυθεί ή με άλλες αντιπαροχές προς αυτήν την κατεύθυνση.

Για αύξηση της διαφάνειας στην αγορά (προσφορά και ζήτηση) για ενοικίαση να εφαρμοστεί ανοικτό σύστημα αξιολόγησης (rating system) ενοικιαστών και ιδιοκτητών για σκοπούς αλληλοελέγχου, διαφάνειας και εμπιστοσύνης μεταξύ όλων των συντελεστών.

Να δοθούν φορολογικά και άλλα κίνητρα σε ιδιώτες, επιχειρήσεις και ταμεία νοουμένου ότι ανεγείρουν συγκροτήματα τα οποία προσφέρονται αποκλειστικά για ενοικίαση. Τα συγκροτήματα θα πρέπει να έχουν ελάχιστο αριθμό κλινών και δεν θα μπορούν να τύχουν οριζόντιου και κάθετου διαχωρισμού: ένα συγκρότημα, ίσον ένας τίτλος ιδιοκτησίας. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί το συγκρότημα να αλλάζει χέρια ιδιοκτήτη, αλλά οι μονάδες δεν θα πωλούνται αλλά θα ενοικιάζονται.

Άμα υπάρξει θέληση, μπορούν να γίνουν εκείνες οι νομοθετικές ρυθμίσεις που θα εξασφαλίζουν όλα τα πιο πάνω.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΈΧΝΕΣ & γράμματα
ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

Στη σύνθεση της Χερσονήσου, ο Μάρκος Καμπάνης βάζει την προσωπική εικαστική του σφραγίδα στα πρότυπα εικονογράφησης όψεων του Αγίου Ορους φιλοτεχνημένων κατά τον 18ο και τον 19ο αιώνα.

Ο καμβάς της αθωνικής ιερότητας

Εργα του ζωγράφου Μάρκου Καμπάνη κοσμούν την είσοδο της Μονής Βατοπαιδίου, καθώς και την πολιτική διοίκηση στις Καρυές

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΜΥΡΤΣΙΩΤΗ**

Μεγάλη τιμή για τον Μάρκο Καμπάνη, έναν σύγχρονο καλλιτέχνη, να αφήνει το δικό του προσωπικό ζωγραφικό αποτύπωμα στο Αγιον Ορος, πλάι σε μνημειώδη έργα σπουδαίων δημιουργών της βυζαντινής τέχνης. Μια τοιχογραφία 30 τ.μ. στην κεντρική είσοδο της Ι.Μ. Βατοπαιδίου φέρει την υπογραφή του, ενώ μια σειρά μεγάλων έργων του κοσμούν τις κεντρικές αίθουσες του κτιρίου που στεγάζει την πολιτική διοίκηση της αγιορείτικης πολιτείας στις Καρυές.

Βρίσκουμε τον καλλιτέχνη στην πιο παραγωγική του περίοδο. Μόλις έχει ολοκληρώσει τον τοιχογραφικό διάκοσμο στο Βατοπαιδινό μοναστήρι και ετοιμάζεται πυρετωδώς για δύο μεγάλες εκθέσεις: μια αναδρομική στους χώρους της Εθνικής Βιβλιοθήκης στο τέλος του 2023 και μια δεύτερη στο Μουσείο Μπενάκη το 2024 με νέα έργα που βασίζονται στην Οδύσσεια του Ομήρου. Τα μελλοντικά του σχέδια μακραίνουν τη λίστα των ατομικών και συλλογικών εκθέσεων, ωστόσο μερικά από τα πλέον θαυμαστά του έργα θα παραμείνουν για πάντα εκτεθειμένα στην πλούσια πινακοθήκη της Αθωνικής Πολιτείας.

Είναι η δεύτερη αγιορείτικη μονή –μετά τη Σιμωνόπετρα– που αναθέτει σε κοσμικό ζωγράφο να αναπτύξει, εντός Αγίου Ορους, σε έργο μεγάλης κλίμακας τη δική του εικαστική γλώσσα, απελευθερωμένη από τους περιορισμούς της κλασικής παραδοσιακής εικονογραφίας. Επιθυμία της Ι.Μ. Βατοπαιδίου, εξαρχής, ήταν να υπάρχει σε εικαστική μορφή μια εισαγωγή στην ιστορία της μονής, ένα είδος οπτικής ξενάγησης για τον προσκυνητή. Οι πανοραμικές προσεγγίσεις του χιλιόχρονου αγιορείτικου τοπίου

Το πινέλο του σαν «ζωγραφικό drone» απαθανατίζει το μεγαλείο του αγιορείτικου τοπίου, που μας καλεί σε μια νοερή διαδρομή στον τόπο, στον χρόνο.

που επέλεξε τελικά ο ζωγράφος είναι μπολιασμένες από τη βυζαντινή παράδοση, τη σπουδή του στο έργο του Παπαλουκά, την καλλιτεχνική ευαισθησία από την πολύχρονη συνάφειά του με τον μυστικό κόσμο του Αθω, αλλά και από τη δυτική ευρωπαϊκή τέχνη που αφομοίωσε κατά τη διάρκεια των σπουδών του στο St Martin's School of Art του Λονδίνου.

Η κεντρική παράσταση στο Βατοπαίδι απεικονίζει το σύνολο του μοναστικού συγκροτήματος, τα κελιά και τα εξαρτήματα της μονής (ναοί, κτίσματα, αποθήκες κ.ά.) στον Αθω. Σε άλλες συνθέσεις αναπτύσσεται η ιστορία των μοναστικών εξαρτημάτων, τα μετόχια που κατέχει σήμερα ή που είχε το μοναστήρι κατά το παρελθόν, στον ελλαδικό χώρο, στα Βαλκάνια αλλά και στη Ρουμανία όπου κάποτε η παρουσία της Μονής Βατοπαιδίου ήταν έντονη. Η ιστόρηση της εισόδου ξεκίνησε το 2013 και ολοκληρώθηκε σταδιακά πέρυσι με μια απεικόνιση της λιτανείας της εικόνας της Παναγίας που τελείται στη μονή κάθε χρόνο. Στο διάστημα αυτό ο Μάρκος Καμπάνης δούλευε κατευθείαν πάνω στους τοίχους ανεβασμένος σε σκαλωσιές – μια επίπονη χειρωνακτική άσκηση αλλά κατά την εκτίμησή του, δίνει στο αποτέλεσμα μεγαλύτερη αυθεντικότητα και ζωγραφική ποιότητα.

Ο καλλιτέχνης βρίσκεται στην πιο παραγωγική του περίοδο. Μόλις έχει ολοκληρώσει τον τοιχογραφικό διάκοσμο στο Βατοπαιδινό μοναστήρι και ετοιμάζεται πυρετωδώς για δύο μεγάλες εκθέσεις.

Στις συνθέσεις του, γήινα χρώματα (υδρυάλου) εξαϋλώνουν το τοπίο, κτιστό και άκτιστο, με τη λιτότητα και την εκφραστικότητα της γραφής του –αυτό που χαρακτηρίζει εξάλλου το σύνολο της δουλειάς του– με μια τεχνοτροπία ιδιαίτερα προσωπική, βασισμένη στα αισθητικά πρότυπα της βυζαντινής αλλά και της λαϊκής ζωγραφικής μεταπλασμένα στο σύγχρονο εικαστικό του ιδίωμα. Ο Καμπάνης, αντλώντας τα στοιχεία από αρχιτεκτονικά σχέδια και φωτογραφικές πηγές, αποτυπώνει τα κτίσματα με τρόπο ρεαλιστικό, ταυτοχρόνως έντονα διακοσμητικό. Το τοπίο λειτουργεί ως «χάρτης» με μια αφαιρετική προσέγγιση και μια ελευθερία κινήσεων που του δίνει τη δυνατότητα να ενσωματώσει αγιογραφικά στοιχεία.

Την ίδια τεχνοτροπία ακολούθησε ο Μάρκος Καμπάνης και στα έργα (ακρυλικό σε ξύλο) που φιλοτέχνησε με την ευγενική χορηγία του Αθανάσιου Μαρτίνου, για το νέο κτίριο της πολιτικής διοίκησης του Αγίου Ορους. Στη σύνθεση της Χερσονήσου ο ζωγράφος βάζει την προσωπική εικαστική του σφραγίδα στα πρότυπα εικονογράφησης όψεων του Αγίου Ορους φιλοτεχνημένες κατά τον 18ο και 19ο αιώνα, είτε σε εικόνες είτε σε μορφή τοιχογραφιών, λιθογραφιών ή χαρακτικών.

Στο δεύτερο έργο της διοίκησης, χαρτογραφεί εικαστικά την πρωτεύουσα της Μοναστικής Πολιτείας σε μια πανοραμική αφαιρετική σύνθεση. Σε τρίπτυχο έργο αναπτύσσεται η τοπιογραφία των Καρυών με τις αντιπροσωπείες δηλαδή των καθιδρυμάτων της Αθωνικής Πολιτείας, συμβολίζοντας τις διοικητικές αρμοδιότητες που ασκούνται στον χώρο για το Αγιον Ορος.

Εργο παρόμοιας αντίληψης είχε προηγηθεί στην Ι.Μ. Σίμωνος Πέτρας όπου ο Μάρκος Καμπάνης είχε φιλοτεχνήσει το 1996 μια τοπογραφία που διακοσμεί τις ξύλινες οροφές του συνακτικού και άλλων χώρων της μονής.

Κοιτώ τις ζωγραφικές του συνθέσεις –σε φωτογραφίες βέβαια– και «ίπταμαι» πάνω από τη Χερσόνησο του Αθω, πάνω από τις Καρυές, πάνω από την Ιερά Μονή Βατοπαιδίου. «Περιηγούμαι» την Αθωνική Πολιτεία διά ξηράς και θαλάσσης στις μονές και τις σκήτες, στα στενά της αγιορείτικης πρωτεύουσας ανάμεσα στα είκοσι κονάκια των μονών, στα ενδότερα του Βατοπαιδινού συγκροτήματος. Το πινέλο του σαν «ζωγραφικό drone» απαθανατίζει το μεγαλείο του αγιορείτικου τοπίου που μας καλεί σε μια νοερή διαδρομή στον τόπο, στον χρόνο. Μια διαδρομή που ανοίγει ταυτόχρονα όλα τα μονοπάτια της καλλιτεχνικής γραφής του Μάρκου Καμπάνη, από την πρώτη του ατομική έκθεση το 1979 στην Αθήνα έως σήμερα. Εργα λιτά, βαθιά πνευματικά μας εισάγουν στον ιερό τόπο και μας αντιπροτείνουν, όπως έγραφε ο Νίκος Βατόπουλος στον κατάλογο παλαιότερης δουλειάς του Καμπάνη, «τη θεία απλότητα του Κάλλους και της Αρμονίας. Είναι μια ψιθυριστή προσευχή».

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

2.4.23-8.4.23

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

«Παράνοια» της Ρήνας Κατσελλή

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής, οι εκδόσεις Αρμίδα και ο Λαογραφικός Όμιλος Κερύνειας παρουσιάζουν το μυθιστόρημα της Ρήνας Κατσελλή «Παράνοια» εκδ. Αρμίδα 2022. Χαιρετισμό θα απευθύνουν οι: Χάρης Ιωαννίδης από τις Εκδόσεις Αρμίδα, η Δώρα Κατσελλή, πρόεδρος του Λαογραφικού Ομίλου Κερύνειας, δρ Λεωνίδας Γαλάζης, πρόεδρος του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής. Την παρουσίαση του βιβλίου θα κάνουν οι: δρ Σταυρούλα Μπίου, επιμελήτρια ελληνικών εκδόσεων Αρμίδα, Σάββας Βαρναβίδης, ποιητής, Λεωνίδας Γαλάζης, ποιητής - φιλόλογος. Τετάρτη, 5 Απριλίου, ώρα 7:00 μ.μ., Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού—Θέατρο Χώρα, Κοραή 1, Λευκωσία.

ΕΚΘΕΣΗ

Μύθων Αποκάλυψη: Αριάδνη - Ανδρομέδα

Παρουσιάζεται στη Λεβέντειο Πινακοθήκη η προσωρινή έκθεση «Μύθων Αποκάλυψη: Αριάδνη - Ανδρομέδα», η οποία θα ανοίξει για το κοινό την Πέμπτη 6 Απριλίου και θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τις 3 Σεπτεμβρίου 2023. Ο συλλέκτης δρ Ανδρέας Πίττας έχει στις συλλογές του έργα που συνδέονται με τον μύθο της Αριάδνης και της Ανδρομέδας. Έργα εξαιρετικά που σηματοδοτούν εποχές-σταθμούς στην ευρωπαϊκή Ιστορία της Τέχνης, αλλά και έργα που συνδέονται θεματολογικά με δύο γυναίκες των οποίων οι μύθοι, και οι ιστορίες, αποτέλεσαν μια αποκάλυψη για τις επιμελήτριες της έκθεσης. Μεταξύ άλλων γιατί και οι δύο ηρωίδες, η Αριάδνη και η Ανδρομέδα, συνδέουν το όνομά τους και τον θρύλο τους με την Κύπρο. Την Αριάδνη την εγκαταλείπει στις ακτές της Κύπρου, στην Αμαθούντα, ο αγαπημένος της Θησέας και της Ανδρομέδας, ο ισχυρός πατέρας ήταν ο Κηφέας, ο ιδρυτής της Κερύνειας. Την έκθεση επιμελούνται η διευθύντρια της Λεβεντείου Πινακοθήκης, Λουκία Λοΐζου Χατζηγαβριήλ, η επιμελήτρια της Συλλογής του Παρισιού της Λεβεντείου Πινακοθήκης, Μυρτώ Χατζάκη και η επιμελήτρια της Λεβεντείου Πινακοθήκης, Κατερίνα Στεφανίδου. Η έκθεση ανοίγει για το κοινό στις 6 Απριλίου και θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τις 3 Σεπτεμβρίου 2023. Λεβέντειος Πινακοθήκη, Αναστασίου Γ. Λεβέντη 5, Λευκωσία. **Από τις 6 Απριλίου μέχρι τις 3 Σεπτεμβρίου 2023**

5
ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Η Μέρα πριν τον Δυτικό Άνεμο
Η Μέρα πριν τον Δυτικό Άνεμο
είναι η πρώτη ατομική έκθεση της Δέσποινας Χαριτωνίδη στην Κύπρο. Για την έκθεση, η καλλιτέχνης δημιουργεί ένα περιβάλλον που αναλογίζεται τις ιδέες της ομορφιάς και της καταστροφής, της ζωής και του θανάτου, παρουσιάζοντας τους ορατούς και αόρατους φυσικούς και τεχνητούς μηχανισμούς που ενεργοποιούν τις ανθρώπινες πράξεις και έχουν προκαλέσει την κλιματική καταστροφή. Μια ποιητική εγκατάσταση που συνδυάζει ζωγραφική, γλυπτική και επιτελεστικά στοιχεία που συμπλέκονται για να διαμορφώσουν μια κριτική στην κλιματική κρίση και στις ανθρώπινες ενέργειες που την προκάλεσαν. Στην έκθεσή της η Χαριτωνίδη παρουσιάζει νέα έργα, συνεχίζοντας την ενασχόλησή της με το φυσικό περιβάλλον, την ανθρώπινη παρέμβαση και το παιχνίδι εξουσίας ανάμεσα στον άνθρωπο και τη φύση. **The Island Club, Θέμιδος 28, Λεμεσός.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Τρεις αδερφές» του Άντον Τσέχωφ

Ο ΘΟΚ σηκώνει αυλαία με το αριστουργηματικό έργο του Άντον Τσέχωφ «Τρεις αδερφές» σε σκηνοθεσία Αθηνάς Κάσιου. Με μια εξαιρετική ομάδα διακεκριμένων συντελεστών και ηθοποιών, η σκηνοθέτιδα Αθηνά Κάσιου αναδημιουργεί το τσεχωφικό σύμπαν, φέρνοντάς το κοντά στο κρίσιμο σήμερα, με τη συνδρομή της νέας μετάφρασης από την Έρι Κύργια και της δραματουργικής επεξεργασίας του Joel Horwood. Γραμμένο το 1900 και χαρακτηρισμένο ως «κωμωδία» από τον ίδιο τον συγγραφέα, οι «Τρεις αδερφές» είναι ένα τετράπρακτο έργο για τις ανθρώπινες αδυναμίες, την περιπλοκότητα των σχέσεων, τη φθορά του χρόνου και τη διάψευση της ελπίδας για μια καλύτερη ζωή. Ο Τσέχωφ αποδίδει στα δραματικά πρόσωπα που δημιουργεί την έσχατη ευθύνη για τη διαμόρφωση της ζωής τους. Οι αναστολές, οι φόβοι και οι εσωτερικές προθέσεις προδίδονται όχι μέσα από αυτά που λέγονται αλλά κυρίως μέσα από τις παύσεις, τις σιωπές, τους υπαινιγμούς και το δυσδιάκριτο χιούμορ. Παίζουν: Βασίλης Βασιλάκης, Νικόλας Γραμματικόπουλος, Γιάννης Καραούλης, Ανδρέας Κούτσουμπας, Μαρίνα Μανδρή, Χριστίνα Παπαδοπούλου, Αλέξανδρος Παρίσης, Αντρέας Πατσιάς, Λένια Σορόκου, Σπύρος Σταυρινίδης, Ανδρέας Τσέλεπος, Αντωνία Χαραλάμπους, Νιόβη Χαραλάμπους, Γιώργος Χιώτης. Παραστάσεις Λευκωσία: Θέατρο ΘΟΚ, Κεντρική Σκηνή Αίθουσα Εύης Γαβριηλίδης και κάθε Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο (8:30 μ.μ.) και Κυριακή (6:00 μ.μ.). Θα ακολουθήσουν παραστάσεις σε Λάρνακα, Πάφο και Λεμεσό. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77772717, www.thoc.org.cy.**

ΒΙΒΛΙΟ

«Με τα τρισεύγενα παιδιά»

Το Κυπριακό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης Συγγραφέων ΠΕΝ, με τη συμπλήρωση 80 χρόνων από τον θάνατο του ποιητή Κωστή Παλαμά παρουσιάζουν το βιβλίο της δρος Μαρίας Μιχαηλίδου «Κωστής Παλαμάς - Με τα τρισεύγενα παιδιά». Για το βιβλίο θα μιλήσει η φιλόλογος - ποιήτρια κυρία Ανδρεανή Ηλιοφώτου. Χαιρετισμό θα απευθύνουν ο Πρόεδρος του ΠΕΝ δρ Κλείτος Ιωαννίδης και ο Διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης δρ Κυπριανός Λούης. Ποιήματα Κωστή Παλαμά θα απαγγείλει η ποιήτρια Αγγέλα Χριστοφίδου. Αντιφώνηση από τη συγγραφέα δρα Μαρία Μιχαηλίδου. Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού Χώρα, Κοραή 1, πλατεία Αρχιεπισκοπής. **Δευτέρα, 3 Απριλίου, ώρα 7:00 μ.μ.**

ΧΟΡΟΣ

Dance Artists in Residency στο black box

Χορευτική βραδιά με τον τίτλο D.A.I.R. (Dance Artists in Residency) στο black box του Εγκώμιου Πολιτιστικού Κέντρου, με τέσσερα εικοσάλεπτα χορευτικά κομμάτια. Η αυλαία ανοίγει με το «I. am» ένα χοροθεατρικό εικοσάλεπτο με τη Νικόλ Γιάννακα στην πιο παραστατικά αυτοσαρκαστική στιγμή της ως σήμερα καλλιτεχνικής ζωής της. Η Μελίνα Ιωαννίδου υπογράφει το έργο με τίτλο «Παπούτσι από τον τόπο σου/ A Shoe from the Homeland». Μαζί επί σκηνής η Άννα Νικολάου και ο Γιάννης Οικονομίδης με το τρίτο κατά σειρά κομμάτι της βραδιάς, με τον τίτλο «Resistraw». Η Ανίσα Μιχαήλ, πρωταγωνίστρια της υποβλητικής butoh περφόρμανς «Οδός Λύτρωσης», βήμα προς βήμα, ανάσα προς ανάσα μάς συντονίζει σε μια πορεία που εκκινώντας από το τραύμα οδηγεί στην επούλωση και εντέλει στη λύτρωση. D.A.I.R στο Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο, Νέας Έγκωμης 8 Έγκωμη, Λευκωσία. **Σάββατο 8 Απριλίου στις 7:00 μ.μ.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Τρομακτική στη γελοιότητά της

Γίνεται όλο και πιο απειλητικό. Μερικές φορές κόβει την ανάσα. Μαζί και την προσπάθεια να το εκτονώσει κανείς με ένα γέλιο – να το ξορκίσει καλύτερα. Λες, «γραφικότητες είναι», και το προσπερνάς. Διαβάζεις όμως τα περιστατικά και αντιλαμβάνεσαι ότι δεν πρόκειται για προσωπικές υποθέσεις. Εμπλέκονται εκδοτικοί οίκοι και ολόκληρες πληθυσμιακές κοινότητες. Κινούνται μηχανισμοί για να εξηγήσουν, να αιτιολογήσουν, να οργανώσουν την «έφοδο» με επιχειρήματα. Συγκροτείται έτσι, δομείται για την ακρίβεια, μια άλλη πραγματικότητα, που συχνά είναι και θεσμική. Τα παραδείγματα αυξάνονται με γεωμετρική πρόοδο. Πριν από λίγες ημέρες αφαιρέθηκαν από τα βιβλία της Αγκαθα Κρίστι σημεία που περιέγραφαν ένα χαρακτήρα ως μαύρο, Εβραίο ή Ρομά, σύμφωνα με την Telegraph. Προηγήθηκε η επίθεση στα βιβλία του Ρόαλντ Νταλ. Ο εκδοτικός οίκος Puffin προσέλαβε ανθρώπους για να ξαναγράψουν αποσπάσματα, «ώστε να μπορούν να τα απολαμβάνουν όλοι σήμερα». Για παράδειγμα, ο Αύγουστος Γκλουπ από το «Εργοστάσιο σοκολάτας» περιγράφεται πλέον ως «τεράστιος», με τη λέξη «χοντρός» να έχει αφαιρεθεί από κάθε βιβλίο. Η κυρία Τουίτ δεν είναι πια «άσχημη και θηριώδης», αλλά απλώς «θηριώδης». Διορθώσεις υπέστησαν και τα βιβλία του Ιαν Φλέμινγκ.

Η ασθένεια, γιατί περί ασθένειας πρόκειται, εκτός από την τέχνη, έχει απλωθεί και στην εκπαίδευση. Από ένα δημοτικό σχολείο στη Φλόριντα των ΗΠΑ, όπου η δασκάλα και διευθύντρια εξαναγκάστηκε σε παραίτηση επειδή κατηγορήθηκε πως «εξέθεσε τους μαθητές σε πορνογραφία», όταν σε μάθημα Ιστορίας Τέχνης τούς έδειξε εικόνες από τον Δαβίδ του Μιχαήλ Αγγέλου, το αριστούργημα της αναγεννησιακής γλυπτικής· έως το Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ, από τα σημαντικότερα ακαδημαϊκά ιδρύματα στον κόσμο, το οποίο εκδίδει λίστα με απαγορευμένες λέξεις. Για να μη θυμηθούμε, βέβαια, ότι τα Οσκαρ ανακοίνωσαν εδώ και τρία χρόνια μια σειρά προαπαιτούμενων που στο άμεσο μέλλον (ήδη δηλαδή) θα είναι δεσμευτικά για να συμπεριληφθεί μια παραγωγή στην κατηγορία καλύτερης ταινίας. Ενδεικτικά: τουλάχιστον ένας από τους πρωταγωνιστές ή σημαντικούς δευτεραγωνιστές πρέπει να είναι Ασιάτης ή Ισπανός/Λατίνος ή αυτόχθονας/ιθαγενής ή Βορειοαφρικανός ή γεννημένος στη Χαβάη ή σε άλλα νησιά του Ειρηνικού ή, τέλος, να ανήκει σε κάποια φυλή ή εθνικότητα που υποεκπροσωπείται.

Η πολιτική ορθότητα κατέληξε εισαγγελική παρέμβαση, γεμάτη από τιμωρητικές εκφάνσεις, που σκορπάει τον φόβο, συρρικνώνει.

Οι αντιφάσεις πορεύονται τόσο ανεξέλεγκτα, ώστε οι κοινωνίες αποσυντονίζονται. Ναι, χωρίς αστερίσκους, στη συμπερίληψη. Τι γίνεται όμως όταν, αν δεν χρησιμοποιήσεις το ουδέτερο άρθρο, σου παίρνουν το κεφάλι, αν δεν βρεθεί τρανς πρωταγωνίστρια για έναν ρόλο στο λυρικό θέατρο κινδυνεύει να ματαιωθεί η παράσταση, αν επιλέξεις το λάθος επίθετο μπορεί και να απολυθείς, αν, αν... Το έδαφος είναι τόσο ναρκοθετημένο, ώστε κάθε βήμα καταλήγει να είναι μια μαρτυρική άσκηση ισορροπιών.

Οσο η πολιτική ορθότητα φώτισε συμπεριφορές και αντιδράσεις βίαιες, σεξιστικές, βαθύτατα ρατσιστικές, βοηθώντας τις κοινωνίες να ευαισθητοποιηθούν, τουλάχιστον να σκεφτούν πώς πορεύονται σε σχέση με τον άλλο, με τον αδύναμο άλλο, τόσο, πλέον, συσκοτίζει, έχοντας αποκτήσει φονταμενταλιστικά χαρακτηριστικά. Εναν τυφλό φανατισμό, που περνάει σαν οδοστρωτήρας πάνω από κείμενα, πρόσωπα, έργα τέχνης, δημιουργώντας μια ασφυκτική και επικίνδυνη ιδεολογική ομοιομορφία. Ετσι, αποδυναμώνεται ο διάλογος και εξουδετερώνεται η ανοχή. Και τι ειρωνεία, αλήθεια. Ενώ επιδίωκε την ευρυχωρία και την ανοχή, την, όχι με τη στενή έννοια, συμπερίληψη, κατέληξε εισαγγελική παρέμβαση, γεμάτη από τιμωρητικές εκφάνσεις, που σκορπάει τον φόβο, συρρικνώνει, φτωχαίνει αντί να πλουτίζει. Τρομακτική στη γελοιότητά της, γίνεται το καλύτερο εργαλείο, το πιο πειστικό επιχείρημα, στο οπλοστάσιο των απανταχού Τραμπ αυτού του πλανήτη.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Η σχετικότητα μερικών λέξεων

Την περασμένη εβδομάδα βρέθηκα για ακόμη μία φορά στα Κατεχόμενα, στην άλλη πλευρά, αναζητώντας συγκεκριμένη τοποθεσία, ένα παλαιό μουσουλμανικό κοιμητήριο. Ήξερα περίπου την τοποθεσία, αλλά όσες φορές και αν πήγα προηγουμένως, δεν είχα καταφέρει να το εντοπίσω. Τύχη αγαθή βρέθηκε ένας Ε/κ, ο οποίος με έφερε σε επαφή με έναν Τ/κ, που ίσως να μπορούσε να με βοηθήσει. Δώσαμε ραντεβού, βρεθήκαμε και ευτυχώς μιλούσε κάποια ελληνικά ή ε/κ, όπως θέλετε πείτε του και μπορούσαμε κάπως να συνεννοηθούμε. Του εξήγησα τι έψαχνα και έδειξε πως κατάλαβε. Μου είπε να τον ακολουθήσω και θα με πήγαινε στο σημείο που ήθελα. Έτσι κι έγινε... σύντομα πάρκαρε, αλλά δυστυχώς με είχε πάει στο νέο μουσουλμανικό κοιμητήριο του χωριού, το οποίο οι κάτοικοί του, το ονόμαζαν παλιό.

Εξήγησα του Τ/κ φίλου ότι εγώ ψάχνω το ακόμα παλιότερο, εκείνο που οι πληροφορίες μου λένε πως είναι έτσι και έτσι... Έδειχνε να καταλαβαίνει τι έλεγα, αλλά παραδέχθηκε πως δεν ήξερε τέτοιον τόπο στο χωριό του και μού πρότεινε να ρωτήσουμε στο καφενείο... Όπερ και εγένετο και αμέσως οι παλαιότεροι των παλαιότερων κατοίκων του χωριού επιβεβαίωσαν τις πληροφορίες μου, όντως υπάρχει το παλιό τούρκικο νεκροταφείο στην περιοχή που είχα περιγράψει. Ακολούθα με και το βρήκαμε, μου είπε, και συνέχισε, να δούμε όμως αν θα μπορέσουμε να το δούμε, γιατί έχει στρατό. Αν είναι δικοί μας, πρόσθεσε, ίσως, αλλά αν όχι, αποκλείεται. Με το δικοί μας εννοούσε να είναι το στρατόπεδο τ/κ και όχι τουρκικό. Στον δρόμο βρήκαμε και έναν Τ/κ, ο οποίος είχε χωράφι, έκπαλαι τ/κ, δεν ήταν ποτέ ε/κ περιουσία, πολύ κοντά στο στρατόπεδο, ουσιαστικά μισό χωράφι μέσα στα όριά του και το άλλο μισό εκτός. Δεν μπορώ να το αξιοποιήσω ούτε αυτό το μισό, δεν ξέρω καν πώς είναι το άλλο, δεν το θυμάμαι. Από πάντα το μισό εκμεταλλεύομαι, αν και Τ/κ, αλλά το πάντα του ήταν το μετά το 1974. Τελικά, μην τα πολυλογώ, πήγαμε όσο πιο δυνατόν κοντά, και το κοιμητήριο ήταν εντός του στρατοπέδου του τουρκικού στρατού, άρα αδύνατον να το δω.

Από αυτή τη μικρή εμπειρία μου στην αναζήτηση ενός προπολεμικού τ/κ τοπόσημου είδα σε πρωτόλεια ακόμη μορφή, πώς ένας νέος άνθρωπος αντιλαμβάνεται το «πάντα», τον σφιχτό εναγκαλισμό ενός καθεστώτος, τη λέξη «δικό» μας... Χρειάζεται φυσικά πολύς κόπος φυσικά από μέρους μου για να επεξεργαστώ αυτές τις πληροφορίες. Δεν μπορώ εύκολα να συμβιβάσω ακόμα και να βάλω ίσως σε ζυγαριά, το damnatio memoriae στο οποίο έχει καταδικάσει τα αμιγώς ελληνοκυπριακά χωριά και κωμοπόλεις της κατεχόμενης βόρειας Κύπρου, η Τουρκία και οι εδώ φανατικοί.

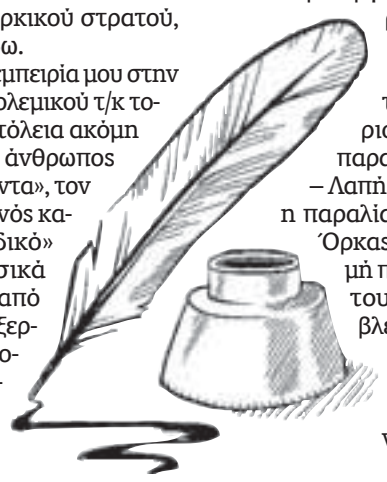

Αν θέλουμε να δούμε πώς μπορεί να βρεθεί ένας τρόπος να επουλωθούν χαίνουσες πληγές, και αν μπορεί επιτέλους να επανενωθεί ο τόπος, προς όφελος της Κύπρου της ίδιας, θα ήταν νομίζω σοφό να αναζητηθούν εκείνες οι πολιτικές μέθοδοι που θα αναδιατάξουν τα οράματά μας. Δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις, μακάρι να υπήρχαν, αλλά όσο τα πράγματα μένουν όπως είναι, τόσο πιο δύσκολο είναι να διαχειριστείς τη νέα τάξη πραγμάτων. Η διχοτόμηση και η δημιουργία ενός σκληρού συνόρου πιστεύω πως είναι προ των πυλών. Το Βαρώσι άνοιξε, έγινε ένας τέλειος τουρκικός τουριστικός προορισμός, το παραλιακό μέτωπο Καραβά – Λαπήθου χτίζεται μανιωδώς, η παραλία των Λιβερών και της Όρκας τσιμεντώνεται σπιθαμή προς σπιθαμή. Η πλευρά του Πενταδακτύλου που βλέπει προς την Καραμανιά είναι φαιό νταμάρι, που ολοένα και ισοπεδώνεται και ξεφυτρώνουν επαύλεις και πολυτελή συγκροτήματα κατοικιών.

Με λίγα λόγια, το χθες του τόπου χάνεται, και ίσως να πει κάποιος ότι αυτό είναι φυσική κατάσταση, ουδέν μένει. Όμως, εμείς δεν κάνουμε σχέδια ούτε για το μέλλον, η πολιτική μας και οι πολιτικοί μας έχουν μείνει σε ιδεολογήματα περασμένων δεκαετιών. Και όσα είδαν οι υποψήφιοι πρόεδροι στα Κατεχόμενα κατά τις προεκλογικές τους περιοδείες, μάλλον δεν τους συγκίνησαν αρκετά, μάλλον οι μερικές εκατοντάδες ψήφοι από τα μαρωνίτικα χωριά και από την Καρπασία ήταν ο απώτερος στόχος τους. Οι υποσχέσεις δεκαετιών στους ενοίκους των πολυκατοικιών στους συνοικισμούς ξεχνιούνται εύκολα, άλλωστε και εκείνοι αρχίζουν να εκλείπουν, σύντομα θα τελειώνουμε και από τον προσφυγικό μπελά.

Το «πάντα», το «δικοί μας», ακόμα και αυτός ο τόπος, όλα μοιάζουν σχετικά, και δυστυχώς δικαιώνονται αυτοί που λένε πως ο χρόνος είναι αυτός που θα καθορίσει τα πράγματα. Και σύντομα, δυστυχώς, επαναλαμβάνω, διηγώντας τα θα κλαίμε και ουδείς πλέον θα μπορεί να θυμάται, αλλά μόνο θα ευσεβοποθεί. Οι τόποι στα Κατεχόμενα, και στις ελεύθερες περιοχές ακόμα μιλάνε και λένε τις ιστορίες τους και μολογούν τα πάθια τους.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

«Νερόμυλοι της Κύπρου» πλούτος ανεκτίμητος

Το βιβλίο των Κυπρή, Οικονομίδη, Δημητρακόπουλου από τις εκδόσεις Εν Τύποις παρουσιάζει την υδάτινη ιστορία του νησιού

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ**

Τι ήταν οι νερόμυλοι και ποιος ο ρόλος τους στη μεσαιωνική και νεότερη ιστορία της Κύπρου; Πώς λειτουργούσαν και γιατί χαρακτηρίζονταν «βιομηχανία της εποχής»; Ποιο ήταν το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς και γιατί έφτασαν να είναι εκατοντάδες στον αριθμό; Ποια η σχέση τους με τον βασιλικό οίκο των Λουζινιανών, τους ευγενείς και τα τάγματα ιπποτών και μοναχών; Γιατί οι Βενετοί τούς αύξησαν και γιατί οι Οθωμανοί τούς ενοικίαζαν στους Χριστιανούς; Πού τους εντοπίζουμε σήμερα και σε ποια κατάσταση; Πότε κτίστηκαν και πότε εγκαταλείφθηκαν - και γιατί; Πόσο φως μπόρεσαν να ρίξουν σε αυτό το άγνωστο θέμα, έγγραφα στο Κρατικό Αρχείο της Βενετίας, το Οθωμανικό κατάστιχο της απογραφής των περιουσιακών στοιχείων του 1573, το αρχείο της Μονής Κύκκου, και οι χάρτες του Κτηματολογίου, όπως ο πρώτος χάρτης της Κύπρου του 1882, γνωστός ως «Χάρτης του Κιτσιενερ»; Τι έχουν να διηγηθούν τα ερείπια, με τα περίφημα οικόσημα σε περίοπτη θέση και τι διέσωσε η προφορική ιστορία; Και κάτι πολύ σημαντικό: Τι μπορεί να πετύχει το πείσμα τριών ανθρώπων, που με 30 χρόνων επιτόπια έρευνα στην ελεύθερη και κατεχόμενη Κύπρο και συλλογή υλικού αποφάσισαν να διανύσουν μία μεγάλη «διαδρομή», για την οποία όφειλε να ενδιαφερθεί η Πολιτεία, για να μας προσφέρουν ένα «κτήμα ες αεί», για τον ερευνητή αλλά και τον κάθε ενδιαφερόμενο; Απαντήσεις για ερωτήματα, όπως τα πιο πάνω, δίνει το βιβλίο «Οι νερόμυλοι της Κύπρου» των Γιάννη Κυπρή, Κώστα Οικονομίδη και Χρήστου Δημητρακόπουλου (που έφυγε από τη ζωή το 2019) –το βιβλίο είναι αφιερωμένο στη μνήμη του, που κυκλοφόρησε το 2022 από τις εκδόσεις Εν Τύποις.

Ραχοκοκαλιά του βιβλίου είναι η καταγραφή των 650 περίπου νερόμυλων κατά επαρχία, ποταμό, κοινότητα ή άλλη περιοχή. Τα κείμενα για τον κάθε νερόμυλο συνοδεύονται από φωτογραφίες και χάρτες.

Παλιός νερόμυλος στην κοίτη ποταμού, στο κατεχόμενο χωριό Θέρμια της επαρχίας Κερύνειας.

Οι 700 περίπου σελίδες δεν καλούν τον αναγνώστη να βυθιστεί ράθυμα στη σαγηνευτική ιστορία των νερόμυλων του νησιού, αλλά του προσφέρουν τη συμμετοχή σε ένα παιχνίδι αναζήτησης, καθώς ανατρέχει σε ποταμούς με τους οποίους συνδέεται, είτε στην καθημερινότητά του, είτε νοερά, στα βιώματα που επανέρχονται στη μνήμη. Και τότε εντοπίζει σε κείμενα, χάρτες και φωτογραφίες τούς νερόμυλους που τον ενδιαφέρουν, όπως ο γράφων, που διαπίστωσε με έκπληξη ότι μόνο μερικά μέτρα πιο πέρα από την οικογενειακή του περιουσία στην κοιλάδα της Έζουσας, οι τρεις ερευνητές εντόπισαν ερείπια νερόμυλου της Μονής Κύκκου, σκεπασμένου από την άγρια βλάστηση και καταδικασμένου, αν δεν γίνονταν οι επιτόπιες έρευνές τους, στη λήθη.

Ραχοκοκαλιά του βιβλίου είναι η καταγραφή των 650 περίπου νερόμυλων –τριπλάσιος αριθμός σε σχέση με την έρευνα που είχε προηγηθεί και ήταν αποσπασματική– κατά επαρχία, ποταμό, κοινότητα ή άλλη περιοχή. Τα κείμενα για τον κάθε νερόμυλο συνοδεύονται από φωτογραφίες και χάρτες, ενώ τα κεφάλαια συνδέονται με «ιντερμέδια» λογοτεχνικών, και όχι μόνο, κειμένων, που έχουν συνάφεια με το θέμα, όπως το γνωστό παιδικό ποίημα του Ζαχαρία Παπαντωνίου: «Από πού είσαι ποταμάκι;», «Από εκείνο το βουνό» [...] «Πώς κατέβηκες στη χώρα;», «Τα χωράφια να ποτίσω και τους μύλους να γυρίσω»... Αλλά δεν ξέρουν τα σημερινά παιδιά τι είναι ο μύλος, ακόμα και οι γονείς τους, κι αυτόν τον ρόλο έρχεται να επιτελέσει αυτό το βιβλίο.

Εξέλιξη και φθορά

Άλλα κεφάλαια, γραμμένα με τη γλαφυρή πένα του Γιάννη Κυπρή, ο οποίος καταπιάστηκε με τα κείμενα και την επιμέλεια του βιβλίου, είναι «Η ιστορική αναδρομή της χρήσης των νερόμυλων στην Κύπρο» και «Η αρχιτεκτονική των νερόμυλων και ο τρόπος λειτουργίας τους». Επίσης τα κεφάλαια με τους ζαχαρόμυλους και τους ανεμόμυλους συμπληρώνουν την τριλογία της υπόθεσης του αλευριού στο νησί πριν από την έλευση των μηχανικών μύλων στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Αυτήν την εξέλιξη, που σηματοδότησε την αρχή της φθίνουσας

πορείας των νερόμυλων, την παρατηρούμε στο κεφάλαιο 8, με τις δημοσιεύσεις στον Τύπο. Εκεί, μεταξύ άλλων διαβάζουμε ανακοινώσεις για πώληση νερόμυλων και διαφημίσεις για εγκαταστάσεις αλευρομηχανών, εκθειάζοντας τα πλεονεκτήματά τους έναντι των νερόμυλων: «Λόγω ελλείψεως νερού όλοι οι νερόμυλοι σταματούν διά 4-6 μήνας και διά τούτο Αλευρομηχαναί επιβάλλονται να υπάρχωσιν εις όλα τα χωρία. Μήπως οι χωρικοί δεν αντιλαμβάνονται ότι οι νερόμυλοι είναι πάντοτε χασομέρημα, και είναι ηναγκασμένοι να περιμένουσι 3-4 ημέρας διά να ίδωσι την δουλειάν των;» (εφημερίδα Χρόνος, 05/08/1925 και 02/09/1925).

Βλέπουμε τις προσπάθειες του Χρήστου Δημητρακόπουλου για εντοπισμό νερόμυλων στο κεφάλαιο με τα παραλειπόμενα. Οι φωτογραφίες καταδεικνύουν τον τολμηρό του χαρακτήρα, όταν με επινοήσεις – πολλές φορές ριψοκίνδυνες – προσέγγιζε τα ερείπια. Στο ίδιο κεφάλαιο εντυπωσιάζει το χρονικό γύρο από τον νερόμυλο - «αποκάλυψη» στην Πάνω Γυαλιά, ο οποίος για χρόνια ήταν κρυμμένος μέσα στην άγρια βλάστηση.

Το βιβλίο ολοκληρώνεται με πίνακες και ευρετήρια, όπως ο πίνακας με τους νερόμυλους παγκύπρια (εδώ οι συντεταγμένες βοηθούν τον αναγνώστη για επιτόπια επίσκεψη), ο πίνακας νερόμυλων στον Χάρτη του Κιτσιενερ και ο πίνακας απογραφής του 1572, που προέρχεται από τα ερευνητικά προγράμματα του δρα Αντώνη Χατζηκυριάκου και παρουσιάζει 304 νερόμυλους, οδηγώντας τους τρεις ερευνητές στο συμπέρασμα ότι αρκετοί μύλοι που θεωρούνται ότι κτίστηκαν επί Τουρκοκρατίας, πιθανότατα να είχαν κτιστεί επί Φραγκοκρατίας ή Βενετοκρατίας και επαναχρησιμοποιήθηκαν στους επόμενους αιώνες. Επίσης παρατίθεται ένας χάρτης με τους ποταμούς – χειμάρρους της Κύπρου.

Αυτό το έργο είναι ένα σπρώξιμο προς τις αρχές να ασχοληθούν με το θέμα ανάδειξης των νερόμυλων της Κύπρου. Ως γνωστόν στον τόπο μας η επικέντρωση είναι κυρίως σε ό,τι αρχαίο – ένα θέμα για το οποίο έχει χυθεί αρκετό μελάνι. Για τα μεσαιωνικά ευρήματα ελάχιστη η προσοχή...

Πληροφορίες: Η παρουσίαση του βιβλίου θα γίνει τη Δευτέρα 3 Απριλίου και ώρα 7:00 μ.μ. στην αίθουσα εκδηλώσεων της Δημοσιογραφικής Εστίας στη Λευκωσία. Την παρουσίαση του βιβλίου θα κάνει ο Κωστής Κοκκινόφτας, διευθυντής Κέντρου Μελετών Ι. Μ. Κύκκου.

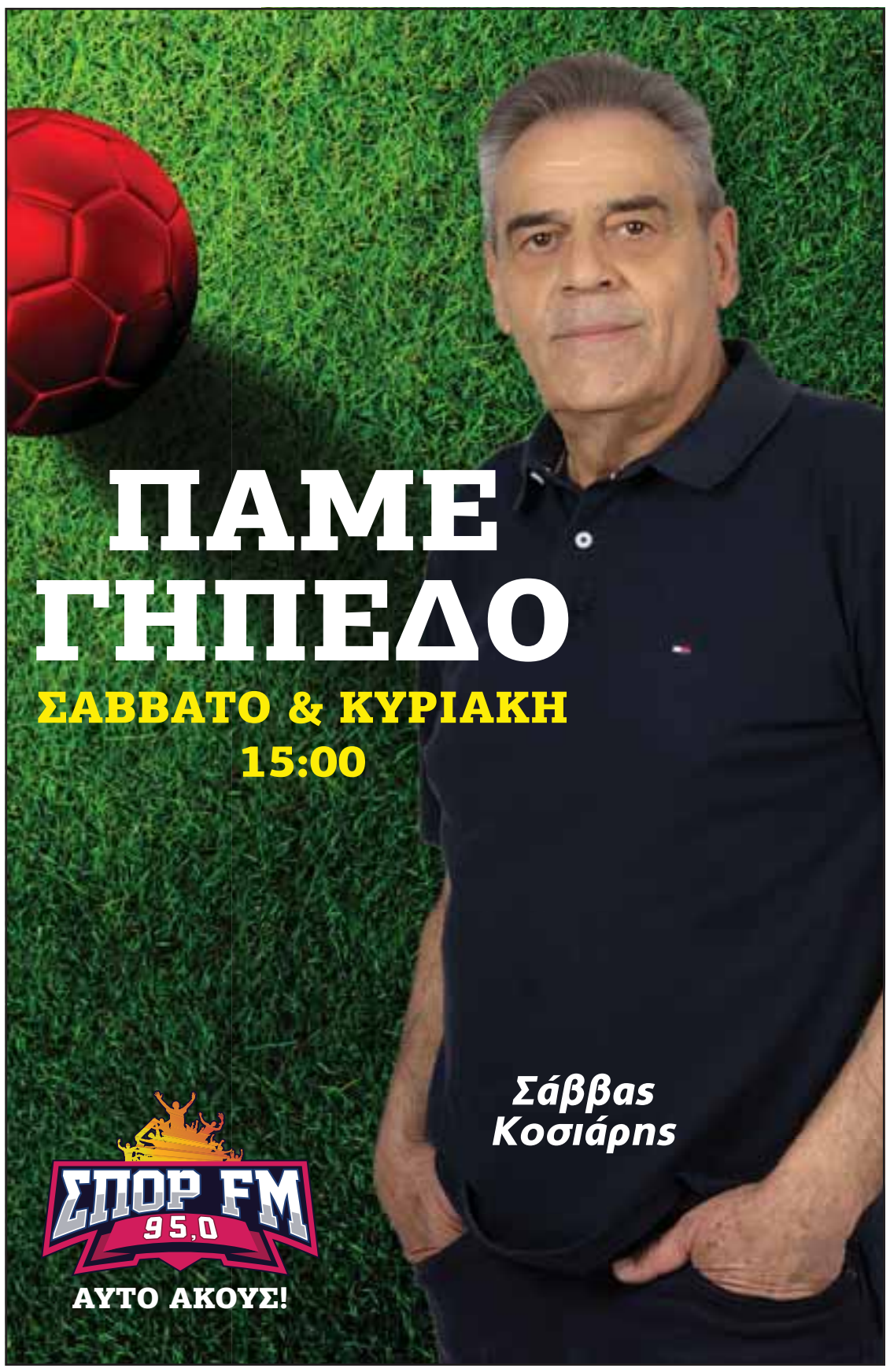

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Τραγούδια που αναβλύζουν ζωή

Η Λίνα Νικολακοπούλου και ο Θοδωρής Βουτσικάκης μιλάνε για τη μουσική παράσταση «Στην οδό Φρυνίχου... ξανά»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΘΩΜΑΚΟΥ

Η Λίνα Νικολακοπούλου και ο Θοδωρής Βουτσικάκης λένε στην «Κ» πως διάλεξαν ωραία τραγούδια, «αυτά που πιστεύουμε πως είναι όλα για μετάλλιο και με θάρρος να τα επικοινωνήσουμε, χωρίς να έχουμε την αγωνία να λέμε τη μία επιτυχία μετά την άλλη».

Συνάντησα διαδικτυακά τη Λίνα Νικολακοπούλου και τον Θοδωρή Βουτσικάκη λίγο πριν από την παράστασή τους «Στην οδό Φρυνίχου ξανά», στο Θέατρο Τέχνης στην Πλάκα, για να μιλήσουμε για την παράσταση που έρχεται και στην Κύπρο, για δύο βραδιές, στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, στις 9 και στο Θέατρο Ριάλτο της Λεμεσό, στις 10 Απριλίου. Η Λίνα Νικολακοπούλου, η οποία έχει την καλλιτεχνική επιμέλεια της παράστασης και ο Θοδωρής Βουτσικάκης στο τραγούδι, μού λένε πως διάλεξαν ωραία τραγούδια, «αυτά που πιστεύουμε πως είναι όλα για μετάλλιο και με θάρρος να τα επικοινωνήσουμε, χωρίς να έχουμε την αγωνία να λέμε τη μία επιτυχία μετά την άλλη». Στη νέα Οδό Φρυνίχου, εκτός από τον Θοδωρή Βουτσικάκη και τους δύο μουσικούς, τον Νεοκλή Νεοφυτίδη στο πιάνο και τον Βαγγέλη Μαχαίρα στο ούτι, το μαντολίνο και το λαούτο, συμμετέχουν και έξι σπουδαστές της Σχολής Θεάτρου Τέχνης, οι οποίοι τραγουδούν μαζί με τον Θοδωρή Βουτσικάκη. Με τη Λίνα Νικολακοπούλου και με τον Θοδωρή Βουτσικάκη κάναμε μία ζεστή κουβέντα, για τη μουσική, το τραγούδι και τι τελικά σημαίνει να αγαπάς αυτό που κάνεις.

–Τι αλλάζει στη νέα παράσταση «Στην οδό Φρυνίχου ξανά»;

–ΛΙΝΑ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Όταν τελειώνει ένας κύκλος, όπως ο περσινός στην Οδό Φρυνίχου, ο καθένας από τους δυο μας μέσα του έχει εγγράψει ό,τι έγινε και ξέρει τι κέρδισε, τι ακόμα θέλει να προσθέσει, και πώς να το διανθίσει. Με τον Θοδωρή έχουμε μία συνεργασία που διαρκεί μια δεκαετία, αλλά με αφορμή και άξονα το Θέατρο Τέχνης στην Πλάκα, στην Οδό Φρυνίχου, πέρυσι είχαμε συμφωνήσει τα τραγούδια της παράστασης να τα συνοδεύουμε με ένα πιάνο και ένα βιολί, που σημαίνει ότι, από την υφή και από τον συνδυασμό αυτών των οργάνων, ουσιαστικά διαλέγαμε και ποιο ρεπερτόριο θα μπορούσε να υπηρετηθεί ωραιότερα, οπότε ο άξονας επιλογής μας ήταν βασισμένος και στο τι μας αρέσει και ταιριάζει, αλλά και πώς θα αποδοθούν μουσικά με τα δύο όργανα οι ατμόσφαιρες. Φέτος, λοιπόν, με αφορμή και τη συνεργασία μας με τον Αρμένιο συνθέτη Ara Dinkjian, με τον οποίο έχω συνεργαστεί και στο παρελθόν, αποφασίσαμε ότι ήταν πιο σωστό οι δύο μουσικοί που θα μας συνόδευαν φέτος να είναι στο πιάνο ένας απίθανος σολίστας ο Νεοκλής Νεοφυτίδης και ο άλλος μουσικός να είναι ένας πολυοργανίστας, Νεοκλής Νεοφυτίδης, ο Βαγγέλης Μαχαίρας, στο ούτι, το μαντολίνο και το λαούτο. Οπότε φέτος η ατμόσφαιρά μας θέλαμε να φέρει κοντά μας ήχους, αισθήματα και ατμόσφαιρες και να πλησιάζει σε αυτό που θέλουμε να κάνουμε με τον Θοδωρή, να ταιριάζει στο σήμα που θα εκπέμψουμε, που είναι τραγούδια και μουσικές του Ara Dinkjian και άλλων συνθετών, να είναι πιο ζεστοί ήχοι, και αυτά που αγαπάμε όλοι στη Μεσόγειο.

> *Αν η επιθυμία μας ήταν να κάνουμε ένα ποίημα, με πρώτη ύλη τα τραγούδια, αντίστοιχα χρειάζεται μια πολύ βαθιά παρατήρηση πώς θα κάνεις τη διήγηση για να είναι το μουσικό σου έργο ένα ποίημα.*

–Όλα από την αρχή δηλαδή;

–Λ.Ν.: Ναι, ξεκινήσαμε από την αρχή φέτος να σκεφτόμαστε μια τελείως καινούργια παράσταση, που κάποια στιγμή στη διαδρομή της, η οποία έχει μαγικά περάσματα, ο Θοδωρής είχε μία πολύ ωραία ιδέα, έξι φοιτητές της Δραματικής Σχολής του Θεάτρου Τέχνης (πέντε κορίτσια και ένα αγόρι) να είναι μαζί μας επί σκηνής και σε συγκεκριμένες ατμόσφαιρες, που θέλουμε να δημιουργήσουμε, τραγουδάνε και εκείνοι.

–Ανοίγει λοιπόν η βεντάλια του δρώμενου...

–Λ.Ν.: Αυτό θέλαμε, επειδή ο Θοδωρής έχει βρεθεί να μπορεί να τραγουδά σε μιούζικαλ, κάτι που λείπει από την Ελλάδα ως είδος, θελήσαμε να προχωρήσουμε περισσότερο και σε αυτή του την πλευρά.

–Θ.Β.: Θα ήθελα να προσθέσω σε όσα είπε η Λίνα, η οποία ανθολογεί τα κομμάτια της παράστασης, ότι μπαίνει και στη διαδικασία να αφουγκραστεί και τη δική μου στιγμή. Το ότι το κάνει σε τέτοιο βάθος είναι και μία από τις βασικές αιτίες που η σχέση μας αυτή εξελίσσεται και είναι τόσο δεμένη. Και το λέω αυτό γιατί οι επιλογές που κάναμε φέτος κράτησαν κάποιους μήνες για να μπει η κάθε ψηφίδα στο σωστό σημείο, έτσι που αν κουνήσεις κάτι είναι σαν να τρίζει όλο το οικοδόμημα...

–Λ.Ν.: Σε αυτό που αναφέρει ο Θοδωρής, λένε ότι σε ένα καλό ποίημα δεν μπορείς να κουνήσεις ούτε μία λέξη, εάν λοιπόν η επιθυμία μας ήταν να κάνουμε ένα ποίημα, με πρώτη ύλη τα τραγούδια, αντίστοιχα χρειάζεται μια πολύ βαθιά παρατήρηση πώς θα κάνεις τη διήγηση για να είναι το μουσικό σου έργο ένα ποίημα.

–Θ.Β.: Κατάφερε η Λίνα Νικολακοπούλου να τα αφουγκραστεί όλα αυτά, γιατί όλοι μας αλλάζουμε, ανάλογα με το τι συμβαίνει γύρω μας, μέσα μας, τη διαφορετικότητά μου φέτος, σε σχέση με πέρυσι. Και αυτό έχει αποτυπωθεί φυσικά και στις επιλογές των κομματιών.

–Λ.Ν.: Αυτό το εγχείρημα που κάνουμε, μαζί με τον Θοδωρή, είναι να έχουμε την ελευθερία να διαλέγουμε τα ωραία τραγούδια, αυτά που πιστεύουμε πως είναι όλα για μετάλλιο και με θάρρος να τα επικοινωνήσουμε, χωρίς να έχουμε την αγωνία να λέμε τη μία επιτυχία μετά την άλλη.

–Τι άλλαξε, όμως, στον Θοδωρή;

–Λ.Ν.: Η ταυτότητα του Θοδωρή γίνεται πιο σαφής, πιο καθαρή, τον ένιωθα να τον αφορά ό,τι συμβαίνει στον τόπο μας, αλλά και ευρύτερα, όλα αυτά τα κακώς κείμενα. Δεν μπορείς να είσαι στον κόσμο σου, όταν βλέπεις δίπλα σου πολλά πράγματα αφημένα στην τύχη τους. Ο Θοδωρής ως ενεργός πολίτης έχει τη ματιά του για τα πράγματα, τι μπορεί να πάει καλύτερα, αλλά και τι πρέπει να κριτικάρουμε. Έτσι ενσωμάτωσα με πολύ ποιητικό τρόπο πάλι μία τέτοια νύξη, απομονώνοντας κουβέντες διάρκειας μικρότερης από ένα λεπτό από ποιητές μας, που τα έλεγαν από το 1990, αλλά κανείς δεν άκουγε... συνδύασα αυτά τα λόγια με ένα δυνατό τραγούδι και τον Θοδωρή να τα ερμηνεύει.

–Θοδωρή, αυτές τις αλλαγές εσύ πώς τις ενσωμάτωσες;

–Θ.Β.: Νομίζω πως σε αυτή την πολύ ζωντανή συνομιλία που είχαμε σε όλη την προετοιμασία της παράστασης σχεδόν δεν υπάρχουν εκπλήξεις. Όλα τα πράγματα συμβαίνουν με μία ροή κανονικής συνύπαρξης. Όλα γίνονται με μια συλλογικότητα και με μια υγεία, και σε αυτή μου τη στιγμή αυτά τα τραγούδια δημιουργούν μια άλλη σχέση με τον θεατή, και νιώθω για πρώτη φορά ότι δεν εκτίθεμαι, όταν λέω ένα τραγούδι, κοιτώντας κατάματα έναν θεατή. Νιώθω ότι μοιράζω και μοιράζομαι κάτι.

–Λ.Ν.: Όταν κατακτήσεις την ησυχία σου εσωτερικά και να μπορείς να κοιτάς στα μάτια τον άλλο, όταν τραγουδάς, είναι κάτι που έρχεται με την πείρα. Οι μεγάλοι ερμηνευτές κατορθώνουν να σε κοιτάνε και νομίζεις ότι κοιτάνε εσένα στα μάτια. Ο τραγουδιστής είναι ο οικοδεσπότης, πρέπει να κοιτάξει πώς νιώθεις, αν έχεις συγκινηθεί... Έχει έναν πολύ ιδιαίτερο ρόλο ο τραγουδιστής, η μουσική είναι κάτι το ιαματικό.

Θέλω η ζωή μας να είναι ποιητική

–Σήμερα έχουμε το ίδιο καλό τραγούδι με τα προηγούμενα χρόνια;

–Λ.Ν.: Το πιο σπουδαίο για εμένα, μετά από σαράντα χρόνια και έχοντας λατρέψει το ελληνικό τραγούδι, επειδή είμαι θρεμμένη από αυτό, καμαρώνω πάρα πολύ να μπορώ να βγάλω ένα τραγούδι, ένα ρεμπέτικο π.χ. από τη σκοτεινή ταβέρνα και να το φέρω το 2023 και να σημαίνει κάτι. Η μόνη υποχρέωση που έχω στην καρδιά μου είναι να μην ξεχνάω τα τραγούδια-διαμάντια και δεν είναι ανάγκη να είναι κατ' εξοχή ποίηση. Αν έχει μείνει κάτι τόσες δεκαετίες είναι αληθινό που, αν το βάζαμε σε μία ζυγαριά ίσως να μην είναι αυτό που λέμε ποίηση, αλλά να είναι ποίηση της ζωής. Με ενδιαφέρει να μην είμαι εστέτ, να μη φοβάμαι να συγκεράσω έναν Ζαμπέτα με ένα Θεοδωράκη. Θεωρώ πως και οι δύο κάποια στιγμή έδωσαν κάτι που μας ένωσε, μας δημιούργησε αναμνήσεις, ταυτότητα. Άρα η χαρά μου είναι να αφήνω τον εαυτό μου να θυμάται, να νοσταλγεί, να επιθυμεί, και να τραγουδήσει. Η κοινή μας ζωή με έχει κάνει να είμαι θαρρετή, να μην πηγαίνω στην αμιγώς ποιητική πλευρά των πραγμάτων, αλλά να κάνω τη μεγαλύτερη τέχνη, να είναι η ζωή μας ποιητική.

> *Με ενδιαφέρει να μην είμαι εστέτ, να μη φοβάμαι να συγκεράσω έναν Ζαμπέτα με ένα Θεοδωράκη.*

–Θ.Β.: Νομίζω πως σήμερα και ό,τι γνωρίζαμε σήμερα ως πολιτικό τραγούδι δεν έχει να μας πει κάτι σε σχέση με αυτό που ζούμε. Δηλαδή εκείνα τα τραγούδια γράφτηκαν εκφράζοντας τα γεγονότα και τα συναισθήματα των ανθρώπων εκείνης της εποχής, και με όλα αυτά τα απαιτητικά που συμβαίνουν και καλούμαστε να τα αφομοιώσουμε μέσα σε μία κοινωνία που νοσεί, νομίζω ότι θα εφευρεθεί μια άλλους είδους τοποθέτηση μέσα από την τέχνη. Για εμένα οτιδήποτε είναι αληθινό είναι θέση σε μια κοινωνία, η οποία ίσως να είναι πιο ψεύτικη, πιο προβληματική. Όλα τα αληθινά τραγούδια μπορεί να μιλάνε για κάτι γνήσιο, για την επιστροφή στην ανθρώπινη αξία, σε κάτι οικουμενικό, στην αγάπη, στη συνύπαρξη. Όλα αυτά τα τραγούδια είναι θέσεις σε μια κοινωνία που αυτή την ώρα έχει ανάγκη από το αληθινό τραγούδι.

–Σήμερα γράφονται αυτό που λέμε κλασικά τραγούδια;

–Λ.Ν.: Με λίγη βοήθεια θα σας έλεγα ναι, ότι μπορούν να γραφτούν. Εκτός από τα προϊόντα που οφείλουν να έχουν εμπορικά χαρακτηριστικά, με τον κάθε τραγουδιστή να λέει τραγούδια του είδους που υπηρετεί, υπάρχουν και άνθρωποι που θέλουν να γράψουν πιο ελεύθερα, έξω από αυτές τις φόρμες μάνατζμεντ, γιατί κάτι έχουν θαυμάσει, έχουν συγκινηθεί με κάτι παλιότερο, αλλά γι' αυτούς τους ανθρώπους δεν υπάρχουν αφτιά και μάτια. Δεν μπορείς μόνος σου, ματαιώνεσαι και ίσως να προσπαθήσεις να αμυνθείς με αυτό που είναι και ζητάει η αγορά...

–Έχουν εκλείψει δηλαδή οι άνθρωποι που μπορούν να δουν αυτά τα νέα παιδιά;

–Λ.Ν.: Θα σας πω με βεβαιότητα πως ναι. Πιστεύω πως πάντα θα είναι απαραίτητο κάποιοι τόνοι ζωής να παραμείνουν υπαρκτοί. Για παράδειγμα, έγραψα τώρα, πάνω σε μια παραδοσιακή αρμένικη μουσική, κάτι πηγαίο, που είναι σαν να έρχεται από το δημοτικό μας τραγούδι. Η αποδοχή του από τον κόσμο είναι συγκλονιστική, σαν να μην περίμενε πως θα ξανάκουγε κάτι τέτοιο. Και εκείνη την ώρα καταλαβαίνω τον ρόλο του τραγουδιού και πόσο διψάει ο κόσμος να ακούσει κάτι που του λείπει. Πιστεύω πως χωράνε πράγματα σήμερα που έρχονται από παλιά, που φέρνουν έναν κανόνα που στέκει ακόμα.

–Θ.Β.: Ακόμα και να μην καταλαβαίνει ο ακροατής ότι κάτι του λείπει, είτε λόγω της ταχύτητας της εποχής, είτε από τα νέα δεδομένα γενικά των ζωών μας, υπάρχουν άνθρωποι, οι οποίοι έχουν ανάγκη από άλλα τραγούδια, από άλλα αισθήματα και ναι, ίσως κάποιοι να αισθάνονται μια ματαίωση στο συναίσθημά τους, γιατί μπορεί να μη βρίσκουν την οδό να το εκφράσουν. Το ζητούμενο νομίζω είναι να μείνει αυτός ο δρόμος ανοικτός, γιατί όσο μένει ανοικτός και οι ακροατές θα έλθουν και οι νεότεροι καλλιτέχνες, που εμπνέονται από αυτού του είδους τα τραγούδια, θα αφήσουν και αυτοί κάτι.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΘΩΜΑΚΟΥ

«Φέτος η ατμόσφαιρά μας θέλαμε να πλησιάζει σε αυτό που θέλουμε να κάνουμε με τον Θοδωρή, να ταιριάζει στο σήμα που θα εκπέμψουμε, να είναι πιο ζεστοί ήχοι, και αυτά που αγαπάμε όλοι στη Μεσόγειο».

Συντελεστές

- **Θοδωρής Βουτσικάκης,** τραγούδι
- **Νεοκλής Νεοφυτίδης**, πιάνο
- **Βαγγέλης Μαχαίρας**, ούτι, μαντολίνο, λαούτο
- **Λίνα Νικολακοπούλου**, καλλιτεχνική επιμέλεια
- **Ηλίας Τριντής**, σχεδιασμός ήχου
- **Μαρία Βενετάκη**, σχεδιασμός φώτων
- **Ευαγγελία Θωμάκου**, φωτογραφίες
- **Αναστασία Ταμουρίδου**, οργάνωση & εκτέλεση παραγωγής

Χορηγός: Ελληνική Τράπεζα

«Στην Οδό Φρυνίχου... Ξανά», Κυριακή 9 Απριλίου, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας και Μεγάλη Δευτέρα 10 Απριλίου, Θέατρο Ριάλτο Λεμεσού, ώρα έναρξης 8:30 μ.μ. Εισιτήρια : tickethour.com.cy – καταστήματα ACS COURIER και από την πλατφόρμα του Ριάλτο

Ταξιδεύοντας μέσα από τις σελίδες

Η Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου από το 1966 γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 2 Απριλίου, ημέρα γέννησης του Χ.Κ. Άντερσεν

Της **ΑΝΔΡΟΝΙΚΗΣ ΛΑΣΙΘΙΩΤΑΚΗ**

Μήνυμα και αφίσα μεταφέρουν σε όλον τον κόσμο την αγάπη για την ανάγνωση, μέσα από την οποία αναδεικνύονται οι πανανθρώπινες αξίες της ισότητας και της συμπερίληψης, της αλληλεγγύης και του σεβασμού στον «άλλο».

Τι κι αν είσαι ενός, έντεκα, είκοσι ένα... πενήντα ένα ή εκατό ένα. Πάντα ένα καλό παιδικό βιβλίο θα είναι ικανό να σε ενθουσιάζει, να σου κρατά όμορφη συντροφιά και να σε ταξιδεύει. Γιατί, είναι αυτό που σε βοήθησε να ανακαλύψεις τον κόσμο και τον εαυτό σου. Είναι αυτό που σε έμαθε να διαχειρίζεσαι τα συναισθήματά σου. Να χαλιναγωγείς τον θυμό σου, να απολαμβάνεις την τέχνη, να χαίρεσαι τη ζωή, να αγαπάς τους φίλους σου μα κι εσένα. Να είσαι ο εαυτός σου, να σέβεσαι το διαφορετικό και πάντα να έχεις μια θέση δίπλα σου που να χωρά όσους χρειάζονται τη ζεστασιά και την αγάπη σου.

Γιόρτασε κι εσύ την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου. Γίνε για μια μέρα ξανά παιδί. Αγόρασε ένα παιδικό βιβλίο για σένα και για όσους αγαπάς. Χάρισε χρόνο στον εαυτό σου να το διαβάσει. Απόλαυσε την κάθε στιγμή μαζί του. Ταξίδεψε πίσω στα παιδικά σου χρόνια, νιώσε εκείνη τη ξεγνοιασιά, τη γαλήνη και την ευτυχία όμοια με όταν ήσουν παιδί. Άνοιξε την ψυχή σου, γίνε ένα βιβλίο για όσους στέκονται δίπλα σου και σε αγαπάνε. Τρέξε ξανά στις αλάνες της παλιάς σου γειτονιάς. Μύρισε τα φαγητά που αχνίζουν και οι μυρωδιές τους πλημμυρίζουν τη γειτονιά. Πήγαινε επίσκεψη στην πιο καλή σου φίλη, που η μαμά της σε κέρναγε το πιο γευστικό κέικ που έχεις φάει ποτέ. Σκαρφάλωσε στα δέντρα όπου έπαιζες παιδί. Ψάξε καλά όλες τις κρυψώνες που ήξερες. Κοίτα να δεις αν έχουν γυρίσει τα χελιδόνια στις περσινές τους φωλιές κι αν έχει ανθίσει το χαμομήλι. Μα μην ξεχαστείς, όταν τα φώτα στον δρόμο ανάψουν γρήγορα να γυρίσεις σπίτι, γιατί θα σε περιμένει στρωμένο το τραπέζι.

Η Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 2 Απριλίου, γενέθλιος μέρα του Δανού παραμυθά Χανς Κρίστιαν Άντερσεν. Καθιερώθηκε από την IBBY (International Board on Books for Young People) το 1966. Από τότε, κάθε χρόνο εγκρίνεται η πρόταση ενός διαφορετικού εθνικού τμήματος της οργάνωσης, το οποίο δημιουργεί ένα μήνυμα και μια αφίσα για να διανεμηθούν σε όλο τον κόσμο, με σκοπό να τονίσουν την αξία των βιβλίων και της ανάγνωσης, και να ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία για την ανάπτυξη και τη διάδοση της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους. Για φέτος είχε την τιμητική του το Ελληνικό Τμήμα της IBBY – Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου, που του ανατέθηκε η δημιουργία του μηνύματος και της αφίσας για τον εορτασμό της 2ας Απριλίου – Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Βιβλίου 2023.

Γιόρτασε κι εσύ την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου. Γίνε για μια μέρα ξανά παιδί. Αγόρασε ένα παιδικό βιβλίο για σένα και για όσους αγαπάς. Χάρισε χρόνο στον εαυτό σου να το διαβάσει.

Το μήνυμα έγραψε ο Βαγγέλης Ηλιόπουλος (υποψήφιος για το H.C. Andersen Award 2018 για τη συγγραφή) και το εικαστικό της αφίσας 2023 ζωγράφισε η Φωτεινή Στεφανίδη (υποψήφια για το H.C. Andersen Award 2004 για την εικονογράφηση). Μήνυμα και αφίσα μεταφέρουν σε όλον τον κόσμο την αγάπη για την ανάγνωση, μέσα από την οποία αναδεικνύονται οι πανανθρώπινες αξίες της ισότητας και της συμπερίληψης, της αλληλεγγύης και του σεβασμού στον «άλλο».

Στην Κύπρο

Ο Κυπριακός Σύνδεσμος Παιδικού Νεανικού βιβλίου γιορτάζει την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου με δύο δράσεις. Καθιερώνει και απονέμει από φέτος, το Βραβείο Συνολικής Προσφοράς στην Παιδική-Νεανική Λογοτεχνία «Μιχαλάκης Μαραθεύτης», που απονέμεται για το 2023 στη συγγραφέα παιδικής λογοτεχνίας, Κίκα Πουλχερίου. Επίσης, σε συνεργασία με τον Κυπριακό Ερυθρό Σταυρό - Κλάδος Λευκωσίας και Τμήμα Νέων Λευκωσίας που διευρύνει τη δράση του για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, πέρα από την κάλυψη των βασικών αναγκών που προσφέρει σε ευάλωτες και μη προνομιούχες ομάδες, στόχο έχει να αναπτύξει δράσεις για την πνευματική ενδυνάμωση των παιδιών, διοργανώνουν εκστρατεία συλλογής καινούργιων παιδικών και νεανικών λογοτεχνικών βιβλίων (ελληνόφωνα, αγγλόφωνα, γαλλόφωνα, αραβόφωνα κ.ά.), γιατί βασική ανάγκη είναι και η τροφή του πνεύματος. Για πολλές οικογένειες ένα λογοτεχνικό παιδικό βιβλίο αποτελεί είδος πολυτέλειας. Σε έναν κόσμο που μεταβάλλεται διαρκώς με πολλές προκλήσεις, ανοίγουν στα παιδιά μια πόρτα στον θαυμαστό κόσμο της παιδικής και νεανικής λογοτεχνίας. Όλα τα βιβλία που θα μαζευτούν θα δοθούν σε παιδιά /μαθητές ευάλωτων οικογενειών ηλικίας από 2 ετών μέχρι 17 ετών.

Ακολουθεί το μήνυμα και η αφίσα για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου 2023.

Είμαι ένα βιβλίο, διάβασέ με
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Είμαι ένα βιβλίο. Είσαι ένα βιβλίο.
Όλοι είμαστε βιβλία.
Η ψυχή μου είναι η ιστορία που αφηγούμαι. Κάθε βιβλίο έχει τη δική του ιστορία να πει.
Μπορεί να φαινόμαστε εντελώς διαφορετικά – άλλα μεγάλα, άλλα μικρά, άλλα πολύχρωμα, άλλα μαυρόασπρα, άλλα με λίγες σελίδες κι άλλα με πολλές.
Μπορεί να συμφωνούμε ή να λέμε εντελώς διαφορετικά πράγματα.
Όμως αυτή είναι η ομορφιά μας.
Θα ήταν πολύ βαρετό να ήμασταν όλα ίδια. Καθένα μας είναι μοναδικό.
Και καθένα από εμάς έχει το δικαίωμα να το σέβεσαι,
να το διαβάζεις χωρίς προκαταλήψεις, να έχει τη θέση του στη βιβλιοθήκη σου.
Μπορείς να έχεις τις απόψεις σου για εμένα. Μπορείς να ερευνάς, να κρίνεις και να σχολιάζεις ό,τι διαβάζεις. Μπορείς να με βάλεις πίσω στο ράφι ή να με κρατήσεις σφιχτά στην αγκαλιά σου και να ταξιδέψουμε μαζί πολύ μακριά.
Αλλά ποτέ μην αφήσεις κάποιον να με πετάξει ή να με διώξει σε άλλο ράφι. Ποτέ μη ζητήσεις την καταστροφή μου ή μην επιτρέψεις σε κάποιον να με καταστρέψει.
Κι αν έρθει κάποιο βιβλίο από άλλο ράφι στο δικό σου,
γιατί κάποιος ή κάτι το έδιωξε μακριά, κάνε χώρο.
Αν πας λίγο πιο κει, χωράει δίπλα σου. Προσπάθησε να νιώσεις όπως νιώθει. Κατάλαβέ το. Προστάτεψέ το. Μπορεί να βρεθείς εσύ στη θέση του αύριο.
Γιατί κι εσύ είσαι ένα βιβλίο.
Όλοι είμαστε βιβλία.
Έλα, φώναξέ το δυνατά, ώστε να το ακούσουν όλοι:
«Είμαι ένα βιβλίο, διάβασέ με».

Πληροφορίες: Για τη συγκέντρωση βιβλίων πληροφορίες στα τηλέφωνα: 22664988, 22665166 και nicosia@redcross.org.cy, youth@redcross.org.cy. Βραβείο Συνολικής Προσφοράς στην Παιδική-Νεανική Λογοτεχνία «Μιχαλάκης Μαραθεύτης», που απονέμεται για το 2023 στη συγγραφέα παιδικής λογοτεχνίας, Κίκα Πουλχερίου.Η εκδήλωση για το Βραβείο Συνολικής Προσφοράς στην Παιδική-Νεανική Λογοτεχνία «Μιχαλάκης Μαραθεύτης» θα πραγματοποιηθεί στις 2 Απριλίου, ώρα 6:00 μ.μ, στην Αίθουσα Π. Πασχαλίδη, Κτήριο Διοίκησης Ελληνικής Τράπεζας (γωνία Λεμεσού και Αθαλάσσας 200, Στρόβολος 2025).

ΤΟ LOVE 100.7FM 98.1 & 105.7 ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ
ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΦΡΥΝΙΧΟΥ ΞΑΝΑ
ΘΟΔΩΡΗΣ ΒΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ
ΛΙΝΑ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
8.30μ.μ
ΘΕΑΤΡΟ ΡΙΑΛΤΟ ΛΕΜΕΣΟΣ
ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
8.30μ.μ
ΧΟΡΗΓΟΣ HELLENIC BANK
ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ Tickethour a ticketmaster company ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ 7777 7040 ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ACS

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ARCHELLO

ΖΑΝΤΑΡ
Κέντρο Πολιτισμού
Η αλματώδης τουριστική ανάπτυξη της Κροατίας οδηγεί στην ανάγκη ανάδειξης του πολιτισμού. Στην πόλη Ζαντάρ, ένα σύμπλεγμα ανακτορικών κτιρίων ανασκευάστηκε σε σύγχρονο κέντρο πολλαπλών χρήσεων, 10.000 τ.μ. Εργο των αρχιτεκτόνων Ιβα Λατίλοβιτς και Ιγκόρ Πέντισιτς, το νέο κτίριο στο ιστορικό κέντρο θα φιλοξενεί εκθέσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα και θα περιλαμβάνει δύο αίθουσες συναυλιών, καθώς και τη Δημοτική Βιβλιοθήκη.

ORANGERIE

ΠΑΡΙΣΙ
Τετράδια του Ματίς
Η έκθεση στο Μουσείο de l'Orangerie στο Παρίσι εστιάζει στις αναζητήσεις του Ανρί Ματίς στη διάρκεια της δεκαετίας του 1930. Ηταν τότε που εγκατάλειψε τη Γαλλία για να εξερευνήσει νέους ορίζοντες στις ΗΠΑ και στην Ταϊτή, και να συνδεθεί και με τα Cahiers d' Art που είχε ιδρύσει ο Κριστιάν Ζερβός ήδη από το 1926. Η έκθεση φέρνει στο Παρίσι έργα που σπανίως ταξιδεύουν στην Ευρώπη, ενδεικτικά του διεθνούς κινήματος στον Μεσοπόλεμο.

ELI WILNER

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Η τέχνη της κορνίζας
Ο Ελι Ουίλνερ είναι ο ερευνητής που αποκατέστησε την κορνίζα στο έργο «Ο Ουάσιγκτον διασχίζει τον Ντέλαγουερ» για το Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης. Αφοσιωμένος στην ιστορία της κορνίζας, έχει αναλάβει περισσότερες από 15.000 αναθέσεις για αποκαταστάσεις. Ανάμεσα στους πελάτες του είναι ο Λευκός Οίκος, το Μετροπόλιταν, το Μουσείο του Γέιλ. Η ιστορική κορνίζα ως τομέας της τέχνης είναι σημαντική παράμετρος για την παρουσίαση των έργων.

V&A

ΝΤΑΝΤΙ
Τάρταν
Η νέα έκθεση στο παράρτημα του Μουσείου Βικτόρια & Αλμπερτ στο Ντάντι είναι αφιερωμένη στην παράδοση του σκωτσέζικου υφάσματος, γνωστού ως τάρταν. Η έκθεση παρακολουθεί την ιστορία, την εξέλιξη και τις απεριόριστες εφαρμογές των σχεδίων στις πολλές χρωματικές εφαρμογές τους μέσα από την τέχνη αλλά και την ποπ κουλτούρα. Διαφημίζεται ως ριζοσπαστική έκθεση ενός συντηρητικού θέματος με πάνω από 300 εκθέματα.

JOHN O' NEILL

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ
Φρανκ Γκέρι
Η Φιλαρμονική του Λος Αντζελες θα γιορτάσει την επέτειο των 20 χρόνων στο Συναυλιακό Κέντρο Γουόλτ Ντίσνεϊ, έργο του Καναδού αρχιτέκτονα Φρανκ Γκέρι. Η Ορχήστρα αποφάσισε να τιμήσει τον 94χρονο αρχιτέκτονα με σειρά εορταστικών εκδηλώσεων. Θα δει επετειακό γκαλά τον Οκτώβριο καθώς και μια νέα παραγωγή για τον «Χρυσό του Ρήνου» του Βάγκνερ. Οι εκδηλώσεις θα πλαισιωθούν και από επιπλέον εικαστικές εκθέσεις.

MAURITSHUIS

Εργο του Γιάκομπους Βρελ. Εως το 1904 αποδιδόταν στον Βερμέερ.

Βρελ, ο Φλαμανδός ζωγράφος που αναδύθηκε από το ημίφως

Το όνομα του ζωγράφου Γιάκομπους Βρελ δεν είναι ευρέως γνωστό και δεν μπορεί να συγκριθεί σε απήχηση και αναγνωρισιμότητα με τα ονόματα των συγχρόνων του ζωγράφων του 17ου αιώνα. Ο «χρυσός αιώνας» στην Ολλανδία έχει περάσει στην Ιστορία ως μια επανάσταση στη ζωγραφική, με την ανάδειξη της καθημερινής ζωής των αστών που απολάμβαναν τον πλούτο από την παγκοσμιοποίηση που επιχείρησαν οι Ολλανδοί. Ο «χρυσός αιώνας» συνδέθηκε επίσης και με νέα τεχνικά και εκφραστικά μέσα. Η τεχνολογία του χρώματος και η διδασκαλία της ζωγραφικής τέχνης είχαν προχωρήσει πολύ και γενιές νέων ζωγράφων εκπροσώπησαν την πρωτοφανή ακμή της ολλανδικής κοινωνίας εκείνα τα χρόνια.

Ο Βρελ υπήρξε ένας από εκείνους τους ζωγράφους που, για άγνωστους λόγους, η ιστορία της τέχνης δεν ανέδειξε. Ηταν το 1904, σε μια έκθεση Φλαμανδών ζωγράφων στο Λονδίνο, που ένας Ολλανδός ιστορικός της τέχνης ταυτοποίησε ένα έργο του Βρελ. Παραδόξως έως τότε ήταν γνωστό ως έργο του Βερμέερ και αποδιδόταν λανθασμένα σε αυτόν. Εδειχνε μια γυναίκα να ανάβει τη φωτιά στο τζάκι του σπιτιού της. Το γνώριμο εσωτερικό του ολλανδικού σπιτιού του 17ου αιώνα ήταν παρόν με τα πορσελάνινα πιάτα, τα κηροπήγια, την καρέκλα, το φυσερό. Αλλά και τα λοιπά έργα του Βρελ είναι κατά κανόνα εσωτερικά με σκηνές καθημερινότητας. Οσα είναι στην ύπαιθρο ή σε αστικό περιβάλλον δεν ταυτοποιήθηκαν εύκολα. Ο Βρελ παρέμεινε για πολλές δεκαετίες ένα μυστήριο και ακόμη η έρευνα γύρω από τη ζωή και το έργο του παραμένει ανοικτή.

Αυτή την περίοδο, το ονομαστό μουσείο της Χάγης, Mauritshuis, παρουσιάζει έκθεση αφιερωμένη στον Γιάκομπους Βρελ. Και τον συστήνει παγκοσμίως ως έναν παραγνωρισμένο ζωγράφο που αξίζει την προσοχή μας. Παρότι η περίπτωση του Βρελ είναι γνωστή και μελετάται για παραπάνω από 100 χρόνια, είναι σχετικά πρόσφατα που επιχειρείται μια περισσότερο συστηματική προβολή του. Η έκθεση στη Χάγη συμβάλλει αποφασιστικά προς αυτόν τον σκοπό. Ο λογαριασμός του Mauritshuis στο Instagram διαδίδει συνεχώς την καλλιτεχνική αξία του Βρελ, προβάλλοντας διάφορα έργα από την έκθεση, σχεδόν όλα με σκηνές καθημερινού βίου στα γνώριμα από αντίστοιχα έργα εσωτερικά των σπιτιών της Ολλανδίας. «Ο Βρελ παραμένει ένα μυστήριο, αλλά τα έργα του αξίζει να ανακαλυφθούν», τονίζεται.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ούλριχ Τσβίνγκλι, ο λησμονημένος του Θεού

Κατά καιρούς, τον κύριο Γκρι εντυπωσιάζουν περίεργοι τύποι και χωρίς αφορμή ή επικαιρότητα. Η ιστορία τους και μόνον. Η πορεία της ζωής τους. Παράδειγμα, ο Ελβετός Ούλριχ Τσβίνγκλι (Ulrich Zwingli).

Ο περίεργος αυτός Ελβετός, γεννημένος την Πρωτοχρονιά του μακρινού 1484, θα μπορούσε να φιγουράρει πλάι στα δοξασμένα ονόματα των μεγάλων θρησκευτικών μεταρρυθμιστών, του Λούθηρου και του Καλβίνου. Δεν του έμελλε.

Το 1506 θα πάρει το πτυχίο της θεολογίας και θα χειροτονηθεί ιερέας. Κάποια στιγμή αρχίζει να αναζητά την αλήθεια του Ευαγγελίου. Ομως, ο Τσβίνγκλι ξεχωρίζει από τα δύο μεγαθήρια του προτεσταντισμού: διακρίνεται για το ανθρωπιστικό του πνεύμα. Ονειρεύεται να έχει το τέλος του Σωκράτη, όχι ενός Πάπα. Κατά κάποιον τρόπο, η επιθυμία του θα πραγματοποιηθεί...

Το 1518, τονίζει τη σχέση των πιστών με την Καινή Διαθήκη, μα απορρίπτει την «Αποκάλυψη» ως αφόρητα σκοτεινή.

Το 1518, τονίζει τη σχέση των πιστών με την Καινή Διαθήκη, μα απορρίπτει την «Αποκάλυψη» ως αφόρητα σκοτεινή κι εμποδίζει την πώληση «συγχωροχαρτιών» στη Ζυρίχη.

Ενα χρόνο μετά, την ελβετική πόλη χτυπάει λοιμός. Δεν θα εγκαταλείψει, όμως, τους ανθρώπους του. Θα προσβληθεί και ο ίδιος από την επιδημία, αλλά θα γλιτώσει. Η δοκιμασία αυτή θα τον οδηγήσει σε πιο αποφασιστική ρήξη με τη Ρώμη: το 1522-23 δημοσιεύει τις 67 θέσεις του κατά της νηστείας, των εικόνων και άλλων θρησκευτικών εθίμων, θεωρώντας αρκετό το κήρυγμα στην εκκλησία. Απορρίπτει την αγαμία των κληρικών και παντρεύεται. Στην ουσία, εκφράζει την ανεξαρτησία του απλού χριστιανού από την οργανωμένη Εκκλησία. Και αν αρχικά συμμαχεί με τον Λούθηρο, σύντομα διαχωρίζει τη θέση του από αυτόν.

SHUTTERSTOCK

Ανδριάντας του Τσβίνγκλι στη Ζυρίχη. Ο εφημέριος με το ξίφος στα χέρια.

Το 1529, ο Τσβίνγκλι ξεσηκώνει τους πολίτες της Ζυρίχης και της Βέρνης εναντίον των καθολικών καντονιών. Βετεράνος παλαιότερων εμφυλίων συγκρούσεων ως εφημέριος μισθοφόρων, ο παλαιός ουμανιστής εναγκαλίζεται τώρα τον πόλεμο για έναν τέτοιο σκοπό, σε αντίθεση με τον μέντορά του, Ερασμο, που τον καταδικάζει απερίφραστα.

Το 1531 ο Ούλριχ Τσβίνγκλι θα οδηγήσει στο Κάπελ τους πιστούς του ενάντια στους αντίπαλους καθολικούς. Ο αγώνας είναι όμως άνισος. Λίγο πριν συμπληρώσει τα 47 του χρόνια, θα πέσει, μαζί με άλλους πεντακόσιους συντρόφους εν όπλοις, στο πεδίο της μάχης.

Οπως είχε πει, καλύτερα Σωκράτης παρά Πάπας. Περίπου το πέτυχε. Κάτι όμως θυσίασε σε όλο αυτό, πέρα από τη ζωή του την ίδια: το ουμανιστικό πνεύμα, που ήταν και σημείο αφετηρίας του.

Τραγική ειρωνεία: το μεταρρυθμιστικό κίνημα της Ζυρίχης, δικό του παιδί, θα αφομοιωθεί από τον βλοσυρό καλβινισμό που εκκίνησε από μιαν άλλη ελβετική πόλη, τη Γενεύη. Το όνομα του Τσβίνγκλι θα περάσει στο περιθώριο. Και μόνο γι' αυτό, λέει ο κύριος Γκρι, αξίζει να μνημονεύεται.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ**

Το σημείο του σταυρού

Την τρίτη Κυριακή των νηστειών, στη μέση δηλαδή της Μεγάλης Σαρακοστής, προτίθεται στις εκκλησίες μας σε προσκύνηση ο σταυρός, εξ ου και Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως, προς ανάψυξη και γλυκασμό των κεκμηκότων από τη νηστεία πιστών, όπως εξηγεί το συναξάριο του Τριωδίου. Με αφορμή τη μέρα αυτή, που πέρασε πριν από δύο εβδομάδες, θέλω να πω λίγα λόγια όχι για τη θεολογία του σταυρού, που δεν έχει αρχή και τέλος, αλλά για μια απλή, καθημερινή χειρονομία, για το σημείο του σταυρού, το σταυροκόπημα. Οποιος θέλει να σκεφθεί πάνω στη θεολογική σημασία του σταυρού μπορεί να προσφύγει στο βιβλίο του Γιούργκεν Μόλτμαν «Ο σταυρωμένος Θεός. Ο σταυρός του Χριστού ως θεμέλιο και κρίση της χριστιανικής θεολογίας» (Αρτος Ζωής, 2023). Για την ταπεινή χειρονομία του σταυροκοπήματος θα έχω αρωγό μου, σε τούτο το σύντομο σημείωμα, το βιβλίο του Γάλλου λειτουργιολόγου, ιερέα και εκκλησιαστικού συνθέτη Michel Wackenheim [Μισέλ Βακενέμ] «Le signe de croix. Un geste pascal dans la vie liturgique», Cerf/Patrimoines, 2021. Θα κάνω λόγο μόνο για το σημείο του σταυρού που σημειώνουν οι πιστοί πάνω στο σώμα τους και δεν θα αναφερθώ στη λειτουργική χρήση του από τους επισκόπους και τους ιερείς στη λατρεία και στα μυστήρια της Εκκλησίας.

Από τα τέλη του 2ου αι., αλλά μπορεί και νωρίτερα, οι χριστιανοί κάνουν τον σταυρό τους. Για δύο χιλιάδες χρόνια η ίδια χειρονομία! Αυτή ήταν η πρώτη χειρονομία που μάθαιναν, μέχρι χθες, όλες οι χριστιανές μανάδες στα παιδιά τους. Στον τόπο μας η χειρονομία αντέχει ακόμη, όχι μόνο μέσα στις εκκλησίες και στα σπίτια, αλλά και στους δρόμους. Αμέτρητοι είναι όσοι κάνουν τον σταυρό τους περνώντας έξω από μια εκκλησία, ακόμη όταν δεν μπαίνουν συχνά μέσα της. Οι στιγμές του σταυροκοπήματος είναι πάμπολλες. Δεν έχουν αλλάξει και πολλά από όσα έγραφε στις «Κατηχήσεις» του, στα μέσα του 4ου αιώνα, ο Κύριλλος Ιεροσολύμων (π. 315-387): «Μη τοίνυν επαισχυνθώμεν τω σταυρώ του Χριστού· αλλά καν άλλος αποκρύπτη, συ φανερώς επί μετώπω σφραγίζου· ίνα οι δαίμονες το σημείον ιδόντες το βασιλικόν, μακράν φύγωσι τρέμοντες. Ποίει δε τούτο το σημείον, εσθίων και πίνων, καθήμενος, κοιταζόμενος, εξανιστάμενος, λαλών, περιπατών· απαξαπλώς εν παντί πράγματι» (IV, 14, PG 33, 472 B-C, και ταυτόσημα XIII, 36, PG 33, 816 A-B).

SHUTTERSTOCK

Από τα τέλη του 2ου αι., αλλά μπορεί και νωρίτερα, οι χριστιανοί κάνουν τον σταυρό τους. Για δύο χιλιάδες χρόνια η ίδια χειρονομία!

Μέσα σε τούτο τον κόσμο της δύναμης, το σταυροκόπημα είναι ομολογία αδυναμίας και επίκληση των του Χριστού πενήτων για βοήθεια.

Η απλή αυτή χειρονομία είναι πολύσημη. Αρχικά η σημασία της ήταν αποτροπαϊκή, να προφυλάξει τον χριστιανό από κάθε δαιμονική επήρεια, σημασία την οποία ποτέ δεν απέβαλε, τουλάχιστον στη λαϊκή θρησκευτικότητα. Από τον 4ο αιώνα και μετά θα συνδεθεί καθοριστικά με την τελετουργία και τη θεολογία του βαπτίσματος. Με το σημείο του σταυρού οι χριστιανοί, που βαπτίζονται στο όνομα της Αγίας Τριάδος, διακηρύσσουν σωματικά την τριαδική πίστη τους και κυρίως την πίστη τους στον λυτρωτικό χαρακτήρα του σταυρού. Το σημείο του σταυρού γίνεται πράγματι σύμβολο νίκης, όχι όμως πολεμικής, όπως τραγικά αλλοιώθηκε στην ιστορία του Χριστιανισμού, αλλά νίκης της Αγάπης, μιας Αγάπης που φθάνει μέχρι τη σταυρική θυσία. Πλήθος κείμενα κάνουν λόγο γι' αυτή τη χειρονομία. Θα αναφέρω μόνο, ως παράλληλο προς τον Κύριλλο Ιεροσολύμων, ένα εξαιρετικό απόσπασμα από ομιλία του Ιωάννη Χρυσοστόμου στο κατά Ματθαίον, όπου προβάλλει τον σταυρό ως το κατεξοχήν σύμβολο ελευθερίας και καλεί τους χριστιανούς, με το ίδιο μάλιστα ρήμα, να μην ντρέπονται να σφραγίζονται δημόσια και μετά παρρησίας με το σημείο του σταυρού. Παραθέτω ελάχιστα: «Μηδείς τοίνυν αισχυνέσθω τα σεμνά της σωτηρίας ημών σύμβολα [...] αλλ' ως στέφανον, ούτω περιφέρωμεν τον σταυρόν του Χριστού. [...] Διά τούτο και επί οικίας, και επί των τοίχων, και επί των θυρίδων, και επί του μετώπου, και επί της διανοίας, μετά πολλής επιγράφομεν αυτόν της σπουδής. Της γαρ υπέρ ημών σωτηρίας, και της ελευθερίας της κοινής, και της επιεικείας ημών του Δεσπότου τούτο έστι το σημείον. [...] Εννόησον, φησί, την υπέρ σού καταβληθείσαν τιμήν, και ουδενός των ανθρώπων έση δούλος· τιμήν τον σταυρόν λέγων. Ουδέ γαρ απλώς τω δακτύλω εγχαράττειν αυτόν δει, αλλά πρότερον τη προαιρέσει μετά πολλής της πίστεως» (PG 58, 537).

Αν κατά τους πρώτους αιώνες το σημείο του σταυρού σημειωνόταν στο μέτωπο, κάτι που διατηρείται στην Καθολική Εκκλησία μέχρι σήμερα, πριν από την ανάγνωση του Ευαγγελίου, αργότερα –ποικίλλουν οι εκτιμήσεις για το πότε ακριβώς– επεκτάθηκε σε όλο τον κορμό. Εκείνα επίσης που διαφοροποιήθηκαν με το πέρασμα του χρόνου, στις διάφορες χριστιανικές παραδόσεις, είναι ο αριθμός των δακτύλων, ο τρόπος και η φορά τους (για τους ορθοδόξους, επί παραδείγματι, τρία, ενωμένα, από τα δεξιά προς τα αριστερά, ενώ για τους καθολικούς πέντε, τεντωμένα ή με ελαφρά κάμψη, από τα αριστερά προς τα δεξιά). Είναι πολύ κρίμα που οι προτεστάντες χριστιανοί έχουν βγάλει από τη ζωή τους τη χειρονομία αυτή, επειδή ενδέχεται να εκπέσει σε δεισιδαιμονία. Ο κίνδυνος είναι υπαρκτός, όχι όμως αναγκαστικός και άφευκτος. Και στους καθολικούς της Ευρώπης η πανάρχαια χειρονομία έχει σήμερα αποσυρθεί από τον δημόσιο χώρο. Στον Θεό όμως απευθυνόμαστε (και) με το σώμα μας! Το σώμα, το τρωτό ανθρώπινο σώμα, είναι ο τόπος όπου συνάπτεται η διαθήκη Θεού και ανθρώπου.

Η χειρονομία αυτή με συγκινεί πολύ, ομολογώ, και δεν θέλω να λείψει από τη ζωή μας. Μέσα σε τούτο τον κόσμο της δύναμης, το σταυροκόπημα είναι ομολογία αδυναμίας και επίκληση των του Χριστού πενήτων για βοήθεια. Οι ισχυροί και οι αγέρωχοι δεν το έχουν ανάγκη. Ο άνθρωπος όταν κάνει τον σταυρό του, είτε για να παρακαλέσει είτε για να ευχαριστήσει, δεν σκέφτεται την ώρα εκείνη δόγματα και συμβολισμούς, αλλά διαδηλώνει βουβά, με το σώμα του, ότι είναι πλάσμα τρωτό, ευάλωτο, ένα πλάσμα που έχει έλλειμμα. Η αναγνώριση αυτού του ελλείμματος αποτελεί την απαρχή της απελευθέρωσης από την τυραννία της επιδίωξης ισχύος.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΜΙΣΕΛ ΒΕΡΝΑΝ

Η Μισέλ Βερνάν γεννήθηκε στο Παρίσι και κατάγεται μέσω του πατέρα της από μια εβραϊκή οικογένεια της Θεσσαλονίκης, την οικογένεια Ασαέλ, και μέσω της μητέρας της από οικογένεια Ασκενάζι. Εργάστηκε στην εκπαίδευση ως φιλόλογος, κατόπιν ως ψυχολόγος και εμψυχώτρια εργαστηρίων δημιουργικής γραφής σε ψυχιατρικό περιβάλλον. Συνεργάστηκε με τον Στάνισλας Τόμκιεβιτς στη συγγραφή της «Κλεμμένης εφηβείας». Το 2022 κυκλοφόρησε το βιβλίο της «Μοιρασμένες αναμνήσεις» (μετάφραση - επιμέλεια: Αντώνης Καζάκος, εκδ. Επίκεντρο).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«L' Arabe du futur» του Riad Sattouf, «Οι φονικές ταυτότητες» του Αμίν Μααλούφ και «Des Séfarades aux Juifs grecs» της Οντέτ Βαρόν-Βασάρ.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Διαβάζοντας το βιβλίο της Lola Lafon «Quand tu écouteras cette chanson», συνάντησα την αλήθεια της Αννας Φρανκ, χωρίς τις λογοκρισίες του εκδότη του περίφημου ημερολογίου της.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Περί μαντικής» του Κικέρωνος, που το διάβασα κατά τύχη. Πρακτική πολεμική μηχανή εναντίον της ευπιστίας.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.
Οταν διαβάζω δεν ακούω τίποτα πλέον, οπότε όλες οι συνθήκες είναι ιδανικές.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν;
Ειλικρινά δεν υπάρχουν (ή λοιπόν τα έχω απωθήσει...).

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;
Μια δυνατή συγκίνηση που εκφράζεται χαμηλόφωνα, είτε πρόκειται για ένα κωμικό είτε για ένα τραγικό βιβλίο.

Ποια ερωτήματα θέτουν στον αναγνώστη οι «μοιρασμένες αναμνήσεις» της θεσσαλονικιώτικης οικογένειας των Ασαέλ;
Μπορεί να ενσταλάξουν κάποια αμφιβολία σε κάθε υπεραυτάρεσκη εκδοχή μιας εθνικής ή οικογενειακής ιστορίας. Πώς να συλλάβουμε την ταυτότητα ως ανοιχτή στους άλλους; Είναι τόσο διαφορετικός ο άλλος;

Μέσα στα οικογενειακά κειμήλια συμπεριλαμβάνονται φωτογραφίες με μικρούς ευζώνους. Ποιος ο ρόλος τους στην ιστορία;
Είναι 4 χρόνων, φωτογραφίστηκαν στο Παρίσι ή στη Βρέστη, είναι Εβραίοι, κι όμως με τη στολή αυτή διατηρούν τη μνήμη της Θεσσαλονίκης, που οι Ασαέλ εγκατέλειψαν το 1929. Εμείς τα παιδιά φορέσαμε τη στολή και οι φωτογραφίες αυτές μαρτυρούν το συναισθηματικό δέσιμο, αλλά και την ένταξη στην πόλη που όταν έφυγαν οι Ασαέλ είχε ξαναγίνει ελληνική. Πηγαίνοντας για πρώτη φορά στη Θεσσαλονίκη το 1983, με το μυαλό γεμάτο από τις παιδικές αναμνήσεις του πατέρα μου, αλλά και από τις τραγικές αφηγήσεις για την εκτόπιση των Εβραίων της πόλης που έγιναν καπνός στα κρεματόρια του Αουσβιτς, δεν βρήκα τότε πουθενά στη Θεσσαλονίκη τα ίχνη τους. Ούτε των μεν ούτε των δε. Αλλά ευτυχώς τα πράγματα άλλαξαν από τότε.

Επιμέλεια: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ**

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Πνοή σε έναν κόσμο που πέρασε

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΟΤΟΚΗΣ
Διηγήματα
εισαγωγή-επιμέλεια: Αννα Αφεντουλίδου, **εκδ.** Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, **σελ.** 430

Εκατό χρόνια από τον θάνατό του, ο Κωνσταντίνος Θεοτόκης εξακολουθεί να αποτελεί μία από τις επιβλητικότερες φιγούρες της ελληνικής πεζογραφίας. Τι μας μαγεύει στο έργο του; Γιατί δεν διαλύει τα κείμενά του η εκ προοιμίου πεσιμιστική οπτική η οποία κυριαρχεί στις σελίδες του; Και γιατί δεν μας ενοχλούν οι ιδιωματισμοί της ντοπιολαλιάς στους οποίους συχνά καταφεύγει; Διότι ο Κερκυραίος συγγραφέας είναι μάστορης· συνδυάζει το δράμα με μια φράση που είναι αδρή· ανεβάζει στην πεζογραφική σκηνή ανθρώπους τη στιγμή που συγκρούονται· συνταιριάζει το ερωτικό πάθος με το βασανιστικό κάλεσμα της φύσης· και αναδεικνύει τα ήθη της ελληνικής επαρχιακής κοινωνίας η οποία στις αρχές του 20ού αιώνα είναι ακόμη αρχαϊκή. Οι χαρακτηρισμοί ηθογράφος, ρεαλιστής, νατουραλιστής, όλοι μαζί συμπυκνώνουν τη δύναμη με την οποία κινεί τους ανθρώπους του μέσα στους κόλπους της κορφιάτικης κοινότητα όπου κυριαρχούν η αγριότητα της ανδροκρατίας και η σκληρότητα των νόμων της τιμής. Αυτό όμως που ο Θεοτόκης κατορθώνει, δεν έχει ούτε ιστορικά ούτε γεωγραφικά όρια, καθώς πετυχαίνει να ξεγυμνώσει την ανθρώπινη ψυχή στις ώρες της πιο μεγάλης δοκιμασίας της.

«Χωρίς να υπερτονίζεται ο χωροχρονικός διάκοσμος», σημειώνει η επιμελήτρια του τόμου Αννα Αφεντουλίδου, «και χωρίς [ο συγγραφέας] να αναλώνεται σε ψυχολογικές παρατηρήσεις, παρά μόνο μεταφέροντάς μας τον εσωτερικό μονόλογο των προσώπων του, μας αποκαλύπτει έναν κοινωνικό κόσμο με έντονα τα γνωρίσματα της αδικίας, της διαφθοράς και της σκληρότητας, που δεν παύει ωστόσο να εμφανίζεται με πολύ ισχυρές δυνάμεις αδράνειας».

Οι κορφιάτικες ιστορίες αποτελούνται από έντεκα διηγήματα και είναι (μαζί, πιστεύω, με τη νουβέλα «Η ζωή και ο θάνατος του Καραβέλα») ό,τι καλύτερο μας έχει δώσει ο Θεοτόκης. Ενας από τους παλαιότερους θεσμούς μας, ο Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων (ΣΩΒ) που ιδρύθηκε το 1899 και λειτούργησε από τους Δημήτριο Βικέλα και Γεώργιο Δροσίνη, εκδίδει υπό τη συνολική εποπτεία του Γιάννη Παπακώστα ολόκληρο το αφηγηματικό και ποιητικό έργο του Κωνσταντίνου Θεοτόκη σε εννιά τόμους. Εναυσμα για την έκδοση υπήρξε το γεγονός ότι εντοπίστηκε η πρώτη δημοσίευση τού «Η ζωή και ο θάνατος του Καραβέλα» στην εφημερίδα «Πρόοδος» του Βόλου το 1920 σε 73 συνέχειες. Και η έλλειψη χειρόγραφης παράδοσης, όπως παρατηρεί ο Γιάννης Παπακώστας, καθιστά την ανακάλυψη αυτή πρώτη βασική μαρτυρία για τον τρόπο προσέγγισης του έργου από τον συγγραφέα. Τα ονόματα των υπόλοιπων φιλολογικών επιμελητών της σειράς –Αλέξης Ζήρας, Ευριπίδης Γαραντούδης, Ολγα Μπεζαντάκου, Θεοδόσης Πυλαρινός, Δημήτρης Κόκορης, Αννα Κατσιγιάννη και Ορέστης Αλεξάκης– δείχνουν τη σημασία του εγχειρήματος που δρομολόγησε ο Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων. Είναι ωστόσο κρίμα που ο καλός αυτός θεσμός δεν δοκίμασε να εκσυγχρονίσει μορφικά τις εκδόσεις του έτσι ώστε να δώσει νέα πνοή στον ΣΩΒ καθιστώντας τον μοντέρνο και πιο ελκυστικό. Εκτός από τις έντεκα «Κορφιάτικες ιστορίες» ο τόμος περιλαμβάνει επίσης και τα πέντε «Ιστορικά ή μυθολογικά διηγήματα» του Κωνσταντίνου Θεοτόκη, εμπνευσμένα από τη μυθολογία, από την ελληνική και τη ρωμαϊκή αρχαιότητα καθώς και από τον βυζαντινό μεσαίωνα. Ποια αξία έχουν ο λυρισμός και ο αισθητισμός της δεύτερης αυτής κατηγορίας κειμένων; Αναπλάθοντας τις ρίζες μας, ο ρεαλισμός και ο νατουραλισμός των «Κορφιάτικων ιστοριών» διαθέτει το αδιαμφισβήτητο προσόν πως αναπλάθει το ελληνικό πρόσωπό μας μες στον χρόνο. Στον αισθητισμό των «Ιστορικών ή μυθολογικών διηγημάτων» απολαμβάνουμε από την άλλη, το υψηλό καλλιτεχνικό μέγεθος του Θεοτόκη καθώς τον παρακολουθούμε να δίδει πνοή σε έναν κόσμο που είναι παλαιός, οριστικά ξένος.

ΨΗΦΙΑΚΗ **ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**

από τη Read LIBRARY

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ
«Όταν η ποντικίνα εμπιστεύτηκε έναν άγνωστο»
εικονογρ. Μεταξία Κλεάνθους

Η Γεωργία Κυριάκου σπούδασε χημικός μηχανικός στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Λίγα χρόνια μετά, συνειδητοποίησε ότι ευτυχία είναι να κάνεις αυτό που αγαπάς! Κι αφού αγαπάει τα παιδιά και τα βιβλία, ξεκίνησε να γράφει τις δικές τις ιστορίες, τις «Ιστορίες της Γωγώς». Η ιστορία «Όταν η ποντικίνα εμπιστεύτηκε έναν άγνωστο» είναι η πρώτη ιστορία της σειράς. Μία όμορφη ημέρα στο σχολείο των ζώων, η κυρία Ρέα αποφασίζει να μιλήσει στα ζωάκια για ένα πολύ σημαντικό ζήτημα: «Τι κάνουμε αν μας μιλήσει κάποιος ξένος; Και αν μας πει να τον ακολουθήσουμε;». Τα ζωάκια ξέρουν την απάντηση και την καθησυχάζουν. Είναι προφανές: «Με έναν άγνωστο δεν πάμε πουθενά!». Τι θα γίνει όμως όταν ένας χαριτωμένος αρκούδος με ένα κουταβάκι πλησιάσει την ποντικίνα και της ζητά να τον ακολουθήσει στο φορτηγάκι του; Ένα παραμύθι που θέτει στο επίκεντρο ένα από τα πιο επίκαιρα θέματα της σημερινής εποχής: Τον κίνδυνο που διατρέχουν τα παιδιά αν εμπιστευτούν έναν άγνωστο που προσποιείται ότι έχει καλές προθέσεις.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο διατίθεται από την εφαρμογή Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο Read-library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Αποστολή: Φέρε πίσω το παιδί ζωντανό

Το «Ορφανοτροφείο» της Ουκρανίας

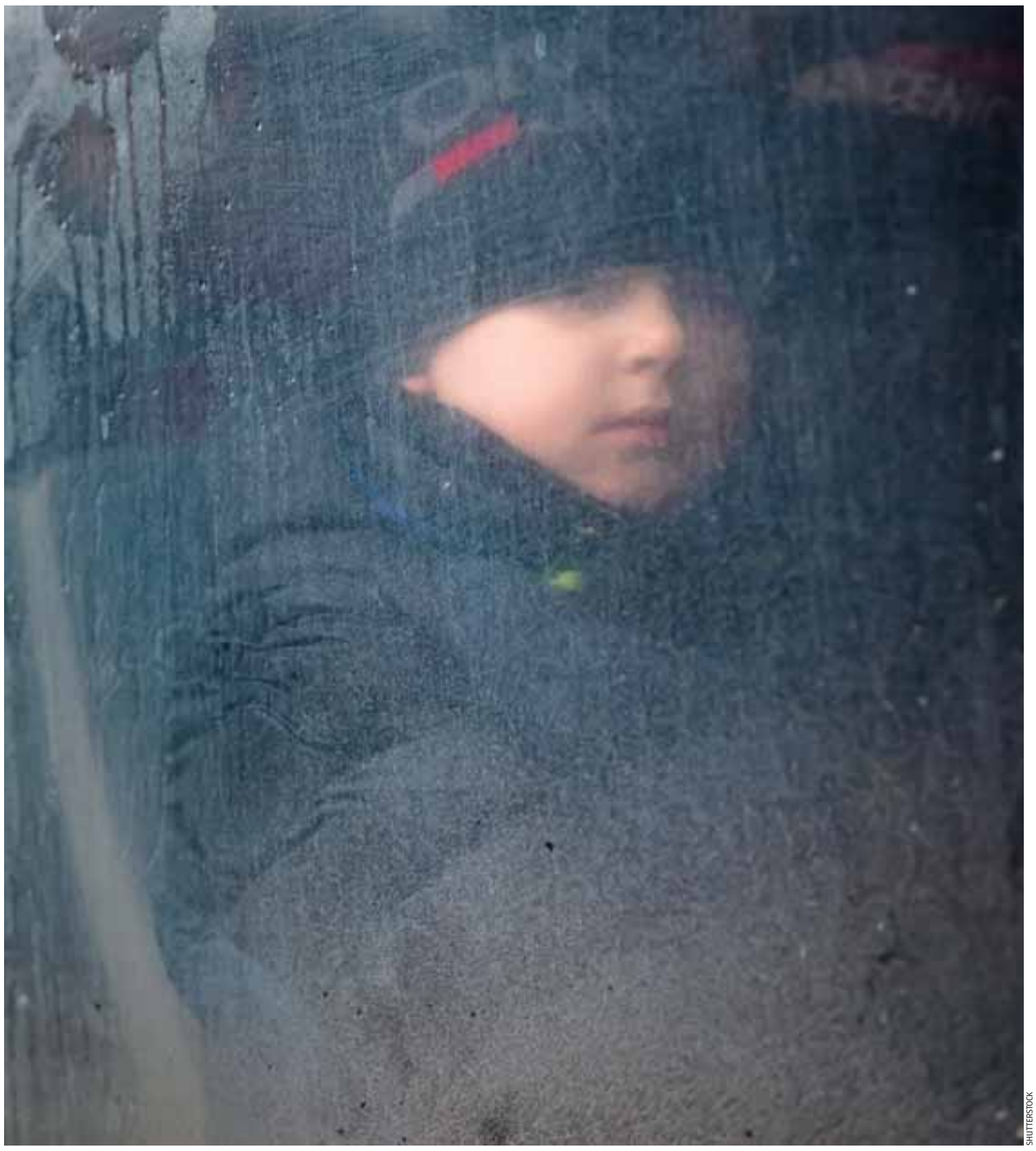

SHUTTERSTOCK

Κινούμενος σε ένα τοπίο ρημαγμένο, ο Πάσα αγκομαχάει να φτάσει στο ορφανοτροφείο όπου ζει ο ανιψιός του Σάσα, το οποίο όμως βρίσκεται σε κατεχόμενη από τον εχθρό περιοχή. Η ιστορία εκτυλίσσεται το 2014, στην πρώτη μεγάλη κρίση Ρωσίας - Ουκρανίας.

Ενας άνδρας προσπαθεί να βρει τον μικρό του ανιψιό και να τον φέρει σπίτι. Σώο. Ο τόπος είναι η ανατολική Ουκρανία και ο χρόνος είναι το 2014, η πρώτη μεγάλη κρίση Ρωσίας - Ουκρανίας, η οποία και αποτέλεσε προοίμιο γι' αυτό που ακολούθησε τον Φεβρουάριο του 2022. Αυτό που μοιάζει τόσο απλό, να πας να βρεις ένα παιδί και να το φέρεις σπίτι, στο «Ορφανοτροφείο», το μυθιστόρημα του Ουκρανού Σέρχι Ζαντάν (Serhiy Viktorovych Zhadan, γενν. το 1974), είναι το πιο δύσκολο, το πιο επικίνδυνο πράγμα στον κόσμο.

Κινούμενος σε ένα τοπίο ρημαγμένο και φονικό, ο κεντρικός χαρακτήρας του βιβλίου, ο τριανταπεντάχρονος δάσκαλος Πάσα, αγκομαχάει να φτάσει στο ορφανοτροφείο όπου ζει ο ανιψιός του Σάσα. Το ορφανοτροφείο, όμως, πλέον βρίσκεται σε κατεχόμενη από τον εχθρό περιοχή. Ο Πάσα ωστόσο επιμένει: αλλάζει σύνορα συνεχώς με έναν τρόπο σχεδόν ζαλιστικό, βρίσκεται εν μέσω διασταυρούμενων πυρών, συμμαχώντας ακόμα και με τον Διάβολο, αρκεί να καταφέρει να φτάσει στο παιδί.

Ο Ζαντάν, ποιητής, μυθιστοριογράφος, μεταφραστής, δοκιμιογράφος και κοινωνικός ακτιβιστής (αποδέχεται τον χαρακτηρισμό του πατριώτη αλλά όχι του εθνικιστή), έχει γράψει δεκάδες βιβλία ποίησης και πεζογραφίας, πολλά από τα οποία έχουν κερδίσει ουκρανικά μα και διεθνή βραβεία, ενώ έχουν μεταφραστεί και σε πολλές γλώσσες. Θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς συγγραφείς της Ουκρανίας και της Ευρώπης σήμερα και το 2022 τιμήθηκε με το βραβείο Ειρήνης που απονέμει η Ενωση Εκδοτών και Βιβλιοπωλών Γερμανίας στην έκθεση της Φρανκφούρτης.

Ο Ζαντάν δεν εγκατέλειψε την Ουκρανία όταν εισέβαλαν οι Ρώσοι. Παρέμεινε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, το Χάρκοβο, για να βοηθήσει όπως μπορεί στον αγώνα των Ουκρανών κατά του εισβολέα.

Η «Κ» προδημοσιεύει ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα από το βιβλίο, το οποίο κυκλοφορεί στις 5 Απριλίου από τις εκδόσεις Διόπτρα, σε μετάφραση του Δημήτρη Τριανταφυλλίδη.

Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Στη συνέχεια ήρθε στο σχολείο ένα μακρύ σαν υπόθετο, παλιό στρατιωτικό ασθενοφόρο που είχε το χρώμα πράσινου σαπουνιού και άρχισαν να βγάζουν τους τραυματίες. Τους μετέφεραν στους ώμους, θαρρείς κι ήταν τσουβάλια με προϊόντα, απ' ό,τι φαίνεται δεν υπήρχαν φορεία, γι' αυτό ανέβαιναν με βήματα βαριά τα σκαλοπάτια και διέσχιζαν τον άδειο διάδρομο. Εστριβαν δεξιά, με τις λερωμένες από σοβάδες αρβύλες τους, και άνοιγαν την πόρτα της πρώτης αίθουσας. Δηλαδή της αίθουσας της ουκρανικής γλώσσας.

Δηλαδή της αίθουσας όπου ο Πάσα δίδασκε στα παιδιά. Αφηναν τους τραυματίες στο πάτωμα, ανάμεσα στα θρανία. Ο Πάσα έτρεξε ξοπίσω τους, είπε στα παιδιά να πάνε σπίτι τους. Εκείνα, τρομαγμένα, προσπαθούσαν να μην πατήσουν πάνω στο φρέσκο αίμα, μαζεύονταν στον διάδρομο.

Βγήκε και ο Πάσα και με φωνές πρόσταξε τους μαθητές της τάξης του: Πηγαίνετε σπίτι σας, αμέσως. Εκείνα στέκονταν ακίνητα. Φώναξε στα ρωσικά, όπως κάνει πάντοτε εκτός της τάξης, στον διάδρομο. Υστερα, μισάνοιξε δειλά την πόρτα. Στην τάξη επικρατούσε η μυρωδιά από τις λάσπες και το αίμα, το χιόνι και τα χώματα. Οι στρατιώτες έφερναν κουβέρτες στην τάξη, κάποια ζεστά ρούχα, μετακινούσαν τα θρανία, βόλευαν στις γωνιές τους τραυματίες.

Στην τάξη επικρατούσε η μυρωδιά από τις λάσπες και το αίμα, το χιόνι και τα χώματα. Οι στρατιώτες έφερναν κουβέρτες, βόλευαν στις γωνιές τους τραυματίες.

Μπήκε ένας ακόμα στρατιώτης, κουβαλούσε στον ώμο του ένα πολυβόλο, χωρίς να έχει πετάξει από το στόμα του το τσιγάρο. Μαλλιά κατάμαυρα, μαύρα και ως εκ τούτου δύσπιστα μάτια, σκόνη έχει καθίσει στις ρυτίδες του προσώπου του. Τέτοια πρόσωπα ο Πάσα είχε δει μόνο στους μεταλλωρύχους, που ανέβαιναν από τις στοές. Κοίταξε ψυχρά τους τραυματίες, είδε τον Πάσα, του έγνεψε, τον χαιρέτησε και άρχισε να μιλάει με κάποια καυκάσια προφορά.

Μπερδευόταν με τις γλώσσες, μα προσπαθούσε να μιλήσει πρόσχαρα, λες και είχε πολύ μεγάλη σημασία γι' αυτόν να τον πιστέψει ο Πάσα. Ορισμένες λέξεις τις μετέφραζε αμέσως από τα ρωσικά στα ουκρανικά, κατέβαλλε μεγάλη προσπάθεια, λες και έδινε εξετάσεις. Εντάξει, λέει, μη φοβάσαι, δάσκαλε, δεν θα παραδώσουμε το σχολείο σου, θα το υπερασπιστούμε, του λέει. Θα συνεχίσεις να διδάσκεις παιδιά.

Το βιβλίο θα κυκλοφορήσει στις 5 Απριλίου από τις εκδόσεις Διόπτρα, σε μετάφραση του Δημ. Τριανταφυλλίδη.

«Ποιοι είναι αυτοί;» ρώτησε γνέφοντας προς τη μεριά των πορτρέτων. «Ποιητές», απάντησε διστακτικά ο Πάσα.

«Καλοί;» ρώτησε επιφυλακτικά ο πολυβολητής.

«Νεκροί», απάντησε ο Πάσα, για παν ενδεχόμενο.

«Σωστά», είπε γελώντας ο πολυβολητής, «καλός ποιητής είναι ο νεκρός ποιητής».

Εστησε με προσοχή το πολυβόλο στο περβάζι, λες και ήθελε να το αερίσει. Ο Πάσα μάζεψε τα τετράδια από την έδρα, τα πέταξε στα σακίδιό του και, βγαίνοντας, κάρφωσε το βλέμμα του στον τραυματία που είχαν αποθέσει στο πάτωμα δίπλα στο βαμμένο καλοριφέρ: δύο μάλλινες κουβέρτες με ξεραμένα αίματα, από πάνω ένας παλιός, φθαρμένος υπνόσακος, είχε γυρίσει προς τη μεριά του τοίχου, φαίνονταν μόνο τα άλουστα εδώ και καιρό μαλλιά του και ο αξύριστος λαιμός του, το κομμένο μανίκι του στρατιωτικού μπουφάν, το βρόμικο δέρμα ανάμεσα στις γάζες, γεμάτο γρατζουνιές, η γυμνή αριστερή παλάμη που πρόβαλλε κάτω από τον υπνόσακο. Λες και κάποιος επιβάτης βαγονιού τρίτης θέσεως απελευθέρωσε το χάραμα το χέρι από την κουβέρτα της σιδηροδρομικής εταιρείας, η οποία αγκάλιαζε το νυσταγμένο, ακίνητο κορμί του, σκιαγραφώντας τη γωνία των ποδιών και την επίπεδη κοιλιά, όπως η σινδόνα σκιαγραφεί το σώμα του Χριστού, ενώ η γύμνια του ταλαιπωρημένου αντρικού σώματος ξεχώριζε έντονα ανάμεσα στα τσακίσματα των ζεστών ρούχων που ήταν πεταμένα στο διπλανό ράφι. Ετσι κι εδώ, σκέφτεται ο Πάσα, το λεπτό, κάτωχρο χέρι, με την αραιή τριχοφυΐα, μοιάζει αφύσικο στο φόντο του βαμμένου το καλοκαίρι πατώματος της σχολικής αίθουσας, στο φόντο των θρανίων και του μαυροπίνακα, και το χέρι αυτό είχε πιάσει τον υπνόσακο, τον έπιανε σφιχτά, φοβούμενο να τον αφήσει, λες και ο υπνόσακος είναι το τελευταίο πράγμα που τον συνέδεε με τη ζωή. Για μια στιγμή ο Πάσα δεν μπορούσε να τραβήξει το βλέμμα του από τα μακριά μαύρα δάχτυλα, γεμάτα κοψίματα και γρατζουνιές, με εκείνη τη γαλαζωπή απόχρωση, μα εκείνη τη στιγμή τον χτύπησε ένα ρεύμα φρέσκου αέρα απέξω και ο πολυβολητής μόλις που πρόλαβε να κλείσει το παράθυρο. Ο Πάσα θυμήθηκε πού βρίσκεται και γρήγορα βγήκε στον διάδρομο, πέφτοντας αμέσως στην αγκαλιά της διευθύντριας.

«Πάβελ Ιβάνοβιτς, Πάβελ Ιβάνοβιτς», του είπε κλαίγοντας, πιάνοντάς τον από το χέρι. «Τι είναι αυτά τα πράγματα; Πείτε τους να φύγουν».

Κλαίει τόσο ψεύτικα, πιάνει ο Πάσα τον εαυτό του να σκέφτεται. Δεν ξέρει να κλαίει, σκέφτεται, απλώς δεν ξέρει πώς είναι να κλαις. Δεν ξέρει ούτε να γελάει.

«Πείτε τους», συνεχίζει να λέει στον Πάσα, μιλώντας του στον πληθυντικό, λες κι είναι εισπράκτορας στο τραμ.

«Πείτε τους να φύγουν».

«Ναι, ναι», την καθησυχάζει ο Πάσα. «Θα τους το πω, οπωσδήποτε θα τους το πω».

Πήγε τη διευθύντρια στο γραφείο της, τη βοήθησε να καθίσει και βγαίνοντας έκλεισε πίσω του την πόρτα. Για κάποιες στιγμές στάθηκε μπροστά στην πόρτα, άκουσε πως η διευθύντρια, έχοντας αστραπιαία ηρεμήσει, τηλεφωνούσε σε κάποιον και έκανε φασαρία μιλώντας στο ακουστικό.

Να μου λείπουν αυτά, μονολόγησε ψιθυριστά ο Πάσα και έφυγε για να γυρίσει σπίτι του.

«Καλύτερα να μην πάτε εκεί. Θα μείνετε χωρίς πόδια»

Οι στρατιωτικοί στέκονταν στη βεράντα και κάπνιζαν. Μπαίνοντας στο κτίριο του σχολείου, καθάριζαν προσεκτικά τις μπότες τους με καθαρά πανιά. Δύσκολα έβγαινε το αίμα. Με πολλή προσπάθεια, όμως, μπορούσαν και το σκούπιζαν.

Οταν η ατμόσφαιρα είναι υγρή, αμέσως νιώθεις διάφορες μυρωδιές. Εκείνοι που ήρθαν από τον νότο ανέδιδαν καπνιά, λες και κάθονταν για ώρα πολλή γύρω από τη φωτιά. Η ατμόσφαιρα γέμιζε αμέσως από τη βαριά μυρωδιά των βρεγμένων ρούχων. Οι νεοφερμένοι ολοένα και αυξάνονταν, άλλοι προχωρούσαν παρακάτω, προς τη μεριά του σιδηροδρομικού σταθμού, άλλοι ανέβαιναν σε τζιπ, κάποιοι βοηθούσαν άλλους να ανέβουν στις καρότσες των φορτηγών.

Οταν η ατμόσφαιρα είναι υγρή, αμέσως νιώθεις διάφορες μυρωδιές. Εκείνοι που ήρθαν από τον νότο ανέδιδαν καπνιά.

VALENTYN KIZAN

Ο Σέρχι Ζαντάν θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς συγγραφείς της Ουκρανίας και της Ευρώπης σήμερα.

Οι θέσεις είναι πια λίγες, ένας στρατιώτης, περνώντας μπροστά από τον Πάσα, φορούσε ένα βαρύ αλεξίσφαιρο γιλέκο. Ο Πάσα σφίχτηκε, έκανε ένα βήμα πίσω, προς την άκρη του δρόμου, έπειτα άλλο ένα, η μπότα του βούλιαξε στο χιόνι που ήταν ανακατεμένο με κίτρινη λάσπη, ύστερα ένα ακόμα βήμα κι άλλο ένα.

«Καλό θα ήταν να μην μπαίνατε εκεί», άκουσε ο Πάσα.

Γύρισε προς τη μεριά της φωνής: είδε έναν άντρα να στέκεται με σκούρο μπουφάν, ορειβατικές μπότες, σακίδιο, φροντισμένη γκρίζα γενειάδα, να τον κοιτάζει υπεροπτικά, υποτιμητικά θα έλεγε κανείς. Μιλούσε σταθερά, βέβαια, αν τον κοιτούσε κανείς προσεκτικά θα μπορούσε να δει πως το πιγούνι του ήταν αδύναμο πολύ, γύρω από το στόμα του είχε ρυτίδες, πράγμα που έδειχνε πως άφηνε γένια για να δείχνει πιο άγριος απ' ό,τι ήταν στην πραγματικότητα. Εδειχνε να είναι περίπου πενήντα χρόνων και κοιτούσε τον Πάσα με το βλέμμα του μεγαλύτερου που δεν λογαριάζει τον νεότερο. Ετσι κοιτάζουν οι επιβάτες που έχουν ανέβει από την αφετηρία εκείνους που ανεβαίνουν από διάφορες στάσεις: όλοι έχουν εισιτήρια, μα οι επιπλέον ώρες που είχαν περάσει μέσα στο κουπέ τούς έδιναν κάποιο ακατανόητο πλεονέκτημα.

Το όνομά του ήταν Πίτερ, έτσι είπε: Πίτερ, σε ανεκτά ρωσικά, χωρίς καν να μπει στον κόπο να κρύψει την προφορά του.

«Καλύτερα να μην πάτε εκεί», είπε γνέφοντας προς τη μεριά του χαντακιού για τα όμβρια ύδατα. «Θα μείνετε χωρίς πόδια. Γενικά, ελάτε προς τα δω, σε λίγο θα αρχίσουν να πυροβολούν ο ένας τον άλλο από κακία».

Στο ρομαντικό σκοτάδι των Σελοφάν

Το συνθ ντούο από την Ελλάδα έρχεται στη Λευκωσία, για μία ζωντανή εμφάνιση, υποσχόμενο μια αλλιώτικη μουσική εμπειρία

Συνέντευξη στη
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο μια έντονη τάση αναβίωσης της electrosynth σκηνής από μουσικούς που επιμένουν στο dark wave και τη σκοτεινή ατμόσφαιρα που δημιουργούν τα synths με εμμονή στον ήχο των ’80s. Έτσι σύγχρονα μουσικά πρότζεκτ φαίνεται να έχουν καθιερωθεί, βρίσκοντας τη δική τους θέση στον χάρτη της σκοτεινής μουσικής, όπως το ντουέτο «Σελοφάν». Το ντουέτο γεννήθηκε πριν από 11 χρόνια μέσα από ένα ερωτικό big bang που ήταν μοιραίο να γίνουν «Partners in Hell» όπως ονομάζεται και το έκτο τους άλμπουμ. Η μουσική τους κατακλύζεται από αναλογικά συνθεσάιζερ και πολλή ευαισθησία. Από τους στίχους της Ιωάννας άλλοτε ξεχύνεται ένας συναισθηματικός καταιγισμός, χαρμολύπης κι άλλοτε συμβολικά παιχνιδίσματα της πραγματικότητας που έρχονται να συναντήσουν τις μίνιμαλ μελωδίες του Δημήτρη. Με αφορμή την εμφάνισή τους στη Λευκωσία, ο Δημήτρης και η Ιωάννα μιλούν στην «Κ» και λένε πως οι βασικές επιρροές τους είναι οι φίλοι τους και οι ιστορίες τους, η νυχτερινή ζωή, η ταινία Liquid Sky, τα Batcave αλλά και τα νέο-ρομαντικά παιδιά του ’80, η Divine και οι drag queens.

–Πώς θα συστηνόσασταν σε κάποιον/α που δεν έχει ιδέα ποιοι είναι Selofan;

–Θα του έλεγα να έρθει να μας δει/ακούσει ζωντανά και να μου πει μετά τι ένιωσε. Δεν θα ήθελα να του χαλάσω την έκπληξη με κάποια περιγραφή. Το μόνο που θα αναφέρω είναι πως τα τελευταία δέκα χρόνια έχουμε βγάλει έξι δίσκους, όλοι υπάρχουν στο διαδίκτυο, ψάξτε το λοιπόν και τα λέμε κάπου εκεί έξω.

–Το να χαρακτηρίσουμε τον ήχο σας ως «darkwave» ή είναι ίσως απλουστευτικό, εσείς πώς θα περιγράφατε τη μουσική που δημιουργείτε;

«Τα πάντα μπορεί να λειτουργήσουν σαν έμπνευση, εάν έχεις τις κεραίες σου τεντωμένες, από κάτι που διάβασες έως κάτι που θα πει ο διπλανός σου στο λεωφορείο».

–Ναι, είναι πιο πολύπλοκο από αυτό. Το darkwave είναι η βάση, είναι κατά βάση σκοτεινή η μουσική μας, πράγμα που δεν σημαίνει όμως πως δεν είναι χορευτική. Έχουμε και πολλά ηλεκτρονικά κομμάτια, άλλα πιο industrial, synthpunk και άλλα πιο πειραματικά και μελωδικά.

–Το «γκοθ» είναι πολύ συχνά συνυφασμένο με αρκετά στερεοτυπικές αντιλήψεις; Εσείς πώς θα το ορίζατε;

–Το γκοθ ήταν μια υποκουλτούρα που άνθισε τη δεκαετία του 1980 αρχικά στην Αγγλία. Επέζησε, αν και τρομερά μεταλλαγμένο, ώς τις ημέρες μας, διατήρησε πάντως την ιδιότητά του ως μουσική όχι μαζικής κατανάλωσης. Οπότε αυτομάτως εάν είσαι γκοθάς, ανήκεις σε ένα κλειστό κύκλωμα ρομαντικών και ευαίσθητων ανθρώπων.

Το ντουέτο «Σελοφάν» γεννήθηκε πριν από 11 χρόνια μέσα από ένα ερωτικό big bang που ήταν μοιραίο να γίνουν «Partners in Hell» όπως ονομάζεται και το έκτο τους άλμπουμ.

–Η μουσική και οι στίχοι σας μοιάζουν να εμφωλεύουν τις πιο σκοτεινές ας το πούμε πλευρές της ανθρώπινης φύσης, τις λιγότερο συμβατικές και ίσως κοινωνικά αποδεκτές...

–Για εμάς τους ίδιους σίγουρα. Λαμβάνουμε όμως και μηνύματα από ανθρώπους που λένε πως η μουσική μας τους έχει βοηθήσει σε δύσκολες φάσεις της ζωής τους. Αν αυτό ισχύει, τότε κάτι κάνουμε σωστά.

–Ποιες προσλαμβάνουσες και συνειρμοί σας εμπνέουν για να γράψετε στίχους και μουσική;

–Τα πάντα μπορεί να λειτουργήσουν σαν έμπνευση, εάν έχεις τις κεραίες σου τεντωμένες, από κάτι που διάβασες έως κάτι που θα πει ο διπλανός σου στο λεωφορείο. Επίσης, τα ακούσματά μας την εποχή που γράφουμε μουσική και φυσικά τα προσωπικά μας βιώματα.

–Στη Λατινική Αμερική έχουν βγάλει μέχρι και μπύρα με το όνομά σας! Όταν πρωτοξεκινήσατε πιστεύατε ότι η μουσική σας θα ταξίδευε σε όλο τον κόσμο;

–Όχι, δεν περιμέναμε τίποτα, ίσως επειδή κανείς μας δεν έχει μουσική παιδεία και αυτό είναι απελευθερωτικό. Κάνουμε μουσική πρωτίστως για δική μας αποσυμφόρηση. Βοήθησε το ίντερνετ και η χρονική στιγμή νομίζω και διαδόθηκε η μουσική μας. Ήμασταν ανάμεσα στις αρχικές μπάντες που επανέφεραν αυτόν τον ήχο στο προσκήνιο πριν από μια δεκαετία, έχουμε και δική μας δισκογραφική τη Fabrika Records. Και αυτό σίγουρα βοήθησε πολύ.

–Μιλήστε μου για το νέο σας μουσικό πρότζεκτ «Jovana».

–Χαίρομαι που με ρωτάς αυτό, γιατί το αγαπώ πολύ αυτό το πρότζεκτ. Και αυτό συνέβη χωρίς πρόγραμμα, γράψαμε δηλαδή ένα κομμάτι που ενώ μας άρεσε δεν ταίριαζε με το ύφος των Selofan καθόλου, οπότε πάνω σε αυτό και λόγω εγκλεισμού στο σπίτι εν μέσω πανδημίας «χτίσαμε» την Τζοβάνα. Το τραγούδι με το οποίο η Τζοβάνα έκανε την παρθενική της εμφάνιση στη ζωή μας, είναι και το πρώτο του δίσκου και μιλάει για αξέχαστες βόλτες με τρένα. Δυστυχώς, πήρε άλλη διάσταση μέσα στο κεφάλι μου μετά το φρικτό δυστύχημα. Η Τζοβάνα προέρχεται από την δεκαετία του ’80, με φρέσκο ηλεκτρονικό ήχο, ελληνικό στίχο και γυναικεία τσαχπινιά. Βγάλαμε τον ομώνυμο δίσκο σε 500 αριθμημένα αντίτυπα και κυκλοφορήσαμε δύο βίντεο κλιπ. Εκεί μπορείτε να τη γνωρίσετε καλύτερα.

–Οι βασικές επιρροές, όχι μόνο μουσικές, της γενικότερης αισθητικής των Selofan;

–Οι φίλοι μας και οι ιστορίες τους, η νυχτερινή ζωή, η ταινία Liquid Sky, τα Batcave αλλά και τα νέο-ρομαντικά παιδιά του ’80, η Divine και οι drag queens γενικά, οι Virgin Prunes, ο Marc Almond και οι τροβαδούροι του έρωτα, το παζάρι στον Ελαιώνα, το Βερολίνο των καμπαρέ και του Τείχους και η Αθήνα του σήμερα.

Πληροφορίες: Οι «Σελοφάν» θα βρίσκονται ζωντανά την Κυριακή 16 Απριλίου στο Red Music Stage στη Λευκωσία.

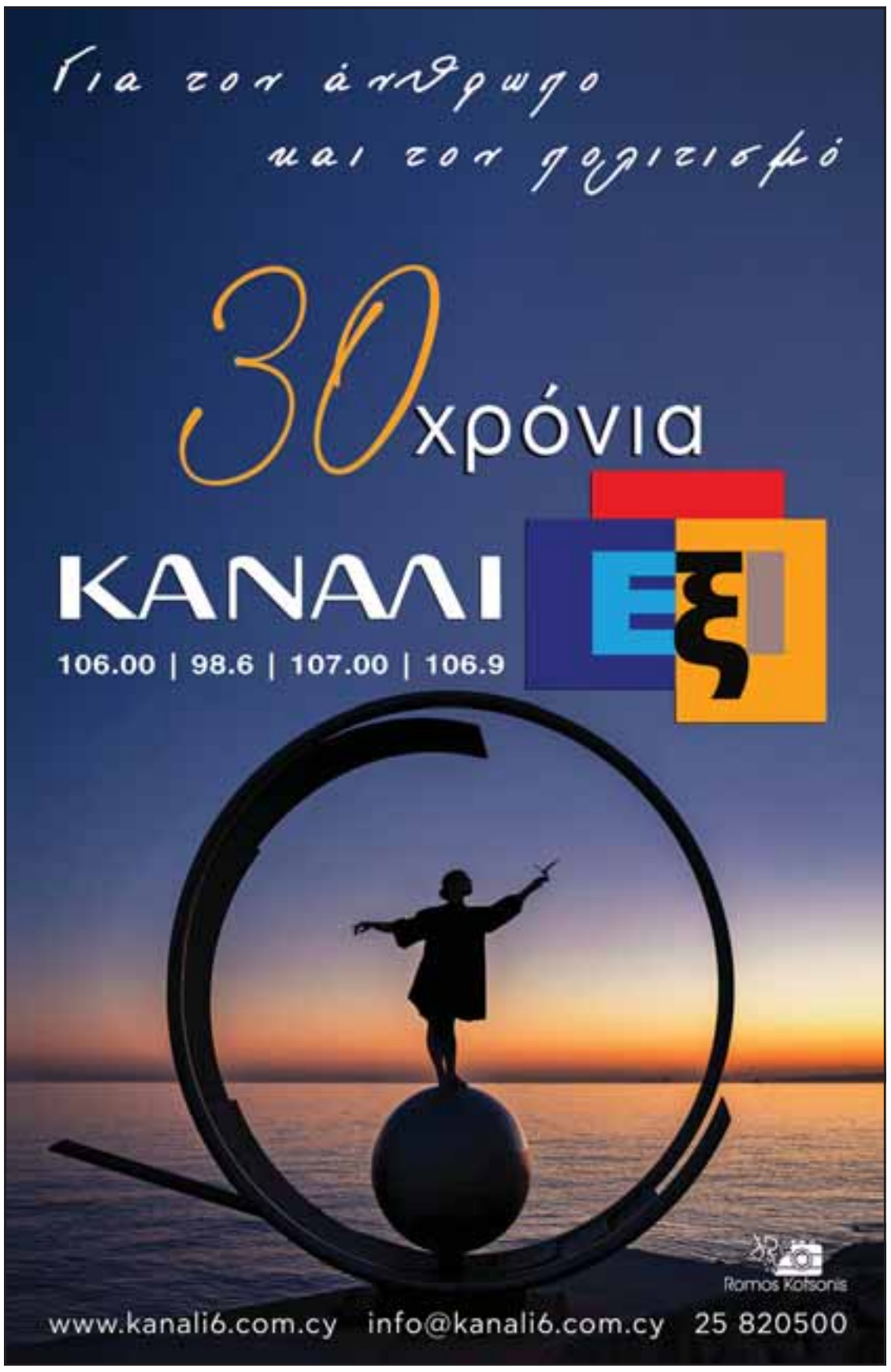

Μια ανδρική φιλία και μια αιωνιότητα

Η κινηματογραφική μεταφορά ενός αγαπημένου ιταλικού μυθιστορήματος

Ο Πιέτρο, παιδί της πόλης, και ο Μπρούνο, μόνιμος κάτοικος των Ιταλικών Αλπεων, συναντήθηκαν για πρώτη φορά στο βουνό, ένα καλοκαίρι στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Χρόνια αργότερα, στα 30 τους, οι δυο τους θα χτίσουν εκεί και ένα ορεινό καταφύγιο, το οποίο θα σφραγίσει τη φιλία τους.

Τα οχτώ βουνά ★★★½
ΔΡΑΜΑ (2022)
Σκηνοθεσία: Φελίξ βαν Γκρόνινγκεν, Σάρλοτ Βαντερμίς
Ερμηνείες: Λούκα Μαρινέλι, Αλεσάντρο Μπόργκι

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μεταφέροντας στην οθόνη το ομώνυμο μυθιστόρημα του Πάολο Κονιέτι (στα ελληνικά από τις εκδ. Πατάκη), το ιταλικό φιλμ μας αφηγείται την ιστορία μιας σπουδαίας ανδρικής φιλίας. Στα μέσα της δεκαετίας του 1980, δύο αγόρια συναντιούνται στα ορεινά των Ιταλικών Αλπεων: ο Πιέτρο είναι παιδί της πόλης, από το βιομηχανικό Τορίνο, ενώ ο πιο σκληραγωγημένος Μπρούνο μένει μόνιμα πάνω στα βουνά με τους κτηνοτρόφους συγγενείς του. Το καλοκαίρι που θα περάσουν μαζί θα είναι το πρώτο από πολλά, ενώ χρόνια αργότερα, στα 30 τους πια, οι δυο τους θα χτίσουν και ένα ορεινό καταφύγιο, το οποίο θα σφραγίσει τη φιλία τους. Η περιπετειώδης φύση του Πιέτρο, ωστόσο, θα τον οδηγήσει μακριά μέχρι τις κορυφές του Νεπάλ, την ώρα που ο Μπρούνο είναι απρόθυμος να αποχωριστεί τα βουνά όπου μεγάλωσε.

Οι δεκαετίες που περνούν δίνουν επικό χαρακτήρα στην ιστορία μιας, ούτως ή άλλως, επικής φιλίας. Ανδρες πια και με διαφορετικά βιώματα, οι δυο τους συναντιούνται μόνο τα καλοκαίρια, σε μια επανασύνδεση ωστόσο που δρα ευεργετικά, δημιουργώντας νέες εμπειρίες και επουλώνοντας τραύματα του παρελθόντος. Και όλα αυτά μέσα σε ένα μαγευτικό τοπίο, το οποίο είναι ξεκάθαρα και ο τρίτος «πρωταγωνιστής» της ταινίας. Οι Ιταλικές Αλπεις, στις οποίες το ζευγάρι των σκηνοθετών πέρασε οκτώ μήνες, κινηματογραφούνται εδώ μοναδικά καθρεφτίζοντας τη δύναμη και μαζί την ομορφιά της φύσης, την αλλαγή των εποχών και το αναπόδραστο πέρασμα του χρόνου, που αφήνει το σημάδι του πάνω σε έμβια και μη όντα.

«Θέλαμε να κάνουμε μια επική ταινία με λεπτές χειρονομίες. Μια ωδή στην ευθραυστότητα και στη δύναμη κάθε ζωντανού όντος, ενός ανθρώπου, ενός ζώου, ενός φυτού ή ενός βουνού. Χωρίς κυνισμό. Εξερευνήσαμε πώς λειτουργούν οι αναμνήσεις, πώς φαινομενικά μικρά πράγματα που συμβαίνουν στην παιδική ηλικία κάποιου, μετά μένουν μαζί του και αυξάνεται η σπουδαιότητά τους όσο περνούν τα χρόνια», σημειώνουν οι δημιουργοί.

> *«Εξερευνήσαμε πώς λειτουργούν οι αναμνήσεις, πώς φαινομενικά μικρά πράγματα που συμβαίνουν στην παιδική ηλικία κάποιου, μετά μένουν μαζί του και αυξάνεται η σπουδαιότητά τους όσο περνούν τα χρόνια».*

Η ταινία τους, αρκετά μεγάλη σε διάρκεια (140 λεπτά), κυλάει πράγματι σαν ποτάμι, δίχως ιδιαίτερες κορυφώσεις ή ανατροπές, καταφέρνοντας όμως να συγκινήσει με την αμεσότητά της τον θεατή. Ιδιαίτερη μνεία, τέλος, πρέπει να γίνει στο δίδυμο των πρωταγωνιστών: οι Λούκα Μαρινέλι («Μάρτιν Ιντεν») και Αλεσάντρο Μπόργκι («Suburra»), από τους κορυφαίους Ιταλούς ηθοποιούς της γενιάς τους, είναι εδώ εξαιρετικοί σε ερμηνείες γεμάτες ευαισθησία και αφοσίωση στο πνεύμα του σεναρίου που υπηρετούν.

HOME CINEMA

Η δεύτερη ευκαιρία των... λούζερ πρακτόρων

Επάνω, ο Γκάρι Ολντμαν πρωταγωνιστεί στη σειρά «Αργά άλογα» της Apple TV. Κάτω, η Ζαρ Αμίρ-Εμπραχίμι σε σκηνή από την ταινία «Ιερή αράχνη», που είναι διαθέσιμη στο Cinobo.

Αργά άλογα
ΚΑΤΑΣΚΟΠΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ (2022)
Δημιουργός: Γουίλ Σμιθ
Ερμηνείες: Γκάρι Ολντμαν, Κριστίν Σκοτ Τόμας

Από την πλατφόρμα της Apple TV επιλέγουμε μια πολύ ιδιαίτερη κατασκοπική σειρά από τη Βρετανία, η οποία έχει ήδη κυκλοφορήσει τους δύο πρώτους κύκλους της. Σύμφωνα με το σενάριο, η περίφημη MI5 διαθέτει ένα ειδικό τμήμα, τον «Λάκκο», όπου στέλνει πράκτορες και στελέχη που έχουν αποτύχει οικτρά ή έχουν κάνει λάθη που κόστισαν στην υπηρεσία. Επικεφαλής εκεί είναι ο Τζάκσον Λαμπ (Γκάρι Ολντμαν), ο οποίος παρακινεί ανοιχτά τους υφισταμένους του να μην κάνουν απολύτως τίποτα· κάποιοι από εκείνους ωστόσο παρακούν τις εντολές και σύντομα ολόκληρο το τμήμα βρίσκεται μπλεγμένο σε μεγάλης σημασίας υποθέσεις εθνικής ασφάλειας.

Μέθυσος, βρωμόστομος, κυνικός αλλά και τρομερά ιδιοφυής, ο χαρακτήρας –και η ερμηνεία– του Ολντμαν είναι από μόνος του απολαυστικός λόγος για να παρακολουθήσει κανείς τη σειρά, η οποία πάντως διαθέτει και πολλές ακόμη αρετές. Αρχικά στο αντίπαλον δέος του, τη διευθύντρια της MI5, την οποία ενσαρκώνει επίσης άψογα η Κριστίν Σκοτ Τόμας.

Ισορροπώντας ανάμεσα στο αγωνιώδες θρίλερ και σε μια διαρκώς παιγνιώδη διάθεση, αυτή η ωδή των «χαμένων», των λούζερ δηλαδή της απόλυτα ανταγωνιστικής δυτικής κοινωνίας, αποτελεί φρέσκια πρόταση σε ένα κατά κανόνα κορεσμένο είδος. Καταφέρνει δε να θίξει υπαρκτά προβλήματα του σύγχρονου κόσμου, όπως η επάνοδος της Ακροδεξιάς, ο ρατσισμός, οι ανισότητες κ.ά. δίχως την έλλειψη φαντασίας μιας ξύλινης πολιτικής ορθότητας.

Ιερή αράχνη ★★★
ΘΡΙΛΕΡ (2022)
Σκηνοθεσία: Αλί Αμπασί
Ερμηνείες: Ζαρ Αμίρ-Εμπραχίμι, Μεχντί Μπατζεστάνι

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε ένα πολύ αξιόλογο φιλμ που είδαμε πριν από μερικούς μήνες και στις κινηματογραφικές αίθουσες. Ο Ιρανός Αλί Αμπασί χρησιμοποιεί μια δανική παραγωγή και γυρίζει στην Ιορδανία, αναφερόμενος ωστόσο αποκλειστικά στην πατρίδα του, στην οποία η ταινία του θα ήταν αδύνατο να πραγματωθεί. Στην ιερή πόλη Μαχσάντ του Ιράν, ένας κατά συρροήν δολοφόνος στοιχειώνει τους νυχτερινούς δρόμους εκτελώντας ιερόδουλες.

Ο κατά τα άλλα φιλήσυχος οικογενειάρχης θεωρεί πως έτσι εξαγνίζει τον κόσμο από την αμαρτία. Μέχρι που μια τολμηρή δημοσιογράφος φτάνει στην πόλη για να καλύψει το θέμα, καταλήγοντας να κάνει εκείνη το δόλωμα προκειμένου να τον ξεσκεπάσει.

Ο Αμπασί θίγει το θέμα του μισογυνισμού που διακρίνει την ιρανική κοινωνία, μέσα από ένα αγωνιώδες θρίλερ, το οποίο ακολουθεί εξίσου τόσο την ηρωίδα δημοσιογράφο όσο και τον στυγερό δολοφόνο. Η αντιμετώπιση μάλιστα του τελευταίου από το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο κρύβει μέσα της μία ακόμη πιο εξοργιστική αλήθεια-παθογένεια.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Η Ιζαμπέλα Λεονάρντα και ο κόσμος του μπαρόκ

Τρεις συναυλίες, κάθε μία τους αφιερωμένη σε μία γυναίκα συνθέτρια, περιελάμβανε ο κύκλος παλαιάς μουσικής «Ex femina», που διοργανώθηκε στην αίθουσα «Δημήτρης Μητρόπουλος» του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών. Στις 23 Φεβρουαρίου, κατά τη δεύτερη βραδιά, το πρόγραμμα επικεντρώθηκε στην Ιζαμπέλα Λεονάρντα και στην εποχή της.

Γεννημένη το 1620 στη Νοβάρα, η Ιζαμπέλα μπήκε στα 16 της χρόνια στη μονή των Ουρσουλίνων της πόλης της, την οποία υπηρέτησε αναλαμβάνοντας διαδοχικά όλο και υψηλότερες θέσεις. Η επιρροή της ενδεχομένως να σχετίζεται με το γεγονός ότι η οικογένειά της ανήκε στους μεγάλους ευεργέτες της μονής. Πιθανότατα, επίσης, λόγω της υψηλής κοινωνικής θέσης της και της οικονομικής άνεσης της οικογένειάς της, να είχε λάβει μαθήματα μουσικής. Σε έγγραφο της μονής (1658) η Λεονάρντα αναφέρεται ως «δασκάλα μουσικής», ενώ γνωρίζουμε ότι εκτυπώθηκαν περίπου διακόσια έργα της, αριθμός σημαντικός για τα δεδομένα της εποχής. Ανάμεσα σε αυτά περιλαμβάνονται κάθε είδους φωνητικές συνθέσεις θρησκευτικής μουσικής, όπως μοτέτα, ψαλμοί, λειτουργίες, αλλά και έργα καθαρά ενόργανης μουσικής. Μάλιστα, η Λεονάρντα λογίζεται ως η πρώτη γυναίκα που εξέδωσε σονάτες.

Το Εργο 16 των συνθέσεών της περιλαμβάνει έντεκα «εκκλησιαστικές σονάτες» για δύο βιολιά και συνεχές βάσιμο, που όμως δεν ακολουθούν την τυπική τετραμερή δομή της τρίο σονάτας, όπως την καθιέρωσε ο Αρκάντζελο Κορέλι περίπου την ίδια εποχή. Η βραδιά περιελάμβανε ορισμένες από αυτές, όπως επίσης το μοτέτο «Πόσο γλυκιά είσαι». Τα έργα πλαισιώθηκαν από μουσική συγχρόνων της (ανδρών) συνθετών, όπως ο Μαουρίτσιο Κατσάτι, ο Χάινριχ Ιγκνατς Φραντς Μπίμπερ και ο Ντομένικο Γκαμπριέλι. Η μουσική αποδόθηκε εξαιρετικά από έμπειρους μουσικούς στο συγκεκριμένο είδος: τις Φανή Βοβώνη και Ναταλί Καρντούτσι (μπαρόκ βιολί), τον Ιάσονα Ιωάννου (μπαρόκ τσέλο) και τον Πάνο Ηλιόπουλο (τσέμπαλο, όπως επίσης εκκλησιαστικό όργανο). Συμμετέχοντας φιλικά, το μοτέτο απέδωσε με εκφραστικότητα η μεσόφωνος Θεοδώρα Μπάκα.

> *Τα έργα της ταλαντούχας Ιταλίδας συνθέτριας παρουσιάστηκαν στο ιστορικό τους πλαίσιο.*

ΧΑΡΗΣ ΑΚΡΙΒΙΑΔΗΣ

Βοβώνη, Καρντούτσι, Ιωάννου και Ηλιόπουλος υποστήριξαν με επιτυχία τη μουσική της Λεονάρντα.

Η Βοβώνη έδωσε έκφραση και πνευματικότητα στα ιδιαίτερα περίτεχνα μουσικά αραβουργήματα της πρώτης από τις περίφημες «Σονάτες του ροζαρίου» του Μπίμπερ, όπως και στις δεξιοτεχνικές σελίδες άλλων έργων. Η Καρντούτσι ερμήνευσε με ευγένεια το αρχικό αργό μέρος της δωδέκατης Σονάτας της Λεονάρντα, έναν εσωτερικό μονόλογο μεγάλης εκφραστικότητας, και υπήρξε εξίσου αποτελεσματική στα ανάλαφρα ζωηρά μέρη που ακολούθησαν ως αντίστιξη.

Η συνεργασία ανάμεσα στα δύο βιολιά ήταν συναρπαστική. Οι Σονάτες της Λεονάρντα δίνουν πλήθος από ευκαιρίες για λυρικούς διαλόγους, όσο και για περισσότερο ζωηρές συνομιλίες. Τις Βοβώνη και Καρντούτσι στήριξαν ο Ιάσων Ιωάννου και ο Πάνος Ηλιόπουλος. Η συμμετοχή του εκκλησιαστικού οργάνου προφανώς ενίσχυε την επισημότητα της μουσικής, ειδικά στα αργά μέρη. Οσο για το θρησκευτικό συναίσθημα, ιδίως σήμερα είναι κάτι πολύ προσωπικό και, εάν ο ακροατής το διαθέτει, μπορεί να εμπλουτίσει την εμπειρία του, δίνοντας πρόσθετη διάσταση σε έργα που εξίσου στέκονται ως απόλυτη μουσική σε μια σύγχρονη αίθουσα συναυλιών.

Δεν λειτουργεί το να... παίρνεις κεφάλια

Η βραβευμένη συγγραφέας Μπερναρντίν Εβαρίστο μιλάει για τις μάχες της με τις διακρίσεις, τον σεξισμό, την αδικία

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Πριν από 25 χρόνια, η Μπερναρντίν Εβαρίστο έγραψε σε μια μικρή κάρτα μια «χαρούμενη επιβεβαίωση», όπως χαρακτηρίζει τις σύντομες, παθιασμένες θετικές δηλώσεις για κάτι που θέλει να επιτύχει, τις οποίες χρησιμοποιεί ως έναν μηχανισμό καλλιέργειας της θετικής σκέψης, όπως έμαθε στα σεμινάρια προσωπικής εξέλιξης που παρακολουθούσε εκείνη την εποχή. «Θα κερδίσω το βραβείο Booker» ήταν οι λέξεις που σκάλισε σε εκείνο το χαρτί, περιγράφοντας μια τρελή φαντασίωση, όπως της φαινόταν τότε. Χρειάστηκε να περάσουν περισσότερες από δύο δεκαετίες, για να πραγματοποιηθεί αυτό που τότε φαινόταν άπιαστο όνειρο. Στις 14 Οκτωβρίου 2019, η Βρετανο-Νιγηριανή έγινε η πρώτη μαύρη συγγραφέας που έλαβε το βραβείο –από κοινού με τη Μάργκαρετ Ατγουντ– για το βιβλίο της «Κορίτσι, Γυναίκα, Αλλο».

Ηταν τότε 60 ετών, είχε συμπληρώσει σχεδόν σαράντα χρόνια στον χώρο των τεχνών, αρχικά ως ηθοποιός και θιασάρχης και στη συνέχεια ως συγγραφέας. Σαράντα χρόνια στη διάρκεια των οποίων εργαζόταν ακατάπαυστα να ακουστεί, να καταγραφεί η φωνή της και να αναδειχθεί το έργο της μαζί με τα έργα τέχνης άλλων υποεκπροσωπούμενων ή παραγνωρισμένων καλλιτεχνών της Βρετανίας.

Δύσκολα παιδικά χρόνια

Γεννημένη το 1959 στο νότιο Λονδίνο, μια γυναίκα, μέλος μιας μεικτής (πατέρας Νιγηριανός μετανάστης και μητέρα Αγγλίδα) οικογένειας της εργατικής τάξης (με οκτώ συνολικά παιδιά) και

Η κοινωνία έχει δομηθεί από ισχυρές ιεραρχίες και οι άνθρωποι που έχουν τα πολυπληθέστερα ακροατήρια είναι αυτοί που τη διοικούν.

μαύρη έμαθε από νωρίς ότι ήταν προορισμένη, όπως γράφει στα απομνημονεύματά της με τίτλο «Μανιφέστο», «να με θεωρούν υπο-άτομο: υποτακτική, κατώτερη, περιθωριακή, αμελητέα – ένα αληθινά υποδεέστερο άτομο». Η οικογένειά της βίωσε ρατσιστικές επιθέσεις, που την πλήγωναν βαθιά ως παιδί. Εκείνη την εποχή, έχοντας το παράδειγμα του πατέρα της, που σαν πολεμιστής ανταπέδιδε όλα τα χτυπήματα που δεχόταν, έμαθε να μην υποκύπτει σε κανέναν. Ανέπτυξε μια ανθεκτικότητα και μια εσωτερική δύναμη που έπαιξε ουσιαστικό ρόλο στο να επιβιώσει δημιουργικά. Με τον ίδιο τρόπο, η πολιτική και ακτιβιστική δράση και των δύο γονιών της ενέπνευσαν τη δημιουργική της σταδιοδρομία αλλά και τον δικό της ακτιβισμό. Σε ηλικία 12 ετών ξεκίνησε να παρακολουθεί μια τοπική θεατρική ομάδα για νέους, αποφασισμένη να ακολουθήσει μια καριέρα στην υποκριτική. Αποφοίτησε από το Κολέγιο Ορθοφωνίας και Δράματος Rose Bruford με πτυχίο στις Τέχνες Θεάτρου Κοινότητας και με δύο συμφοιτήτριές της, την Πολέτ Ράντολ και την Πατρίσια Σεντ-Χιλέρ ίδρυσαν το Θέατρο Μαύρων Γυναικών, τον πρώτο τέτοιου είδους θίασο στη Βρετανία, με τον οποίο ανέβασαν παραστάσεις σε διάφορες πόλεις σε Βρετανία και Ευρώπη. Εγραφε τότε θεατρικά έργα και σταδιακά ανακάλυψε, μου αφηγείται καθώς κάθεται ευθυτενής απέναντί μου στο εστιατόριο κεντρικού αθηναϊκού ξενοδοχείου, ότι τελικά «ήταν το γράψιμο αυτό που αγαπούσα περισσότερο από όλα. Ηταν ο πιο ικανοποιητικός τρόπος αυτοέκφρασης. Μπορούσα να το κάνω μόνη μου, ήσυχα, συνήθως το βράδυ, ενώ ήμουν κατά κανόνα μεθυσμένη και κάπνιζα το ένα τσιγάρο μετά το άλλο. Επικοινωνούσα όμως με τη δημιουργικότητά μου με έναν πολύ παραγωγικό τρόπο, ήταν η ιδανική μορφή τέχνης για μένα». Και σε αυτήν αφοσιώθηκε.

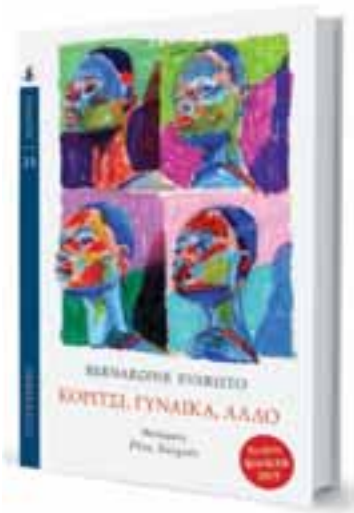

«Ναι, λοιπόν, νιώθω επιτυχημένη. Υπάρχουν 66 μεταφράσεις των βιβλίων μου εκεί έξω, σε 41 γλώσσες, αυτό είναι εκπληκτικό για μένα».

Καθώς άλλαζε σπίτια και επαγγέλματα, ενόσω πειραματιζόταν με τη σεξουαλικότητά της επιλέγοντας ερωτικούς συντρόφους και των δύο φύλων, φρόντιζε πάντα να μείνει πιστή στην ανάγκη της να γράφει. Σήμερα πια, λέει με πεποίθηση, «το να γράφω είναι μέρος του DNA μου, είναι ο εαυτός μου και ο τρόπος να εκφράζομαι. Είναι αυτό που μου δίνει την πιο δημιουργική τροφή και ο καλύτερος τρόπος να επικοινωνήσω με τον κόσμο εκεί έξω».

– Τι σας κινητοποίησε να γράψετε το «Κορίτσι, Γυναίκα, Αλλο»;

– Οταν το ξεκίνησα, το 2013, υπήρχαν πολύ λίγα βιβλία για μαύρες Βρετανίδες και είχα πια αγανακτήσει. Σκέφτηκα λοιπόν να βάλω όσες περισσότερες μαύρες Βρετανίδες μπορούσα σε ένα βιβλίο – τελικά κατέληξαν να είναι δώδεκα. Ενιωθα ότι με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσα να διευρύνω την εικόνα για το ποιες είμαστε. Αυτές οι γυναίκες δεν είναι εγώ, δεν είναι μυθιστορηματικές εκδοχές του εαυτού μου, είναι μυθιστορηματικοί χαρακτήρες. Δύο από αυτές είναι βασισμένες στον νεότερο εαυτό μου, αλλά δεν είναι εγώ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

«Εστιάζω σε όσα νιώθω ότι μπορώ να αλλάξω εγώ και όχι στα μεγάλα γεωπολιτικά θέματα. Επικεντρώνομαι στη Βρετανία, στη μαύρη κοινότητα της Βρετανίας και κάποιες φορές ειδικότερα στις γυναίκες. Είμαι πολύ ενεργή στην υποστήριξη υποεκπροσωπούμενων συγγραφέων», τονίζει στη «Κ» η Μπερναρντίν Εβαρίστο.

– Μία από τις ηρωίδες, η Αμα, λέει ότι θέλει οι άνθρωποι να φέρνουν την περιέργειά τους στην τέχνη της. Εσείς τι θέλετε να φέρνουν οι αναγνώστες σας;

– Ανοιχτό μυαλό. Και να συνειδητοποιούν ότι, παρότι σε αυτό το βιβλίο γράφω για τις μαύρες Βρετανίδες, πολλά από τα θέματα στα οποία αναφέρομαι είναι παγκόσμια, έχουν να κάνουν με το ποιοι είμαστε στον κόσμο ως γυναίκες ή ως άνθρωποι, με την κοινωνική διαστρωμάτωση, με το πώς πετυχαίνεις κάτι, με τους τρόπους που κάνουμε σχέσεις και φιλίες.

– Μια άλλη ηρωίδα, η Γιαζ, λέει ότι έχει πολλά να πει και ο κόσμος πρέπει να την ακούσει. Ετσι νιώθετε;

– Ναι, και αυτός είναι εν μέρει ο λόγος που γράφω. Γιατί νιώθω ότι έχω πολλά να πω και θέλω να μιλάω σε ένα όσο το δυνατόν πιο ευρύ ακροατήριο. Τώρα πια έχω αυτό το μεγάλο ακροατήριο, αλλά για πολύ καιρό δεν το είχα. Και τότε όμως μιλούσα και έγραφα και εξερευνούσα όλα όσα ήταν σημαντικά για μένα.

– Δεν είναι πολύ εύκολο να ακούσει ο κόσμος, δεν νομίζετε;

– Η κοινωνία έχει δομηθεί από ισχυρές ιεραρχίες και οι άνθρωποι που έχουν τα πολυπληθέστερα ακροατήρια είναι αυτοί που διοικούν την κοινωνία. Ο κόσμος λοιπόν χρειάζεται να είναι πιο ανοιχτός, να δίνει περισσότερες ευκαιρίες σε ανθρώπους από ένα ευρύτερο φάσμα, ανάμεσά τους και γυναίκες, οι οποίες φιμώθηκαν και ακόμη φιμώνονται σε πολλά μέρη του κόσμου.

– Θέλετε να αλλάξουν πράγματα. Πώς προσπαθείτε να φέρετε αυτή την αλλαγή;

– Εστιάζω σε όσα νιώθω ότι μπορώ να αλλάξω εγώ και όχι στα μεγάλα γεωπολιτικά θέματα. Επικεντρώνομαι στη Βρετανία, στη μαύρη κοινότητα της Βρετανίας και κάποιες φορές ειδικότερα στις γυναίκες. Είμαι πολύ ενεργή στην υποστήριξη υποεκπροσωπούμενων συγγραφέων.

– Αυτό πρέπει να σας δίνει μεγάλη ικανοποίηση, αλλά και απογοητεύσεις.

– Είμαι τόσο αισιόδοξη που δεν νιώθω απογοήτευση. Μισό λεπτό... Πρέπει να σκεφτώ αν αυτό είναι αλήθεια ή απλά κάτι που λέω αυτή τη στιγμή στη συζήτηση. Νομίζω ότι, παρότι είμαι αισιόδοξη, υπάρχει ένα κομμάτι μου που είναι κυνικό. Ξέρω ότι η καθεστηκυία τάξη είναι πολύ δύσκολο να παραδώσει την εξουσία, να τη μοιραστεί. Είμαι λοιπόν αισιόδοξη και περιμένω το καλύτερο, αλλά, όταν το καλύτερο δεν συμβαίνει, δεν εκπλήσσομαι. Ακόμα και όταν σημειώνουμε πρόοδο ως έγχρωμοι ή ως γυναίκες υπάρχει πάντα αντίδραση. Αν όμως απογοητευόμουν, αν επέτρεπα αυτό να με επηρεάσει σε βαθύτερο επίπεδο, τότε θα με αποδυνάμωνε. Ο ακτιβισμός μου προέρχεται από μια πηγή αισιοδοξίας και μια πίστη ότι τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν και χρειάζομαι να έχω την ενέργεια να κάνω ό,τι μπορώ μέσα στην κοινωνία στην οποία ζω.

– Είστε λοιπόν αισιόδοξη αλλά και πραγματίστρια.

– Απόλυτα πραγματίστρια.

– Είστε και φεμινίστρια;

– Ναι, 100%.

– Τι είναι φεμινισμός για εσάς;

– Η ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνία μας με τους δικούς μας όρους.

– Είστε διάσημη συγγραφέας, έχετε τιμηθεί με το βραβείο Booker, διατελείτε πρόεδρος της Βασιλικής Εταιρείας Λογοτεχνίας του Ηνωμένου Βασιλείου και εργάζεστε ως καθηγήτρια δημιουργικής γραφής στο πανεπιστήμιο Μπρουνέλ. Πέφτετε ακόμα θύμα σεξιστικών ή ρατσιστικών συμπεριφορών;

– Ως γυναίκες πάντα βιώνουμε σεξισμό. Ακόμα και στο αεροπλάνο που ταξίδεψα στην Αθήνα οι αεροσυνοδοί απευθύνονταν στους άνδρες με την προσφώνηση «κύριε», όχι όμως και στις γυναίκες με την προσφώνηση «κυρία». Και αυτό είναι κάτι που παρατηρώ παντού. Ο σεξισμός λειτουργεί σε κάθε επίπεδο και η αλήθεια είναι ότι οι περισσότεροι άνθρωποι δεν το προσέχουν καν αυτό. Η πατριαρχία υπάρχει σε κάθε πλευρά της κοινωνίας. Είναι κάτι που ξέρω ότι υπάρχει και το πολεμάω όταν πρέπει, αλλά εστιάζω στο πώς μπορώ να κάνω τη διαφορά αντί να με παραλύει η δυσκολία του εγχειρήματος.

– Αντιδράτε όταν υφίστασθε σεξισμό ή προσβολές ή επιλέγετε τις μάχες σας;

– Ανάλογα με την περίπτωση. Μερικές φορές πρέπει να συγκρατείσαι και να το καταγράφεις, αλλά να μην ξεκινάς τη μάχη, γιατί αυτό δεν θα είναι καλό μακροπρόθεσμα. Εμαθα να λειτουργώ στρατηγικά. Επιλέγω τις μάχες που θα δώσω και σε κάποιες περιπτώσεις είναι καλύτερα να μένεις σιωπηλός. Αν θέλεις να κινείσαι σε συγκεκριμένους κύκλους του κατεστημένου, δεν μπορείς να μπεις εκεί μέσα κραδαίνοντας ένα σπαθί και παίρνοντας κεφάλια, δεν θα λειτουργήσει, πρέπει να είσαι πολύ διπλωματικός και προσεκτικός σχετικά με το τι λες, αλλά χωρίς να χάνεις τις αρχές σου και ξέροντας ότι έχεις ένα σκοπό και σχέδιο για το πώς θα τον πετύχεις.

– Εχετε μετανιώσει για κάτι;

– Οχι. Δεν μπορεί να μετανιώνεις, ό,τι έγινε έγινε. Το πώς το βλέπεις είναι το πιο σημαντικό. Αν βλέπεις τη ζωή σου γεμάτη πράγματα για τα οποία μετανιώνεις, δημιουργείς δυστυχία για τον εαυτό του. Ποιος θέλει να ζει στη δυστυχία;

– Πώς άλλαξε την καριέρα σας το βραβείο Booker;

– Το νιώθω ως την πιο απίστευτη επικύρωση για μια καριέρα στην οποία αφιέρωσα τη ζωή μου και η οποία ήθελα να αναγνωριστεί ευρέως. Το ότι κέρδισα το Booker ικανοποίησε μέσα μου την ανάγκη να μου δοθεί η προσοχή και η αναγνωσιμότητα που έχω τώρα.

– Νιώθετε επιτυχημένη;

– Δεν μπορώ να πω ότι δεν νιώθω. Ναι λοιπόν, νιώθω επιτυχημένη. Υπάρχουν 66 μεταφράσεις των βιβλίων μου εκεί έξω, σε 41 γλώσσες, αυτό είναι εκπληκτικό για μένα, το απολαμβάνω.

– Νιώθετε ευτυχισμένη;

– Ημουν ευτυχισμένη ούτως ή άλλως.

– Ποια είναι η πιο πρόσφατη «χαρούμενη επιβεβαίωση» που γράψατε;

– Δεν θα σου πω. Αν το πεις, οι άνθρωποι μπορεί να σε κοροϊδέψουν και θα πληγεί η αυτοπεποίθησή σου και θα πρέπει να διαχειριστείς την έλλειψη πίστης των άλλων σε σένα. Οταν το ξέρεις μόνο εσύ, μπορείς να συγκεντρωθείς σε αυτό και ίσως μια μέρα να συμβεί.

Στη Lidl Κύπρου νοιαζόμαστε για όσα βάζεις στο τραπέζι σου και γι' αυτό, επεκτείνουμε και βελτιώνουμε τη γκάμα των προϊόντων μας για έναν πιο ποιοτικό, ασφαλή, υγιεινό, συνειδητό και βιώσιμο τρόπο ζωής.

Στα πλαίσια της δέσμευσής μας για συνειδητή διατροφή διαθέτουμε υπεύθυνα προϊόντα που προάγουν μια οικολογική και κοινωνικά δίκαιη διατροφή, η οποία υποστηρίζει περισσότερο τη φυτική διατροφή.

Με διαφάνεια και επικοινωνία, συνεχίζουμε τις ενέργειές μας ώστε να κάνουμε περισσότερο καλό σε εσένα αλλά και στο περιβάλλον.